

דברי הכנסת

הישיבה התשעים-וארבע של הכנסת הארבע-עשרה

יום רביעי, כ"ד באדר ב' התשנ"ז (2 באפריל 1997)

ירושלים, הכנסת, שעה 10:04

תוכן העניינים

שאלות בעל-פה

חשיפת מסמכים שהודלפו מהוועדה החוקרת את ארכיון ה"שטאזי"

שאלות ותשובות

גופות ישראלים שנספו בהתרסקות מטוס בניגריה

קורס צוערים של משרד החוץ

התניית סיוע אמריקני לישראל באיסור ביצוע הפלות

חקירת הפיגוע ליד בניין הקהילה היהודית בארגנטינה

שאלות בעל-פה

שידור בטלוויזיה של משחק הגמר – אליפות נשים בכדורסל

הצעה לסדר-היום

מותם של אסירים בבית-המעצר "קישון"

הצעה לסדר-היום

קלטת ההסתה שהופצה לקראת פורים

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הצעה לסדר-היום

קלטת ההסתה שהופצה לקראת פורים

הצעה לסדר-היום התבטאויות קציני משטרה נגד גיוס נשים ושירותן במשטרה

שאלות ותשובות

מי שפכים בנחל שוקת

טיהור ארובות תחנת הכוח באשקלון

מכלים לאיסוף עיתונים

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

שאלות ותשובות

אישור להקמת מחצבות באזור טול-כרם

זיהום אוויר באזור חיפה רבתי

גז ראדון בבני-ברק

הקמת משרפה באתר הפסולת ברמת-חובב

חומרים רעילים בתוצרת חקלאית

החלטתו של שר החקלאות להקים בית-מטבחיים בתמרה

שאלות בעל-פה

סגירת אתר ההנצחה של חטיבת גולני בצומת-גולני בצפון

שאלות ותשובות

מקווה טהרה בבני-ברק

תוכנית להקמת מטרופולין-שפרעם

החתמת קטינים על בקשת הצטרפות לקופת-חולים

מצוקה בבתי-החולים

מתן שירותים רפואיים פרטיים בבתי-חולים
הכרזה על איידס כעל מחלה קשה
הפסקת השתלת איברים לחולים ישראלים באירופה
חקיקת חוק הפסיכיאטריה
אשפוז חולים גריאטריים
בית-הדין הרבני בצפת
תשלומים בעבור גיור
התמיכה התקציבית בעדות הערביות
הצעה לסדר-היום אתר הפסולת חירייה כמוקד לפגיעות ציפורים במטוסים ולאסון אווירי
שאלות ותשובות
שלילת תושבות בירושלים על-ידי הביטוח הלאומי
שעות תגבור בעברית לעולים חדשים
רישום עובדים זרים במדינה
סקר טלפוני בעבור ערוץ-2 בשבת
תביעות מזונות כנגד בעלים בחוץ-לארץ
עוני בחיפה
אימוץ ילדים
סגירת גן לילדים עיוורים בחיפה
הצעה לסדר-היום ועדות רפואיות של המוסד לביטוח לאומי לקביעת אחוזי נכות
שאלות ותשובות
הקצאת כספי מפעל הפיס
עלות החזקת חשבונות עובר-ושב בבנקים
מועדי תחילת התשלום על-ידי קרנות הפנסיה
מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת.
הצעה לסדר-היום
השבתת יישובי קו העימות
הצעות לסדר-היום
פרשת בר-און וגילויי ערוץ-2
דברי ברכה של יושב-ראש הכנסת לחברי הוועדה המדינית של מועצת אירופה
חילופי גברי בוועדות הכנסת
הצעות לסדר-היום
פרשת בר-און וגילויי ערוץ-2
הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 115), התשנ"ז-1997
(קריאה ראשונה)
הודעת יושב-ראש ועדת הכנסת
הצעות לסדר-היום
פיגועי התאבדות בגוש-קטיף

שאלות ותשובות

היערכות לגידול במספר הקשישים

רצח הקבלן יעקב ימין בידי פועל פלשתיני

שחרורם של עצירי ה"חמאס" על-ידי הרשות הפלשתינית

רוצחי ישראלים שנמלטו לשטחי הרשות הפלשתינית

העסקת פרקליט אישי לראש הממשלה

צירוף עיתונאים לפמליית ראש הממשלה

האפשרות להפרטת "קול ישראל"

מחיר חיבור וניתוק קו טלפון של "בזק"

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

סיכומיה והצעותיה של הוועדה לענייני ביקורת המדינה

לדין-וחשבון מבקר המדינה מס' 46, חלק א'

הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 63), התשנ"ז–1997

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

הצעת חוק שכר מינימום (תיקון מס' 2), התשנ"ז–1997

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

דברי יושב-ראש הכנסת בסיום כנס החורף

הצעת חוק שכר מינימום (תיקון מס' 2)

התשנ"ז–1997

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

הצעת החלטת שכר שרים וסגני שרים (תיקון), התשנ"ז–1997

הודעת יושב-ראש הכנסת

הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 14), התשנ"ז–1997

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 15), התשנ"ז–1997

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

הצעת חוק דמי מחלה (היעדרות בשל מחלת ילד) (תיקון מס' 3), התשנ"ז–1997

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

הצעת חוק הרשות הלאומית להסמכת מעבדות, התשנ"ז–1997

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

הצעת חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים) (תיקון), התשנ"ז–1997

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

הצעת חוק המכר (תיקון – הגבלת הסכום שניתן לדרוש בעד הוצאות משפטיות

במכירת דירה), התשנ"ז–1997

(קריאה ראשונה)

שאלות בעל-פה

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, היום יום רביעי, כ"ד באדר ב' התשנ"ז, 2 באפריל 1997, יומה האחרון של הכנסת בכנס החורף והכול משתוקקים לצאת לחופשה. אבל סדר-היום ארוך וישיבת הכנסת פתוחה.

חבר הכנסת יוסי שריד שואל את שר החוץ בנושא: חשיפת מסמכים שהודלפו מהוועדה החוקרת את ארכיון השטאזי. חבר הכנסת שריד, בבקשה.

חשיפת מסמכים שהודלפו מהוועדה החוקרת את ארכיון ה"שטאזי"

יוסי שריד (מרצ):

כבוד היושב-ראש, כבוד שר החוץ, התקשורת הגרמנית חשפה לאחרונה מסמכים שהודלפו מהוועדה החוקרת את ארכיון ה"שטאזי" ונוגעים להתנהגות שלטונות הביטחון המערב-גרמניים בעת רצח הספורטאים במינכן ב-1972.

ברצוני לשאול:

1. האם ביקשה ממשלת ישראל לקבל את המידע שנחשף?

2. האם עלה הנושא בזמן ביקור שר החוץ הגרמני בישראל לפני כשבועיים?

היו"ר ד' תיכון:

ישיב שר החוץ. בבקשה.

שר החוץ ד' לוי:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הנני מתכבד להשיב על השאלתא של חבר הכנסת יוסי שריד, הנוגעת למסמכים בעניין רצח הספורטאים במינכן.

ראשית, על-פי החוק הגרמני אין גישה חופשית למסמכי ה"שטאזי", אלא לגורמים שנפגעו מפעילותו והם מושאי המסמכים. ניסיונות שנעשו בעבר לקבל את מסמכי ה"שטאזי" נתקלו בסירוב מוחלט.

לקראת ביקורו של שר החוץ הגרמני, קינקל, לאחרונה בישראל, פעל המשרד להפגישו עם משפחות הנרצחים. אכן, הפגישה נתקיימה, ונעשה בירור יסודי וישיר בין המשפחות, ביוזמה ובסיוע של משרד החוץ, לבין שר החוץ הגרמני, אשר הבטיח לטפל בסוגיה הזאת. השגריר שלנו בגרמניה הונחה לעקוב אחר הנושא וללוות אותו. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת שריד, שאלה נוספת.

יוסי שריד (מרצ):

אני מודה לשר החוץ על תשובתו. אבל אני לא הבינתי מן התשובה, האם היתה תביעה רשמית של ממשלת ישראל לקבלת המסמכים בעניין זה. זה יפה שמשרד החוץ הפגיש את המשפחות עם שר החוץ הגרמני. אני יודע שהמשפחות בלתי-שבעות רצון לחלוטין בעניין זה, והן יצאו בעצם מן הפגישה בתחושה של ידיים ריקות.

אם החוק הגרמני מדבר על כך שאפשר לקבל מסמכים רק על-ידי מי שרואה עצמו נפגע, הרי מיותר לומר שהמשפחות האלה בוודאי ובוודאי רואות את עצמן נפגעות, ועוד איך נפגעות, גם על-ידי שלטונות גרמניה לשעבר וגם על-ידי שלטונות מערב-גרמניה. כידוע, היום מזרח-גרמניה ומערב-גרמניה הן היינו הך.

מצד אחד, הסתירו במשך השנים את המסמכים האלה, ולפי דעתי במכוון, ומצד שני, כאשר המשפחות באות לתבוע בבית-משפט גרמני, טוענים טענה של התיישנות. כמובן, הטענה ההפוכה הזאת או הסותרת הזאת מעידה על מידה כלשהי של חוסר תום לב, ואולי על חוסר רצון טוב מצד השלטונות הגרמניים.

אשר על כן, אני מפציר בממשלת ישראל וממליץ שתגיש בעניין זה תביעה רשמית תקיפה לקבל את המסמכים. אני חושב, שאין דבר יותר מובן מזה, יותר טבעי מזה, יותר הכרחי מזה, ואפילו הייתי אומר יותר אנושי מזה.

היו"ר ד' תיכון:

שאלה נוספת לחבר הכנסת רחבעם זאבי.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב בראש, אדוני שר החוץ, בחודש נובמבר אשתקד הגשתי לראש הממשלה שאילתא ישירה – כדי לשמור על סודיות לא הבאתי את זה בשאילתא בצינור הרגיל – על העלמת עשרות תיקים עם אלפי מסמכים משגרירות ישראל בארצות-הברית. לא נענית. שלחתי תזכורת ראשונה, שלחתי תזכורת שנייה, הנושא חמור ביותר.

האם הובא הדבר לידיעת שר החוץ? זה נוגע לשגרירות. מדובר על אלפי מסמכים הנוגעים למשא-ומתן שלנו עם סוריה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת זאבי, זה לא שייך לעניין – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

– – –

היו"ר ד' תיכון:

בסדר, לא קטעתי. תרשה לי להתייחס, בכמה מלים, לנושא שאלתך. קיבלתי פנייה מצדן של המשפחות, כדי שאני אעשה מאמץ לערב את ראשי הפרלמנט בגרמניה, הבונדסטאג. אכן פניתי אל ראשי הבונדסטאג, נשיאת הבונדסטאג, ואני מקווה שנוכל לסייע למשפחות באמצעות הפרלמנט הגרמני. הבעיה קשה ביותר. המשפחות, לאחר שנים רבות, חיות בהרגשה שלא כל מה שקרה אכן ידוע, והן שמות מבטחן בכל מה שמצוי בארכיון ה"שטאזי" בגרמניה.

אני מקווה שגם אנחנו, כפרלמנט אל פרלמנט, נפעיל את הקשרים שלנו כדי שכל המסמכים יועברו לידיעת המשפחות.

אדוני שר החוץ, בבקשה.

שר החוץ ד' לוי:

אני יכול רק להבין שחבר הכנסת שריד לא חושד בי שאני מנסה לטשטש איזה דבר. אני חושב שהרגישות שלו לנושא משותפת לכולנו. מה שעשינו היה מתוך דיון שהתקיים במשרד החוץ על-ידי אלה האמורים להבין בדבר מבחינה משפטית והיודעים את הקושי, ולכן הציעו מה שהציעו וזה בוצע; כלומר, המפגש של שר החוץ הגרמני והמשפחות. והואיל והוא הבטיח לטפל בזאת – אני סבור

שעלינו לעקוב, ללוות, להתעניין, לראות מה נעשה. אם יסתבר לנו שדבר לא נעשה, אני לא אהסס להפעיל את כל הגורמים, לרבות הגורמים המשפטיים, על מנת שנגיע אל חקר האמת ונדע, כמו המשפחות, מה בעצם קרה, כי מלבד מה שהתפרסם בתקשורת, אין לנו, כמשרד החוץ, דבר שאנחנו יכולים להסתמך עליו כחומר מוסמך. זה בסוגריים. הנחיתי את השגריר שלנו בגרמניה ללוות את העניין הזה בתוך פרק זמן סביר. אם תימצא הדרך לחקר האמת – עשינו טוב. אם לא ואם נתאכזב – אני בהחלט מתכוון לבחון את הנושא הזה על-ידי כל הגורמים המוסמכים, לרבות המשפטיים העומדים לרשותנו. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. כפי שאמרתי, גם אני עד לפעילות הענפה של השגרירות הישראלית בגרמניה; הם פעילים מאוד בנושא.

שר החוץ ד' לוי:

יש שאלה שהועלתה על-ידי חבר הכנסת זאבי. ברגע זה אני לא יכול לתת עליה תשובה. נבדוק את הנושא.

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

שאלות ותשובות

היו"ר ד' תיכון:

שר החוץ ישיב על שאלות, בבקשה.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, מאוסף הניירות שיש לנו פה, קשה מאוד לעקוב אחר סדר-היום.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

מתי השאילתות?

חיים אורון (מרצ):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

כתוב. זה שקשה לעקוב – אני מסכים אתך. גם אני – — —

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

מתי השאילתות לראש הממשלה?

היו"ר ד' תיכון:

כתוב.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

איפה?

היו"ר ד' תיכון:

תיכף אני אומר לך. בשאילתות לשרת התקשורת הכוונה לראש הממשלה. היא השרה המקשרת.

חיים אורון (מרצ):

מתי?

היו"ר ד' תיכון:

עמוד מס' 2. השבתת יישובי קו העימות.

חיים אורון (מרצ):

על הלוח יש – – – לנו אין נייר כזה.

היו"ר ד' תיכון:

יש, אבל אני מסכים אתך שקשה מאוד להתמצא, מה גם שחלק מהשרים שהיו צריכים להופיע טוענים שהם לא ידעו שהדיון יחל בשעה 10:00. תודה שמצאת.

גופות ישראלים שנספו בהתרסקות מטוס בניגריה

חבר הכנסת א' זנדברג שאל את שר החוץ ביום י"ב באדר א' התשנ"ז (19 בפברואר 1997):

ב-7 בנובמבר 1996 התרסק מטוס "בואינג 727", שהיה בטיסת פנים בניגריה. בין הנספים היו שני ישראלים, דוד גינצבורג וברוך סידון, זיכרונם לברכה.

במענה על בקשת המשפחות נמסר, כי גופות הנוסעים לא חולצו. לאחרונה התברר, כי בדוח ניגרי נרשם, כי הגופות מוחזקות בבתי-חולים בלאגוס, בירת ניגריה.

רצוני לשאול:

1. האם ידועים למשרדך פרטי הדוח?

2. היכן נמצאות הגופות, לרבות גופות הישראלים?

3. מה ייעשה כדי לאפשר למשפחות להביא את גופות יקיריהן לקבורה בארץ?

תשובת שר החוץ ד' לוי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

השאלתא הנדונה עוסקת בפרשה טראגית ביותר, שבה אני ומשרדי עוסקים באופן אינטנסיבי זה כחמישה חודשים, מרגע שקיבלנו דיווח משגרירותנו בלאגוס, שעל מטוס ה"בואינג" שהתרסק היו שני ישראלים, ברוך סידון ודוד גינצבורג, זיכרונם לברכה.

אנו עושים מאמצים כדי לקבל את הדוח הרשמי והמלא של ממשלת ניגריה לגבי חקירת האסון, דוח שטרם פורסם. עם זאת, הגיע לידינו, ממקורות שונים, רוב המידע שמצוי בידי הגופים הניגריים והבין-לאומיים שחקרו את האסון. מידע זה נמסר למשפחות ואף לידי מומחי חיל הים, כדי שיבדקו אם ניתן לעשות דבר נוסף על מנת למצוא שרידים באתר ההתרסקות.

השרידים שנמצאו במהלך החיפושים הועברו לבית-חולים בלאגוס. משרד החוץ שלח פתולוג מומחה מהמחלקה לזיהוי פלילי במשטרת ישראל, אשר עבר על כל הממצאים שנאספו. מבדיקות הפתולוג המומחה עולה, כי יש הוכחות מוצקות לכך, שכל מי שעלה על המטוס, לרבות שני הישראלים, אכן נספה באסון הנורא. אולם, לצערנו, מבדיקות הפתולוג ומשאר המידע שקיים בידינו לא ניתן להצביע על ממצא כלשהו שניתן להביאו לקבורה.

ברצוני להביע תנחומים למשפחות סידון וגינצבורג אשר איבדו את היקר מכול בנסיבות כל כך טראגיות. אני ומשרדי נמשיך לעמוד לרשותן ככל שרק ניתן כדי לסייע להן.

קורס צוערים של משרד החוץ

חבר הכנסת מ' גולדמן שאל את שר החוץ ביום י"ט באדר א' התשנ"ז (26 בפברואר 1997):

נודע לי, שמשרד החוץ החליט להקפיא את קורס הצוערים בעקבות צמצומים תקציביים.

לאור העובדה שמדובר בהכשרה ייחודית במינהל הציבורי, ולאור חשיבותו של הקורס בהכשרת כוח אדם מתאים, שייצג את המדינה בחוץ-לארץ, רצוני לשאול:

1. מה היא עלות ההכשרה של כל צוער, ומה היא העלות הכוללת של קורס מסוג זה?

2. מה ייעשה לצמצום הפגיעה בהכשרתם של דיפלומטים עתידיים?

תשובת שר החוץ ד' לוי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. קורס הצוערים שמשרד החוץ מקיים מהווה מסלול עיקרי לקליטת כוח אדם מקצועי למשרד החוץ. הקורס, המתקיים כבר עשרות שנים, הכשיר ומכשיר את נציגי המדינה ברחבי תבל.

לפי נתונים שהועברו לי, עלות הכשרתו של צוער אחד היא 227,000 ש"ח. מדובר בהכשרה הנמשכת שנתיים, חלקה עיוני וחלקה מעשי.

בקורס הצוערים האחרון – 1995 – השתתפו 42 עובדים, ועלות הכשרתם היא 9,530,000 ש"ח.

כאמור, במסגרת הקורס האחרון גויסו צוערים במספר גדול פי-שלושה מהגיוסים בעבר, במענה על צרכי כוח האדם במשרד. עקב מצבת תקני כוח אדם, הקיצוץ בתקציב המדינה וצמצומים נדרשים בכוח אדם, נאלצנו להימנע מלקיים קורס בשנת 1996. משרד החוץ מקיים מגעים עם נציבות שירות המדינה והאוצר לקראת פתיחת קורס כזה בשלהי 1997, ראשית 1998.

2. פעילויות ההדרכה והכשרת כוח האדם במשרד החוץ נמשכות כסדרן. אין כל פגיעה בהכשרתם של הדיפלומטים הישראלים ובהכנת דור העתיד של הדיפלומטיה הישראלית. קורס הצוערים, כמסגרת לקליטה ולהכשרה של הדיפלומט הישראלי, ימשך.

התניית סיוע אמריקני לישראל באיסור ביצוע הפלות

חברת הכנסת י' דיין שאלה את שר החוץ ביום י"ט באדר א' התשנ"ז (26 בפברואר 1997):

בתאריך 19 בפברואר 1997 פורסם בעיתון "מעריב", כי קיימת יוזמה של כמה חברי קונגרס אמריקנים להתנות את סיוע החוץ האמריקני לצה"ל באיסור ביצוע הפלות, כדי שכספי הסיוע לא יממנו הפלות לחיילות, שכיום ממומנות על-ידי צה"ל.

רצוני לשאול:

1. האם יש אמת בדיווח זה?

2. מה היא עמדת משרד החוץ בנדון?

תשובת שר החוץ ד' לוי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

הדיווח המוזכר בשאלתא אינו מדויק.

כידוע, נושא ההפלות והשימוש בתקציב האמריקני לכך הוא נושא רגיש ומרכזי בדיון הציבורי בארצות-הברית. מעת לעת עולה גם לדיון בקונגרס האמריקני ובדעת הקהל השאלה, האם ניתן להשתמש בתקציב הלאומי האמריקני למימון הפלות.

בהקשר זה, חבר הקונגרס לשעבר רוברט דורנאן העלה יוזמה בנושא, שאינה קשורה כלל ועיקר בישראל.

בבירור שקיימו נציגינו בשגרירות ישראל בושינגטון נמסר לנו, שאין כוונה בקונגרס להתנות את הסיוע לישראל בסוגיית ההפלות בארץ.

חקירת הפיגוע ליד בניין הקהילה היהודית בארגנטינה

חבר הכנסת א' רביץ שאל את שר החוץ ביום כ"ו באדר א' התשנ"ז (5 במרס 1997):

פורסם, כי תחקיר שנערך בארגנטינה העלה ממצאים חמורים, שלפיהם הופסקה חקירת פיגוע מכונית התופת ליד בניין הקהילה היהודית בבואנוס-אייירס, וכי ממשלת ארגנטינה מעלימה עין מהסחבת שנוקטת המשטרה. כמו כן התברר, ששוטרים היו מעורבים במכירת מכונית התופת למחבלים שביצעו את הפיגוע, וכי רק לחץ בין-לאומי עשוי להביא לפתיחת החקירה מחדש.

רצוני לשאול:

1. האם ידועים למשרדך פרטי התחקיר?

2. מה ייעשה כדי שממשלת ארגנטינה תדאג להמשך החקירה ולסיומה?

תשובת שר החוץ ד' לוי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

מאז האסון הנורא של הפיגוע בשגרירות ישראל בבואנוס-אייירס, ומאחר יותר, הפיגוע בבניין הקהילה היהודית שם (אמ"א), אנו עוקבים באופן שוטף אחר החקירה והתפתחותה.

לממשלת ארגנטינה אחריות להשלים את החקירה עד תומה.

החקירה נמשכת, וישראל הבהירה לממשלת ארגנטינה שהיא עומדת על מיצוי החקירה עד תומה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה לשר החוץ.

חיים אורון (מרצ):

מתי – – –

היו"ר ד' תיכון:

אני מציע שתתקרב אל המזכיר והוא יעביר לך הכול.

מה עושים עכשיו? – השרה איננה.

רבותי, עד שהשרים יגיעו, אני רוצה להעיר הערה לסדר-היום. בעיתון "מעריב" פורסמה היום כתבה מסכמת על דעת העיתונאים שמייצגים את העיתון הזה בכנסת. לכל אחד יש דעה משלו על מה שנכתב שם ועל מהות הדברים שנכתבו ודיוקם. אבל, מופיעה שם רשימה של חברי כנסת, עם תמונות שלהם, שנחקרו כביכול תחת אזהרה, ואני מוחה נמרצות על שנגררו אל הרשימה הזאת חברי כנסת שאין להם ולא כלום עם המשטרה. אני חושב שהכנסת צריכה לגנות האשמה קולקטיבית שאליה, כאמור, מצרפים תמונות של חברי הכנסת שאין להם ולא כלום עם העניין. אנחנו נפנה לעורך העיתון ונדרוש, הפעם, לנקוט אמצעים נגד אותם כתבים שנתנו יד למעשה כזה. לא יכול להיווצר מצב, שבו יפורסמו תמונות של חברי כנסת שנחקרו כביכול תחת אזהרה, ואין להם ולא כלום עם העניין, והם לא יודעים ולא קשורים ולא נוגעים.

אשר לשאר הדברים שנכתבו באותו עיתון – הם מעוררים יותר מתמיהה אם אין שם ניסיון לחסל חשבונות.

כאמור, יצא מכתב מחאה מלשכת היושב-ראש אל עורך העיתון. אני מניח שכמה מחברי הכנסת שפנו אלי היום, ובצדק, לפחות זה יהיה הפיצוי המזערי שלהם.

שאלות בעל-פה

היו"ר ד' תיכון:

גברתי שרת התקשורת, חברת הכנסת נעמי בלומנטל שואלת אותך בעל-פה בנושא שידור בטלוויזיה של משחק הגמר – אליפות נשים בכדורסל. אני דווקא ראיתי את המשחקים. בבקשה, חברת הכנסת בלומנטל.

שידור בטלוויזיה של משחק הגמר – אליפות נשים בכדורסל

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

הנדון הוא שידור בטלוויזיה של משחק הגמר – אליפות נשים בכדורסל. אליפות הנשים הארצית בכדורסל מתקיימת ב-10 באפריל, מייד לאחר – – –

היו"ר ד' תיכון:

לא, תרשי לי לתקן. מכאן האי-הבנה. את מדברת על גמר גביע המדינה בכדורסל. האליפות כבר התקיימה, והיא שודרה בטלוויזיה. המשחק האחרון עדיין לא שוחק, אבל התוצאה היא 2:1 לטובת "ז'נס חולון". תודה, בבקשה.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

תודה על התיקון. אני ראיתי בדיוק כשקראתי את השאילתא שיש כאן טעות. אבל מכיוון ששאילתא בעל-פה אני צריכה לקרוא מלה במלה, לא יכולתי לתקן את הטעות, לכן טוב שתיקנת אותה. זה משחק גמר גביע נשים בכדורסל, והמשחק מתקיים ב-10 באפריל, לפני משחק גמר הגביע של הגברים, אשר ישודר בערוץ הראשון בטלוויזיה.

אבקש לשאול, ואני שואלת את כבוד ראש הממשלה:

האם ישודר משחק גמר הנשים בכדורסל בטלוויזיה בערוץ הראשון?

השאלה השנייה – האם לשכת ראש הממשלה מתכוונת להפלות בין נשים לגברים בכל הקשור לשידור משחקי האליפות בענף הכדורסל? תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תשיב שרת התקשורת, בבקשה.

שרת התקשורת ל' לבנת:

חברת הכנסת בלומנטל, אם צריך לקרוא במדויק את השאלתא, אין טעם לשאול בשאלה השנייה אם לשכת ראש הממשלה מתכוונת להפלות בין גברים לנשים. לשכת ראש הממשלה בוודאי לא מפלה בין נשים לגברים, ולשכת ראש הממשלה לא קובעת אילו משחקים ישודרו בטלוויזיה ואילו לא. אבל, לגופו של עניין אני רוצה לענות כך: כבר לפני שבוע טיפילתי בסוגיה הזאת, כפי שטיפילתי בה גם בשנה שעברה. שידור משחקי הכדורסל והשידורים השונים בטלוויזיה נקבעים על-פי מערכות שיקולים שונות, שנוגעות לזמן מסך פנוי, תקציבים וכו'.

אבל, היתה אלי פנייה של איגוד הכדורסל – דרך אגב, פנייה של איגוד הכדורסל, לא של הנשים באיגוד הכדורסל, אלא דווקא של הגברים וגם של הנשים שקשורות במשחק הגמר הזה – כבר לפני כעשרה ימים. בעקבות הפנייה הזאת התקשרתי – ואת זה לא עשיתי בתוקף תפקידי כשרה מקשרת, שמשיבה בשם ראש הממשלה וכמי שממונה על ערוץ-1, אלא באמת משום שטיפילתי בזה כאמור גם בשנה שעברה – לפרופסור רינה שפירא, שהיא יושבת-ראש הוועד המנהל של רשות השידור. לאחר קשיים מרובים – זה היה עניין לא פשוט בכלל – סוכם שמשחק הגמר ישודר במלואו בערוץ-33. ואכן כל מי שירצה לצפות בו, יוכל לראות אותו בערוץ-33.

אני חושבת, שכפי שנהגנו בשנה שעברה בדיוק באותו עניין – גם אז היה צריך להפעיל לחץ – ראוי היה שהטלוויזיה אכן תפעיל יותר שיקול דעת ולא תזדקק ללחצים מצד, מצד יושבת-ראש הוועד המנהל של רשות השידור. אבל, בסופו של דבר אכן המשחק ישודר במלואו, כאמור, בערוץ-33, ואני בטוחה שכולנו מאחלים הצלחה לשתי הקבוצות המתמודדות.

היו"ר ד' תיכון:

שאלה נוספת לחברת הכנסת בלומנטל.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

דומני שכולנו, כל חברות הכנסת, פועלות לכך שתהיה שוויוניות לא רק בתקציבים לספורט אלא גם בשידורים. לכן המצב שבו המשחק ישודר רק בערוץ-33, כאשר לא כל האוכלוסייה יכולה לצפות בו, נדמה לי שזו אפליה לרעה של הנשים. גם אני טיפילתי, כידוע, בנושא הזה, ויחד השגנו בשנה שעברה אותו הישג של השנה הנוכחית. אבל נדמה לי – והייתי רוצה שמשדר ראש הממשלה ייתן את דעתו על כך – שהתשובה הזאת איננה מספקת, ומן הראוי היה לשדר גם את משחק גמר גביע הנשים בערוץ הראשון, כפי שמשדרים את גמר הגברים. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חברת הכנסת נעמי חזן, שאלה נוספת.

נעמי חזן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, גברתי השרה, זו שנה שנייה או שלישית שאנחנו נאבקות אותו מאבק.

היו"ר ד' תיכון:

אבל אתן באות בסוף למשחק? כי אני לא רואה אתכן.

נעמי חזן (מרצ):

חכה רגע, אדוני, זו בדיוק – – –

היו"ר ד' תיכון:

לא ראיתי אותך, ואני מבקר במשחק הזה הרבה שנים.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

אנחנו לא קולעות לסל, אבל אנחנו – – –

נעמי חזן (מרצ):

תאמין לי שאני במקרה אוהדת כדורסל מושבעת. יש אצלי בבית כדורסל של "הבוסטון סלטיקס" של 1986, עם כל החתימות של כל השחקנים. אבל זה לא העניין, ותרשה לי – שאלתי בדיוק מכוונת לשאלתך.

גברתי השרה, לפני יומיים קיבלו כל חברי הכנסת הזמנות לגמר גביע המדינה בכדורסל, גם לנשים, גם לגברים, באותו מקום – ביד-אליהו.

שרת התקשורת ל' לבנת:

אני לא קיבלתי.

נעמי חזן (מרצ):

אני קיבלתי. תעברי על הדואר, כל חברי הכנסת הוזמנו. האירוע הזה מתקיים באותו מקום – קודם גמר הנשים, אחר כך גמר הגברים. האם את לא חושבת, גברתי השרה, שאם הערוץ הראשון יכול לשדר את גמר גביע המדינה לגברים בכדורסל באותו מקום, וחברי הכנסת אמורים להיות שם לכל האירוע – גם לגמר הנשים – כדאי שחברי הכנסת והשרים לא יבואו לגמר גביע המדינה, לרבות יושב-ראש הכנסת, אם שני המשחקים לא ישודרו על-ידי הערוץ הראשון? תודה.

היו"ר ד' תיכון:

מותר לי לתת לך עצה?

נעמי חזן (מרצ):

בבקשה, אדוני. אני נתתי לך עצה שלא לבוא אם אין שידור של כולם.

היו"ר ד' תיכון:

תראי, את הגביע מעניק כבוד נשיא המדינה – –

נעמי חזן (מרצ):

אמת.

היו"ר ד' תיכון:

– – ויש לו מה לומר בעניינים הללו, במיוחד לאור העובדה שגם השנה הוא יבוא, על אף מצבו. אני מציע לך לשתף אותו בהגיגים, וגם להבטיח שהוא יבוא למשחק הראשון של הנשים ויצפה בו כמנהגו מדי שנה בשנה. שהרי מצבו הבריאותי הוא כזה שהוא בוודאי יבוא רק לחלק משני המשחקים.

נעמי חזן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, זה רעיון מצוין. בעקבות המלצתך, מייד עם תום הדיון הזה אעשה כך.

היו"ר ד' תיכון:

ואני יודע על מה אני מדבר, כי דיברתי אתו בעניין הזה.

נעמי חזן (מרצ):

מצוין. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

חברת הכנסת גוז'נסקי, בבקשה, שאלה נוספת.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, גברתי השרה, ההחלטה לשדר בערוץ-33 יש בה נחמת עניים. אולי השידור בערוץ-33 יותר טוב מכלום, אבל, בסך-הכול זה מעמיד את המשחק הזה בדרגת חשיבות נמוכה, בדרגת צפייה נמוכה.

אני חושבת, גברתי השרה, שגם משרד ראש הממשלה, גם משרד החינוך, התרבות והספורט וגם כל הרשויות האחרות צריכים אחת ולתמיד לעשות חושבים – איך זה שבמשך שעות ארוכות של פרשנות טלוויזיה בענייני ספורט רואים רק גברים? נשים בכלל לא קיימות – לא כמתמודדות, לא כשחקניות, לא כפרשניות, וזה הופך להיות פתאום נחלתם היחידה והבלעדית של גברים. לכן, כדי לשנות את הדברים האלה – החלטות כאלה שנראות אולי קטנות, נראות לי חשובות – צריך לעשות איזה מהפך גם בתפיסה של מי שמחליט מה משדרים ומה לא משדרים. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

גברתי השרה, בבקשה.

שרת התקשורת ל' לבנת:

אדוני היושב-ראש, קודם כול, שלא יהיה שום ספק – הרי אני רואה את הנושא בדיוק כפי שרואות אותו חברותי פה. אכן כולנו היינו מאוד רוצים שהמשחק ישודר בערוץ-1. דרך אגב, אדוני היושב-ראש, למיטב ידיעתי אכן הנשיא יהיה במשחק הגמר של הנשים, ורעיית הנשיא, ראומה ויצמן, למיטב ידיעתי עומדת להעניק את הגביע לקבוצה הזוכה. הנשיא יישאר אחר כך למשחק הגמר של הגברים, והוא יהיה זה שיעניק את הגביע לקבוצה הזוכה במשחק הגמר של הגברים.

נעמי חזן (מרצ):

אולי יעשו הפוך?

שרת התקשורת ל' לבנת:

אולי יעשו הפוך? אפשר להציע לנשיא.

היו"ר ד' תיכון:

לכן הצעתי לך, חברת הכנסת נעמי חזן, מה שהצעתי. הרי אני ידעתי.

שרת התקשורת ל' לבנת:

אדוני היושב-ראש, אני רוצה להעלות כאן שאלה. גם אני הייתי שמחה יותר לו זה היה משודר בערוץ-1, אבל באותו כאן חברות כנסת מאוד מכובדות בעיני ולוחמות ותיקות על מעמד האשה, ומציעות שלשכת ראש הממשלה תתערב בלוח השידורים של ערוץ-1? זה מה ששמעתי פה? האם שמעתי טוב? האם אתן בטוחות שאתן רוצות שלשכת ראש הממשלה ומשרד ראש הממשלה יכתיבו לערוץ-1 מה יהיה לוח השידורים שלו? יכול להיות שאני מוכנה לקנות את הרעיון, אבל אני מציעה שבאמת – –

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

סליחה – – –

שרת התקשורת ל' לבנת:

רק רגע אחד. סליחה, אני באמצע הדיבור, אני מבקשת שלא להפריע לי.

היו"ר ד' תיכון:

חברת הכנסת בלומנטל, אין קריאות ביניים בשאלתא בעל-פה.

שרת התקשורת ל' לבנת:

אבל, נדמה לי שכדאי לקחת את הדברים קצת יותר בפרופורציה. אני מציעה: א. שלשכת ראש הממשלה ומשרד ראש הממשלה לא יתערבו בלוח השידורים של הטלוויזיה. נדמה לי שאתם תסכימו אתי בכל עניין שהוא – אי-אפשר שזה יהיה נכון לגבי כל עניין, אבל לא יהיה נכון לגבי גמר הגביע בכדורסל נשים. זה עניין עקרוני, או שזה כך או שזה אחרת.

מכיוון שלשכת ראש הממשלה ומשרד ראש הממשלה אכן לא מתערבים, ומכיוון שהם פנו אלי שוב, לא בתוקף תפקידי כשרה מקשרת אלא בתוקף תפקידי, לצערי, כשרה היחידה בממשלה, הרמתי טלפון לאשה שעומדת בראש הוועד המנהל של רשות השידור, פרופסור רינה שפירא, כי מלכתחילה, ואת צדקת חברת הכנסת גוז'נסקי, זה לא היה אמור להיות משודר בכלל. ואז אמרו לי: טוב, נשדר רק חצי משחק, כי יש שם איזו מהדורה, משהו, בלוח התוכניות של ערוץ-33. המשכנו להתווכח, ופרופסור שפירא עשתה עבודה נהדרת – הרמתי אליה טלפון לפני כמה ימים להודות לה על כך – וזה ישודר בערוץ-33.

זה אידיאלי? – לא. אפשר כרגע לעשות יותר מזה? – לצערי גם כן לא.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

-- --

שרת התקשורת ל' לבנת:

נכון. אבל הערתי את ההערה בעקבות הפנייה או הבקשה, שלשכת ראש הממשלה לא יכולה ומשרד ראש הממשלה לא יכול. אני פעלתי כפי שפעלנו יחד בשנה שעברה.

עד לפני שנה גם לא שידרו בערוץ-33. אני מאמינה שלא נעשה מהפכות גדולות ביום אחד, אבל אם נעשה צעדים קטנים ונשיג הישגים מסוימים בדרך, לדעתי גם זה משהו. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חברת הכנסת חזן, אני ממליץ מאוד שתעקבי אחר גמר אליפות הליגה, המשחק הרביעי והמכריע. אני עקבתי אחר שלושת המשחקים הראשונים בערוץ הספורט, והם יפים ביותר ומותחים מאין כמותם.

נעמי חזן (מרצ):

גם אני ראיתי, אדוני, בערוץ הספורט. ראית את גמר גביע המכללות בכדורסל בארצות-הברית?

היו"ר ד' תיכון:

ראיתי.

נעמי חזן (מרצ):

גם זה היה משחק יוצא מגדר הרגיל.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

רציתי להעיר בעניין זה. משרד ראש הממשלה אחראי גם לרשות השידור, ואי לכך אנחנו פונות ודורשות שידאגו לכך שתהיה שוויוניות בשידורים, כפי שביקשו חברות הכנסת גוז'נסקי וחזן, שתהיה שוויוניות ברשות השידור הן מבחינת שדרים, הן מבחינת מראיינים, הן מבחינת משחקי ספורט ודברים אחרים.

זו היתה הכוונה, ואני חושבת שמשרד ראש הממשלה, עם הערכים שהוא מוביל, גם כן צריך להיות מעוניין בשוויוניות הזאת.

היו"ר ד' תיכון:

טוב, לא ניכנס לוויכוחים.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

לא כדאי להיכנס לוויכוח. זה לא רק עניין של שוויוניות, זה לא רק עניין של ספורט, זה עניין של עקרונות. זה גם עניין של הציבור.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום, הצעות דחופות לסדר-היום: החלטת שרי החוץ הערבים על הקפאת הנורמליזציה עם ישראל. חבר הכנסת משה שחל – איננו באולם; חבר הכנסת האשם מחאמיד – איננו באולם; חבר הכנסת שמריהו בן-צור – איננו באולם; חבר הכנסת תאופיק חטיב – איננו באולם; חבר הכנסת אברהם פורז – איננו באולם; חבר הכנסת שמואל הלפרט – איננו

באולם; חבר הכנסת יהודה הראל – איננו באולם. כמה שהם נלחמו להעביר את ההצעה הזאת בוועדת הכנסת.

אני משחרר את שר החוץ, ואנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: מרגל ישראלי שהוצא להורג לפני שנתיים במצרים. חבר הכנסת מיכה גולדמן – איננו באולם; חבר הכנסת פני בדש – איננו באולם; חברת הכנסת ענת מאור – איננה באולם.

תודה לשר החוץ. הנושאים האלה לא יעלו היום.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

למה?

היו"ר ד' תיכון:

על השאלה למה, הנכד שלי אומר: כובע. לא היית בזמן.

הצעה לסדר-היום

מותם של אסירים בבית-המעצר "קישון"

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, אנחנו מתקדמים. הנושא הבא בסדר-היום: מותם של אסירים בבית-המעצר "קישון", הצעות לסדר-היום מס' 2087 ו-2093. חבר הכנסת מאיר שטרית, בבקשה.

רחבעם זאבי (מולדת):

מי השר המשיב?

היו"ר ד' תיכון:

השר לביטחון פנים, ואומרים שהוא עושה את דרכו אל אולם המליאה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ההצעה שלי לסדר-היום נועדה לבחון סוגיה שפורסמה בסוף השבוע האחרון בעיתון "ידיעות אחרונות", באמצעות הכתב שלמה אברמוביץ, שהוא קרא לה "11 הנידונים". ברשותכם, אני מצטט מתוך הכותרת בלבד: "חנניה כהן הגיע לבית-המעצר 'קישון' בגלל חוב של 200 שקל, והוכנס לתא אחד עם עבריין פסיכופת; כעבור כמה שעות נמצא מת כתוצאה מחבלות; איש מהשוטרים לא שמע את הצעקות. מאיר אוחנה תלה את עצמו על שרוכי נעליו; לטענת חברו לתא, השוטרים לא הזדרזו לפרוץ פנימה ואוחנה נפטר. עציר שעבר ליד תאו של יום-טוב מנשרוב שמע את השוטרים צועקים עליו; עשר דקות מאוחר יותר כבר לא היה מנשרוב בחיים. 11 מקרי מוות היו בבית-המעצר הצפוני בשמונה השנים האחרונות. בכל המקרים חקרה המשטרה את עצמה. בכל המקרים לא נמצאה עילה להדחת שוטרים. קצין בכיר במחוז חיפה: מדובר בחומר נפץ".

אדוני, אני חושב שהקטע הזה, הציטוט מהכותרת, אומר הכול. ואני שואל, ריבוננו של עולם, איך יכול להיות במדינת ישראל, שבחדר מעצר נפטרים 11 עצירים, שאחד מהם, כפי ששמעתם, נכנס על דבר פשוט, על חוב של 200 שקל, ומוצא את מותו באותו תא מעצר, והכול בסדר.

אדוני השר, המשטרה בודקת את עצמה ומוצאת שאין תקלה. אף אחד לא אשם. איש לא שמע ואיש לא ראה. מה, בית-המעצר "קישון" זו מין מחילה תת-קרקעית בעומק של 20 קומות, שאי-אפשר לגשת ולבדוק מה קורה בתא? האם באמת, אדוני היושב-ראש, אין דרך לפקח, כשהטכנולוגיה כל כך מתקדמת, על מה שקורה בחדרי המעצר?

אחד אדוני היושב-ראש, כיושב-ראש ועדת המחשוב של הכנסת אני אומר לך, שבאמצעות מחשב אפשר לשים בכל תא מצלמה ולקבל על מסך המחשב את מה שמתרחש בכל תא 24 שעות ביממה. די בשוטר אחד מול מסך טלוויזיה, והוא יוכל לבחון בו-זמנית את כל מה שמתרחש בתאים. יסביר נא לי מישהו מדוע אי-אפשר לעשות את זה.

אני שמח שהשר לביטחון פנים נכנס. יסביר לי מישהו מדוע אי-אפשר להשגיח על מה שקורה בתאים. אדוני השר, כיושב-ראש ועדת המחשוב של הכנסת וכ"פריק" של מחשבים אני אומר לך, שבאמצעות אחד אפשר להשאיר מצלמות קטנות שעולות כמעט אפס כסף, בכל תא – – PC-מחשב

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

יש חושך בלילה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אם שוטר אחד ישב מול המסך, הוא יוכל לראות מה מתרחש בזמן אמת 24 שעות ביממה.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

ומה עם הפרטיות?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

פרטיות? אדוני, אם יכול אדם ששמו חנניה כהן, שנכנס למעצר בגלל 200 שקל, לאבד את חייו, אני מוותר על הפרטיות הזאת. המעצר נועד אומנם לעצור את האדם, אבל לא להרוג אותו, וצריך להגן עליו בזמן היותו בתא המעצר.

אדוני השר, אתה יודע כמה מקרים של התעללויות ופגיעות בנערים, באנשים צעירים, נעשים על-ידי עבריינים? המשטרה עשתה אומנם כבוד דרך. היא באמת הפרידה בחדרי מעצר בין צעירים לאחרים. למה צריכים 11 איש למות במעצר?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

לא הסוהרים אשמים.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

הסוהרים? אני שואל איפה היו השוטרים האחראים לחדר המעצר הזה.

מדובר, אדוני השר, בבית-המעצר "קישון", בית-מעצר אחד, ב-11 אנשים שנפטרו בלי שום הסבר, ובדקו והכול בסדר? אני אומר לך, אדוני השר: אני לא יכול למצוא, עם כל הכבוד, הצדקה לכך שאנשים יאבדו את חייהם בחדר המעצר.

אני בטוח, אדוני השר, שקראת את הכתבה, ואם לא קראת אותה הרי קיבלת אותה בחומר הנספח שהמשטרה מפרסמת על מה שפורסם על המשטרה, בנספח השבועי. בוודאי קראת את הכתבה. אני מכיר אותך ואני בטוח שזה מעורר גם אצלך זעזוע. אני חושב, אדוני השר, שמן הראוי לבדוק. אי-אפשר להחיות את מי שמת, אבל צריך לדאוג שלא יקרה שום מקרה כזה בעתיד.

אדוני השר, אני חושב שאתה צריך למנות חוקר או מישהו שיבדוק מה קרה במקרים האלה, ויביא בפניך המלצות, מה על המשטרה לעשות בחדרי המעצר כדי להביא לכך שלא יקרו מקרים כאלה שנית לא ב"קישון" ולא בשום חדר מעצר אחר. לא יכול להיות שיישלחו אנשים למעצר וימותו, ולא חשוב מה הסיבה. חייבת להיות השגחה עליהם. יכולים להסביר את זה באלף ואחת סיבות, אבל לא חשוב.

לכן, אדוני השר, אני מקווה שתנקוט פעולה בעניין הזה ובמהירות. אומנם, לצערי, אנחנו מודעים לנושאים האלה רק כשהם עולים מעל דפי העיתונים. כשיש חוקר כמו שלמה אברמוביץ, שעושה את העבודה ועושה תחקיר, אנחנו נחשפים לזה, אחרת לא יכולנו לדעת. אבל המשטרה לפניך בוודאי ידעה על התקריות האלה, ומוזר בעיני שאיש לא בדק את זה קודם. לכן, אדוני השר, הייתי מבקש, אם תסכים, ואני בהחלט מפציר שתסכים, שנזמין את האנשים הרלוונטיים לעניין לוועדת הפנים של הכנסת, ונשמע מהם מה באמת קרה בנושאים האלה, כדי לפחות למנוע בעתיד הישנות של מקרים דומים. תודה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רפי אלול – הצעה דומה. הוא איננו באולם.

ישיב השר לביטחון פנים, בבקשה.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

בוקר טוב, אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת. אני רוצה להשיב על ההצעה לסדר-היום של חברי הכנסת רפי אלול ומאיר שטרית, בנושא: בית-המעצר "קישון".

דוד מגן (הליכוד-גשר-צומת):

ההצעה של חבר הכנסת רפי אלול, לצערנו, כבר לא רלוונטית.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

למה?

דוד מגן (הליכוד-גשר-צומת):

הוא איננו באולם. זה התקנון.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אני לא יודע. הוא הגיש את ההצעה ואני מתייחס אליו. יש לי כבוד אליו אף שהוא באופוזיציה.

דוד מגן (הליכוד-גשר-צומת):

גם לי יש.

היו"ר ד' תיכון:

אבל הוא לא בא.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אז זה כבר לא רלוונטי?

היו"ר ד' תיכון:

לא.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אני מבקש ללמד את השרים את תקנון הכנסת, שרים מיוחדים, אשר לא בקיאים ברזי התקנון.

היו"ר ד' תיכון:

זה קשה. בבקשה.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

קודם כול, אני מביע צער על כך שאנשים נכנסים למעצר ומתאבדים. זה קורה. אנחנו צריכים להבין, שכשאדם נכנס למעצר הוא עובר משבר קשה מאוד. המעצר הוא כלי שמדינת ישראל החליטה עליו, וכמובן משטרת ישראל היא הזרוע המבצעת. מי שנכנס למעצר עובר איזו טראומה קשה מאוד, ולא אחת קורה שהטראומה הזאת מביאה אותו לפגוע בחייו.

מבחינת הנתונים הבסיסיים: לפי רישומי המשטרה, מאז 1988 אירעו 11 מקרי מוות בבית-המעצר המחוזי "קישון". הנושאים האלה בדרך כלל נבדקים. בכל מקרה מוות ממנה מפקד המחוז – הוא חייב למנות – קצין בודק או ועדה בודקת לבדיקת נסיבות המוות. במקביל פותחת היחידה הטריטוריאלית,

במקרה זה תחנת "זבולון", תיק מקרה מוות בלתי טבעי, אשר מובא לשופט בית-משפט השלום בחיפה. כלומר, חבר הכנסת שטרית, הדברים האלה לא נשארים בתוך המשטרה, התיק הזה מועבר לידי שופט בבית-המשפט בחיפה.

בכל המקרים שנגעתי בהם נפתחו תיקי חקירת סיבות המוות בבית-משפט השלום בחיפה, ובהחלטות השונות של בית-משפט השלום לא נמצא כל פגם או חשד נגד איש מאנשי המשטרה. ראוי לציין, כי בשני מקרים הוגשו כתבי אישום בגין רצח כנגד עצורים שגרמו בכוונה תחילה למות עצורים אחרים אשר שהו אתם בתא, אך הדבר לא נגרם בשל התרשלות איש מאנשי המשטרה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

הם לא אמורים להשגיח על מה שקורה בתאים, אדוני?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אי-אפשר להשגיח על כל תא. לפי זה אתה צריך לשים בכל תא אנשים.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

שים מצלמה.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

מייד אגע בנושא המצלמה.

הטענה כאילו משטרת ישראל חוקרת את עצמה היא טענה לא נכונה, כי כל האירועים האלה נבדקו בהיבט הפלילי על-ידי בית-משפט, מכוח חוק חקירת סיבות מוות מ-1958, והוא אשר פסק כי אין מקורו של המוות בעבירה, למעט שני מקרי הרצח. כלומר, הנושא הזה נבדק, ומתוך 11 מקרים, לגבי תשעה נאמר – חוץ משני מקרים שגילו שהיה רצח – שאין סיבות מפלילות נגד איש.

עכשיו אני רוצה לגעת בסוגיה של המצלמה: אם ההצעה שלך שבכל תא מעצר תהיה מצלמה, זו הצעה אחרת, שאפשר לדון בה בצורה אחרת. האם אתה מודע לזה שבכך ביטלת את הפרטיות בתא המעצר? האם זה המחיר שמדינת ישראל רוצה לשלם, שבכל תאי המעצר במדינת ישראל ישימו מצלמות? האם אתה מודע לעלות הכספית שהמדינה תישא על כתפיה? אדם שרוצה לקחת את נפשו, יכול לקחת את נפשו גם אחרי שהוא היה במעצר, כי עצם הטראומה שהוא עבר מקשה עליו. אם מתוך הדברים שלך אני אבין שאתה מתכוון שגם לא נעצור כיוון שיש סכנה –

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

חלילה.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

— — אני לא רוצה להבין את העניין הזה.

אם אתה רוצה לטפל בסוגיה בוועדת הפנים, ואתה רוצה שאנשים שלי יבואו לדיון, אין לי שום בעיה. אני אדם פתוח, ליברלי, אני אתן לך את האנשים הנכונים, תנהל אתם את הדיון, אין לי שום בעיה. והיה ותעלה איזו הצעת חוק שקשורה בנושאים האלה של מצלמה הנכנסת לתוך השירותים ורואה מה האדם עושה שם, אני לא בטוח שאתמוך בך, אבל כשנגיע לגשר הזה נעבור אותו.

בכל מקרה אני רוצה לומר לך: מתוך הכתבה, וגם אני קראתי אותה, ומתוך הדברים שאמרת נשמע כביכול שיש פה איזו מערכת שבודקת את עצמה ומחפה על עצמה. המערכת היום איננה בודקת את עצמה. בכלל, כל עבירה של שוטר מועברת למח"ש, מחלקה לחקירות שוטרים, ולכן הדברים אינם בידי המשטרה. אם אתה רוצה בוועדה לטפל בעניין, אין לי שום התנגדות.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת גדעון עזרא מבקש להסיר את ההצעה מסדר-היום.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, השר לביטחון פנים, אני שמח שחבר הכנסת שטרית העלה את הצעתו, ואני רוצה לומר כמה מלים. הדבר הראשון: אם יש כל כך הרבה אסונות כאלה, אנחנו מדברים פה על תופעה. אני חס וחלילה לא מאשים את המשטרה, אבל כשיש תופעה, מן הראוי לשבת ולדון בה, ולראות איך בעקבות המשבר שאדוני דיבר עליו, שפוקד עצירים בבית-מעצר – אני מסכים שיש אומנם משבר כזה – מונעים מאנשים לעשות את הדברים הללו.

הדבר השני: אחד האנשים – זה עורר את תשומת לבי, מישהו גם כתב לי בעניין הזה – נכנס פנימה בעקבות חוב של 240 שקל. נדמה לי שסדרי עדיפויות הטיפול של משטרת ישראל בכמה דברים צריכים להשתנות, ואני לא בטוח שזה המקרה שאומנם צריך להגיע למעצר. יש מקרים חמורים הרבה יותר שצריכים להגיע למעצר. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה, ואתה מבקש להסיר את ההצעה. חבר הכנסת שטרית?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אני מסכים להעביר לוועדה.

היו"ר ד' תיכון:

לאיזו ועדה?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

לוועדת הפנים.

היו"ר ד' תיכון:

לא חשבת על ועדה יותר טובה?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

הוועדה לענייני ביקורת המדינה?

היו"ר ד' תיכון:

כן. הרי אתה רוצה שהעניין ייבדק, אבל זה עניינך שלך.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אם רוצים לדון בתופעה ובמשבר שעובר על אדם, זה לא עניין של בדיקה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אני מסכים. הבעיה היא בתא המעצר, לא בשוטר. חנניה כהן נשאר בתא המעצר.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, אין לי אלא מה שיש לפני. חבר הכנסת שטרית הציע להעביר את ההצעה לוועדת הפנים.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

אני מבקש להעבירה לוועדה לענייני ביקורת המדינה.

היו"ר ד' תיכון:

ועדת הכנסת תחליט.

רבותי, אנחנו ניגשים להצבעה. מי בעד העברת ההצעה לסדר-היום לדיון באחת מוועדות הכנסת?

הצבעה מס' 1

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 11

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

בעד – 11, אין מתנגדים, אין נמנעים. ההצעה עוברת לוועדת הכנסת, והיא תחליט לאיזו ועדה היא תועבר.

הצעה לסדר-היום

קלטת ההסתה שהופצה לקראת פורים

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, אנחנו עוברים לנושא הבא, הצעה לסדר-היום מס' 2107, בנושא: קלטת ההסתה שהופצה לקראת פורים. חבר הכנסת אברהם יחזקאל שהגיש את ההצעה איננו. חברת הכנסת ענת מאור, בבקשה. שימו לב, כל אלה שמערערים בפני ועדת הכנסת וזוכים בערעור, כמעט תמיד לא באים.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, תרשה לי הערה קצרה: אתה בהחלט צודק לגבי מה שאירע, אבל מבדיקה אקראית מסתבר, שחלק מחברי הכנסת לא היו ערים להקדמת הדיון משעה 11:00 לשעה 10:00, ולכן ההצעה הקודמת שלנו לא עלתה, וגם הצעה קודמת לה לא עלתה. חבל על כך, אבל אני כמובן מכבדת את התקנון ואת החלטתו של היושב-ראש.

אדוני השר לביטחון פנים, אבקש את תשומת לבך, כי הנושא חשוב. גם נושא המעצרים בבית-המעצר "קישון" חשוב מאוד, ואני מבינה שהוחלט להמשיך לדון בו. הנושא שאנחנו דנים בו אינו פלילי, אבל הוא עומד בראש סדר העדיפויות של כל חברה דמוקרטית.

זה שנים, אך נראה שביתר שאת בשנים האחרונות, אנחנו עומדים בפני איומים קריטיים מאוד על הדמוקרטיה הישראלית. אין ספק שאיומים אלה הגיעו לשיאם ברצח ראש הממשלה יצחק רבין, שנרצח על-ידי פושע מתועב. אני לא יכולה לסגת מעמדותי אז והיום, שלפיה היתה אווירה ציבורית, אקלים חברתי שאפשר שיצמחו רוצחים כאלה. אנחנו יודעים מכל המשטרים, שזה לא צומח באופן אקראי.

אני רוצה לסיים את האמירה הפוליטית שלי ולומר, שהבעיה של ארץ-ישראל היא, שהיא נמצאת היום במצב של ליקוי מאורות, כי מי שנבחר כראש ממשלה הוא אחד מאלה שעמדו והסיתו. הוא עמד וראה את ראש הממשלה הנרצח במדי א.ס.א., ולא הגיב. מפלגת העבודה לא ידעה לעשות בכך שימוש במערכת הבחירות. אבל הדמוקרטיה החליטה – וזו הממשלה.

היו"ר ד' תיכון:

ראה את ראש הממשלה נרצח במדי א.ס.א.?

ענת מאור (מרצ):

אני אומרת, שראש הממשלה יצחק רבין, זיכרונו לברכה, בהפגנה המפורסמת כמה שבועות לפני הרצח, הולבש במדי אס.אס.

היו"ר ד' תיכון:

זה כן.

ענת מאור (מרצ):

את התמונות שלו הראו בהפגנה המונית, איימו על שר בישראל והפכו את מכוניתו – השר לשעבר בנימין בן-אליעזר – וכל זה בהנהגתם של מי שהיום הם מנהיגי המדינה, לא רק מנהיגי הליכוד.

האווירה הזאת היא העיקרית, אבל התשובה עליה היא מאבק פוליטי, שאותו אנחנו עושים כל הזמן, ונמשיך לעשות. יש מטלה חשובה מאוד למשרד לביטחון פנים, והיא לאכוף את החוקים החשובים שמדינת ישראל חוקקה: החוק נגד גזענות, החוק נגד הסתה והחוק נגד המרדה.

כאשר אנחנו משוחחים עם נציגי מדינות העולם, במיוחד עם נציגים של גרמניה ושל מדינות אחרות באירופה, אנחנו תובעים מהם להיאבק בתופעות של גזענות ואנטישמיות. יושב-ראש הכנסת, שהיה לי הכבוד להיות אתו במשלחת בגרמניה, העלה זאת כל הזמן בצורה מכובדת בפני יושב-ראש הבונדסטאג וכל החברים שם. וכאן בביתנו אנחנו רואים תופעות כאלה. אילו אמרו לנו לפני כמה שנים שתופעות כאלה תצמחנה, לא היינו מאמינים בכך – האלה של הרוצח ברוך גולדשטיין. החוק שהכנסת העבירה ביוזמתו של חבר הכנסת רן כהן הוא חוק חשוב ביותר. אנחנו עדים לקיומן של קלטות והתבטאויות חמורות מאוד.

אני פונה אליך, אדוני השר לביטחון פנים. פניתי גם ליועץ המשפטי לממשלה מייד לאחר שהקלטת הזו פורסמה ולא הוכחש דבר קיומה. ראינו בטלוויזיה את הכתב שחשף זאת.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

איזו קלטת?

ענת מאור (מרצ):

קלטת שהופצה על-ידי חלק מהמתנחלים לקראת חג פורים. כתב הרדיו אביב בושינסקי הוא זה שחשף אותה. היא הופצה למכירה, ויש בה דברי הלל לרוצחים ברוך גולדשטיין ויגאל עמיר.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

מי אמר לך שאלה המתיישבים?

ענת מאור (מרצ):

אני מסתמכת על דברים שנאמרו בעת חשיפת הקלטת, וכך גם ציינתי בפנייתי לאישור ההצעה לסדר-היום. יש בה דברי הלל לרוצחים ברוך גולדשטיין ויגאל עמיר.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

מי אמר לך שאלה המתיישבים?

ענת מאור (מרצ):

חבר הכנסת בן-צור, תרשה לי להשיב לחבר הכנסת זאב בויס. יש בה דברי הסתה נגד הגברת לאה רבין, נגד איתן הבר ונגד האוכלוסייה הערבית. על קלטת כזאת צריך להעמיד לדין.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

כאשר גברת לאה רבין עושה השוואה בין תוצאות של אלימות הפלשתינים לאלימות הליכוד – זו לא הסתה?

ענת מאור (מרצ):

חבר הכנסת זאב בויס, אני רוצה להגיד לך, שהדיון כרגע אינו על הגברת לאה רבין. גברת לאה רבין היא אלמנה שבעלה ראש הממשלה נרצח בידיו של מתועב.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

ענת מאור (מרצ):

סליחה, עכשיו אני רוצה לענות לך. בכנסת הזאת, כאשר עמד ראש הליכוד והתנצל, ראש הממשלה שנרצח אמר לו לפני הירצחו: אני לא מקבל את ההתנצלות. היה מי שהסית. היה מי שהראה את ראש הממשלה הנרצח במדים של אס.אס., ואתה רוצה לשפוט את אלמנתו?

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

אני שואל אותך עכשיו.

ענת מאור (מרצ):

הרכן ראשך בפניה בבקשה, אל תשפוט את האלמנה.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

ענת מאור (מרצ):

אני רוצה להגיד לך, שגברת לאה רבין מגלה איפוק אדיר, ואתה מייחס לה דברים שהיא לא אומרת אותם. כאשר היתה לה פליטת פה קלה לפני הבחירות, היא אמרה שזה — — —

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

זו אותה הסתה עצמה.

ענת מאור (מרצ):

אל תבוא חשבון עם גברת לאה רבין. נהפוך הוא.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

זו לא פליטת פה.

ענת מאור (מרצ):

היא כואבת את הדברים, והיא כואבת אותם בדין ובצדק. בעלה נרצח, והלקחים לא מופקים. מי שהסית הוא זה ששולט, והיא רואה איך השלום שבעלה נרצח למענו, נרמס תחת הרגליים.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

נעמי חזן (מרצ):

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

היו"ר ד' תיכון:

עד כאן. רבותי, חבר הכנסת שמריהו בן-צור, עד כאן אפשרתי לכם. חברת הכנסת נעמי חזן, להירגע. חבר הכנסת שמריהו בן-צור. חבר הכנסת זאב בויס.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

זו הסתה נגד חצי העם.

ענת מאור (מרצ):

היושב-ראש צריך להגן על הדוברת, אני מדברת במקביל לחבר הכנסת זאב בויס.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, רק רגע, חברת הכנסת נעמי חזן, חבר הכנסת שמריהו בן-צור. רבותי, חבר הכנסת בני אלון נרשם להסיר את ההצעה, והוא בוודאי יגיב. להירגע, תמשיכו.

ענת מאור (מרצ):

קודם כול, אדוני היושב-ראש, כאשר אני מדברת אני מבקשת שלא יהיה דיבור במקביל על-ידי הנוכחים באולם.

חבר הכנסת בן-צור, אני מקבלת את פנייתך. לאחר שבדקתי ולאחר שיקול נוסף, אני לא רוצה לקבוע מי הפיץ את הקלטת. לפיכך אני מבקשת למחוק זאת מן הפרוטוקול. פניתי למשרד לביטחון פנים לבדוק מי הם אלה שהפיקו והפיצו את הקלטת. לפיכך אני לא רוצה לקבוע מאיזה מקום הם היו ומי היו האנשים. אני פונה, אדוני השר לביטחון פנים, ורוצה לקבל תשובה: האם משרדך קיים את החקירה, האם הוא איתר מי הם אלה שהפיקו והפיצו את הקלטת, האם בלמו את הפצת הקלטת, ומה הפעילות הכוללת שמשרדך עושה ומתכוון לעשות כדי שהחוקים המאוד-חשובים שכנסת ישראל חוקקה והם מחייבים, אכן יהיה בהם שימוש – חוקים כמו החוק נגד כל פעילות גזענית בתוך ישראל, על-ידי ישראלים, ערבים או מתיישבים, יהיה מעמדם ויהיה אזור מגוריהם אשר יהיה; כמו החוק נגד הסתה והחוק נגד המרדה. תודה רבה, אדוני השר לביטחון פנים.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. ישיב השר לביטחון פנים. עכשיו תשמע, חבר הכנסת בן-צור.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אני אדם רגוע.

היו"ר ד' תיכון:

לא, עכשיו תשמע את תשובת השר. הוא יגיד לך מאין זה בא, אם זה בא.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

— — —
להאשים

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, קודם כול אני רוצה להביע צער על הקלטת הזו, שבעצם מזהמת את האווירה במדינת ישראל וממשיכה איזה קו של אנשים קיצונים כנגד מנהיגי המדינה, אנשים המרשים לעצמם להשתמש בחומר שיכול להביא, בסופו של דבר, לאסונות במדינת ישראל ולאסון כמו רצח יצחק רבין, זכרו לברכה. אין שום ספק, שחומר שעוסק בהסתה משפיע, בסופו של דבר, על החלשים בחברה, והחלשים בחברה נסחפים, מקבלים גושפנקה כתוצאה מהסתה שכזו, ואנחנו מתכוונים לטפל בנושא הזה.

הקלטת שהוצאה לקראת פורים הגיעה ביום שישי, 21 במרס, ליחידה הארצית לחקירות פשעים. השגנו את הקלטת. הקלטת הגיעה אלינו ממקום מסוים. כפי שהובא לידיעתי, הקלטת לא נמצאת בהפצה, וגם לנו לא היה קל להשיג אותה, אבל השגנו אותה. נפתחה חקירה בעניין הקלטת הזו, בגין עבירה לכאורה לפי סעיף 4(א) לפקודת מניעת טרור, התש"ח-1948, תמיכה בארגון טרוריסטי. זו בעצם הבדיקה שלנו.

היחידה הארצית לחקירות פשעים נמצאת בקשר בנושא הזה עם גורמים של השב"כ ועוד גורמים הקשורים בעניין. החקירה נמצאת בתחילתה, ולכן אינני יכול להעשיר אותך במידע אחר, אבל אני אומר לך דבר אחד: מתפקידנו לטפל בדברים האלה. עצם זה שהעלית את הדבר על סדר-היום הציבורי – יפה עשית. אני חושב, שהמטרה היתה מטפלת בנושא, והיא טיפלה בו, גם בלי שהיית מעלה אותו, אבל אני מברך אותך על כך שהעלית אותו. אנחנו נעשה הכול.

אני לא רוצה להתייחס למה שאמרת בפתח דברייך, לגבי מדי האס.אס. ומנהיגים שנבחרו כחוק. אני חושב, שהגזמת בתגובתך על הקלטת הזו, כדי לפגוע במנהיגים שמנהלים היום את המדינה. גם על כך אני מביע צער. כולנו כואבים את מותו של יצחק רבין ומגנים את הרוצח המתועב שרצח אותו, והסיבות ברורות לכולנו, אבל להשתמש בזה ולומר, שהמנהיגים שמנהלים היום את המדינה עמדו ונתנו לזה יד והסתכלו על תמונות של אנשים במדי אס.אס. ונתנו לזה יד – אני חושב שהיתה פה הגזמה. אני לא אומר לך לקחת את דברייך חזרה, אבל אני חושב שכדאי לשקול זאת מחדש. תודה רבה.

היו"ר ד' טל:

תודה.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ד' טל:

מזכיר הכנסת, בבקשה.

מזכיר הכנסת א' האנ:

ברשות היושב-ראש, הריני מתכבד להודיע שהונחה, לקריאה ראשונה, הצעת חוק המכר (תיקון מס' 2) (הגבלת הסכום שניתן לדרוש בעד הוצאות משפטיות במכירת דירה), התשנ"ז-1997. תודה רבה.

היו"ר ד' טל:

תודה, אדוני המזכיר.

הצעה לסדר-היום

קלטת ההסתה שהופצה לקראת פורים

היו"ר ד' טל:

אנחנו עוברים להצעה לסדר-היום מס' 2121 – – –

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

יש הצעה להסיר.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב-ראש, יש הצעה אחרת לגבי ההצעה לסדר-היום של חברת הכנסת מאור.

היו"ר ד' טל:

למי יש הצעה אחרת?

רחבעם זאבי (מולדת):

לחבר הכנסת בני אלון.

היו"ר ד' טל:

עם כל הכבוד הראוי לחבר הכנסת בני אלון, בבקשה, הצעה אחרת.

בנימין אלון (מולדת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני אבקש להסיר מסדר-היום את הצעתה של חברת הכנסת ענת מאור. כמו שהשיב לה השר, היה למשטרה קשה מאוד לאתר את הקלטת, שכדבריה המסיתים של חברת הכנסת, הופצה בהתיישובות והוכרה על-ידי מתיישרים, כהמשך לדבריה המסיתים ללא הרף נגד ראש הממשלה, כאילו הוא ידע על אותה כרזה עם מדי האס.אס., שאבישי רביב, סוכן השב"כ, הפיץ בכיכר-ציון. הדברים כבר עלו בוועדת החקירה של השופט שמגר, אבל אתכם לא מעניינת האמת. אתם חוזרים ומסיתים ומסיתים.

ענת מאור (מרצ):

בנימין אלון (מולדת):

ולגבי חוסר הפרופורציות אני רוצה לומר, שכאשר חברת כנסת ישראל, עטופה בדגל אש"ף, מדברת על רצח גולדשטיין, שכל הכנסת, הכנסת כולה, גינתה אותו – –

ענת מאור (מרצ):

בנימין אלון (מולדת):

– – ומולה אנחנו עומדים בכנסת של הפלשתינים, ועומד שם מרואן ברגותי ואומר לעיני כל הפרלמנט, שהקדוש שרצח ב"אפרופו", הוא ומשפחתו שהרגו שלוש בחורות ישראליות, הוא ומשפחתו קדושים, וכל הפרלמנט הפלשתיני, שאת היית עטופה בדגל שלו, עומד ומריע ומוחא כפיים – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

ענת מאור (מרצ):

בנימין אלון (מולדת):

עד מתי אתם תאבדו פרופורציות? גולדשטיין, גולדשטיין, גולדשטיין, גולדשטיין. אולי תפסיקו עם ההסתה שלכם.

ענת מאור (מרצ):

--- אתה מסית.

בנימין אלון (מולדת):

אני מבקש להסיר מסדר-היום את ההצעה הזאת.

דליה איציק (העבודה):

היו"ר ד' טל:

חברת הכנסת דליה איציק, אני שומע שגברתי משתוללת, ואני מבקש שגברתי תשב במקומה. גברתי, אנא הואילי בטובך לשבת במקומך.

ענת מאור (מרצ):

היו"ר ד' טל:

חברת הכנסת מאור, אני מבקש להירגע. אנחנו בפרלמנט, במליאת הכנסת, זכותו של אדם לומר את אשר עם לבו, גם אם גברתי לא מסכימה אותו.

דליה איציק (העבודה):

היו"ר ד' טל:

חברת הכנסת דליה איציק, אני מבקש להפסיק להסתובב באולם המליאה. הואיל בטובך לשבת במקום.

אדוני השר, מה אדוני הציע?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

ביקשתי להסיר את זה.

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה.

ענת מאור (מרצ):

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

היו"ר ד' טל:

היה איזה פרק זמן של חילופין בין יושב-ראש הכנסת לביני, ולכן לא שמעתי את דברי השר. אבל, חברת הכנסת מאור, אני לא חושב שקרה כאן משהו נורא.

ענת מאור (מרצ):

הדבר הנורא זה – – –

היו"ר ד' טל:

הצעה אחרת אפשר היה להציע?

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד ומי נגד?

קריאות:

על מה ההצבעה?

היו"ר ד' טל:

אם הבנתי נכון, אדוני המזכיר, היתה הצעה של חבר הכנסת בני אלון להסיר את ההצעה מסדר-היום.

ענת מאור (מרצ):

— — —

היו"ר ד' טל:

אני מבין, שההצעה של השר היתה להסיר, וההצעה של חבר הכנסת בני אלון היא הצעה אחרת. אתה מציע להעביר את הנושא לוועדה, חבר הכנסת בני אלון?

בנימין אלון (מולדת):

כן.

היו"ר ד' טל:

אם כן, חברי הכנסת, יש שתי הצעות: הצעה להעביר את הנושא לוועדה והצעה להסיר אותו מסדר-היום. אולי אדוני השר מסכים להעביר את הנושא לוועדה?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

יש פה הצעה של חברת הכנסת ענת מאור לקיים דיון במליאה.

ענת מאור (מרצ):

אני מוכנה שהדיון יתקיים בוועדה.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

והשר מבקש להסיר.

היו"ר ד' טל:

אם כן, אנחנו צריכים להכריע בין הסרה לבין העברה לוועדה.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אני רוצה להסיר.

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת, מי שירצה להסיר יצביע בעד, ומי שיהיה בעד העברה לוועדה יצביע נגד.

קריאה:

לא, להיפך.

היו"ר ד' טל:

אם כן, מי שבעד העברת הנושא לוועדה יצביע בעד, ומי שבעד הסרה יצביע נגד. אנחנו עוברים להצבעה.

הצבעה מס' 3

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 6

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 11

נמנעים – אין

ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ד' טל:

ובכן, חברי הכנסת, בעד הסרת ההצעה – 11, בעד העברה לוועדה – 6. ההצעה לסדר-היום של חברת הכנסת ענת מאור הוסרה מסדר-היום.

הצעה לסדר-היום התבטאויות קציני משטרה נגד גיוס נשים ושירותן במשטרה

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצעה לסדר-היום מס' 2121 של חברת הכנסת עמיתתי נעמי חזן, בנושא: התבטאויות קציני משטרה נגד גיוס ושירות נשים במשטרה.

נעמי חזן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה. ציטוט: "לא כדאי לגייס הרבה נשים למשטרה, כיוון שהן מגדלות יושבים גדולים ונכנסות להיריון". כך אמרו קציני משטרה בכירים לראש אגף כוח אדם במשטרה, ניצב אסתר דומיניסיני. היתה נוכחת שם גם תת-ניצב אמירה שבתאי.

ניצב דומיניסיני היא אשה חכמה. היא הסתכלה מסביבה ואמרה: לפי מה שעניי רואות, הרי שאמירה ואני הננו הכי רזות בסגל הפיקוד, ומה שבולט יותר בשטח זה הכרסים שלכם.

הסגל הבכיר של המשטרה הטיח אשמה כלפי אשה שבהיסטוריה של מדינת ישראל נמצאת בדרגה הגבוהה ביותר בכוחות הביטחון, אשה בדרגת ניצב, קרי: אלוף. ואלה הם הדברים שנאמרו בישיבה.

אדוני השר, במשטרת ישראל משרתות 3,695 נשים, מתוך כ-25,000 שוטרים. על-פי המחשב הקטן שבידי, הן מהוות 14.78% מכלל השוטרים. בשירות המדינה שיעור הנשים המועסקות מגיע ל-57%-60%. אבל לא במשטרת ישראל.

אדוני השר לביטחון פנים, זה שנים רבות מתנהל מאבק להגדלת הגיוס של שוטרות, והדבר כפי הנראה נמנע ונחסם כתוצאה מכך שהסגל הבכיר של המשטרה חושב שלא כדאי לגייס נשים, שהן שוטרות מעולות, ואתה יודע זאת היטב.

לכן, אני מפנה אליך שלוש שאלות מאוד מאוד ממוקדות. שאלה ראשונה – מה בדעתך לעשות כדי למלא וליישם את החוק האומר שחייבת להיות העדפה מתקנת לנשים? האם בכוונתך לעשות העדפה מתקנת במינוי ובקידום נשים במשטרה?

שאלה שנייה – החל עכשיו קורס קציני משמר הגבול בבה"ד-1. צה"ל מסרב לצרף את הצוערות הקצינות לקורס הקצינים הזה. מדוע לא נשמע קולך בעניין?

ושאלה שלישית, באותו הקשר – מדוע אינך מגייס שוטרות ערביות למשטרה? ניתנה למשרדך רשימה מלאה ושלמה. היתה הבטחה מפורשת, אבל הדבר לא נעשה.

העדפה מתקנת; שוויון; גיוס שוטרות ערביות. אדוני השר, אל תיתן למשטרה להנציח סטריאוטיפים. תודה רבה.

הי"ר ד' טל:

אני מאוד מודה לך. גברתי, סברתי לתומי, שגברתי גם תשאל מתי יגיע הזמן שבו יורידו קציני המשטרה את הכרסים שלהם, כדי שיהיו בכושר קרבי יותר טוב.

נעמי חזן (מרצ):

קשה לי לעשות זאת בכנסת ישראל, כאשר אני מסתכלת סביבי.

היו"ר ד' טל:

תודה, גברתי. אדוני השר, בבקשה.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, חברת הכנסת נעמי חזן. קודם כול, אני מקווה שבפרופיל אני לא נראה כמי שיש לו כרס, כך – – –

נעמי חזן (מרצ):

תסתכל סביבך, אדוני השר – – –

השר לביטחון פנים א' קהלני:

זה עניין של גיל, אנחנו מתבגרים וגדלים וצומחים לרוחב, משהפסקנו לצמוח לגובה. השערות שלנו נושרות. זה קורה לכל אחד, אז למה צריך לצחוק מגברים שיש להם כרס – – –

נעמי חזן (מרצ):

ולמה לצחוק על נשים שממלאות את המצווה – – –

השר לביטחון פנים א' קהלני:

לשם כך הבאנו לכנסת חדר כושר, וכולנו נתחיל להתאמן.

קריאה:

איפה זה? אין דבר כזה.

היו"ר ד' טל:

זה בתוכניות.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

יש, יש. אני הבאתי את התורם, הוא כבר תרם.

קודם כול, אני מודה לך על שהעלית את הסוגיה הזאת. אני חושב שאכן יש במדינת ישראל בעיה, אבל אני רוצה לומר לך שהמדיניות שלי היא בעד הכנסת נשים רבות ככל האפשר בכל מקום שבו ניתן להן להביע את עצמן, לתוך המערכות השונות. אני הייתי הראשון בצבא שפתח קורס קצינות בבה"ד-1, והן היו עם הצוערים, וגם קורס קצינות של חילות השדה. אחרי שעזבתי את הצבא הצליחו להסביר שאין שם מיטות ומזרנים די הצורך בשביל הקצינות, והפסיקו את זה. אבל אני עשיתי את שני הקורסים הראשונים, והייתי זה שפתח את הנושא במקום הזה.

אני רוצה לומר לך, שלדעתי צריך לנסות שלא להתעסק עם הציטוט הזה, שהוא ציטוט אומלל ונאמר בישיבה מסוימת, כשזה לא היה החלק הרשמי של הישיבה, ויש בו הקנטה מסוימת של מישהו מסוים, הערה שנאמרה בישיבה, והדבר הוצא החוצה.

אני ביקשתי מראש אכ"א, מאסתי היושבת כאן באולם, שתהיה אתנו, ומי שרוצה לחזות בה יראה שהיא באמת אחת הקצינות הרזות שאני מכיר. ההערה שלה היתה בהחלט במקום, ותשובתה היתה לדעתי במקום. אבל אני רוצה להפנות את תשומת לבך לכך, שבמשטרת ישראל יש ניצבת, ואילו בצה"ל עדיין אין אלופה. לכן המשטרה היא הראשונה שפתחה את הדרך לבחורה בדרגה כל כך בכירה. בצה"ל, שגדול פי כמה וכמה מהמשטרה, עדיין אין חמש נשים בדרגת תת-אלוף. יש חמש נשים בדרגת תת-ניצב במשטרה, ובמשטרה יש עוד 20 בנות בדרגת ניצב-משנה, 20 בחורות – – –

נעמי חזן (מרצ):

בגיל הזה הן כבר נשים, לא בחורות.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

נשים, או.קיי, אולי הן לא נשואות – – –

נעמי חזן (מרצ):

ואיך הבנים, הבנים בסדר?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

הבנים בסדר.

נעמי חזן (מרצ):

גם המפכ"ל – – –

היו"ר ד' טל:

חברת הכנסת נעמי חזן, השר לא הפריע לגברתי, אני מבקש שגברתי לא תפריע לשר.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

במשטרה יש 79 נשים בדרגת סגן-ניצב ו-383 בדרגת רב-פקד.

אדוני היושב-ראש, קודם כול אני מביע צער על מה שנאמר באותה ישיבה. אני מניח שזה נאמר על-ידי מישהו בצורה של בדיחותא. אין במשטרה מדיניות שלא לגייס שוטרות. ההיפך הוא הנכון. לכן, ראש אכ"א במשטרה היא אשה שדואגת לאפליה המתקנת הזאת, ובאמת מתקנים. יש היום במשטרה 18% שוטרות, מתוך למעלה מ-3,600 שוטרים. גם את, חברת הכנסת חזן, ציינת את המספר, אבל האחוזים לא הסתדרו לך כפי שהם מסתדרים לי. מתוך מספר הקצינים במשטרה, 21% הן נשים. חמישית מהקצונה במשטרה הן נשים.

אני רוצה לומר לכולנו – ראשית, המשטרה פתוחה לקלוט שוטרות, ואם יש איזו הערה של מישהו מסוים, צריך לטפל בו, אבל זאת לא המדיניות. דבר שני, הנושא של קצינות במג"ב – אני לא אחראי למשרד הביטחון, ואם רצו להציע שקצינות של מג"ב יהיו בבה"ד-1, את יכולה להבין, שדבר כזה לא היה עולה בלי אישור שלי ובלי המלצה שלי לבצע. משרד הביטחון צריך לטפל בסוגיה, ועוד לא קיבלתי תשובה. אני בעד קצינות, וכשפתחתי את הקורס הראשון שם אמרתי שאני בעד קצינות של מג"ב. זאת הצלחה מסחררת. כל בנות מג"ב עומדות לעסוק בבט"ש, ויש היום ביקוש גדול מאוד. אנחנו לא יכולים לעמוד בפרץ, לעצור את אלה המבקשות להצטרף למג"ב. אני מניח, שבעתיד נצליח לעבור את המשוכה הזאת.

לגבי נשים ערביות – נשים ערביות, בהוראה שלי, מגויסות. יש בעיה של תהליכים מסוימים שהן חייבות לעבור. אם תרצי לקבל פרטים – – – המדיניות היא בעד. מטפלים בכל מקרה ומקרה, ואנחנו נגייס. לכן, אין פה שום מדיניות. מדברייך נשמע כאילו יש מדיניות. המקרים מטופלים במדיניות לגייס. ההיפך הוא הנכון – אני חושב שצריך לגייס. יש לנו בעיה של השפה הערבית במשטרה, יש לנו בעיה

במגזר הערבי, ואנחנו רוצים שהנשים האלה ייטלו חלק ניכר במערכת הערבית. זה חסר לנו. לכן אני, כמדיניות – והכתבתי זאת בתחילת תפקידי – לגייס.

מה אני מתכוון לעשות – ראשית, היה דיון אצל המפכ"ל בנושא גיוס נשים למשטרה. כדי לפתוח אפשרויות נוספות, אני מתכוון לערוך אצלי דיון די בקרוב, ובו אבחן את הפוטנציאל של תפקידים הנמצאים במשטרה ואחשוב או אשקול לפתוח אפשרויות נוספות, אפשרויות לנשים במשטרה. זה מונח על שולחני, ואני אטפל בזה. אני רוצה לומר לך, עם יד על הלב – חמישית מהקצינים במשטרה היא נשים ו-18% מהשוטרים הם נשים – בהשוואה לעולם אנחנו במצב טוב, אבל נמשיך ללכת קדימה, כי אני מאמין ביכולת ואני מאמין שהפוטנציאל עדיין לא מוצה מבחינת הנשים במשטרה, ואני מקווה שבעקבותינו תלך כל המשטרה במדינת ישראל. תודה רבה.

היו"ר ד' טל:

תודה. מה אדוני מציע?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אין לי בעיה.

נעמי חזן (מרצ):

לועדה לקידום מעמד האשה.

היו"ר ד' טל:

אם זו לא מדיניות, אולי להסיר.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

לא, לא, אם רוצים לדון בעניין, אני לא מתנגד.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת גפני מבקש להסיר.

משה גפני (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, כבוד השר, אני מבקש להסיר את ההצעה רק מטעמים פרוצדורליים. באופן מעשי אני מסכים עם הרעיון שמונח בעניין.

אני רוצה להצביע בפניך, אדוני השר, על מקרה. יכול להיות שאתה זוכר את המקרה, גם אני פניתי אליך וגם קצינה במשטרה ששמה שולמית אברמוב שרוצים לפטר אותה עכשיו, לאחר 16 שנות שירות במשטרה. שולמית אברמוב היתה במשטרה מדריכת נשק וקרב מגע. 13 שנים היא עבדה במשמרות בנמל התעופה בן-גוריון בביקורת דרכונים. היא עבדה כמסופחת ללשכת הגיוס בתל-אביב. היא אשתו של קצין במשטרה, אברמוב, והיא קיבלה ציונים לשבח גם מיהודאי, זיכרוננו לברכה, גם מאליעזר בן-יהודה, גם מביבי וגם מהמפכ"ל טרנר. עכשיו רוצים לפטר אותה משום שהיא חזרה בתשובה לפני עשר שנים. הקצינה שממונה עליה אומרת, שלא יכול להיות שאם לשבעה ילדים, חוזרת בתשובה, תהיה קצינה במשטרה. היא קיבלה ציונים לשבח במשך כל התקופה, במשך כל השנים שבהן היא שירתה, ועכשיו רוצים לפטר אותה רק משום שהיא חוזרת בתשובה והיא אם לשבעה ילדים.

אדוני השר, אתה בוודאי מכיר את המקרה הזה, אין לי ספק. אתה יודע, שבעלה היה מפקד משטרה יבנה, והוא נושא עד היום בתפקידים בכירים במשטרה. עומדים לפטר אותה מהסיבה הזאת, שהיא חוזרת בתשובה והיא אם לשבעה ילדים. זה דבר בלתי מתקבל על הדעת. לשם שינוי אני רוצה להסכים עם חברת הכנסת נעמי חזן. לא יכול להיות בשום אופן מצב כזה, שבו אשה טובה, משרתת במשטרה, היא חוזרת בתשובה, זאת מעלה נוספת, היא אם לשבעה ילדים – עוד מעלה, והיא מתפקדת כפי שצריך.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת גפני, הדברים הובהרו. אני מניח, שאין לך חילוקי דעות עם חברת הכנסת נעמי חזן שמייצגת את הנשים. אני מניח, שהיא גם תתמוך בזה שהגברת תישאר.

משה גפני (יהדות התורה):

אמרתי, שבמקרה הזה, לשם שינוי, אני מסכים עם חברת הכנסת נעמי חזן, ואני מבקש מהשר לטפל בזה. אני אעביר לו שוב את המקרים האלה וזה יידון בוועדה. אני מבקש מאוד. זה דבר חמור שאין כדוגמתו.

היו"ר ד' טל:

תודה לחבר הכנסת גפני; אני מודה לך.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד העברת הצעתה של חברת הכנסת נעמי חזן לוועדה?
ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 4

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 16

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 2

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר ד' טל:

16 בעד, שני מתנגדים. הצעתה של חברת הכנסת נעמי חזן בנושא: התבטאויות קציני משטרה נגד גיוס ושירות נשים במשטרה תועבר – לוועדת העבודה והרווחה?

נעמי חזן (מרצ):

לוועדה למעמד האשה.

היו"ר ד' טל:

אולי נותיר את זה לוועדת הכנסת. ועדת הכנסת תדון בנושא הזה. מתקנים אותי כאן שיש רק הצעה אחת, ואנחנו נעביר אותה לוועדה לקידום מעמד האשה. אכן, חברת הכנסת נעמי חזן, הנושא יועבר לוועדה למעמד האשה.

דוד מגן (הליכוד-גשר-צומת):

לא בטוח שליושב-ראש הישיבה כחבר כנסת אין זכות להציע הצעה אחרת.

היו"ר ד' טל:

בקטע הזה אני נעזר מאוד בסגנית מזכיר הכנסת, ונאמן עלי שהיא אומרת את הדברים שרשומים בתקנון.

נסים דהן (ש"ס):

אני מציע להעביר את ההצעה לוועדת העבודה והרווחה.

צבי הנדל (מפד"ל):

ההצעה שלה היתה להעביר את ההצעה לוועדה למעמד האשה, והשר הסכים.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

— — —

היו"ר ד' טל:

חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, אני מבקש להירגע. סליחה?

אנחנו עוברים לנושא הבא. הודעתי על התוצאה, אבל אם את רוצה לשם הפרוטוקול – אני אודיע שוב: 16 בעד, שניים מתנגדים, והנושא יועבר לוועדת הכנסת שתחליט לאן להעביר אותו.

שאלות ותשובות

היו"ר ד' טל:

אנחנו עוברים לנושא הבא – שאלות ותשובות. אנחנו עוברים לשאלות לשר לאיכות הסביבה. אדוני השר, בבקשה. שאלתא 639 של חבר הכנסת חיים אורון שנמצא באולם המליאה – מי השפכים בנחל שוקת. בבקשה.

מי שפכים בנחל שוקת

חבר הכנסת ח' אורון שאל את השר לאיכות הסביבה ביום י"ד בשבט התשנ"ז (22 בינואר 1997):

האוכלוסייה הבדואית הפזורה לאורך נחל שוקת סובלת ממפגעים סביבתיים, ריכוז יתושים וסירחון בשל זרימת מי שפכים של מיתר. מועצת מיתר מרססת את הנחל בחלקו הקרוב ליישוב בלבד, והמשך הזרימה אינו מטופל. ידוע לי שמתוכנן מכון לטיהור מי השפכים, אך עד ביצועו יעבור זמן רב.

רצוני לשאול:

אילו צעדים יינקטו כדי למנוע את המפגעים שמהם סובלת האוכלוסייה, עד שיוקם המכון?

השר לאיכות הסביבה ר' איתן:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, זרימת מי הביוב של היישוב מיתר והבעיות הסביבתיות הנובעות מכך מוכרות היטב למשרדנו. מערכת הביוב הנוכחית של היישוב מיתר תוכננה, אושרה והוקמה בשיטה של "אגור ושטוף", כלומר, העברת השפכים למאגרים, מתן זמן השהיה, ולאחר פרק זמן מסוים, משהתבצעה פעולת טיהור – הגלשת הקולחים לוואדיות.

שיטה זו איננה מקובלת עוד היום. כיום, בעקבות לחץ מסיבי, הוגשו לאישורנו ולרשויות המוסמכות האחרות תוכניות לממן טיהור אזורי מרכזי שיוקם בצומת-שוקת, ושפכי מיתר יופנו אליו.

אשר למפגעים סביבתיים – א. אכן קיים חשש לזיהום מי תהום מאחר שהקולחים שהוגלו מעת לעת לוואדי לא עמדו באיכויות הנדרשות, וזו הסיבה לדרישתנו התקיפה לקדם הקמת מכון טיהור חדש. אנו עומדים גם בקשר עם הרשויות המוסמכות לנצל את הקולחים המטוהרים לחקלאות.

ב. בנושא מטרדי יתושים – על אף העובדה שלמשרדנו לא הגיעו כל תלונות בנושא זה, מפקחי המשרד מבצעים ניטור שוטף לאורך הוואדיות ולא נמצאו עד כה דגירות יתושים היכולות להביא למטרדים לציבור הרחב. המועצה המקומית מיתר נושאת באחריות ומבצעת ניכוש עשבייה וריסוס כנגד דגירה עד צומת שוקת.

לסיכום, אישור התוכנית הסטטוטורית והקצאת המשאבים יביאו בתוך פרק זמן, שאני לא יודע להעריך אותו, להקמת מכון טיהור חדש ומודרני, ומשרדנו לא יחסוך במאמץ להמשיך ולקדם נושא זה. ובנושא הניטור כנגד דגירת יתושים – מפקחי המשרד ימשיכו לנטר ולהתריע ולאכוף אם תתגלנה דגירות יתושים.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה. שאלת הבהרה לחבר הכנסת חיים אורון. בבקשה.

חיים אורון (מרצ):

אדוני השר, הנושא ידוע לי מקרוב, כי זה בשכנותי, ואני חושב שהמפתח לתשובה החלקית שניסחו לך הוא – עד צומת-שוקת. עד צומת-שוקת, מיתר מנקה. הבדואים חיים מצומת-שוקת עד כיוון באר-שבע. הוואדי שבו מדובר הוא לא במרכז הנגב, הוא עובר בתוך מאהלים של אנשים חיים, וילדים הולכים לבית-ספר ודורכים בתוך מי השופכין של יישוב אחר.

כאשר בעבר היתה תופעה כזאת בגליל, בציפורי, ואם אני לא טועה טיפלתי בזה, קנסו את עיריית כרמיאל, סגרו את מכון הטיהור, לא נתנו להזרים מים לוואדי והטילו על העירייה לנקות את כל הוואדי.

אני מציע לנהוג באותה שיטה בדיוק, כי מכון הטיהור, שצריך להיות משותף למיתר, לחורה וללגיה, עדיין לא תוכנן. גם השר אומר שלא ברור מתי הוא יוקם. עכשיו מתחיל הקיץ, ואני אומר באחריות מלאה, כי מדובר בוואדי שזורם בתוך מאהלים שילדים עוברים דרכו שלוש פעמים ביום והוא מטרד תברואי. צריך להטיל אחריות, לא רק לניטור אלא גם לניקוי, על העירייה או על הרשות האזורית של המשרד לאיכות הסביבה. בכל אופן, לא יכול להיות מצב שמי שופכין של יישוב אחד יזרמו בתוך יישוב אחר, יזהמו אותו ויהיו מפגע תברואי.

השר לאיכות הסביבה ר' איתן:

אני אבדוק את זה, נטפל בזה וניתן על זה את התשובה הנאותה.

אני לא הזכרתי נושא אחר שלא עלה בשאילתא, אבל אני חושב שצריך להזכיר אותו, אלה קולחי חברון, שמזרמים לוואדיות בכיוון דרום-מערב. אתה עושה ככה עם הידיים, ואני חושב שזה נושא חמור ביותר. אבל מה שהעלית בשאלה הנוספת, אנחנו נבדוק.

היו"ר ד' טל:

אני מניח שחבר הכנסת אורון מסכים שיתוקן גם זה וגם זה, וכל הטעון תיקון יתוקן.

טיהור ארובות תחנת הכוח באשקלון

חבר הכנסת א' שטרן שאל את השר לאיכות הסביבה ביום י"ד בשבט התשנ"ז (22 בינואר 1997):

בעיתון "מעריב" מיום 3 בדצמבר 1996 מופיע תחקיר המלמד על הכוונות של חברת החשמל לבצע טיהור לארובותיה בתחנת הכוח "רוטנברג" שבאשקלון בשיטה אשר מזהמת את הים ולכן אסורה לשימוש במרבית מדינות המערב.

רצוני לשאול:

מה יעשה משרדו על מנת למנוע מפגע אקולוגי זה?

תשובת השר לאיכות הסביבה ר' איתן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

חברת החשמל פנתה בבקשה למשרד לאיכות הסביבה לאשר לה שימוש בסולקן, המתבסס בתהליך טיהורו על מי ים, בניגוד לסולקנים המתבססים בתהליך הטיהור על אבן גיר, המקובלים בכל העולם.

לאחר שהבקשה נבדקה על-ידי אנשי מקצוע, הודיע המשרד לאיכות הסביבה לחברת החשמל, כי בקשתם אינה מאושרת וכי עליהם להתקין סולקן "אבן גיר רטוב".

חברת החשמל ביקשה שנשקול שוב החלטה זו. הוקם צוות מקצועי, שבו השתתפו גם נציגי חברת החשמל. הצוות, לאחר שבדק באופן יסודי את האלטרנטיבות, המליץ בפני מנכ"לית המשרד לחייב את חברת החשמל בהתקנת סולקן אבן גיר רטוב. המנכ"לית קיבלה את המלצת הצוות והודיעה על ההחלטה למנכ"ל חברת החשמל, אשר התחייב לפעול על-פי החלטה זו.

התקנת סולקן אבן גיר רטוב בתחנת הכוח באשקלון תמנע את זיהום הים, כפי שאכן היה קורה אילו היה מותקן הסולקן הפועל על מי ים.

מכלים לאיסוף עיתונים

חבר הכנסת צ' ויינברג שאל את השר לאיכות הסביבה ביום כ"א בשבט התשנ"ז (29 בינואר 1997):

חברת "אמנר" נטלה את המכלים המיועדים לאיסוף עיתונים למיחזור נייר בשכונת רמות בירושלים.

רצוני לשאול:

כיצד מתיישב צעד זה של "אמנר" עם המדיניות המוצהרת של משרדך – 1. ליצור חומרי גלם לתעשיית נייר? 2. לצמצם את כמות האשפה הנשלחת לאתרי סילוק? 3. להשתחרר מכבליהם של מונופולים בתחומי התעשייה? 4. להפעיל את חוק המיחזור הלכה למעשה?

השר לאיכות הסביבה ר' איתן:

א. חברת "אמנר", שעוסקת במיחזור נייר, היא חברה מסחרית אשר אוספת נייר ממקומות אשר כדאיים לה מבחינה כלכלית, או כאשר הרשות המקומית משלמת לה עבור פינוי הפסולת.

"אמנר" נטלה את המכלים המיועדים לאיסוף עיתונים למיחזור בשכונת רמות בירושלים כתוצאה משיקולים כלכליים. "אמנר" ועיריית ירושלים לא הגיעו להסכמה בנוגע לתשלום עבור הפינוי.

ב. המשרד לאיכות הסביבה אכן פועל לקידום נושא המיחזור בארץ, אולם הסמכות הראשונית והבלעדית לטיפול בפסולת מצויה כיום בידי הרשויות המקומיות.

כל עוד עלות האיסוף על-ידי "אמנר" או כל גורם אחר נמוכה מעלות ההובלה וההטמנה, הרי שהדבר כדאי לרשות.

ג. בהחלטת ממשלה מס' 2468 נקבע, כי משרד התמ"ס יחייב מפעלים בעלי מעמד של מונופסון לפרסם ברבים מחיר קניית פסולת למיחזור ותנאי רכישתה ולהימנע מכל אפליה בין מציעי הפסולת לאחר מיון. "אמנר" לא הוגדרה על-ידי הממונה על ההגבלים העסקיים כמונופסון, אף שהיא חולשת על 85% משוק מיחזור הנייר בישראל.

מדיניות המשרד היא להשתחרר מכבליהם של מונופסונים בתחומי התעשייה. ולראיה, בעקבות בקשה של יזמים בתחום גרוטאות המתכת והמשרד לאיכות הסביבה, הכריז הממונה על ההגבלים העסקיים על מפעלי הפלדה המאוחדים בע"מ כמונופול ברכישת גרוטאות. צעד זה הוביל את משרד התמ"ס להתיר את ייצוא הגרוטאות לחוץ-לארץ, דבר שיוביל לפיקוח על מחירי רכישת הגרוטאות למיחזור ולאיסוף נרחב יותר של גרוטאות.

ד. חוק המיחזור. חוק הפרדת פסולת לצורכי מיחזור עבר בכנסת ונכנס לתוקפו בדצמבר 1993. חוק זה מאפשר לרשות מקומית לחייב בעלי בתים ועסקים להפריד פסולת לצורכי מיחזור. אם הרשות המקומית לא תפעל, ניתן יהיה בידי השר לחייבה. החוק מקנה למשרד את הסמכות החוקית לאכוף על הגורמים השונים להפריד ולאסוף מוצרים בני מיחזור מהאשפה.

עם זאת, הסמכות הראשונית והבלעדית לטיפול בפסולת מצויה כיום בידי הרשות המקומית, וללא שיתוף פעולה הדוק מצדם, תקשה עלינו הפעולה.

במסגרת החלטת ממשלה מס' 2468 הוחלט, כי השר לאיכות הסביבה יפעל להתקנת תקנות במסגרת חוק המיחזור. בשנת 1994 הכין המשרד לאיכות הסביבה את התקנות – תקנות יעדי מיחזור. תקנות אלה מחייבות את הרשויות המקומיות להגיע לאחוזי מיחזור בזמנים נתונים.

לתקנות האמורות התנגד משרד האוצר. הטעם להתנגדות משרד האוצר היה, כי חיוב הרשויות המקומיות במיחזור אחוז מסוים מן הפסולת, חייב להיעשות בגבולות ה"כדאיות למשק".

הוגשה עתירה לבג"ץ מטעם עמותת "אדם, טבע ודין" נגד המדינה בבקשה להתקין תקנות איסוף ופינוי פסולת למיחזור (חיוב בהפניית פסולת למיחזור), לאלתר.

בדיון בבג"ץ ב-5 במרס 1997 הוחלט, כי בתוך שלושה חודשים יכינו משרדי האוצר, הפנים ואיכות הסביבה תוכנית פעולה משותפת בנושא תקנות המיחזור.

נוסף על כך, זימנתי אלי ראשי שלוש רשויות מקומיות: עפולה, טבעון ונהרייה כדי ליצור דגם של הפרדת אשפה במקור, פחי אשפה שונים לאשפה שונה. למה שלוש אלה? עפולה, יש על-ידה מפעל גדול למיחזור ותעשיית קומפוסט; טבעון כבר התחילה, ביוזמתה, בתהליך הזה, ונהרייה גם היא נמצאת לא רחוק ממתקן למיחזור אשפה. אני מקווה מאוד ששלוש הרשויות האלה ישמשו דוגמה לרשויות אחרות, ונוכל לצבור ניסיון ולהתקין את התקנות הנדרשות. יכול להיות שיהיו אחר כך ויכוחים עם האוצר, אבל דיה לצרה בשעתה.

היו"ר ד' טל:

שאלה נוספת לחבר הכנסת צבי ויינברג, בבקשה.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

אדוני השר, אני מודה לך מאוד על התשובה המפורטת, וכמובן ברור מהתשובה שלך שמשרדך פועל, אבל אני רוצה להצביע רק על שתי נקודות.

מי שגר בחוץ-לארץ, בעיר שהיו בה איסוף של פסולת, הפרדה בין עיתונים, קופסאות מתכת וזכוכית, יודע שזה פעל וזה מועיל. לי ברור שבמדינה הקטנטונת שלנו מוכרחים לעשות את זה בהקדם האפשרי.

אתה אמרת בעצמך, של"אמנר" יש מונופול של 85% במדינה הזאת, והיא לא מוגדרת כמונופול. זה תמוה, כי הדבר הכי קל זה להפריד עיתונים ונייר. יותר מסובך להפריד זכוכית, יותר מסובך להפריד את קופסאות המתכת.

אני רואה במו עיני בשכונתי בירושלים איך אנשים מזהמים את הרחובות משום שאין איסוף עיתונים.
יש הרבה אנשים שקוראים הרבה עיתונים, הכול הולך לאיבוד, וזה גם מזהם את האווירה.

עוד הפעם – אולי איזו פעולה דחופה לעיריית ירושלים, אולי תהפוך גם את ירושלים לדוגמה, כי
מדובר בעיר הבירה, מדובר בדוגמה הכי טובה, בעיר הגדולה במדינה.

אני אודה לך מאוד אם תוכל לעיין בעניין הזה. תודה רבה.

הי"ר ד' טל:

תודה רבה, אדוני.

השר לאיכות הסביבה ר' איתן:

אני הייתי במפעל "נייר חדרה", ואני מציע לשואל לראות איך ממחזרים נייר. העניין הוא כלכלי: מה
עושים מהנייר הממוחזר, כמה עולה להביא אותו ולעבד אותו, ולאילו מוצרים. המוצרים הם די
מוגבלים, זה לא שאתה יכול לעשות כל דבר מכל פיסת נייר שאתה אוסף. אני מציע לחבר הכנסת
השואל להתרשם מהעבודה ומהצורה שבה מעבדים פסולת נייר ב"נייר חדרה", לשמוע מהם גם את
הצד הכלכלי ולראות אילו מוצרים אפשר לייצר ואילו מוצרים אי-אפשר לייצר; למה יש שוק בארץ, כי
הלוא אי-אפשר לייצר קרטון. ב"נייר חדרה" הם ממציאים עכשיו חומר חדש דומה מאוד לדיקט, ואם
הם יצליחו לשווק את החומר הזה תהיה עוד "קיבולת" לאסוף נייר, לטפל בו ולמכור אותו.

הי"ר ד' טל:

אדוני, אני מודה לך מאוד.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הי"ר ד' טל:

נעשה אתנחתה, ברשותך, אדוני, הודעה לסגנית מזכיר הכנסת.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב-ראש הנני מתכבדת להודיע, כי הונחה עתה על שולחן הכנסת הצעת החלטה מעודכנת מהיום בעניין קביעת שכרם של סגני שרים. תודה.

היו"ר ד' טל:

תודה, גברתי.

שאלות ותשובות

היו"ר ד' טל:

אנחנו עוברים לשאלתא מס' 687 של חבר הכנסת וליד צאדק – אישור הקמת מחצבות באזור טול-כרם. בבקשה, אדוני השר.

השר לאיכות הסביבה ר' איתן:

הוא איננו.

היו"ר ד' טל:

ראיתי אותו גם ראיתי.

השר לאיכות הסביבה ר' איתן:

תמיד ישבת בקואליציה. נחבא אל הכלים.

היו"ר ד' טל:

אדוני השר, הזמן הקבוע בחוק לתשובה הוא דקתיים, הזמן לתשובה נוספת הוא דקה. אני מודה לשר על התשובה הקודמת שהיתה מפורטת, אבל אנחנו לא רוצים להרחיב את הדיון. תשתדל לקצר.

השר לאיכות הסביבה ר' איתן:

אני צריך להשיב, אני מוכן לא להשיב.

אישור להקמת מחצבות באזור טול-כרם

חבר הכנסת ו' צאדק חאג'-יחיא שאל את השר לאיכות הסביבה ביום כ"ח בשבט התשנ"ז (5 בפברואר 1997):

מפרסומים בעיתונות הערבית מיום 21 בינואר 1997 עולה, כי אושרה הקמת מחצבות באזור טול-כרם, הסמוך לאזור מאוכלס, דבר אשר על-פי המלצת המשרד לאיכות הסביבה נמנע בעבר, בשל המפגעים הסביבתיים הכרוכים בו.

רצוני לשאול:

1. האם ידיעה זו נכונה?

2. אם כן – מה יעשה משרדך בנושא זה?

השר לאיכות הסביבה ר' איתן:

קומפלקס מחצבות ואדי תאנים-ספארין מצוי בתחומי יהודה ושומרון מדרום לטול-כרם. התוכנית לאזור החציבה אושרה למתן תוקף על-ידי הוועדה העליונה לתכנון ב-17 במאי 1995, לפני כמעט שנתיים, לאחר כל הליכי התכנון, לרבות שמיעת התנגדויות, ולאחר הכנת תסקיר השפעה על הסביבה. מתן התוקף ניתן אחרי כל אלה.

אזור החציבה עצמו אינו מאוכלס, והיישובים הקרובים נמצאים מחוץ לאזור ההשפעה הצפויה של החציבה.

כבר ב-1993 בדק המשרד לאיכות הסביבה את ההצעה לרכז מחצבות מספר באזור חציבה והגיע למסקנה שיש לתמוך בריכוז האתרים.

על סמך ממצאי תסקיר השפעה על הסביבה ולאחר בדיקות שנערכו על-ידי המשרד ועל-ידי איגוד ערים לאיכות הסביבה שומרון הוכן פרק סביבתי שנכלל בהוראות התוכנית המאושרת לאזור החציבה.

היו"ר ד' טל:

בבקשה, חבר הכנסת צאדק.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

תודה רבה, אדוני השר, על התשובה. אני רוצה להזכיר, שהשטח שמדובר עליו נמצא על קו התפר בין השטחים הכבושים לבין מדינת ישראל, והאזור הזה לא רחוק מאזור מאוכלס בצורה אינטנסיבית. מדובר על קומפלקס של מחצבות שיסכן, בוודאי, את איכות הסביבה, מה גם שרק אתמול אישרה הכנסת קנסות כבדים על כל מי שמזהם את הסביבה. לכן אני חושב שמן הדין לבדוק מחדש את העניין הזה, מה גם שאנחנו מדברים על שטח שהוא מחוץ ל"קו הירוק". תודה רבה.

השר לאיכות הסביבה ר' איתן:

אין לי מה להוסיף על מה שאמרתי.

זיהום אוויר באזור חיפה רבתי

חבר הכנסת מ' שחל שאל את השר לאיכות הסביבה ביום ה' באדר א' התשנ"ז (12 בפברואר 1997):

על-פי נתונים של החברה להגנת הטבע, סניף חיפה, מצב זיהום האוויר בחיפה רבתי הוא מן החמורים בארץ, בגלל ריכוז של תעשיות מזהמות באזור.

רצוני לשאול:

1. מה מצב זיהום האוויר באזור חיפה בהשוואה למצב בתל-אביב ובאשדוד?

2. האם המשרד לאיכות הסביבה אינו מאמץ תקני פליטה לכל המפעלים המזהמים? אם לא – מדוע?

3. מדוע אין מחייבים את המפעלים בהתקנת קולטנים שיצמצמו את הזיהום?

תשובת השר לאיכות הסביבה ר' איתן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. זיהום האוויר באזור חיפה ואשדוד מושפע בעיקר מהתעשייה, בניגוד לאזור תל-אביב, שבה מקור הזיהום העיקרי הוא התחבורה. על-פי ניתוח תוצאות תחנות הניטור המוצבות באזורי חיפה ואשדוד, חל באזורים אלו שיפור ניכר באיכות האוויר. בערים אלו לא נמדדו חריגות מתקני איכות האוויר, לעומת אזור תל-אביב שבה נמדדו חריגות רבות בריכוזי תחמוצות חנקן כתוצאה מכלי הרכב.

המשרד לאיכות הסביבה פעל ופועל לשיפור האוויר המזוהם מתחבורה באמצעות שיפור הרכב הדלקים, תקינה ועוד. המשרד לאיכות הסביבה ממשיך לפעול לשיפור נוסף במצב איכות האוויר באזורי חיפה ואשדוד. באזורים אלו מופעל מב"ס – מערך בקרה לסירוגין – ובתנאים מטאורולוגיים קשים הוא מונע החמרה במצב איכות האוויר. נוסף על כך, בימים אלו מתחיל המשרד להקים את מערך ניטור האוויר הארצי שבמסגרתו יוקמו באזור חיפה תחנות ניטור נוספות שינטרו מספר רב יותר של מזהמים.

2. המשרד לאיכות הסביבה נמצא בשלבים האחרונים של פרסום תקני פליטה למזהמי אוויר אשר יחולו על כל המפעלים המזהמים בארץ. באמצעות תקנים אלו נביא לשיפור נוסף באיכות האוויר. התקנות עדיין לא פורסמו עקב חילוקי דעות, המתבררים כעת, עם משרד התשתיות הלאומיות.

3. מפעלים המזהמים את האוויר מחויבים על-ידי המשרד לאיכות הסביבה בהתקנת אמצעים לקליטה וסינון המזהמים, בהתאם לאופי המזהם. אחד האמצעים שדורש המשרד הוא הקולטנים.

גז ראדון בבני-ברק

חבר הכנסת ר' פנחסי שאל את השר לאיכות הסביבה ביום י"ב באדר א' התשנ"ז (19 בפברואר 1997):

השבועון "קול העיר" המופץ בבני-ברק כותב, כי בניגוד להודעת עיריית בני-ברק, העלתה בדיקה מקצועית כי "במספר מקומות לא מבוטל בעיר נתגלה גז ראדון ברמות גבוהות". רצ"ב הפרסום והמכתב.

רצוני לשאול:

1. האם רמת הראדון שנתגלתה אכן חורגת מהמותר?

2. מה היא משמעות הדבר לגבי בריאות התושבים?

3. הייבדק המצב ויתוקנו החריגות לאלתר?

תשובת השר לאיכות הסביבה ר' איתן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. בחודש נובמבר 1996 התגלו רמות ראדון החורגות מרמת הפעולה המומלצת על-ידי המשרד לאיכות הסביבה, דהיינו 200 בקרל למ"ק, בחמישה מקלטים בעיר בני-ברק. התוצאות החריגות כפי שהתקבלו מהחברה שביצעה את הבדיקות היו 319-476 בקרל למ"ק.

2. ברמות הנ"ל שהתגלו, אנשים השוהים במקומות אלו נחשפים בממוצע לפי שניים מגבול רמת החשיפה המותרת לראדון. החשיפה לראדון, דהיינו לקרינה רדיואקטיבית, תלויה ברמת ריכוז הראדון, זמן שהייה במקום ואורור החדר.

3. ב-15 בינואר 1997 התקבלו באגף הקרינה התוצאות החריגות שהתגלו בחמשת המקלטים בעיר בני-ברק. ב-16 בינואר 1997 הוציא אגף הקרינה חוות דעת מקצועית ליחידה האזורית לאיכות הסביבה רמת-גן-בני-ברק הכוללת המלצות לביצוע פעולות שיפור להורדת רמת הראדון וביצוע מדידות חוזרות לאחר ביצוע פעולות השיפור. תיקון החריגות וביצוע המדידות החוזרות הם באחריות עיריית בני-ברק.

הקמת משרפה באתר הפסולת ברמת-חובב

חבר הכנסת מ' נודלמן שאל את השר לאיכות הסביבה ביום י"ט באדר א' התשנ"ז (26 בפברואר 1997):

נמסר לי, כי הקמת המשרפה באתר הפסולת הרעילה ברמת-חובב נתקלת בכמה קשיים. רצ"ב כתבה "מ"הארץ".

רצוני לשאול:

1. כיצד יועברו החומרים המסוכנים המיועדים לשרפה מאתר הקבורה למשרפה?

2. כיצד יוכשרו העובדים שיועסקו במשרפה?

השר לאיכות הסביבה ר' איתן:

1. העברת החומרים המסוכנים המיועדים לשרפה מאתר הקבורה למשרפה – ממידע שהעביר אלי מנכ"ל החברה לשירותי איכות הסביבה המפעילה את אתר הפסולת הרעילה ברמת-חובב עולה, כי , שהן בעלות ידע וניסיון GRS החברה נמצאת לפני חתימת חוזה עם שתי חברות צרפתיות, ו- בהעברת האשפה הרעילה מהאתר של ההטמנה אל המשרפה – זה לא רחוק אבל זה מחייב העברה. לחברות יש ציוד מיוחד המיועד לטיפול ולהעברת מכלים עם חומרים מסוכנים. לאחר חתימת החוזה – אישור הדירקטוריון צפוי בעוד כשבועיים – יוכנסו בציוד שינויים ושיפורים על-פי דרישות החברה לשירותי איכות הסביבה. לאחר מכן ייעשו בדיקות וניסויים מבוקרים לסוגים השונים של החומרים בשטח, ואחר כך תתחיל העברת החומר מן האתר לשרפה. העבודה תיעשה בנוכחות מומחה צרפתי ובפיקוחו, והוא יהיה אחראי לכל הפעילות.

2. הכשרת העובדים שיועסקו במשרפה – כידוע, תופעל המשרפה על-ידי חברת "אקוסול", שהיא DANWASTE הצרפתית, שמפעילה חמש משרפות כאלה בצרפת, וחברת SARP בבבעלות חברת SARP מדנמרק. החברה התחייבה להכשיר את עובדי המשרפה. מנהל המשרפה יהיה איש חברת הצרפתית, שניהל משרפה מסוג זה בצרפת, ויש לו ותק של שבע שנים בנושא. כמו כן נבחר מנהל ישראלי למשרפה, והוא יעבוד תחת המנהל הצרפתי. המנהל הישראלי יצא בקרוב להשתלמות בצרפת. גם הכימאי הראשי של החברה לשירותי איכות הסביבה וטכנאי מעבדה SARP בחברת יוצאים בעוד חודש להשתלמות בת ארבעה-שישה שבועות במעבדות החברה הצרפתית. יתר מפעילי המשרפה יעברו השתלמות בישראל לפני תקופת ההרצה ובמהלכה. תוכנית ההשתלמות הועברה לאישורו של מחוז הדרום במשרד לאיכות הסביבה.

אני רוצה להוסיף, שבביקורי ברוסיה לפני חודש היתה לי פגישה עם השר לאיכות הסביבה הרוסי והתעניינתי בשיטה שנהוגה שם לשרפת אשפה רעילה או כימית. הוא נתן לי נתונים על השיטה הנהוגה שם, ואנחנו שולחים את המדען הראשי של המשרד ללמוד את השיטה שם. זו שיטה מפתיעה בפשטותה, אבל אנחנו צריכים לראות אם זה יעיל וישים ואם אפשר לטפל באשפה הכימית באותה צורה שמטפלים בה שם.

היו"ר ד' טל:

תודה, אדוני השר.

חבר הכנסת נודלמן, שאלה נוספת? בבקשה.

מיכאל נודלמן (ישראל בעלייה):

תודה רבה לשר. אחרי ששלחתי את השאילתא ביקרתי באתר הפסולת הרעילה, ויש לי שאלה. יש שם ועדה ציבורית לפיקוח על הקמת המשרפה, יש מנהל מחוז הדרום במשרד לאיכות הסביבה, והוא גם מנהל בוועדה הציבורית. האם אתה לא חושב שיש פה ניגוד אינטרסים כשמנהל מחוז הדרום הוא גם יושב-ראש הוועדה הציבורית לפיקוח על הקמת המשרפה?

השר לאיכות הסביבה ר' איתן:

אין לי מה להוסיף.

חומרים רעילים בתוצרת חקלאית

חברת הכנסת ת' גוז'נסקי שאלה את שר החקלאות ופיתוח הכפר ביום ז' בשבט התשנ"ז (15 בינואר 1997):

בשל התקנים המחמירים שקבע האיחוד האירופי לגבי תוצרת חקלאית, חלק ממנה נפסל ליצוא, ובמקום זאת הוא משווק בארץ.

רצוני לשאול:

1. מה הן כמויות התוצרת החקלאית (לפי סוגים) שנפסלות לייצוא לאירופה בשל כמות הדשנים וחומרי ההדברה שנספגו בה, והאם כולן שווקו בארץ?

2. מה ההבדל בין אירופה לישראל בתקנים של תכולה מותרת של דשנים וחומרי ההדברה בגידולים חקלאיים שונים, כמו תות-שדה, עגבניות, כרובית ועוד?

3. מה ייעשה כדי להגן על בריאות הציבור?

שר החקלאות ופיתוח הכפר ר' איתן:

1. תוצרת חקלאית נפסלת ליצוא בעיקר בגלל אי-עמידה בתקני האיכות האירופיים, כמו גודל, אורך, צבע ומשקל, סימון קרטונים ועוד. חלק קטן מהתוצרת נפסל כתוצאה ממצואת מזיקי הסגר או אי-עמידה ברמות המאשרות של חומרי הדברה בתוצרת, במוצרים.

2. בארץ, כמו בעולם כולו, הנטייה היא לאמץ סטנדרטים בין-לאומיים של רמות חומרי הדברה – CODEX ALIMENTARIUS בתוצרת החקלאית הטרייה. סטנדרטים אלה נקבעים על-ידי גוף עולמי. הוא אחראי לנושא WHO שבו שותפים ארגון המזון והחקלאות העולמי – וארגון הבריאות העולמי – הרמות המותרות וכן לשיטת הבדיקה למציאת חומרי הדברה בתוצרת החקלאית. אירופה כמו ישראל מתבססת על הרמות המאשרות של הקודקס, אך גם באירופה וגם בישראל מותאמות דרישות אלה

לצורכי החקלאות במדינות השונות. שינויים אלה נדרשים מהשינוי באקלים, מסוגי הגידולים, מאינטנסיביות הגידול ומסוגי החומרים הכימיים המאושרים לשימוש בכל ארץ.

היו"ר ד' טל:

תודה. גברתי, יש לך שאלה נוספת?

שר החקלאות ופיתוח הכפר ר' איתן:

רגע, אני עוד לא סיימתי.

היו"ר ד' טל:

סליחה, אדוני, סליחה. היה פסק זמן ארוך מדי.

דוד צוקר (מרצ):

התשובות הן ארוכות וממצות – – –

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת דוד צוקר, אני מבקש ממך להתייחס בכבוד לשר שעומד על הדוכן.

דוד צוקר (מרצ):

כך התייחסתי.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

הוא שיבח את השר.

היו"ר ד' טל:

לא, זה היה לתפארת משהו אחר.

דוד צוקר (מרצ):

דוד, זה לא בסדר.

היו"ר ד' טל:

סליחה, חבר הכנסת דוד צוקר. בבקשה.

שר החקלאות ופיתוח הכפר ר' איתן:

התשובות שלי הן ארוכות. הן צריכות לחסוך את השאלה הנוספת.

היו"ר ד' טל:

כן, אבל, אדוני, אנחנו לא דנים כרגע בהצעות לסדר-היום. במסגרת הזמן הנקוב של שתי דקות אדוני צריך להשיב. אם זה יגלוש קצת מעבר לשתי דקות – זה בסדר. אבל אנחנו לא רוצים ליצור הצעות לסדר-היום בנושא. בבקשה, אדוני.

שר החקלאות ופיתוח הכפר ר' איתן:

גם להרגלי הצריכה של תוצרת חקלאית טרייה יש השפעה על הרמות המאושרות של חומרי הדברה, ואלה שונים בארץ לעומת באירופה.

3. לשם הגנה על בריאות הציבור נעשה רבות, החל מתהליך של רישום (אישור) חומרי הדברה לשימוש בארץ, שזה הליך מורכב, שנעשה במשך כמה שנים וכולל ניסויי שדה בתחומים השונים, אכיפת השימוש הנכון והמאושר של חומרי הדברה לתוצרת מסוימת, אכיפת רמות שאריות חומרי הדברה בתוצרת החקלאית הטרייה על-ידי מערך דגימה של תוצרת בשטח חקלאי ובדיקת מעבדה להימצאות חומרי הדברה באותם מוצרים.

אשר לתות-שדה, הרי שהתוצרת נבדקת כאמור, אך גם תוצרת המיועדת ליצוא, שנפסלת מסיבות של איכות, לדוגמה יופי של הפרי, מעוכבת בתחנת המיון ל-48 שעות בקירור עד לקבלת תוצאות בדיקה של המעבדה לשאריות חומרי הדברה לפני מתן אישור לשיווקה בשוק המקומי.

בשנה זו הושמדו עד כה כ-600 קילוגרם תות-שדה, שרמת השאריות של חומרי הדברה בהם נמצאו חורגות מהמותר. אשתקד הושמדו יבולי תות-שדה, תבלינים, חסה ופטרוזיליה מאותן סיבות.

יש לציין, כי על-פי תוכנית השירותים להגנת הצומח, נדגמים מדי שנה יותר מ-4,000 מדגמים ומועברים לבדיקות המעבדה, בעוד בארצות-הברית כולה נדגם מספר כפול מזה בלבד.

היו"ר ד' טל:

גברתי, שאלה נוספת, בבקשה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אדוני השר, אני מודה לך על התשובה המפורטת, אבל בסופו של דבר לא הסברת מה ההבדל בין התקנים של האיחוד האירופי לבין התקנים שלנו. ככל הידוע לי, התקנים של האיחוד האירופי מחמירים יותר. אתה הסברת את מה שיש במדינת ישראל, כנראה מכל מיני סיבות. אני חושבת שאנחנו צריכים לקבל את התקנים המחמירים האלה.

דבר שני, אני אומרת את הדברים על סמך שיחות עם אנשים שעוסקים בתחום. הם אומרים, שחלק גדול מפרי תות-השדה שמגיע לשוק הישראלי עדיין מכיל שאריות גבוהות מאוד של חומרי הדברה. לכן, אני מבינה שנעשות בדיקות, אבל הייתי מאוד שמחה אם השר היה בודק, במיוחד בנושא הזה של תות-שדה, אם אין התלונות האלה מבוססות על מה שקורה בפועל בשווקים. אני לא מדברת רק על מה שקורה בנמלי הייצוא. אבל השאלה היא, מהי באמת כמות חומרי ההדברה שנותרה בעיקר בתות-שדה הנמצא בשווקים בפועל? תודה.

שר החקלאות ופיתוח הכפר ר' איתן:

עניתי על השאלה. אנחנו מחויבים לתקנים כלליים וגם לתקנים משלנו. לדוגמה, היתה לנו בעיה עם שאריות אנטיביוטיקה בבעלי-חיים, בעופות. היה לחץ חזק מאוד בשווקים שלנו, והקמנו מעבדה משלנו. יש בעולם בסך הכול שלוש או ארבע מעבדות לבדיקת שאריות כאלה. בקדנציה הקודמת שלי הקמנו מעבדה כזאת, ואנחנו מקפידים על הנושאים האלה בצורה בלתי מתפשרת.

היו"ר ד' טל:

תודה. שר החקלאות ופיתוח הכפר ישיב על שאילתא נוספת של חבר הכנסת סאלח טריף. בעצם הוא איננו. נעביר את התשובה על שאילתא מס' 914 לפרוטוקול.

החלטתו של שר החקלאות להקים בית-מטבחים בתמרה

חבר הכנסת ס' טריף שאל את שר החקלאות ופיתוח הכפר ביום כ"ו באדר א' התשנ"ז (5 במרס 1997):

לאחרונה החליט שר החקלאות על הקמתו של בית-מטבחים בתמרה.

בשפרעם קיים זה שנים רבות בית-מטבחים המשרת את כל האזור.

רצוני לשאול:

1. מדוע מסרב שר החקלאות לאשר הקמת בית-מטבחים חדש בשפרעם?

2. מדוע הוחלט להקים בתמרה בית-מטבחים?

3. האם ידועות ההשלכות על שפרעם מבחינה כלכלית?

תשובת שר החקלאות ופיתוח הכפר ר' איתן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. שר החקלאות אינו מסרב להקים בית-מטבחים חדש בשפרעם במקביל למטבח צאן שתוקם בתמרה.

2. מטבח הצאן בתמרה תוקם לאור צרכי השוק ויחסי השכנות בין תמרה לשפרעם.

3. ההשלכות הכלכליות אינן ידועות. השוק יקבע את המחיר וישפר את השירות של שני בתי-המטבחים.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה לך, אדוני השר. אני מאוד מודה לך.

שר החקלאות ופיתוח הכפר ר' איתן:

ביקשו שאשיב על הצעה לסדר-היום מהשבוע שעבר בנושא חירייה ודודאים.

היו"ר ד' טל:

האם הנושא נמצא על סדר-היום?

דוד מגן (הליכוד-גשר-צומת):

זה עניין של סיכום והצבעה.

היו"ר ד' טל:

אדוני, תשיב על כך בעוד כמה דקות. יש פה שינוי בסדר-היום.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

מה קרה עם סדר-היום?

היו"ר ד' טל:

סדר-היום השתבש קמעה, משום שבתחילת היום חברי הכנסת שהגישו הצעות לא היו במקום. לכן, סדר-היום קצת השתנה. מי שרוצה להתעדכן לגבי סדר-היום, יואיל בטובו לגשת לסגנית מזכיר הכנסת.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, לנו יש סדר-יום מעודכן.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, הרשה לי לומר שאני מלא הערכה להתבטאות שלך, של ה"קמעה", שהיתה יפה מאוד.

היו"ר ד' טל:

היא היתה באמת קמעה. אני מתואם עם מזכירות הכנסת. בסך הכול אני מבצע את מה שמזכירות הכנסת מניחה לפני.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

דיברתי עם סגנית מזכיר הכנסת.

היו"ר ד' טל:

זה בסדר שדיברת אתה. אבל זה מה שקיבלתי, שלאחר השאילתות של השר לאיכות הסביבה ישיב שר הפנים, היות שהשאילתא הזאת היתה בתחילת הישיבה.

שאילתות בעל-פה

היו"ר ד' טל:

נבקש משר הפנים להשיב על שאילתא בעל-פה מס' 105, מאת חבר הכנסת רחבעם זאבי, בנושא: סגירת אתר ההנצחה של חטיבת גולני. בבקשה.

סגירת אתר ההנצחה של חטיבת גולני בצומת-גולני בצפון

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, בתקשורת דווח כי מתכוונים לסגור את אתר ההנצחה של חטיבת גולני בצומת-גולני בצפון.

רצוני לשאול:

1. האם נכון הדבר?

2. מה ייעשה לביטול החלטה זו?

שר הפנים א' סויסה:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה לפתוח ולומר, שנושא הנצחת זכרם של חללי מערכות ישראל יקר לי מאוד כמו לכולם. בין החללים שזכרם הונצח באתרים הנדונים נמצאים רבים מחברי, ובהם גם בני משפחתי. שבעתיים יקר לי אתר ההנצחה בצומת-גולני – לא שדמם של חללי גולני אדום יותר משל אחרים, כמי ששירת בחטיבה אני קרוב יותר לענייניה.

לנו, במשרד הפנים, מוכרים 15 אתרי הנצחה, ולאחר דיונים רבים הסכים משרד הפנים להקצות סכום חד-פעמי של כ-7.3 מיליוני שקלים. סכומים אלה חולקו, ואתר ההנצחה של חטיבת גולני קיבל 1.2 מיליון ש"ח.

נושא סגירתו של אתר ההנצחה של חטיבת גולני איננו בתחום טיפול משרד הפנים, וודאי שעם קבלת סכום זה אינני רואה כל מקום לסגירת האתר.

אחזקת אתר ההנצחה הנ"ל היתה כלולה מאז ומתמיד בחלקה בתקציב המועצה, והיתרה מומנה בהקצאת כספים שמקצה החיל. האתר פעל שנים רבות בלי להיות מתוקצב על-ידי משרד הפנים, וכאמור ההקצבה בשנת 1996 היתה חד-פעמית.

למועצות המקומיות תקציב משלהן, והן מנהלות אותו על-פי שיקול דעתן לכל מיני מטרות, ואינני רואה כל סיבה שהרשויות המקומיות לא יתקצבו גם נושא זה אם הן רואות בזה חשיבות, מה עוד שחוק הגנים הלאומיים מטיל חובה זו עליהן.

אני רוצה להוסיף ולומר, שאתרי ההנצחה מאוגדים כעמותות, דבר המאפשר להם גיוס משאבים ממקורות נוספים. אתר ההנצחה של חטיבת גולני לא פועל במתכונת זו, ונראה לי שהגיע הזמן לעשות זאת.

הנושא גם נדון בוועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת, והוא יידון פעם נוספת בהשתתפות אנשי האוצר. אני, בכל אופן, אפנה את הנושא לאחר העלאתו לדיון למשרד האוצר, ואני מקווה שנוכל לקבל את הפתרונות.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת זאבי, בבקשה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני השר, אני מודה לך על התשובה, אבל אני רוצה לפנות אליך לא רק כאל שר אלא כאיש גולני אל איש גולני. באתר ההנצחה בצומת-גולני מוזכרים שמותיהם של 1,270 חללים של החטיבה הזאת. חטיבת גולני היא מהחטיבות הראשונות של צה"ל, היא השתתפה בכל מלחמות ישראל, היתה שותפה פעילה לכל הביטחון השוטף במשך כל שנות המדינה, והאתר הזה הפך להיות מקדש מעט למשפחות השכולות. כאמור, 1,270 חללים.

דומני שזה נוגע, מגיע ומזעזע כל משפחה כמעט בישראל. אין, כמעט, משפחה בישראל שבן קרוב או רחוק שלה לא שירת בגולני, לחם בגולני, נפצע או חלילה נהרג.

לא הצלחתי להבין מתשובתך, האם 1.2 מיליון שהוקצו למועצה האזורית הם עבור אשתקד או עבור 1997? אם זה עבור אשתקד – זה היה. לגבי 1997 – ב-1997 האתר ייסגר, וזה דבר שיש לבכות עליו.

אי-אפשר לסגור את האתר הזה. זה מקום עלייה לרגל של המשפחות, זה מקום עלייה לרגל של בתי-ספר, של תנועות נוער, של צעירים שבאים ומתחנכים. לא רק אבן מונחת שם, לא רק פסל, לא רק אנדרטה, זה אתר זיכרון, שיש בו תיקים לכל אחד מ-1,270 הנופלים. יש שם כל המפות, סיפורי הקרב של קרבות גולני. אתה אומר לכנסת שזאת לא האחריות של משרד הפנים, אבל זאת האחריות של ממשלת ישראל. תאם פעולה עם שר הביטחון, תאם פעולה עם שר האוצר, ובלבד שהאתר החשוב הזה שהעזתי לקרוא לו "מקדש מעט", יישאר וימשיך לתפקד בתפקידו החשוב.

חבר הכנסת אלול, תפסיק להפריע לשר הפנים; הוא כעת עוסק בדבר קדוש, אתר גולני.

רפאל אלול (העבודה):

--

רחבעם זאבי (מולדת):

אתה מפריע לו.

רפאל אלול (העבודה):

--

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת אלול.

שר הפנים א' סויסה:

הוא בא לחזק אותי.

רחבעם זאבי (מולדת):

אם הוא בא לחזק – אז זה בסדר. אני גם רוצה לחזק את ידיך, שתמצא פתרון עם השרים הנוגעים בדבר, והם שר הביטחון ושר האוצר, ובלבד שהאתר הזה, אני יודע שהוא אחד מתוך 15 אתרים, אבל לא כל האתרים בנויים באותו אופן. יש אתר השריון בלטרון, שיש לו עמותת חזקה, יש אתרים חיליים, יש אתרים שהם, בסך הכול, אנדרטה כמו של חטיבת הבקעה, לדוגמה, שאין בהם הוצאות שוטפות, אבל פה מדובר על אתר גדול, המתפרס על פני 50 דונם, שיש בו תכנים. חייבים לשמור עליו, ואני מצפה מכבודו גם כשר הפנים וגם כאיש גולני שימצא את הפתרון.

היו"ר ד' טל:

תודה, חבר הכנסת זאבי. אדוני השר.

שר הפנים א' סויסה:

אדוני היושב-ראש, אני חושב שאין מחלוקת לגבי הצורך והחשיבות בטיפול באתר הזה, כפי שאמרתי. הכסף שהועבר – 1.2 מיליון, היה על חשבון השנים 1995-1996, זה סכום מכובד, אבל הוא הועבר בנובמבר 1996.

אמרתי שלקראת השנה הזאת אנחנו לא מתקצבים בעניין הזה, ואמרתי גם, בגלל החשיבות שאני רואה בעניין הזה, שאני בהחלט אעלה אותו אצל אנשי האוצר.

היו"ר ד' טל:

תודה, אדוני השר.

שאלות ותשובות

היו"ר ד' טל:

נעביר את תשובותיו של שר הפנים על שאלתא מס' 805 של חבר הכנסת רפאל פנחסי, שאינו נוכח, ועל שאלתא מס' 883 של חבר הכנסת סאלח סלים, שאינו נוכח, לפרוטוקול.

מקווה טהרה בבני-ברק

חבר הכנסת ר' פנחסי שאל את שר הפנים ביום י"ב באדר א' התשנ"ז (19 בפברואר 1997):

לפי הפרסום ב"קול העיר" (הרצ"ב), למרות השלמת שיפוצו של מקווה טהרה בשיכון ה' בבני-ברק, הוא טרם נפתח לציבור בשל בעיות תקציביות אחרונות.

רצוני לשאול:

1. האם הפרטים נכונים?

2. האם תביא עיריית בני-ברק לכדי סיום את שיפוץ המקווה ואת פתיחתו לציבור?

תשובת שר הפנים א' סויסה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. פרויקט מקווה הטהרה בשיכון ה', כמו פרויקטים נוספים, נתקע באמצע העבודות בגלל התקשרויות לא תקינות של העירייה הקודמת. הוועדה הקרואה לקחה על עצמה לשלם מיליוני שקלים לשם סיום הפרויקטים שהתחילו בעבר, ובהם המקווה בשיכון ה'.

נעשה מאמץ כדי שיתאפשר להשתמש במקווה במהלך שנת התשנ"ז, לאחר גמר אוצרות המים וקליטת מי הגשמים, זאת לאחר שהאוצרות לא היו מוכנים בזמן.

היעד שנקבע לפתיחת המקווה הוא חודש ניסן התשנ"ז.

תוכנית להקמת מטרופולין-שפרעם

חבר הכנסת ס' סלים שאל את שר הפנים ביום כ"ו באדר א' התשנ"ז (5 במרס 1997):

נודע, כי במשרד הפנים התגבשה תוכנית, שלפיה יסופחו כמה כפרים ערביים לעיר שפרעם, ויהוו ביחד את מטרופולין-שפרעם.

רצוני לשאול:

1. האם אכן קיימת התוכנית הנ"ל?

2. האם אין בתוכנית זו משום פגיעה בשירותים הניתנים לתושבי הכפרים שיסופחו?

3. האם נשקל לבטל את התוכנית הנ"ל?

תשובת שר הפנים א' סויסה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-3. למשרדנו לא ידוע על שום תוכנית להקמת מטרופולין-שפרעם, מכאן שלא נדונה בשום פורום תוכנית ולא הועלה רעיון בנושא.

הממונה על המחוז הודיעני, שהוא אינו מכיר גוף או אדם שהעלה הצעה מכיוון זה לא במחוז ולא במקום אחר.

היו"ר ד' טל:

אנחנו עוברים לסדר-היום, רבותי. הצעה לסדר-היום מס' 1793 של חבר הכנסת גדעון עזרא: אתר הפסולת חירייה כמוקד לפגיעות ציפורים במטוסים ולאסון אווירי – תשובה והצבעה.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אני מציע — — —

דוד מגן (הליכוד-גשר-צומת):

אני מציע שהנושא יועבר לוועדת הפנים ואיכות הסביבה.

היו"ר ד' טל:

שר הפנים יכול להשיב במקום – – –

קריאות:

– – –

היו"ר ד' טל:

ביקשתי ממנו להמתין רגע, מפני שמזכירות הכנסת קבעה סדר אחר. מה לעשות? נשוב לזה לאחר מכן.

אנחנו עוברים לשאלות לסגן שר הבריאות. סגן שר הבריאות ישיב על שאלתא מס' 850 של חבר הכנסת רפאל אלול.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

נראה לי שאני אהיה מובטל.

היו"ר ד' טל:

אדוני, אנחנו נדאג לך לעבודה. החתמת קטינים על הצטרפות לקופות-חולים.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

– – –

היו"ר ד' טל:

סגן השר אכן נמצא על הדוכן.

קריאה:

היו"ר ד' טל:

לא, אני מוכן. אין בעיה.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

החתמת קטינים על בקשת הצטרפות לקופת-חולים

חבר הכנסת ר' אלול שאל את שר הבריאות ביום י"ט באדר א' התשנ"ז (26 בפברואר 1997):

לאחרונה קיבלתי תלונה מקטין, אשר הוחתם על-ידי קופת-החולים לאומית על בקשה להצטרפות לקופת-החולים. מכיוון שקטינים מבוטחים ממילא מכוח הביטוח של הוריהם, הטופס יקבל תוקף רק בהגיע הקטין לגיל 18.

רצוני לשאול:

1. מה היא עמדת משרדך בנדון?

2. מה ייעשה לגבי קופות-חולים שיחתימו קטינים?

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אומנם חבר הכנסת רפי אלול לא נמצא פה, אבל אני חושב שהתשובה חשובה.

היו"ר ד' טל:

הוא היה פה קודם, לא?

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

1. משרד הבריאות רואה בהחתמת קטינים על טופס ההצטרפות לקופת-חולים מעשה בלתי חוקי, המהווה ניצול ציני של תמימותם. אין להחתמה כל תוקף משפטי.

2. המשרד הוציא לאחרונה חוזר, שהופץ למנהלי ארבע קופות-החולים, ובו הבהרת עמדתו והודעה על כך שהמשרד שוקל פנייה ליועץ המשפטי לממשלה במקרים אלו.

היו"ר ד' טל:

תודה.

מצוקה בבתי-החולים

חבר הכנסת ס' שלום שאל את שר הבריאות ביום כ"ו באדר א' התשנ"ז (5 במרס 1997):

פורסם בכלי התקשורת, כי קיימת מצוקה בבתי-החולים, ועקב כך מקבלים המאושפזים טיפול בלתי ראוי, שגורם להחמרת מצבם.

רצוני לשאול:

1. האם ידוע למשרדך הדבר?

2. אם כן – כיצד מגיעה מערכת הבריאות למצב כה גרוע עד כי חולים משלמים בחייהם?

3. מה ייעשה בעניין זה?

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

1. אכן, למשרד הבריאות ידוע על המצוקה הקיימת בבתי-החולים.

2. המערכת הגיעה למצבה הקשה כתוצאה ממחסור במשאבים כספיים. מחסור זה גרם להשקעה קטנה מדי בפיתוח שירותי האשפוז.

3. משרד הבריאות, עם משרד האוצר, פועלים לבניית תוכנית רב-שנתית לפיתוח מערכת האשפוז בישראל. עם אישור התוכנית יינתנו למערכת המשאבים הכספיים הדרושים ויימצא פתרון למצוקה.

היו"ר ד' טל:

תודה. בבקשה, חבר הכנסת סילבן שלום, שאלת הבהרה נוספת.

סילבן שלום (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, יש טענה שקיים גירעון עצום, של מיליארד שקל בשנה, במערכת הבריאות, וקופות-החולים קורסות ומגיעות למצב שהן אינן יכולות להמשיך ולתפקד. נשאלת השאלה, מהו הפתרון. האם הפתרון הוא בהעלאת דמי השימוש בשירותי הבריאות? האם הפתרון הוא בייעול מערכת הבריאות? או האם הפתרון הוא בתוספת תקציב? אלה שלוש האפשרויות העומדות בפני המערכת כדי להמשיך ולשרוד. אבל, כאשר העלייתם את המצוקה על סדר-היום, עשיתם דבר נכון, ומצוקת מערכת הבריאות נמצאת היום על סדר-היום הציבורי. לא שמעתי פעם אחת מהו הפתרון המוצע. האם הפתרון המוצע הוא שאנחנו נשלם יותר עבור השירותים? האם לקצץ בשירותים ולפטר עובדים ולסגור מחלקות? או האם לקבל תוספת תקציב מהמדינה? אתם צריכים להחליט מה אתם רוצים כדי שאפשר יהיה לעשות מסע ציבורי למען העניין. תודה רבה.

היו"ר ד' טל:

תודה לך.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

אני חושב שאני שילמתי בזמני, כשהייתי בחור ישיבה, 50 שקל לקופת-חולים. היום אני משלם קרוב ל-1,000 שקל, נדמה לי, או משהו כזה.

היו"ר ד' טל:

הכול בהתאם לשכר, אדוני סגן השר.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

כן, בהתאם לשכר. נכון, זה חוק ביטוח הבריאות הממלכתי – שאנחנו אמורים לכאורה לסבסד את החלשים, ועל-ידי כך גם נוכל להעלות את רמת הבריאות במדינת ישראל. אבל, לא כך הם פני הדברים, אלא לדעתי הרמה ירדה. במקרים רבים סל הבריאות אפילו צומצם, וזו לא אותה בריאות שהבטיחו לנו. מערכת הבריאות, אכן כפי שטוען חבר הכנסת סילבן שלום, בצדק – – –

קריאה:

את זה אנחנו שומעים מסגן שר הבריאות?

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

אז מה? הוא תמיד אומר אמת, זו הבעיה שלו כנראה. המערכת באמת נמצאת במצב של לכאורה לקראת קריסה. אנחנו מדברים פה על למעלה ממיליארד שקל, נדמה לי שהיום הגירעון הגיע אפילו ל-1.2 מיליארד שקל, והוא פרץ את המחסום של מה שצפה משרד הבריאות. למשרד הבריאות באמת, כפי שאמרת, יש כמה דרכים לטיפול. להעלות את מס הבריאות מעבר למה שקיים היום – אני לא רואה אפשרות רבה להעלות יותר.

סילבן שלום (הליכוד-גשר-צומת):

לא אמרתי להעלות. שאלתי מה הדרך. תגידו כדי שנדע.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

משרד הבריאות מתמקד היום בעיקר בשתי האופציות הנוספות שדיברת עליהן – ייעול מערכת הבריאות במדינת ישראל, ויש לנו הרבה מה להתייעל. על קופות-החולים להתייעל בצורה הרבה יותר מסיבית. וכמובן, לצערי הרב, כנראה מדינת ישראל – והיא עושה את זה היום בכמה תחומים – עדיין ממשיכה לתקצב ולנסות לאזן את התקציב של משרד הבריאות.

לשאלתך הספציפית – אתה יודע שהוסיפו היום כ-1,500 תקנים, או קצת יותר, של רופאים וכדומה. אנחנו מקיימים, בתקופה הזאת, דיונים קדחתניים, כי אנחנו רואים שאם באמת מערכת הבריאות לא

תשתפר ולא תתייעל, ולא נטפל בה עכשיו, בתוך תקופה קצרה – בשנה הבאה – נגיע לידי קריסה.
אני לא יכול להגיד לך עכשיו את כל הפרטים.

הי"ר ד' טל:

תודה.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

סליחה?

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

זה יהיה כבר הרבה לפני שתעבור שנה.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

יכול להיות, אני מסכים אתך. אתה קרוב לעניין, אתה הרי מתמצא בזה הרבה יותר טוב. אתה יודע
שידינו קצת כבולות. להתייעל אולי זה בידינו, אבל לגבי תקציבים – בכוחכם לעזור לנו.

הי"ר ד' טל:

תודה, אדוני סגן השר. אדוני סגן השר, אני חושב שאני אשחרר אותך משום ששאלתא מס' 893 היא
של חבר הכנסת גולדשמידט, הוא איננו ונעביר אותה לפרוטוקול; שאלתא מספר 895, של חבר
הכנסת יונה יהב – גם הוא איננו, נעביר גם אותה לפרוטוקול; שאלתא מס' 896, של חבר הכנסת
מיכה גולדמן – גם הוא איננו, נעביר אותה לפרוטוקול; שאלתא מס' 897, של חבר הכנסת רפאל
אדרי – הוא איננו, נעביר לפרוטוקול; שאלתא מס' 909, של חבר הכנסת חיים דיין – הוא איננו, גם
אותה נעביר לפרוטוקול. אני מאוד מודה לסגן שר הבריאות.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

מזל שלא מעבירים גם אותי לפרוטוקול.

הי"ר ד' טל:

אני מניח שהבאתי לך הרבה בריאות.

מתן שירותים רפואיים פרטיים בבתי-חולים

חבר הכנסת א' גולדשמידט שאל את שר הבריאות ביום כ"ו באדר א' התשנ"ז (5 במרס 1997):

בעקבות פרסום ההצעה של משרד הבריאות להביא למיסוד הרפואה השחורה על-ידי מתן שירותים פרטיים בתוך בתי-החולים, רצוני לשאול:

1. האם אין סכנה של יצירת רמות טיפוליות והבדלי נגישות לטיפולים על-פי המעמד הכלכלי של החולה?

2. איך יטפל משרדך בבעיות אלה?

תשובת סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

(לא נקראה. נמסרה לפרוטוקול)

2-1. משרד הבריאות ושר הבריאות תומכים בהפעלה מסודרת של השירות הרפואי הנוסף, לרבות בחירת מנתח, במערכת הציבורית, בראש ובראשונה מכיוון שהביקוש לשירות קיים. הקהל מבקש ודורש לבחור מי ינתח אותו. לדעת הנהלת המשרד, הגיע הזמן שלא לטמון את הראש בחול, להכיר בצורכי המציאות המשתנה ולהיערך אליה בהתאם, על מנת להסדיר כללים אחידים ולמנוע עיוותים במערכת.

הפעלת שירות רפואי נוסף תאפשר ניצול יעיל יותר של הציוד והמתקנים היקרים – חדרי ניתוח – העומדים שוממים לאחר השעה 15:00. הפעלת השירות תגביר את זמינות הרופאים והצוות למערכת הציבורית גם בשעות הערב והלילה, ותאפשר להכחיד אחת ולתמיד את הרפואה השחורה והמשחיתה.

עם כניסתו של השר מצא לתפקיד, התקיים ביוזמתו דיון ובו סוכם על הכנת מסמך לעיגון מסודר של כללים להפעלת השירות הרפואי הנוסף, סיכום אשר יובא לדיון ולאישור הממשלה.

העקרונות שעליהם תושטת הפעילות הנוספת יכללו, בין השאר, כמה נהלים ומגבלות, שימנעו העדפה במתן הטיפול הרפואי – למעט בחירת המנתח – לחולים שיטופלו במסגרת השר"ן – שירות רפואי נוסף.

הכרזה על איידס כעל מחלה קשה

חבר הכנסת י' יהב שאל את שר הבריאות ביום כ"ו באדר א' התשנ"ז (5 במרס 1997):

מחלת האיידס אינה מוכרזת בישראל כמחלה קשה. מצב זה גורם לכך שקופות-החולים נושאות באחריות לטיפול בחולי איידס ובעלותו.

רצוני לשאול:

1. האם מחלת האיידס היא מחלה קשה, לדעתך, על-פי עמדת משרדך?

2. מדוע לא מכריז משרד הבריאות על האיידס כעל מחלה קשה?

3. מה הן ההשלכות של הכרזה כזו?

4. האם לא עלול להיווצר מצב של "עיגול פינות" לצורך חיסכון?

תשובת סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. מחלת האיידס היא מחלה קשה מאוד ועל-פי רוב קטלנית.

2. "מחלה קשה" היא מונח המופיע בחוק ביטוח בריאות ממלכתי, שנוצר כדי לאפשר לקופות-החולים לקבל פיצוי מתוך מקורות סל הבריאות עבור טיפול באחת מארבע מחלות שעלותן רבה וקבועה פחות או יותר לכל חולה. התשלום הוא על-פי דיווח שמי.

במסגרת זו הוגדרו: א. אי-ספיקת כליות כרונית – דיאליזה; ב. תלסמיה; ג. גושה; ד. המופיליה.

לכל אחת ממחלות אלה יש טיפול ייחודי, שניתן להגדירו מבחינת העלות בטווח סטייה מצומצם למדי.

מנגנון זה הבטיח, שבמידה שהתפלגות החולים במחלות אלה שונה מהתפלגות הקצאת המקורות על-פי נוסחת הקפיטציה, יהיה לקופה שיפוי על טיפול באוכלוסיית חולים זו.

3. הכרזה כזו – א. פוגעת בחסיון המידע, מאחר שכל מחלה קשה מדווחת פרטנית, ואין כוונה ליצור מאגר מידע הכולל את כלל חולי האיידס במדינה; ב. אינה מבטיחה את הפניית הכספים לטיפול במחלה, אלא מבטיחה רק תיקון עיוות של מנגנון הקפיטציה אם התפלגות החולים שונה מההתפלגות הקפיטציונית. אין בכך תוספת מקורות או תקציב במידה שנטל הטיפול במחלה וההוצאות עליה אינו שונה מהותית מהחלוקה בקפיטציה.

4. חיסכון בכל מקרה בקופות גירעוניות הוא צו השעה, לא על-ידי "עיגול פינות", אלא על-ידי ייעול וטיפול נכון, על-פי התוויות.

הפסקת השתלת איברים לחולים ישראלים באירופה

חבר הכנסת מ' גולדמן שאל את שר הבריאות ביום כ"ו באדר א' התשנ"ז (5 במרס 1997):

פורסם, כי ארגון ההשתלות האירופי, "יורו-טרנספלנט", האחראי לתיאום השתלות האיברים ברוב מדינות אירופה, הפסיק לקבל מועמדים ישראלים להשתלה. הסיבה הרשמית היא מחסור באיברים לתרומה, אך הסיבה האמיתית נובעת מכך שישראל אינה מספקת לארגון איברים.

רצוני לשאול:

1. מה הם יחסי הגומלין בין ישראל לאירופה בנושא השתלת איברים?

2. מה יעשה המשרד כדי להבטיח כמות מספקת של איברי התרומה לחולים נוכח המצב החדש?

תשובת סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. קיימים יחסי גומלין ויחסים של שיתוף פעולה המושתתים על קשר חוזי וקשרים אישיים בין המרכז הלאומי להשתלות ובין הארגון הלאומי להשתלות בצרפת ובאנגליה, "יורו-טרנספלנט".

קיימת היענות מצד המרכזים, כאשר קיים צורך, ולדוגמה – לפני כשבועיים נשלח כבד שלא היה לו שימוש בארץ למרכז השתלות בגרמניה, החבר ב"יורו-טרנספלנט".

2. המרכז הלאומי להשתלות, בעידוד ובגיבוי משרד הבריאות, מתכנן ארגון מחדש של השגת איברים להתרומה, ונעשה כל מאמץ כדי להגביר את מודעות הציבור לצורך בהשגת יותר איברים לתרומה.

כבר השנה, מספר התרומות ומספר התורמים הפוטנציאליים עלו ב-30% על המספרים של השנה שעברה.

חקיקת חוק הפסיכיאטריה

חבר הכנסת ר' אדרי שאל את שר הבריאות ביום כ"ו באדר א' התשנ"ז (5 במרס 1997):

בחוק ביטוח בריאות ממלכתי, שהתקבל בכנסת, חסר הפרק הנוגע לחוק הפסיכיאטריה – חולי נפש. בארגון "אנוש" רואים הכרח בקבלת חוק זה, על מנת להבטיח טיפול נאות והחזר כספי עבור הלוקים במחלות אלו.

רצוני לשאול:

1. מה היא עמדת משרדך באשר לחקיקת חוק זה?

2. אם מדיניות משרדך היא בעד חקיקת החוק, מתי תובא ההצעה למליאת הכנסת לשם קבלתה כחוק בישראל?

תשובת סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. האחריות לנושא בריאות הנפש על-פי חוק ביטוח בריאות ממלכתי מוטלת על המדינה והיא במימונה. משרד הבריאות עושה ככל אשר לאל ידו כדי לתת מענה על הצרכים הרבים בתחום, בתנאים לא פשוטים ובמגבלות התקציב.

העברת האחריות לנושא בריאות הנפש לקופות-החולים לפני 1 בינואר 1998 מחייבת החלטה של ועדת העבודה והרווחה של הכנסת לקיצור תקופת המעבר, וזאת בהסכמת שרי האוצר והבריאות.

מאז ינואר 1995 פועל משרד הבריאות לקיצור תקופה זו מתוך הכרה בדבר החשיבות הציבורית, החברתית והרפואית שבהכללת תחום בריאות הנפש, ככל שירותי הבריאות על-פי חוק.

הנושא נדון בוועדת העבודה והרווחה פעמים מספר, והוחזר לדיון מטעמים שונים, כמו התניה בסיום העבודה הבין-משרדית לתיאום הטיפול בחולי הנפש בקהילה, הסכמת משרד האוצר, ובישיבה האחרונה בוועדה – הסכמת קופות-החולים.

להערכתנו, הקושי העיקרי הינו המחסור במשאבים אשר יספיקו להספקת השירות על פני כל הרצף הטיפולי, ובעיקר בתחום השיקום של מטופלי הנפש בקהילה, מחסור אשר ייוותר גם אם תישאר האחריות לנושא על המדינה.

מערכת הבריאות, לרבות קופות-החולים, מוכנה זה למעלה משנה לפעילות המותאמת לשינוי המתבקש. במהלך שנתיים מתבצעת פעילות המתרגלת קשרי מבטח וספקי שירות. היחידות ערוכות להתמודדות עם המצב הקיים, ואין לנו אלא לקוות שבמהרה תיפתר בעיית החסר התקציבי וכי האחריות תעבור לקופות-החולים תוך מתן התייחסות אינטגרטיבית מלאה למטופל, ללא הפרדת ההתייחסות לגוף ולנפש; הספקת השירות בזכות לכל אזרח, תוך הורדת הסטיגמה והמיתוסים והכנסת בריאות הנפש למערך הכללי של הבריאות בישראל.

2. אם למרות המאמץ לא יצלח בידי משרד הבריאות להביא לקיצור תקופת הביניים, על-פי חוק ביטוח בריאות ממלכתי, יש להעביר אחריות זו לא יאחר מ-1 בינואר 1998.

אשפוז חולים גריאטריים

חבר הכנסת ח' דיין שאל את שר הבריאות ביום כ"ו באדר א' התשנ"ז (5 במרס 1997):

על-פי הנתונים של ארגון בתי-חולים פרטיים לחולים כרוניים בישראל, יכולה המדינה לחסוך 408,000 ש"ח ביום, או כ-150 מיליון ש"ח בשנה על-ידי אשפוז חולים גריאטריים בבתי-חולים פרטיים במקום בבתי-החולים הממשלתיים, זאת נוסף על מיליארד ש"ח שייחסכו מאי-בניית המיטות הדרושות בבתי-החולים.

רצוני לשאול:

1. האם משרדך מתנגד לשימוש בבתי-החולים הפרטיים?

2. מה יעשה משרדך בנדון?

תשובת סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. משרד הבריאות אינו מתנגד לשימוש בבתי-החולים הפרטיים. ההיפך הוא הנכון. היום, למעלה מ-50% מהקודים הקיימים מאושפזים בבתי-החולים הפרטיים. החולה או משפחתו בוחרים את מקום האשפוז.

2. מדיניות משרד הבריאות הינה לקיים איזון בין המגזר הציבורי לפרטי, ומדיניות זו מיושמת.

היו"ר ד' טל:

אדוני סגן שר הדתות ישיב על שאלות, בבקשה. שאלתא מס' 612 של חבר הכנסת רפאל אלול, אבל, לצערי הוא איננו. נעביר את התשובה לפרוטוקול. שאלתא מס' 831 של חבר הכנסת שלמה בן-עמי – גם הוא איננו, גם את התשובה עליה נעביר לפרוטוקול.

בית-הדין הרבני בצפת

חבר הכנסת ר' אלול שאל את השר לענייני דתות ביום כ"ו באדר א' התשנ"ז (5 במרס 1997):

לאחרונה פנו אלי כמה אזרחים תושבי צפת בקריאה נרגשת, שאסייע להם במאבקם למנוע את סגירת מוסדות הציבור בעיר.

רצוני לשאול:

1. האם יש תוכנית לסגור את בית-הדין הרבני בצפת?

2. היכן אמורים לקבל תושבי העיר את השירותים שסיפק להם עד עתה בית-הדין?

תשובת סגן השר לענייני דתות א' גמליאל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-2. במסגרת הדיונים על הפריסה העתידית של בתי-הדין הרבניים לשנת 2000 נדונו תוכניות שונות. בין היתר הועלתה גם הצעה לאחד את בית-הדין בצפת עם בית-הדין בטבריה, כך שהם יפעלו שבוע מלא ולא יומיים בשבוע, כפי שפועל כל אחד מהם היום.

עדיין לא התקבלה החלטה סופית.

כל החלטה שתתקבל תיעשה מתוך השיקול העיקרי, והוא מתן שירות טוב לאזרח.

תשלומים בעבור גיור

חבר הכנסת ש' בן-עמי שאל את השר לענייני דתות ביום י"ט באדר א' התשנ"ז (26 בפברואר 1997):

בעקבות הפרסומים בתוכנית הטלוויזיה "עובדה" על מעורבות רבנים בנטילת תשלומים בעבור גיור, רצוני לשאול:

איך מטופלת תופעה זו?

תשובת סגן השר לענייני דתות א' גמליאל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

משרד הדתות והרבנות הראשית לישראל מתייחסים לתופעה בחומרה רבה. התקנות מחייבות לברר ולחקור כל הצהרה ומסמך ולערוך בחינה מדוקדקת למבקשים להתגייר, עקב התופעה החמורה של ניסיונות להונות ולרמות את בתי-הדין. אנו מחכים לתוצאות חקירת המשטרה על מנת להסיר סמכותם של טוענים רבניים שעוסקים בכך. כמו כן הרבנות והנהלת בתי-הדין מרחיבים בימים אלה את מערך אולפני הגיור, כך שכל מתגייר יעבור אולפן מבוקר ומוכר לפני הגשת בקשתו לבית-הדין.

הרבנות הראשית מחכה לתוצאות החקירה ובודקת אם רושמי נישואין עברו על התקנות ואישרו גיורים שלא כדין. אם יימצאו כאלה, יינקטו נגדם אמצעים ותילקח מהם הסמכות לרישום נישואין. יש לציין, שלמרות התופעות החמורות, בחקירה ראשונית מתברר, שהליכי הגיור בבתי-הדין תקינים, למעט חריגות המטופלות על-ידי המשטרה ונחקרות על-ידינו.

עם זאת, הנהלת משרד הדתות החליטה לפעול להשעיית הרב בר-זהר מתפקידו.

היו"ר ד' טל:

שאלתא מס' 872 של חבר הכנסת אמנון רובינשטיין – הוא איננו, נעביר לפרוטוקול.

סגן השר לענייני דתות א' גמליאל:

הוא נמצא.

היו"ר ד' טל:

סליחה, אדוני. בבקשה.

התמיכה התקציבית בעדות הערביות

חבר הכנסת א' רובינשטיין שאל את השר לענייני דתות ביום כ"ו באדר א' התשנ"ז (5 במרס 1997):

רצוני לשאול:

1. מה היא ההקצבה לעדות הלא-יהודיות בשקלים ובאחוזים מכלל תקציבו של משרד הדתות?

2. מה היא ההקצבה בפועל לבתי-הדין השרעיים, הדרוזיים, ולבתי-הדין של העדות הנוצריות?

3. מה הוא שיעור ההקצבות לבתי-הדין המצוינים בשאלה מס' 2 מכלל התקציב המיועד לבתי-דין?

סגן השר לענייני דתות א' גמליאל:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני מתכבד להשיב על שאלתא של חבר הכנסת רובינשטיין בנושא התמיכה התקציבית בעדות הערביות.

1. התקציב הוא 37,181,000 ש"ח, סך-הכול 10% מכלל תקציב שירותי הדת של המשרד.

2. תקציב בתי-הדין השרעיים והדרוזיים הוא 7,203,000 ש"ח. לעדות הנוצריות אין בתי-דין.

3. כ-10%.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה. אדוני חבר הכנסת רובינשטיין, שאלת הבהרה?

אמנון רובינשטיין (מרצ):

אדוני סגן השר, כפי שבוודאי ידוע לך, בסך כל ההקצבות של המשרד, החלק של העדות הלא-יהודיות קטן בצורה משוועת בהשוואה לחלקן באוכלוסייה ולצרכים שלהן. אני רוצה גם להפנות את תשומת לבך לכך שפניתי בעניין זה ליועץ המשפטי לממשלה, לשופט אליקים רובינשטיין, והוא כתב לי: "אכן יש לעשות לתקנת הדברים". פניתי אל השר לענייני דתות וביקשתיו לעשות כן.

שאלתי היא – האם הפנייה שלי וגם הפנייה של היועץ המשפטי לממשלה לעשות לתיקון המעוות אכן מתבצעת במשרד הדתות?

סגן השר לענייני דתות א' גמליאל:

ובכן, חבר הכנסת הנכבד, אני מוכרח לציין, שאנחנו במשרד היינו ערים לבעיה הזאת, וכאשר היה לנו דיון על תקציב המשרד עם שר האוצר, העלינו את הבעיה והוא הסכים להוסיף סכום פער שאינו מספיק להגדלת התקציב של העדות הערביות. אם שר האוצר יסכים להוסיף לתקציב העדות הלא-יהודיות, אנחנו בוודאי חושבים שמגיע להן, וודאי שאנחנו מוכנים גם לתבוע את זה.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה, אדוני סגן השר.

הצעה לסדר-היום אתר הפסולת חירייה כמוקד לפגיעות ציפורים במטוסים ולאסון אווירי

היו"ר ד' טל:

רבותי חברי הכנסת, אנחנו עוברים לתשובת השר לאיכות הסביבה על הצעה לסדר-היום מס' 1793, של חבר הכנסת גדעון עזרא, בנושא: אתר הפסולת חירייה כמוקד לפגיעות ציפורים במטוסים ולאסון אווירי. אדוני השר, בבקשה – תשובה, ולאחר מכן הצבעה.

השר לאיכות הסביבה ר' איתן:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מפת הגבהים של אתר חירייה מצביעה על העובדה, כי המפלס העליון של האתר מתקרב לגובה המרבי המותר על-פי מגבלות הגובה לבטיחות טיסה הנובעות מקיומו של נמל התעופה בן-גוריון. חוק התעופה הבין-לאומי קובע 250 רגל גובה בנתיב הגישה, במרחק מסוים מקצה מסלול. נתון זה מהווה נורת אזהרה.

על כן, בטרם יקרה אסון כבד, פניתי לשרי האוצר, הפנים, התשתיות והתחבורה לזירוז הליכים לפתיחת אתר דודאים, אשר יקלוט את הפסולת מגוש-דן כתחליף לחירייה, ולזירוז נושא התשתיות הקשור בהקמת אתר איסוף הפסולת באורון, בעיקר בנוגע להקמת המסילה ולהיערכות הרכבת לשינוע פסולת לאורון. הרכבת צריכה לעשות שני דברים – תחנת איסוף והעמסה בלוד או באזור חירייה או באשדוד, ותחנת פריקה באורון, שמחייבת שלוחת רכבת למסילה הקיימת; קטע קצר, אבל צריך לסלול אותו.

לאתר חירייה דרוש פתרון מיידי. הפתרון הוא בשני שלבים: שלב א' – הרחבה של אתר דודאים לתקופת ביניים של שלוש שנים, לכמות פסולת מוגבלת של 2,700 טונות ליום. תוכניות להיתר בנייה תוגשנה בתקופה הקרובה, וצפוי כי האתר ייפתח בשליש האחרון של שנת 1997. כלומר, דודאים לתקופת ביניים של שלוש שנים, כפי שחתמה הממשלה חוזה עם החברה, ובתקופה הזאת אתר אורון צריך להיות מוכן. שלב ב' – הקמת אתר אורון כאתר הטמנה מרכזי וכפתרון לכמויות פסולת גדולות.

על מנת להכשיר את אתר אורון יש להגיש תסקיר השפעה על הסביבה ותוכנית מפורטת למועצה הארצית. נתנו ארכה למועצה האזורית רמת-הנגב להגשת התסקיר; כל פעם זה נדחה, כי הם לא הספיקו להכין את התסקיר.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

הם הגישו ואנשי – – –

השר לאיכות הסביבה ר' איתן:

לאחר מכן יש להכשיר תשתיות היקפיות, בעיקר, להובלה ברכבת, הקמת הכנת פריקה ועיבוי המסילה והדרכים לאתר אורון. בתוך אורון צריך גם לסלול כביש.

קידום התוכנית והכשרת התשתיות ההיקפיות יארכו כשלוש שנים, עד שאתר אורון יהווה חלופה לאתר חירייה, ולכן לא ניתן להתמהמה עם הרחבת אתר דודאים עד להכשרתו של אתר אורון.

בפגישה הראשונה שהיתה לי עם אנשי חיל האוויר הם קיבלו הסברים על הפעלת אורון, על השיטה שתפחית עד למינימום את ההתאספות של ציפורים. אבל, כשהם באו לוועדה הם התנגדו, כי הם טוענים שאורון נמצא על נתיב הנדידה של הציפורים מצד אחד, ומצד שני המקום לא רחוק משטחי אימונים של חיל האוויר.

פניתי לשר הביטחון, ואני מקווה שההתנגדות הזאת תוסר.

היו"ר ד' טל:

מה אדוני מציע, להעביר את הנושא לדיון בוועדה או במליאה?

השר לאיכות הסביבה ר' איתן:

הנושא יכול לעבור לוועדת הפנים.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת גדעון עזרא, האם אתה מסכים שהנושא יעבור לוועדת הפנים?

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אני חושב – ועדת הכלכלה.

היו"ר ד' טל:

נשאר זאת להחלטת ועדת הכנסת.

חבר הכנסת זאב בוימ מבקש להסיר את ההצעה מסדר-היום. בבקשה.

זאב בוימ (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני השר, אין חולק על הצורך בחיסול מהיר של מזבלת חירייה. אבל כאשר מוציאים ישן מפני חדש, יש לנו, תושבי הנגב, תהיות ודאגות אשר לטיבו של החדש הזה, אתר דודאים.

יותר ויותר, אדוני השר, מצטברות אצלנו עדויות, שהמשרד לאיכות הסביבה מתכוון להנציח את אתר דודאים כאתר פסולת ארצי לדורות, לא רק משום הכלל הידוע שכל דבר זמני הופך להיות קבוע, אלא אף נוכח מכשולים שעורמים אנשי משרדך בטיפול, או יותר נכון באי-טיפול בתסקיר השפעה על הסביבה, באי-תקצוב של תכנון אורן ובאי-תקצוב הנחת תשתיות המסילה ותחנות המעבר שאתה דיברת עליהן – בלי זה זה לא הולך.

השר לאיכות הסביבה ר' איתן:

— — —

זאב בוימ (הליכוד-גשר-צומת):

על תסקיר השפעה על הסביבה. הם לא בודקים אותו. תה"ל – תכנון המים לישראל – עשה את התסקיר, התסקיר הושלם, והם סוחבים כדי להרוויח זמן. למה אין תקצוב לאורן?

היו"ר ד' טל:

תודה רבה לחבר הכנסת זאב בוימ. אשר על כן, אתה מציע להסיר את ההצעה מסדר-היום. תודה רבה.

זאב בוימ (הליכוד-גשר-צומת):

אני מציע להעביר — — —

השר לאיכות הסביבה ר' איתן:

אני רוצה להשיב לחבר הכנסת בוימ.

היו"ר ד' טל:

בבקשה.

השר לאיכות הסביבה ר' איתן:

אדוני היושב-ראש, כשבאים להטיח האשמות באנשי משרד, צריך להביא עובדות. כל מה שנאמר כאן הוא שקר וכזב. אנשי המשרד עובדים יום ולילה כדי לזרז את הרשויות השונות להכשיר את אורן. האוצר לא מקצה, הרכבת עוד לא תכננה, חיל האוויר מתנגד. מאין אתה לוקח עובדות שקריות. כאלה? אלה לא עובדות, סליחה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אז איך יהיה אורון? אתה אומר שאין תקציב.

השר לאיכות הסביבה ר' איתן:

תביא הוכחה אחת. אין לך על מה להתבסס, אין לך על מה להסתמך. בשביל לנאום פה שתי דקות לא כדאי להוציא דברים כאלה מהפה.

היו"ר ד' טל:

תודה לאדוני השר.

חברי הכנסת, אנחנו עובדים להצבעה על העברת הנושא לוועדת הכנסת, והיא תחליט אם להעביר אותו לוועדת הפנים של הכנסת או לוועדת הכלכלה. נא להצביע.

הצבעה מס' 5

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 8

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר ד' טל:

שמונה בעד, אין מתנגדים ואין נמנעים. אני קובע, שהנושא של אתר הפסולת חירייה כמוקד לפגיעות ציפורים במטוסים ולאסון אווירי יועבר לוועדת הכנסת שתחליט לאיזו מן הוועדות יעבור הנושא לדיון.

שאלות ותשובות

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לנושא הבא שעל סדר-היום: שאילתות לשר העבודה והרווחה. אדוני השר, בבקשה.

שלילת תושבות בירושלים על-ידי הביטוח הלאומי

חבר הכנסת ע' בשארה שאל את שר העבודה והרווחה ביום ה' באדר א' התשנ"ז (12 בפברואר 1997):

לאחרונה הגיעו למשרדי תלונות מתושבי ירושלים המזרחית, כי הביטוח הלאומי שולל את זכותם לתושבות בעיר, ועמה את הזכות לקבלת שירותי בריאות. מדובר בתושבי העיר שמשלמים מסי עירייה, מס הכנסה, ביטוח לאומי וביטוח בריאות.

רצוני לשאול:

1. האם תלונות אלה נכונות?

2. באיזו סמכות פועל משרדך לשלילת התושבות?

3. מכמה מתושבי ירושלים נשללה התושבות בדרך זו?

תשובת שר העבודה והרווחה א' ישי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. המוסד לביטוח לאומי מכיר באדם כמבוטח אם מתקיימת בו ההגדרה של "תושב ישראל", על-פי סעיף 240 לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב] – 1995. תושב ישראל לצורך חוק הביטוח הלאומי הוא מי שמרכז חייו בישראל, חי ומתקיים בישראל, הצהיר על כוונתו לחיות בישראל ונתן ביטוי מוחשי להצהרתו זו. על כן, מי שעונה על האמור לעיל מקבל אישור בכתב על ביטוח, לרבות ביטוח בריאות.

3. אין בידי המוסד לביטוח לאומי נתונים על המקרים שבהם לא אושרה תושבות.

שעות תגבור בעברית לעולים חדשים

חבר הכנסת י' כץ שאל את שר העבודה והרווחה ביום י"ב באדר א' התשנ"ז (19 בפברואר 1997):

הובא לידיעתי, כי בבתי-ספר טכניים הכפופים למשרד העבודה והרווחה לא ניתנים שיעורי עזר לעולים חדשים בעברית; זאת בניגוד למקובל בבתי-ספר של משרד החינוך.

רצוני לשאול:

1. האם משרד העבודה אחראי בלעדית לבתי-הספר האמורים גם מבחינה פדגוגית?

2. האם אין קריטריונים אחידים בין-משרדיים לקביעת תוכני לימוד ותגבור?

תשובת שר העבודה והרווחה א' ישי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. כן.

2. אין קריטריונים אחידים בין-משרדיים לקביעת תוכני לימוד ותגבור. אציין, שהתלמידים במשרד החינוך נמצאים במסגרת חוק החינוך המיוחד, ואילו התלמידים במסגרת ההכשרה המקצועית נמצאים במסגרת נפרדת, והוא חוק החניכות. להפרדה זו יש משמעות תקציבית, שכן אין תקציב אוטומטי לשיעורי עזר לעולים במסגרות החניכות, ולכן לא ניתנו השנה, התשנ"ז, שיעורי עזר לעולים.

אנו נמצאים במשא-ומתן עם האוצר על מנת שלא תתקיים אפליה בין תלמיד לבין חניך, וכולם יקבלו אותו סל שירותים, הן במסגרת חוק חינוך חובה והן במסגרת חוק החניכות.

נכון שעל פניו נראה, כי הפתרון הקל והפשוט ביותר הוא העברת מסגרות החניכות למשרד החינוך. אולם צריך לזכור, שיש סכנה שיהיו אלה חניכים "סוג ב'" שאינם זוכים למלוא הזכויות והמשאבים, וסכנה זו עלינו למנוע.

רישום עובדים זרים במדינה

חבר הכנסת א' רביץ שאל את שר העבודה והרווחה ביום כ"ו באדר א' התשנ"ז (5 במרס 1997):

פורסם, כי שירות התעסוקה לא מנהל רישום מרוכז של עובדים זרים חוקיים, וכתוצאה מכך נכנסו לישראל ברשיון הרבה יותר עובדים זרים ממספר הרשיונות שאושרו.

רצוני לשאול:

1. כמה עובדים זרים חוקיים ולא-חוקיים נמצאים במדינה?

2. מה ייעשה להגברת הפיקוח על רישום העובדים ולמניעת כניסתם של עובדים זרים לא חוקיים?

תשובת שר העבודה והרווחה א' ישי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. שירות התעסוקה מנהל רישום מרוכז של שמות העובדים הזרים שהונפקו להם היתרים, בענפי תעשייה, סיעוד, מלונאות ושירותים. היתרי עבודה בענפי הבניין והחקלאות מונפקים בהתאם להחלטות הממשלה, ושמות העובדים במסגרת זו רשומים במשרד הפנים.

מספר העובדים החוקיים נכון ל-1 באפריל 1997 הוא 91,301.

אין בידי משרד העבודה והרווחה הערכה מוסמכת של מספר העובדים הזרים השוהים כאן באופן לא חוקי, אולם מדובר על כ-100,000 עובדים.

2. מייד עם כניסתי לתפקיד פניתי לממשלה בהצעה – שאושרה – להקמת ועדת שרים לנושא עובדים זרים. במקביל הקמתי ועדות משנה לנושא במשרד העבודה והרווחה ובשירות התעסוקה. המלצותיהן, שתוגשנה לוועדת השרים, עוסקות בייעול הפיקוח והמעקב על עובדים זרים וצמצום כניסתם ושהייתם של עובדים לא חוקיים.

הפן החשוב ביותר בעבודתן הוא חיפוש דרכים להפחתת הכדאיות הכלכלית של העסקתם של זרים והכנת כוח אדם חלופי זמין.

חשוב לי לציין, שמספר העובדים הזרים כבר ירד – מכניסתי לתפקידי ועד היום – בכ-10,000. עם כניסתי לתפקיד היו בישראל 101,606 עובדים זרים בהיתר לפי הפירוט הבא: 74,000 בבניין; 16,730 בחקלאות; 1,654 בתעשייה; 1,703 במלונאות; 1,508 בשירותים; 6,011 בסיעוד. כיום יש, כאמור, 91,301 עובדים זרים בהיתר על-פי הפירוט הבא: 60,000 בבניין; 17,875 בחקלאות; 1,536 בתעשייה; 1,582 במלונאות; 1,401 בשירותים; 8,907 בסיעוד.

כלומר, אף שהיתה עלייה של כמעט 3,000 היתרים לעובדים זרים בסיעוד – מהם מסיבות הומניות, אינני פוגע – בכל זאת, ירד מספר ההיתרים באופן משמעותי בענפים שבהם אנו מצפים לשינוי.

סקר טלפוני בעבור ערוץ-2 בשבת

חבר הכנסת ח' פורת שאל את שר העבודה והרווחה ביום כ"ו באדר א' התשנ"ז (5 במרס 1997):

אזרח שומר שבת מתלונן, כי סוקרים שעובדים בעבור ערוץ-2 טלפנו בשבת לביתו לצורך סקר צפייה.

בפנייתו לחברה נמסר לו שקיים בידיהם היתר לעבודה בשבת.

רצוני לשאול:

1. מה הוא מספרם של כלל היתרי העבודה בשבת?

2. מדוע אי-אפשר לבצע סקרי צפייה לפני כניסת השבת או לאחר יציאתה?

3. מה ייעשה בנדון?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

1. בסך הכול הוענקו 286 היתרי עבודה בשבת.

2. בחוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו, סעיף 28א, נקבע, כי סקרי צפייה צריכים להתבצע בזמן אמת. עריכת הסקרים ומועדם נמצאים בסמכותו של מנהל הרשות.

3. בכוונתי לבדוק אפשרות לשינוי החוק, כך שלא יהיה ניתן לקיים סקרי צפייה בשבת ובחג.

כבר פניתי בנושא למנהל הרשות השנייה לרדיו ולטלוויזיה, על מנת להעמידו על הבעייתיות בפנייה לצופים בשבת ובחג, אפילו אם הדבר מותר בחוק, ואני תקווה כי אכן תהיה התחשבות גם לפני הליך חקיקה בנושא.

היו"ר ד' טל:

שאלה נוספת לחבר הכנסת חנן פורת.

חנן פורת (מפד"ל):

אדוני שר העבודה והרווחה, אני מצר על תשובתך, מפני שלפי עניות דעתי יש להבחין בין היתר עבודה הנוגע לעובד עצמו – שגם הוא, כפי שאמרת, בעייתי מאוד לגבי עניין של סקרים, אין פה עניין של פיקוח נפש – לבין מצב שבו הסוקר מתקשר בטלפון אל אנשים אחרים שחושבים שאולי יש פה איזו הודעה מלבנון או משהו מעין זה, וכתוצאה מכך מרימים את הטלפון, כפי שהיה במקרה הזה של האזרח שהתלונן, ירון, איש אפרת. מטלפנים לאדם דתי בשבת, ופתאום על הקו סוקר שרוצה לדעת מה הם הרגלי הצפייה שלו.

אני חושב, שבמקרים כאלה, כיוון שהדבר הזה נוגע לא רק לעובד עצמו אלא למי שפונים אליו, צריך לאסור את הדברים האלה מייד ופשוט למנוע חילול שבת על-כורחו של אדם שאיננו יכול לדעת מהיכן באה שיחת הטלפון הזאת. תודה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אין לי ספק, שאתה ואני סוברים אותו דבר בעניין שעות עבודה ומנוחה ובעניין השבת ושמירתה, אבל אנחנו חייבים לפעול על-פי חוק.

כפי שאמרתי, הנושא הזה מבחינה חוקית מוגדר כך. אמרתי דבר נוסף, שאני שוקל ובודק את האפשרות לעשות שינוי בחקיקה.

הערה נוספת – אני רוצה לומר שגם פניתי למנהל ערוץ-2.

אני רוצה להוסיף, שבדרך כלל הטלפון בביתו של יהודי דתי לא מחובר בשבת, כי אם מצלצלים אליו בשבת, אני לא יודע אם מותר לך להרים את הטלפון.

חנן פורת (מפד"ל):

תרשה לי.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

לכן, בדרך כלל זה לא קיים. אבל יכול להיות, שיש אנשים דתיים שהם נהגי אמבולנסים, אנשים בתפקיד, והם צריכים להרים טלפונים.

אשר על כן אמרתי מה שאמרתי. אני מסכים עם כל מלה שאתה כותב פה, ואני מטפל בנושא.

תביעות מזונות כנגד בעלים בחוץ-לארץ

חבר הכנסת ר' אלול שאל את שר העבודה והרווחה ביום כ"ו באדר א' התשנ"ז (5 במרס 1997):

נודע לי, כי לאחרונה מתרבות תביעות המזונות של נשים כנגד בעלים אשר נמצאים בחוץ-לארץ. הנשים יכולות להגיש תביעות פיקטיביות בסך אלפי דולרים, והנטל נופל על הביטוח הלאומי.

רצוני לשאול:

1. מדוע לא יינתן לביטוח הלאומי להיות צד בתביעות כאלו?

2. האם נשקלת תקנה שתקבע ששיעור המזונות במקרים שבהם לא ניתן לקבל הצהרה מהבעל לא יעלה על השכר הממוצע?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

1. המוסד לביטוח לאומי אינו צד להליך, כאשר הצדדים הם בני הזוג בלבד. יש לזכור, כי מדובר בהליך בין בני זוג מבוגרים, ואין מקום שהמוסד לביטוח לאומי יהיה צד בכל דיון בין בני זוג, באופן גורף.

למרות זאת, לעתים, כאשר בן הזוג נמצא בחוץ-לארץ, מבקש בית-המשפט מנציג של היועץ המשפטי לממשלה או של המוסד לביטוח לאומי להתייצב במשפט ולהציג את עמדת המדינה.

2. על-פי חוק המזונות (הבטחת תשלום), התשל"ב-1972, תשלום המזונות אינו מותנה בקבלת הצהרה מהבעל, זאת על מנת להבטיח לילדים ולאשה את מזונותיהם. תשלום המזונות מותנה בקיום מבחן הכנסה, והוא מגיע עד למחצית השכר הממוצע.

התשלום עשוי לעלות על מחצית השכר הממוצע רק כאשר המזונות שנפסקו הם בסכום גבוה, ואז החייב במזונות מחזיר למוסד לביטוח לאומי את מלוא הסכום שנפסק, זה שהמוסד העביר אותו.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת אלול, שאלה נוספת, בבקשה.

רפאל אלול (העבודה):

אני מודה לך על תשובתו.

אני רוצה לשאול שאלה נוספת לא בעניין הזה. מאחר שאנחנו מתקרבים לחג הפסח, האם המשרד טיפל בנושא של קמחא דפסחא באופן מסודר ולא דרך עמותות? תודה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

קמחא דפסחא לא יהיה השנה בצורה שהיה בעבר. אם יהיה, בסופו של דבר, זה יעבור דרך שירותי קהילה ומשפחה, ואנחנו מגבשים בימים האלה קריטריונים ברורים על מנת שנוכל לפעול. אני לא שולל, ידידי חבר הכנסת רפי אלול, את הסיוע של קמחא דפסחא דרך העמותות, בתנאי שזה יעבור בצורה מסודרת על-פי קריטריונים.

רפאל אלול (העבודה):

אני לא נגד. כל המרבה הרי זה משובח.

היו"ר ד' טל:

אומר השר: על-פי קריטריונים שייקבעו.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

לכן אנחנו פועלים, ויהיו קריטריונים. הם בוודאי לא יספיקו לפסח הזה, ואני מקווה שלקראת החגים הבאים, לאו דווקא חג הפסח, יוכל המשרד לסייע לעמותות ולגופים שיכולים ורשאים על-פי הקריטריונים ועל-פי חוק לחלק כסף; לאו דווקא בפסח. יש עוד חגים לעם ישראל שבהם זקוקים לכך. נכון שפסח, יותר מכל חג אחר, מצריך קניות רבות ומוצרים חדשים.

עוני בחיפה

חבר הכנסת י' יהב שאל את שר העבודה והרווחה ביום ג' באדר ב' התשנ"ז (12 במרס 1997):

על-פי נתונים שפורסמו בעיתון "כלבו", 35,000 אזרחים, שהם 14% מתושבי חיפה, חיים מתחת לקו העוני ו-100,000 תושבים מתפרנסים מקצבאות שונות.

רצוני לשאול:

1. האם נתונים אלו נכונים?

2. כיצד נערך משרדך לטפל בנושא זה?

3. האם תגבש הממשלה פתרון תעסוקתי באזור חיפה על מנת למנוע התפשטות התופעה?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

1. על-פי נתוני המוסד לביטוח לאומי מ-1995, 32,294 נפשות, 12.8% מכלל התושבים, חיות מתחת לקו העוני בחיפה.

2. בעיר חיפה מסופקים שירותים מגוונים לאוכלוסיות יעד חלשות. הדגש במתן השירותים מושם בילדים ונוער בסיכון, בקשישים, במשפחות במצוקה, במקרי אלימות במשפחה ובנכויות. באופן פרטני מטופלות בחיפה 11,350 משפחות. 50% מהמשפחות שאינן קשישות מתקיימות מקצבאות בלבד, ו-70% מהמשפחות הקשישות חיות מקצבאות.

נוסף על כך משולמות קצבאות המוסד לביטוח לאומי ל-11,871 קשישים המקבלים קצבת זיקנה ושאינם בתוספת השלמת הכנסה. 3,618 מקבלים קצבת סיעוד, 3,996 משפחות מקבלות הבטחת הכנסה, 5,588 מקבלים קצבת נכות, ו-3,639 מקבלים קצבת אבטלה.

3. במסגרות השונות של ההכשרה המקצועית בחיפה למדו ב-1996 כ-3,000 איש בקורסים למבוגרים, לרבות השלמת השכלה, וכ-570 בקורסים וחניכות לנוער. בתכנון ל-1997 – קורסים לכ-2,000 איש במסגרות למבוגרים, וכ-500 בקורסים וחניכות לנוער.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת יונה יהב, בבקשה, שאלת הבהרה נוספת.

יונה יהב (העבודה):

כבוד השר, אני מודה לך על התשובה המפורטת, אבל גם אתה, אדוני, רואה לפי התשובה, שממדי העוני בחיפה עולים וגוברים ועומדים בסתירה מוחלטת לתדמית העשירה של העיר. נשאלת השאלה: כיצד מתמודד משרדך עם התופעה של הגידול בד-בבד עם קיצוץ תקציבי רווחה של משרדך שמתועלים לעיר – המספרים לא עומדים ביחס ישר לתקציבים שכבודו מתעל דרך משרדו לעיר חיפה ולסביבתה. הייתי מעוניין לשמוע כיצד מיושבת הסתירה הזאת.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

ראשית, אמרתי מבמה זו יותר מפעם-פעמיים, שבמשרד העבודה והרווחה, בסופו של דבר, לאחר מאבק ממושך, אין קיצוצים. היתה תוספת של כ-50 מיליון שקלים, והיא מחולקת, כמובן, על-פי סדרי עדיפויות שלי במשרד, בעיקר לילדים בסיכון ולמקרי אלימות במשפחה.

בעניין של קו העוני דיברנו וגם נקיים דיון על כך פה, במליאת הכנסת, על-פי דרישה של חלק מחברי הבית. הטיפול שלי בקו העוני הוא לא טיפול על-פי יישובים בלבד, הוא טיפול על-פי קבוצות אוכלוסייה. אמרתי פה, שהגברת אורה נמיר, השרה לשעבר, טיפלה במגזר הערבי, באוכלוסיית העולים. בקבוצת אוכלוסיית השכירים ובמשפחות ברוכות ילדים לא היה טיפול. בקשישים היה טיפול בשוליים, גם הם נפגעו. הטיפול שלנו היום דרך המוסד לביטוח לאומי מול האוצר הוא בקבוצת אוכלוסייה של משפחות ברוכות ילדים, קבוצת האוכלוסייה השכירה, שאגב ההצבעה היום על שכר המינימום תעלה ותשפר במידה מסוימת את מצבה, אם כי עדיין מדובר בשכר נמוך מאוד, שקשה להתקיים ממנו; אפשר לומר, שאי-אפשר להתקיים משכר כזה. קבוצת האוכלוסייה הקשישה גם היא תקבל את הטיפול במסגרת הטיפול בקו העוני.

אימוץ ילדים

חברת הכנסת ס' לנדבר שאלה את שר העבודה והרווחה ביום ג' באדר ב' התשנ"ז (12 במרס 1997):

היום שוב עולה בתקשורת עניין אימוץ ילדים.

לפני כמה חודשים נודע לנו בוועדת העלייה והקליטה, שיש כ-100 ילדים יתומים שהובאו ארצה למטרת אימוץ.

פנתה אלי משפחה שעברה הליכים ביורוקרטיים, פגישות אין-ספור עם עובדים סוציאליים, פסיכולוגים, עדיין היא עוברת אותם, ועדיין לא קיבלה ילד.

רצוני לשאול:

מה עושה משרדך כדי לזרז ולפשט הליכי אימוץ?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

משרד העבודה והרווחה, באמצעות השירות למען הילד, עושה כל שביכולתו על מנת לזרז ולפשט את תהליכי האימוץ. יש לזכור, שאף שמספר הזוגות הדורשים ילד לאימוץ הולך וגדל, עדיין מעוניינים רובם המכריע של הפונים לאמץ תינוק, בעוד מספרם של התינוקות המועמדים לאימוץ אינו גדל. זו הסיבה היחידה לכך שזוגות ממתינים לאימוץ תינוק פרק זמן ארוך שיכול להימשך עד שש שנים. לכל הזוגות הללו מוצעת האפשרות להקדים את האימוץ על-ידי אימוץ ילד גדול, ותורם לאימוץ תינוק נשמר.

אני מצטער מאוד על כך שדווקא ילדים גדולים יותר – אני גם מבין – לא מבקשים לאמצם. יש כאלה שמבקשים, אבל מספרם קטן, כמובן, בהרבה, מאלה שמבקשים תינוקות.

בכל נושא האימוץ אין מדובר בהליכים ביורוקרטיים המעכבים את התהליך אלא על הליך מקצועי מורכב הכולל את הכרת הזוגות הפונים לאימוץ, התאמתם להיות הורים מאמצים והכנתם לתפקיד מסובך ומורכב זה. לשם כך לומדים כל עובדי השירות טיפול משפחתי זו השנה השלישית, ונוסף על כך נפתח לראשונה קורס ייחודי לפקיד סעד לחוק האימוץ.

השירות למען הילד משקיע בתקופה האחרונה משאבים כספיים ומקצועיים רבים בשיפור השירות לפונים. בין השאר תוגבר כוח האדם, הועמק הידע המקצועי והטיפול של העובדים, שופרו דרכי הטיפול בפונים, שופצו והורחבו מבני השירות, הוקם מרכז מידע ומענה קולי ופורסמו חוברות ודפי מידע.

השירות מנסה להתמודד עם שינוי עמדות הציבור כלפי אימוץ ילדים גדולים, ואני מבקש לנצל במה זו על מנת להזמין כל זוג שנושא האימוץ של ילד גדול מעניין אותו לפנות ולבדוק אפשרות זו. טלמסר השירות: 03-5652255.

היו"ר ד' טל:

חברת הכנסת סופה לנדבר, לא נקפח אותך, גברתי, גם לך יש זכות לשאלה נוספת.

סופה לנדבר (העבודה):

כבוד השר, אני הקשבת בתשומת לב רבה, ואני רוצה להגיד, שבשאלתא התייחסתי ספציפית לילדים שהביאו מברית-המועצות. לפני כמה חודשים, בוועדת העלייה והקליטה, מסרה לנו לשכת הקשר, אחרי שזה התפרסם בעיתונות הארצית, על קבוצת ילדים שביקשו להעביר אותם לאימוץ, שמאיזו סיבה הביאו אותם מברית-המועצות לשעבר, והם כולם ילדים חסרי הורים. אחרי הריאיון אתי ברדיו ברוסית פנו אלי כמה משפחות. את המשפחות האלה אני העברתי לטיפול משרד הרווחה, ואני מתעקשת ואומרת, שיש ביורוקרטיה גדולה ביותר. יש לי שם של אחת המשפחות האלה, שמצב הבריאות שלה והמצב המשפחתי תקין ביותר, והמשפחה עוברת תהליכים של ביורוקרטיה במשרד העבודה והרווחה, כאשר יש קבוצה של יותר מ-100 ילדים שדורשים את האימוץ הזה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

ידוע לך, גברתי חברת הכנסת סופה לנדבר, שחוק האימוץ נכנס לתוקף לפני כחודש ימים. אנחנו מגבשים ומציעים את התקנות לחוק האימוץ, ועושים זאת בזריזות רבה. ברגע שהתהליך יסתיים, אני מקווה שזה יוכל להקל במידה משמעותית את הסבל של אותם אנשים שעליהם דיברת.

סופה לנדבר (העבודה):

אולי תרשה לי להגיד לך את שם המשפחה – – –

היו"ר ד' טל:

חברת הכנסת סופה לנדבר, אני מציע, שגברתי תפנה באופן אישי לשר. אני מניח, שכבוד השר יענה ברצון ביחס למקרה הספציפי שגברתי רוצה לדבר עליו.

סגירת גן לילדים עיוורים בחיפה

חבר הכנסת י' יחב שאל את שר העבודה והרווחה ביום ג' באדר ב' התשנ"ז (12 במרס 1997):

בעיתון "ידיעות חיפה" פורסמה כתבה אשר מתארת את המחלוקת הכספית בין משרדך לבין משרד הבריאות.

כמו כן, הודיע משרדך בכתבה על קיצוץ של 75% מחלקו בתקציב גן-עופרים, המיועד לילדים עיוורים עם קשיי למידה.

רצוני לשאול:

1. האם קיימת אפשרות של סגירת גן-עופרים בחיפה?

2. אם כן – מדוע צריכים מאבקי המשרדים ליפול על כתפי הילדים המסכנים האלו?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

2-1. ככל שהעניין תלוי במשרד העבודה והרווחה, אין שום סכנה שגן-עופרים בחיפה ייסגר.

אגף השיקום במשרד העבודה והרווחה שותף בהפעלת גן-עופרים בחיפה למעלה מ-15 שנה.

עם החלתו של חוק ביטוח בריאות ממלכתי סוכם, כי מימון היחידה יועבר בהדרגה למשרד הבריאות, על דעת שני המשרדים. על מנת שהמעבר יתבצע באופן חלק וטוב הוסכם, כי משרד העבודה והרווחה ימשיך לסייע ליחידה בשנת 1997, לרבות כיסוי מחצית מן החוב המצטבר של היחידה. המחצית השנייה תכוסה, על-פי סיכום זה, על-ידי משרד הבריאות.

היו"ר ד' טל:

תודה. אדוני מסתפק בתשובה?

יונה יהב (העבודה):

תודה רבה.

היו"ר ד' טל:

תודה, אדוני השר, תודה לחברי הכנסת.

הצעה לסדר-היום ועדות רפואיות של המוסד לביטוח לאומי לקביעת אחוזי נכות

היו"ר ד' טל:

רבותי חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצעה לסדר-היום מס' 2129, בנושא: ועדות רפואיות של המוסד לביטוח לאומי לקביעת אחוזי נכות – של חבר הכנסת הרב משה גפני. בבקשה, אדוני חבר הכנסת.

משה גפני (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה – ריקה, אומנם, נעשה זאת באופן אינטימי. כבוד השר, על-פי החוק, המעביד משלם דמי ביטוח למוסד לביטוח לאומי, ובעצם זה ביטוח לכל דבר. כאשר אדם נפגע בעבודתו או בתאוונה, הוא זכאי לקבל גמלה על מנת שיוכל להמשיך להתקיים בכבוד. מי שקובעות באופן מעין שיפוטי הן הוועדות הרפואיות של המוסד לביטוח לאומי. במקרים רבים, היות שמדובר באנשים שנמצאים במצב קשה מאוד עקב התאונות שעברו, מי שקובעת את זה היא ועדה רפואית של המוסד לביטוח לאומי, שמשכורות חבריה משולמות על-ידי המוסד לביטוח לאומי, שהוא זה שצריך לשלם את הגמלה.

יותר ויותר נשמעות טענות, שהוועדה הרפואית הזאת גורמת עוול שאין כדוגמתו בהפחתת אחוזי הנכות ובהורדת הגמלה, שלפעמים היא האפשרות היחידה של אותו נכה או של זוג נכים להמשיך להתקיים.

אדוני השר, אני רוצה להמשיך ולומר מה שאתה יודע, שלפעמים הורדת 1% של נכות, מ-90% ל-89%, למשל, יוצרת הבדל של שמים וארץ בכל הנוגע להשתתפות בניידות רכב, באחזקת טלפון ובדברים שיש בהם צורך קיומי הגובל בפיקוח נפש. יותר ויותר אנחנו שומעים טענות, שהוועדות הרפואיות הללו, יותר משהן עוסקות בנושאים שהם מעין שיפוטניים באופן אובייקטיבי, לטובת הצדק, האמת והיושר, יותר משהן עוסקות בדרך להיטיב עם המסכנים הללו – הן עושות יותר ויותר צדק עם המוסד לביטוח לאומי כמוסד משלם, שבעצם מקבל את דמי הביטוח.

אין לי זמן להאריך, אבל אני רוצה להביא דוגמאות מספר של מקרים שעסקתי בהם. פניתי אליך, אדוני השר, ואל מנכ"ל המוסד לביטוח לאומי, ואני מתייחס למקרים אלה כאל דוגמאות למקרים רבים אחרים. הדוגמה הראשונה היא של זוג נכים.

היו"ר ד' טל:

אני מבקש לסיים את הרעיון.

משה גפני (יהדות התורה):

אעשה זאת באופן טלגרפי.

היו"ר ד' טל:

יש לך רוב בכנסת.

משה גפני (יהדות התורה):

אני מכיר את השר, ואני יודע שהוא רגיש לנושאים הללו. אני לא מניח שהוא יתנגד להצעה, אבל אני רוצה למנות בצורה טלגרפית חמישה מקרים: זוג נכי פולין ששמם אלבוחר, שהמוסד לביטוח לאומי החליט, בניגוד להמלצות הרפואיות של משרד הבריאות לתת להם 80% נכות לצמיתות, שלא להכיר בכך. אגב, כאשר פונים לאותם רופאים שיושבים בוועדה הרפואית באופן פרטי – שם אתה מקבל אחוזי נכות הרבה יותר גבוהים, כמו במקרה של אלבוחר. האשה פנתה לארבעה רופאים ב"הדסה", מטעם משרד הבריאות, ושם קבעו להם 80% נכות.

היו"ר ד' טל:

תודה, אדוני.

משה גפני (יהדות התורה):

ממש טלגרפי, ברשותך.

היו"ר ד' טל:

סדר-היום ארוך ומייגע. אני מבקש מכבוד הרב חבר הכנסת להתחשב בכך.

משה גפני (יהדות התורה):

עוד דקה. או המקרה של אברהם בנבנישתי, שיש לו 140% נכות. היה שקלול, והורידו לו את האחוזים ל-89% – לא ל-90%, כי יש הבדל בין 90% לבין 89%. ההבדל הוא באחזקת טלפון, בניידות רכב ובדברים אחרים.

אבנר עורקבי, שהחליטו להוריד לו את האחוזים מ-50% ל-30%; כאשר הוא פנה לרופאים אחרים, הם קבעו לו בפועל אחוזי נכות גבוהים יותר.

אותו דבר במקרה של משה אסולין, נכה בשתי רגליו. פניתי בעבר לשר הבריאות הקודם, אפרים סנה. משרד הבריאות אישר את זה, אבל הוועדה הרפואית של המוסד לביטוח לאומי לא אישרה. רק לאחרונה הם נעתרו, לאחר פנייה לוועדה המחוזית.

המקרה האחרון הוא של שמואל וייל, ילד שלא היה ספק כי מגיעים לו אחוזי נכות. המוסד לביטוח לאומי הוריד לו את אחוזי הנכות לאפס, ולאחר מכן הסכים להעלות בחזרה ל-70% במקום 100%, זאת אומרת הפחתה של 30%, אף שמצבו הרפואי החמיר ולא הוקל.

כל המקרים הללו ידועים לך, אדוני השר. אעביר אליך עכשיו מחדש את כל הפרטים, מכיוון שהתנהגות הוועדות הרפואיות זועקת לשמים. אני מציע להפוך אותן לגופים עצמאיים לחלוטין, כך שחבריהן לא יקבלו את משכורתם מהמוסד לביטוח לאומי. הוועדות תהיינה גוף שיפוטי רפואי בלתי תלוי. תודה רבה.

היו"ר ד' טל:

שר העבודה והרווחה ישיב על ההצעה לסדר-היום של חבר הכנסת הרב משה גפני; בבקשה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, חבר הכנסת משה גפני מעלה לסדר-היום נושא חשוב ביותר, ואני שמח על העלאתו על במה זו.

הוועדות הרפואיות במוסד לביטוח לאומי פועלות מכוח החוק. הוועדות הן גוף מעין שיפוטי הפועל לפי שיקולים רפואיים, והמוסד לביטוח לאומי אינו מתערב בהחלטותיו בכל דרך שהיא.

אני רוצה לומר כאן בתשובה על ההערות בנוגע למקרים מיוחדים, כי ברור לי שאסור לי להתערב בשיקול הדעת של רופא בוועדה הרפואית.

משה גפני (יהדות התורה):

לא תמיד מדובר ברופאים.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אסור לי להתערב בשיקול דעתה של הוועדה. יש בעיה בכך, שהם יושבים גם כאן וגם כאן, ולכך אתייחס בהמשך, אבל אני בוודאי לא יכול להתערב בכך. אינני יכול להתערב גם במקרים שהעלית, לא אני וגם לא אתה, גם לא מנכ"ל הביטוח הלאומי.

למרות כל זאת, אני בטוח ומסכים, כי הצדק צריך להיראות ולא רק להיעשות. לכן אני מחייב את העברתן של הוועדות אל מחוץ לכותלי המוסד לביטוח לאומי, ופועל לקידום העניין.

כבר היום, על מנת למנוע מצבים המתוארים בתחקיר שפורסם ב"מעריב", מתבקשים הרופאים המשתתפים בוועדות הרפואיות שלא לבדוק ולא לתת חוות דעת בעתיד למי שנבדק בוועדה שבה השתתפו.

על מנת למנוע מצב שבו הנבדקים אינם חשים כי נעשה כל מה שניתן על מנת לקיים את הצדק, פועל המוסד לביטוח לאומי להעברה הדרגתית של האחריות לוועדות למשרד הבריאות.

יתר על כן, טיוטת הצעת חוק בנושא הונחה על שולחן ועדת השרים לחקיקה עוד בימי הממשלה הקודמת. על מנת לקדם את הצעת החוק יש צורך גם בהסכמתו של שר הבריאות. עד לקידום החקיקה מתקיימים מגעים עם משרד הבריאות, לבדיקת יכולתו לעמוד בהפעלת הוועדות.

רבותי חברי הכנסת, אין מחלוקת על כך, שעבודת הוועדות צריכה להיות מקצועית ואמינה, ועם זאת עליה גם לקיים מראית עין של מקום שהצדק נעשה בו. על כן אני תומך בהעברת ההצעה לדיון בוועדת העבודה והרווחה, לשם קידום הנושא.

אני רוצה, שוב, לחזור לדבריו של ידידי, חבר הכנסת. בזמן שאמרתי את דברי, לא הקשבת לחלק מדברי, כי היית עסוק בשיחה עם מכובדנו חבר הכנסת שאול עמור.

שאול עמור (הליכוד-גשר-צומת):

שאלתי אותו משהו.

משה גפני (יהדות התורה):

חבר הכנסת שאול עמור הוא יושב-ראש הלובי החברתי, והנושאים האלה הם בראש מעייניו.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אני שמח מאוד.

אני רוצה לומר, שעם הגיעי למשרד העבודה והרווחה – ומטבע הדברים היו הרבה פניות, הרבה בקשות והרבה טענות – לאחר שקראתי ולמדתי את הנושא, הבנתי שהדבר הזה הוא לא בריא. אני

לא רוצה לפגוע במיומנותם וביושרם של הרופאים המומחים, אבל אין ספק, שהדבר נראה לא טוב שרופא יושב בוועדה רפואית של הביטוח הלאומי, ולאחר מכן או לפני כן הוא נותן חוות דעת במסגרת בית-החולים. זה דבר ראשון.

דבר שני: גם מבחינה אסתטית אני לא חושב שהמקום לקיום ועדה רפואית הוא הביטוח הלאומי. חשוב מאוד, בריא וטוב יהיה אם זה יעבור למשרד הבריאות. לכן, אמרתי, דרושה הסכמתו של שר הבריאות. אנחנו כבר מנהלים מגעים בנושא, ואני מקווה שהוא יסכים.

לכן, אני מבקש להעביר את ההצעה לוועדת העבודה והרווחה.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת אופיר פינס עדיין רוצה להסיר את ההצעה, אחרי שהוא הציע להסיר כמה הצעות אחרות? בבקשה, אדוני.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר העבודה והרווחה, אני חושב שתשובת השר על עתירתו של חבר הכנסת גפני, שגם היא היתה במקומה, היתה תשובה טובה מאוד. אני חושב שהכנסת צריכה להתלכד סביב התשובה הזאת. אני מבין ששר העבודה והרווחה הולך לעשות שינוי משמעותי בתחום הוועדות הרפואיות של הביטוח הלאומי, ואני מציע למליאה להסתפק בתשובת השר. תשובת השר היא ממצה, היא ברורה. אני לא הולך לכפות את זה, כמובן, אבל נדמה לי שהתשובה על ההצעה לסדר-היום צריכה לספק את הכנסת. אם בכל זאת רוצים להעביר את הנושא לוועדה, בבקשה.

היו"ר ד' טל:

אני מודה לך מאוד, אדוני חבר הכנסת פינס-פז.

משה גפני (יהדות התורה):

היו"ר ד' טל:

היות שחבר הכנסת גפני לא מתנגד שנעבור להצבעה, חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד העברת הנושא לוועדת העבודה והרווחה?

הצבעה מס' 6

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 6

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

שאל עמור (הליכוד-גשר-צומת):

אני מבקש להוסיף את קולי.

היו"ר ד' טל:

ובכן, שישה בעד, ואני מוסיף את קולו של חבר הכנסת עמור, כלומר שבעה בעד, אין מתנגדים ואין נמנעים. אשר על כן אני קובע, שההצעה לסדר-היום של חבר הכנסת גפני: ועדות רפואיות של המוסד לביטח לקביעת אחוזי נכות, תועבר לוועדת העבודה והרווחה של הכנסת.

שאלות ותשובות

היו"ר ד' טל:

עמיתי חברי הכנסת, אנחנו עוברים לשאלות לשר האוצר. אדוני סגן שר האוצר, בבקשה.

הקצאת כספי מפעל הפיס

חבר הכנסת מ' שטרית שאל את שר האוצר ביום כ"ח בשבט התשנ"ז (5 בפברואר 1997):

מהעיתונים אני למד, כי מפעל הפיס הוציא מכרז לבניית 75 מבנים של 10 מיליון ש"ח כל אחד. המבנים מיועדים להיות מרכזי אמנויות ומדע לחטיבות ביניים.

רצוני לשאול:

1. האם מקובלת על האוצר בנייה זו בעדיפות ביצוע, בהשוואה לצרכים דוחקים אחרים במערכת החינוך?

2. האם אתה יכול לשנות את יעדי התקציב במפעל הפיס, והאם תעשה כן?

3. האם נשקל להקצות את התקציב להפעלת יום חינוך ארוך או לבניית הוסטלים לקשישים הנמצאים בתנאים מחפירים?

תשובת סגן שר האוצר ד' מגן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

3-1. מפעל הפיס הינו חברה פרטית, מוגבלת בערבות וללא הון מניות. בהתאם לתזכיר החברה, מטרת החברה הן לארגן ולערוך הגרלות והימורים ולהשתמש בהכנסותיה לשם מתן מענקים והלוואות לרשויות המקומיות, למדינה או למוסדות ציבור, לשם הקמת מבני בריאות ומבני חינוך ולשם ציודם. אין לממשלה או למשרד האוצר נציגות בין חברי החברה, אולם לראש הממשלה יש זכות למנות את יושב-ראש הדירקטוריון, וכן לשר האוצר ולשר הפנים יש זכות למנות שני דירקטורים. שניים נוספים מתמנים על-ידי שרים אלה עם ראש הממשלה.

מפעל הפיס אינו משרד ממשלתי או חברה ממשלתית, ועל כן אין למשרד האוצר השפעה ישירה על תקציב מפעל הפיס ועל הדרך שבה בוחר מפעל הפיס להקצות את הכספים. עם זאת, במסגרת אישור היתר הגרלות למפעל הפיס, מתאם מפעל הפיס את הקצאת הכספים למטרות כמפורט לעיל, מול משרד האוצר. במגעים אלה אין משרד האוצר יכול לקבוע למפעל הפיס הקצאה זו או אחרת למטרות השונות, אלא רק להשפיע על מפעל הפיס לתעל את הקצאת הכספים על-ידי באופן הטוב ביותר מבחינת המדינה. ההחלטה הסופית בדבר היקף התקציבים שיופנו לעניינים השונים נתונה בסופו של דבר בידי מפעל הפיס.

מפעל הפיס השקיע עד לאחרונה תקציבים בבניית מרכזי פיס – אולמות ספורט ותרבות. העברת התקציבים לבניית מרכזי אמנויות ומדע נעשתה על-פי המלצת משרד החינוך והתרבות וכן ועדות מקצועיות בתחום זה.

בעניין הקצאת התקציב להפעלת יום חינוך ארוך – מפעל הפיס מקצה תקציבים לפיתוח, ואילו נושא זה שייך לתקצוב שוטף של הפעילות. בנוגע לבניית הוסטלים לקשישים – תחום הפעילות המרכזי של מפעל הפיס הינו בתחום החינוך, ולא בתחום הרווחה.

עלות החזקת חשבונות עובר-ושב בבנקים

חבר הכנסת א' רביץ שאל את שר האוצר ביום כ"ו באדר א' התשנ"ז (5 במרס 1997):

נתונים שפורסמו על-ידי הפיקוח על הבנקים בבנק ישראל העלו, כי קיימים פערים של עד 33% בתעריפי עלות החזקת חשבונות עו"ש בין הבנקים בישראל.

רצוני לשאול:

1. האם וכיצד יפעל האוצר להשוואת התעריפים?

2. האם יוטל פיקוח על העמלות שגובים הבנקים?

תשובת סגן שר האוצר ד' מגן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. המפקח על הבנקים סבור, שתעריפי העמלות של הבנקים צריכים להיקבע משיקוליהם העסקיים של הבנקים, ולא על-ידי הכתבת מחיר על-ידי הרשויות. הדרך שבה יש לפעול כדי להגביר את רווחתו של הצרכן היא הגברת התחרות במערכת, ולא התערבות אדמיניסטרטיבית.

במגמה להגדיל את המידע שבידי הלקוח, כדי שיוכל לקבל את המחיר הזול ביותר, נקט הפיקוח על הבנקים בשנים האחרונות פעולות שונות להגברת התחרות, ובין היתר, הוא מפרסם בשנתיים האחרונות השוואות בין תעריפי העמלות המרכזיות של הבנקים. מאליו יובן, כי כוונתו של פרסום זה אינה לפעול להשוואת מחירים, אלא להיפך, לעודד עוד את התחרות, שמטבע הדברים תגרום לירידת מחירים.

היו"ר ד' טל:

אדוני סגן שר האוצר ישיב על שאילתא מס' 867, של חבר הכנסת סילבן שלום. גם הוא לא נמצא, אדוני סגן השר, ואני מצטער שלא ניתנה לך האפשרות להשיב מעל הדוכן. גם התשובה על שאילתא זו תעבור לפרוטוקול.

סילבן שלום (הליכוד-גשר-צומת):

לא, רק רגע. אני מחכה שעתיים לתשובה על שאילתא זו.

היו"ר ד' טל:

היות שאדוני מחכה שעתיים, אני בוודאי לא אקפח את זכותו של אדוני לשמוע את התשובה.

סילבן שלום (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ד' טל:

אבל, חברי הכנסת, הרי היום אנו מתוקשרים היטב על הצגים של המחשבים, ואפשר לראות מתי, אם וכאשר אנחנו צריכים להצביע. אבל בסדר, אין שום בעיה, נשמע את תשובת השר על השאילתא של חבר הכנסת סילבן שלום. אדוני סגן השר, בבקשה.

מועדי תחילת התשלום על-ידי קרנות הפנסיה

חבר הכנסת ס' שלום שאל את שר האוצר ביום כ"ו באדר א' התשנ"ז (5 במרס 1997):

הובא לידיעתי, כי חלק מקרנות הפנסיה מתחילות לשלם פנסיה למבוטחים שהגיעו לפרישה בשתי תקופות בשנה בלבד – ב-1 בינואר וב-1 ביולי. דהיינו, עובד שפורש בין שתי התקופות נאלץ להמתין לקבלת שכר בין חודש לחמישה חודשים.

רצוני לשאול:

1. האם מצב זה ידוע לאוצר?

2. האם התקנות הנקבעות על-ידי קרנות הפנסיה עצמן בנושא זה נתונות בפיקוח?

3. מה ייעשה בנדון?

סגן שר האוצר ד' מגן:

2-1. מועדי תחילת תשלומי הפנסיה מעוגנים בתקנוני הקרנות, המאושרים על-ידי אגף שוק ההון, ביטוח וחסכון. תיאור המצב בשאלתא, לפי מה שנבדק באגף, מוגדר כלא-מדויק.

מדובר רק בשתי קרנות ותיקות, באחת מהן מוגדרים שני מועדי פרישה בשנה, ובשנייה – ארבעה מועדים. בקרנות החדשות הדבר בא על תיקונו המלא, וניתן לפרוש מדי חודש בחודשו. גם בקרנות המוציאות עמיתים לפנסיה במועדים קבועים בשנה, ולא בכל חודש, העמיתים אינם נאלצים להמתין כמה חודשים לקבלת הקצבה. זאת מאחר שמועדי הפרישה מעוגנים בהסכמים קיבוציים עם רוב המעבידים. אלה ממשיכים להעסיק את העובד עד למועדים הנקובים בתקנון. ראוי לציין, כי שיטה זו מיטיבה עם עובדים רבים, שכן בחודשי העבודה הנוספים הם צוברים זכויות סוציאליות נוספות.

אשר לעובדים שמעסיקיהם אינם מחויבים על-פי הסכמים למועדי הפרישה הקבועים, הקרנות פונות אל המעסיקים בבקשה להאריך את תעסוקת העובד עד למועד הפרישה הקרוב. אם הן נענות בשלילה, הן מאפשרות לעמית לפרוש מייד עם תום העסקתו. באחת הקרנות כרוכה הקדמת הפרישה בהפחתה מסוימת של זכויות הפנסיה – כ-0.5% הפחתה מהפנסיה לכל חודש הקדמה בקרן שבה ניתן לפרוש אחת לשלושה חודשים.

3. אין מקום לפגוע בהסכמים הקיימים עם המעבידים, שכן ההסכמים פועלים לטובת רוב המבוטחים. עם זאת, מתכוון הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון לפנות לקרן, שעל-פי תקנונה מפחיתה מזכויות הפורשים שלא במועדים הקבועים, ולדרוש ממנה לבטל את ההפחתה האמורה, כפי שחבר הכנסת סילבן שלום דרש למעשה.

היו"ר ד' טל:

שאלה נוספת לחבר הכנסת סילבן שלום.

סילבן שלום (הליכוד-גשר-צומת):

אני מודה לאדוני יושב-הראש שהסכים לאפשר לי לשמוע את התשובה, ואני מודה לסגן השר, שאני יודע שהוא ממחר לנסוע לדרום הרחוק.

סגן שר האוצר ד' מגן:

לשמחות.

סילבן שלום (הליכוד-גשר-צומת):

לכן אעשה זאת בקצרה.

אכן באותן קרנות חדשות יש אפשרות לפרוש בארבעה מועדים בשנה, ובאותן קרנות – רק בשני מועדים בשנה. כמו שאמרת, מדובר בעובדים שאינם מאוגדים בהסכמי עבודה, והמעבידים אינם מוכנים לשלם להם. אם העובד פרש ב-2 בינואר, במשך שישה חודשים הוא אינו יכול לקבל את תשלום הפנסיה, וזה דבר שהדעת אינה סובלת אותו, וזה מצב שיכול לקרות. לכן אני חושב שמהבחינה הזאת אתם חייבים להכריח אותן לשנות את התקנון, ואם לא, אני מתכוון לעשות שינוי חקיקה בעניין שיאמר, שכאשר אדם פורש, הוא מקבל מיום פרישתו אותו תשלום פנסיה שהוא זכאי לו. במשך כל השנים הוא הפריש לקרן הפנסיה, ולא יכול להיות שמשום שהוא סיים את עבודתו ב-2 בינואר, ולא ב-1 בינואר, הוא לא ייהנה מאותו תשלום במשך שישה חודשים. זה מצב שקיים בלא מעט קרנות, שהן הקרנות הוותיקות יותר, הגדולות יותר והמבוססות יותר, שמכילות את המספר הגדול ביותר של העמיתים, ומהבחינה הזאת יוצא שרוב הציבור נמצא עדיין במסגרת אותם שני מועדים בשנה, 1 בינואר ו-1 ביולי. תודה.

היו"ר ד' טל:

תודה, חבר הכנסת סילבן שלום. בבקשה, אדוני סגן השר.

סגן שר האוצר ד' מגן:

חבר הכנסת סילבן שלום, אני אפנה לממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון, עם הדברים הנוספים שאמרת, כדי שיפנה לקרנות הרלוונטיות, ואני מניח שרבות מהן תרצינה להימנע מאכיפת תקנון באמצעות חוק, ואולי הדברים ייפלו על אוזניים קשובות.

היו"ר ד' טל:

תודה, אדוני. אני מודה ומעריך.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת.

היו"ר ד' טל:

הודעה לסגנית מזכיר הכנסת. בבקשה.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות אדוני היושב-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחה היום על שולחן הכנסת החלטת ועדת הכנסת בנושא שכר חברי הכנסת (תשלום לכיסוי הוצאות לחבר הכנסת היוצא לחוץ-לארץ בשליחות הכנסת) (תיקון), התשנ"ז-1997. תודה.

היו"ר ד' טל:

תודה, גברתי.

הצעה לסדר-היום

השבתת יישובי קו העימות

היו"ר ד' טל:

אנחנו עוברים להצעה לסדר-היום מס' 2147, של חבר הכנסת שלום שמחון: השבתת יישובי קו העימות. בבקשה, חבר הכנסת שמחון.

שלום שמחון (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אדוני סגן שר האוצר, החל מהבוקר יש השבתה של כלל היישובים בקו העימות שבגבול הצפון. מדובר בערים, בעיירות פיתוח, ביישובים ערביים, במושבים, בקיבוצים וביישובים קהילתיים. ראשי היישובים הקימו אוהל מחאה על גדר המערכת בגבול הצפון. זו לא הפעם הראשונה שמחזה זה חוזר על עצמו.

סגן שר האוצר ד' מגן:

זה אוהל מחאה? זה אוהל שלא יוכל להחזיק מעמד עד המימונה.

שלום שמחון (העבודה):

אני לא בטוח.

בדרך כלל זה קורה כאשר ממשלה נמנעת מלמלא את ההתחייבויות שנטלה על עצמה, כדי להקל את הסבל הנגרם לתושבי היישובים כתוצאה מהמצב הביטחוני בגבול הצפון. ושם, כידוע לכם, המלחמה נמשכת ללא הפסקה, יומם וליל.

ועל מה שובתים ראשי היישובים, אדוני סגן שר האוצר? במהלך מבצע "ענבי זעם", החרוט היטב בזיכרוננו, קיבלה הממשלה החלטה, כי התושבים ביישובי קו העימות ראויים וזכאים להתייחסות אוהדת מצד הממשלה, כלומר, הקצאת תקציבים ייחודיים ליישובי קו העימות ולרווחת התושבים אשר החליטו לבנות את ביתם ולגדל את ילדיהם דווקא באזור קו העימות.

זה חודשים מספר מנסים ראשי יישובי קו העימות להיפגש עם ראש הממשלה ושריו, על מנת שאלו יקיימו את ההבטחה כי צריך לחזק את יישובי קו העימות ולהיטיב עמם. לעת עתה שום גורם ממשלתי לא מצא לנכון להיפגש עם פורום יישובי קו העימות, למרות הזעקה על קיצוצי תקציב הפוגעים בהם קשות, ההתעלמות המתמשכת והגזירות הכלכליות הניחתות חדשות לבקרים.

מישהו אמר גם, שזה מאבק של חבר הכנסת לשעבר שלמה בוחבוט, ואני מוחה על כך. זה מאבק של כלל היישובים בקו העימות.

בתי-המלון וחדרי האירוח נמצאים בסכנת סגירה, למרות הבטחות משרד התיירות. נתוני האבטלה ממשיכים לגאות. משרדי הממשלה הקפידו פרויקטים שהיו צריכים להיבנות בקו העימות, וקיימת התעלמות מוחלטת מההבטחות שניתנו למגזר הכלכלי.

כמו כן, לא אושרו תקציבי פיתוח במשרדי הפנים והשיכון, מדיניות שמשמעותה הקפאת הפיתוח ביישובים ואי-יכולת לטפל בצרכים בסיסיים. הוקפאו הלוואות מקום לזכאי משרד השיכון, אשר מבקשים לבנות את ביתם ביישובי הצפון, דבר הפוגע באופן חמור בהרחבת היישובים ובביסוסם.

יש שמועות על כוונת משרד האוצר לפגוע בהנחות המס שאושרו לא מזמן בכנסת, שהוחלט עליהן בעת מבצע "ענבי זעם". יש איום בדבר קיצוץ התמיכה המשולמת לענף הלול על-פי חוק הגליל, וכידוע ענף הלול הוא מקור פרנסה עיקרי ביישובי קו העימות.

מצב בלתי נסבל זה הביא את ראשי היישובים להשבית את השירותים הניתנים לתושבים. על כך הם יושבים כרגע באוהל המחאה על גדר המערכת ומצפים שהכנסת תתערב במשבר. הם ישובו שם עד שימולאו כל התחייבויות הממשלה. אני רוצה בהזדמנות זו לחזק את כל 11 ראשי יישובי קו העימות שנמצאים שם כרגע.

חברי חברי הכנסת, כולנו אנשי ציבור, וככאלה אנו מתחייבים להיאבק למען אלה שאנו מייצגים אותם, וכך גם ראשי היישובים בקו העימות אשר מתחייבים לדאוג לתושבים תוך הכנה מתמדת למטח ה"קטיושות" הבא.

מחובתנו לדאוג לכך, שהחלטות הממשלה תיושמו, שייפסקו ההתעלמות, קיצוץ התקציבים והפגיעה בעתיד היישובים. אני מבקש לפנות לראש הממשלה ושריו להתערב ולהפסיק מייד את השביתה.

אני מבקש להעביר את הנושא לדיון בוועדת – – –

היו"ר ד' טל:

במליאה.

שלום שמחון (העבודה):

במליאה? זה ייקח חודש וחצי, ובינתיים הם שובתים שם.

היו"ר ד' טל:

זה יהיה בסדר. אתה תבקש דיון במליאה.

שלום שמחון (העבודה):

אני מקבל זאת. תודה.

היו"ר ד' טל:

תודה, חבר הכנסת שלום שמחון.

אדוני סגן שר האוצר, בבקשה להשיב על ההצעה לסדר-היום.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

לאחר מכן תהיה שרת התקשורת?

היו"ר ד' טל:

לאחר מכן הצעות לסדר-היום ששרת התקשורת צריכה להשיב עליהן.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אני מתכוונת לשאילתות.

היו"ר ד' טל:

השאילתות יהיו בסוף, אחרי ההצעות לסדר-היום.

סגן שר האוצר ד' מגן:

אדוני היושב-ראש, משרד האוצר העמיד את כל התוספות שנדרשו ממנו במסגרת החלטת הממשלה 838 מיום 12 במאי 1996, ודאג לתקצב במסגרת תקנות נפרדות את כל הסכומים הדרושים בתקציבי המשרדים השונים בשנים 1996 ו-1997. גם בשנת 1998 ידאג משרד האוצר לממש את חלקו. סך התקציב למימוש החלטה זו מסתכם, חבר הכנסת שלום שמחון, בכ-180 מיליון שקל רק בשנה זו, שנת 1997.

למרות הקיצוצים שבוצעו בתקציב המדינה, הוחלט שלא להפחית את הסכומים המיועדים ליישובי קו העימות. בתוך זמן קצר תסתיים הכנת חוברת התוכניות המפורטות של משרדי הממשלה הנוגעים בדבר, והיא תוצג בפני כל ראשי יישובי קו העימות.

חברי הכנסת, אני מבקש להזכיר, כי ב-17 במרס 1997, לפני כשבועיים, התכנסה ועדת המנכ"לים לקו העימות בצפון. ועדת המנכ"לים החליטה על הקמת ועדת משנה לפיתוח רשת הכבישים בקו העימות בצפון. הוועדה תגבש תוכנית תלת-שנתית לשנים 1998 עד שנת 2000; כלומר, לשנים 1998, 1999 ו-2000, לרבות שנת 2000.

במסגרת הבחינה הכללית של נושא חובות המושבים התבקש מנכ"ל משרד החקלאות לשים דגש מיוחד בפתרון בעיותיהם של תושבי המושבים בקו העימות בצפון. בדבריי, חבר הכנסת שלום שמחון, הזכרת שוב את עניין ענף הלול. אני רוצה לומר לך, כי היו אלי פניות רבות להתערב בנושא, ואני אומר כאן בכנות, כי בגלל החשש שמא תתפרש ההתערבות כאילו היא התערבות פוליטית, שכן הסיכומים היו לפני הבחירות ולפתע עלולים היום להיות שינויים לעומת המגמות שהיו במאי 1996, לא רציתי להיכנס לנושא הזה. אבל היום, לאור הדברים שאתה אמרת, ולפי מיטב המסורת שהתפתחה בין לבין האוצר, לא תהיה לי מניעה לבדוק את הנושאים האלה לעומקם, לאור הדברים שהעלית כאן.

בהמשך להחלטת הממשלה לעניין החוק לעידוד השקעות הון וההמלצות הנלוות של הוועדה המיוחדת לנושא זה, התבקש משרד התעשייה והמסחר לתת עדיפות ליישובי קו העימות בצפון לעניין הטיפול הממוקד, ובכל נושא הקשור להמלצות הוועדה, ולגבש עם משרד האוצר פתרון למתן עדיפות בקו העימות.

כמו כן החליטה הוועדה על מינוי ועדת היגוי בין-משרדית לפיתוח קריית-שמונה, והיא תתמקד בשלושה פרויקטים מרכזיים: 1. שכונת מרגליות; 2. הטרמינל והמנחת בקריית-שמונה; 3. שדרות תל-חי, הידועות גם ככביש מס' 90.

כמו כן הוקמה ועדת משנה לבחינת נושאים בשלומי. הוועדה תתכנס ביום ראשון הקרוב ביישוב.

לקראת הדיון היום קיבלתי כמה מסמכים פנימיים ממשרד ראש הממשלה. חבר הכנסת שמחון, התרשמתי מהמסמכים שבכל הנושאים יש טיפול בצורה יסודית ומעמיקה.

יש עוד שני תחומים, ואראה לך אותם בנפרד, מחוץ לדיון במליאה, שלא הצליחו לעמוד בהגדרת הנושא, אבל הנושאים האלה רשומים בהחלטת הממשלה, לרבות, כמובן, משרד האוצר. מדובר בהחלטה נחושה לעמוד בכל היעדים הכתובים בהחלטה 838 כלשונה וכרוחה.

ובסיום דברי, לפני שאציע להעביר את הנושא לדיון בוועדת הכספים של הכנסת – הואיל והכנסת יוצאת לפגרה, ברשות היושב-ראש אני רוצה לומר לחבר הכנסת אופיר פינס-פז, שבאחד העיתונים ראיתי שהוגדר – בצדק, לדעתי – כחבר הכנסת המצטיין בין חברי הכנסת החדשים. אני רוצה לציין גם את חבר הכנסת שלום שמחון, שמטריד את האוצר – במובן החיובי – וגם הוא ראוי להגדרה הזאת. נהנינו משיתוף הפעולה ומהוויכוחים אתו, ובמיוחד מהפתרונות שעוד יימצאו. אני מקווה, שגם לעניין הזה יימצא פתרון בוועדת הכספים.

אני מציע להעביר את הנושא לדיון בוועדת הכספים.

היו"ר מ' שטרית:

תודה לסגן שר האוצר.

לפנינו שתי הצעות אחרות. חבר הכנסת מיכה גולדמן מבקש להסיר את ההצעה.

מיכה גולדמן (העבודה):

מובן שההצעה להסיר את הנושא היא פרוצדורלית בלבד, כי אני חושב שמה שקורה היום בקו העימות הוא אחד הדברים החמורים ביותר.

שמעתי את דבריו של סגן שר האוצר, ואני יודע שהוא עושה מאמצים גדולים. אבל כאשר שוחחתי לפני שעה עם ראשי הרשויות של קו העימות נוכחתי לדעת, לצערי, שההתייבויות של משרד החינוך להשלים ב-1997 את מיזוג האוויר בבתי-הספר לא בוצעו. למשרד החינוך אין תקציב לנושא הזה.

מענקי משרד הפנים, בעקבות דוח-סוארי, כדי להשלים את הקיצוץ כמקדם ליישובי קו העימות, לא קיימים. יש קיצוץ בתקציבי מבני הציבור ובנושא התיירות שהפך היום להיות מקור ההכנסה הגבוה ביישובי קו העימות. תקציב משרד התיירות המתייחס ליישובי קו העימות ירד כמעט לאפס.

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן שר האוצר, אני מבקש, שבמסגרת ישיבה מיוחדת של ועדת הכספים שתתקיים בשבוע הבא, בעקבות ההצעה שלך, נקיים דיון שיוכל לתת פתרון מעשי לנושא הזה, כדי שלא נראה עוד את תושבי קו העימות כשהם חוסמים כבישים ומשביתים את השירותים. חשוב מאוד שליישובי קו העימות לא יהיה נטל נוסף מעבר לבעיות הביטחון השוטפות שלהם.

היו"ר מ' שטרית:

תודה.

יש לנו הצעה אחרת של חבר הכנסת צבי הנדל. אני מבקש שתצטמצם למסגרת זמן של דקה. אני מבין שהשר הציע להעביר את ההצעה לוועדה. אדוני סגן השר, אתה הצעת להעביר זאת לוועדה?

סגן שר האוצר ד' מגן:

לוועדת הכספים.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת הנדל, מסרתי לך את רשות הדיבור. דבר.

צבי הנדל (מפד"ל):

אני רוצה שיעבירו לוועדת הכלכלה. אני רוצה להדגיש נקודה אחת: יש היום צורך, ולא מעט מדברים בו, רק עושים מעט, בפיזור אוכלוסייה. כאיש שבא מהדרום אני אומר: חייבים לשים דגש בפיתוח התיישבות בקצוות – בנגב ובצפון. ודאי שההתיישבות הזאת סופגת אירועים ביטחוניים לא קלים, לכן אני מחזק את ידי העוסקים במלאכה בצפון, ואת ידי ידי שלום שמחון, שעוזר להם, וחשוב מאוד שהממשלה תקיים התחייבויות, לא רק לפתרון בעיות כלכליות אלא גם כראיה שהמדינה נותנת תמיכה, גם מורלית ורוחנית, לחברים שנמצאים בחזית.

היו"ר מ' שטרית:

תודה. אם כן, אנחנו עוברים להצבעה. האם אתה מסכים להעברת הצעתך לוועדה?

שלום שמחון (העבודה):

אני מבקש להציע לסגן שר האוצר לפנות עכשיו אל ראשי היישובים בקו העימות ולהציע להם להפסיק את השביתה כרגע, בהנחה שבשבוע הבא יתקיים דיון בוועדת הכספים.

היו"ר מ' שטרית:

זכותך להציע. אתה מסכים להעברת הצעתך לוועדה?

שלום שמחון (העבודה):

כן.

היו"ר מ' שטרית:

ובכן, רבותי, אנחנו עוברים להצבעה – מי בעד ומי נגד העברת ההצעה לוועדת הכספים.

הצבעה מס' 7

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 9

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר מ' שטרית:

תשעה קולות בעד, אין מתנגדים ואין נמנעים. אני קובע בזאת, שהצעתו של חבר הכנסת שלום שמחון, השבתת יישובי קו העימות, עוברת לדיון בוועדת הכספים.

סגן שר האוצר ד' מגן:

ברשותך, אדוני היושב-ראש, תיקון מס' 115 לפקודת מס הכנסה. מדובר כאן למעשה בהצבעה טכנית הואיל והדיון כבר נערך. אם היושב-ראש, על דעת כל הנוכחים, מסכים לחסוך מזמנה של הכנסת דיון מיותר, אני אציג את זה ממש בחצי דקה. כך אנחנו נייעל את עבודת הכנסת ונחסוך את זמנם של חברי הכנסת.

היו"ר מ' שטרית:

זו הצעת חוק ממשלתית?

סגן שר האוצר ד' מגן:

כן.

היו"ר מ' שטרית:

זה דיון לקריאה ראשונה?

סגן שר האוצר ד' מגן:

כן, אבל זה ייקח חצי דקה, ואני מייד אסביר מהדוכן, אם אני אוזמן.

היו"ר מ' שטרית:

מה ההחלטה של יושב-ראש הכנסת?

סגן שר האוצר ד' מגן:

נהוג שאם היושב-ראש, בהסכמת הנוכחים, מסכים – זה רק חצי דקה ולא צריכה להיות בעיה, לדעתי ולמיטב ניסיוני.

היו"ר מ' שטרית:

אתם לא רוצים לדבר? אומרת לי המזכירה, שיש רשימת נואמים. תיכף נברר ואולי נכניס את זה באמצע. תמתין קצת, אני אברר.

סגן שר האוצר ד' מגן:

הדיון כבר היה.

היו"ר מ' שטרית:

היה דיון?

סגן שר האוצר ד' מגן:

היה דיון וההצעה נפלה כי היתה הצבעת מחאה על כך שלא הופיעו נציגי ממשלה. דווקא אלה שהצביעו נגד ונכחו בדיון ביקשו לחדש את זה. הדפסנו את זה מחדש והנחנו את זה. כל מה שצריך לעשות זאת הצגה טכנית של חצי דקה.

היו"ר מ' שטרית:

אבל אם אנשים יבקשו לדבר זה לא יהיה חצי דקה.

סגן שר האוצר ד' מגן:

הם כבר דיברו.

היו"ר מ' שטרית:

אם הנחתם מחדש הם יכולים לדבר מחדש.

אנחנו עוברים להמשך סדר-היום. על-פי סדר-היום שיש בפנינו, יש שאילתות לשרת התקשורת, שאיננה נמצאת כאן, ועל כן איננו יכולים לגשת לשאילתות האלה. לעומת זאת, הצעות לסדר-היום לא מחייבות את נוכחות שרת התקשורת, ואני יכול לעבור להצעה הבאה לסדר-היום.

הצעות לסדר-היום

פרשת בר-און וגילויי ערוץ-2

היו"ר מ' שטרית:

הנושא הבא על סדר-היום הוא: פרשת בר-און וגילויי ערוץ-2 – הצעות לסדר-היום מס' 2137 ו-2151, של חברי הכנסת יצחק כהן ואופיר פינס-פז. חבר הכנסת כהן, בבקשה.

יצחק כהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אני מצטער שאנחנו שוב עוסקים במיחזור הפסולת, עוד הפעם מתעסקים עם הפרשייה הזאת, שמסרבת לרדת מסדר-היום הציבורי שלנו. מה שמעניין, אדוני היושב-ראש, הוא, שהפעם אנחנו שומעים שמות חדשים לגמרי. להזכירכם, בעלילה הרשמית היו שמות אחרים לגמרי, ועכשיו הערוץ השני, באדיבותו, מספק לנו שמות חדשים. עוד הפעם דן אבי-יצחק, מר בן-יאיר, היועץ המשפטי לשעבר, מעורבים בצורה פעילה אליבא דערוץ-2, שי נשר שבשאלתות לראש הממשלה לגבי השותפויות המוזרות שלו עם מר קירשנבאום, דוד אגמון, פרידן – מה הולך פה, רבותי?

שלום שמחון (העבודה):

מה עם נמרודי?

יצחק כהן (ש"ס):

מה הולך פה? אולי כדאי לעשות פריש-מיש לכל החקירה הקודמת ולהתחיל חקירה מחדש.

בנימין אלון (מולדת):

זו אופרת סבון שמשתקת את הממשלה כבר חודשיים.

יצחק כהן (ש"ס):

מדינה שלמה משותקת בשל איזו עלילה, כשעכשיו בכלל יש פרק ב', באדיבות ערוץ-2, עם דמויות חדשות.

שלום שמחון (העבודה):

חבר הכנסת כהן, מה פירוש העלילה הזאת?

יצחק כהן (ש"ס):

תשאל את המעלילים, הם יענו לך. אם זאת לא היתה בדיחה, אם לא היה מדובר על שפך דם – ולא דומה הדבר, ידידי חבר הכנסת שלום, לרופא שעושה מלאכתו תחת לחץ ויכול לטעות, ולכן יש לו ביטוח אחריות מקצועית. מורי ורבותי, את המקרה הזה עוד ילמדו שנים רבות בבתי-ספר לתקשורת. לא מדובר על כתבה בזמן אמיתי או על דיווח משדה הקרב, תחת אש תותחים ויריות צלפים. מדובר בכתבה שעסקה באישים שונים, בפירוט רב, הוכנה בדקדקנות רבה, ועכשיו אנחנו, באדיבות ערוץ-2, מבינים באיזו דקדקנות היא הוכנה, באילו אמצעים פסולים ובמי השתמשו.

ידידי חבר הכנסת רובי ריבלין הגיש שאילתא לראש הממשלה, האם מה ששמענו, ההקלטות שביצעה הגברת איילה חסון בביתו של שי נשר, שותפו של קירשנבאום, האם מומנו על-ידי כספי רשות השידור? אני מניח שעדיין לא קיבלת תשובה, ידידי.

מי שזוכר, כל זה הוכן עם יציקת בטון, "מאה טון בטון", זוכרים את זה? עוד לא ראינו אבקה אחת של כמה טיפות גבס. עכשיו מתחילים לראות את העלילה האמיתית. עכשיו מתבצע התסריט האמיתי.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

בטון מזוין.

יצחק כהן (ש"ס):

כן. אני שוב שואל, חברי חברי הכנסת, הרי מדובר פה בעובדי רשות השידור שמקבלים משכורת כעובדי מדינה, ואם קודם הוטל עליהם חשד כבד, ודאי וודאי שחייבים כולם להתקפל עם מערבולת הבטון וללכת הביתה, לפחות עד גמר החקירה. נראה לי שהיא תסתיים בעוד 17 שנה, בהתחשב בזה שכמה מאנשי הצוות, או ראש הצוות נמצא באיזה קונגרס לחקירת תקשורת.

שלום שמחון (העבודה):

מה עם הבטון?

יצחק כהן (ש"ס):

אני מציע לחברי חברי הכנסת, עכשיו, לאחר שהמורסה התפוצצה ויציקת הבטון התפוררה וכל המוגלה יצאה החוצה, זה הזמן והמקום לעשות ניתוח: לסגור את הערוץ הראשון ולהוציא אותו לתחרות, לשוק החופשי. המקרה הזה הוא לא מקרה רגיל שנחקר ונבדק על-ידי המשטרה, שאם החשוד יוצא זכאי, אין את מי לתבוע, כי כך דרכו של עולם וזהו תפקידה של המשטרה – לבדוק חשדות, לאמץ או לדחות. שונה לחלוטין התמונה במקרה שלפנינו. כאן קמה קבוצת אנשים שהתאגדה בקשירת קשר ובניסיון לחיסול פוליטי של חלק משרי הממשלה, מקברניטי העם. נגדם תלויות ועומדות כרגע האשמות, ובאופן אוטומטי יהפכו, כך זה נראה על פניו, אותם מאשימים לנאשמים, ועורכי-הדין שלהם יוכלו רק להתפלפל באולמות בתי-המשפט על גובה סכומי הפיצויים.

היום בוועדת הכספים ראיתי מחזה מוזר. כעס גדול בספסלי האופוזיציה. שמעון פרס אמר, שמחקירת בר-און לא יצא שום דבר. נזעקו חברי, לא אזכיר את שמותיהם, ואמרו – איך זה ייתכן שכך אומר שמעון פרס? כנראה שמעון פרס יודע את האמת יותר טוב מכם.

אני מבקש שיהיה דיון במליאה, אדוני היושב-ראש, וכל חברי הכנסת יוכלו להשתתף בדיון הפורה הזה. אתה לא שם לב אלי, אדוני היושב-ראש.

היו"ר מ' שטרית:

אני שם לב אליך אבל אתה סיימת.

יצחק כהן (ש"ס):

אני מבקש שיהיה דיון במליאה, כדי שיוכלו חברי הכנסת לסכם את גובה מענקי הפרישה לעובדים בערוץ הראשון. צריכים אנו להבין, שלתועלת העם היושב בציון צריכים וחייבים לעשות סדר בדברים ולהפריט את הערוץ הראשון, שיפעל רק במסגרת שיקולים כלכליים, ויראה העם, ישפוט ויחליט.

היו"ר מ' שטרית:

תודה לחבר הכנסת יצחק כהן. הבא בתור אחריו – חבר הכנסת אופיר פינס.

אופיר פינס-פז (העבודה):

כבוד היושב-ראש, אני מבקש שתהיה תשובת ממשלה. חבר הכנסת דוד מגן ידבר בשם הממשלה?

היו"ר מ' שטרית:

אני אומר לך מה הנוהג. הנוהג הוא, שאנחנו לא עוצרים את דיוני הכנסת בגלל אי-נוכחותם של שרים, אף שזה לא מוצא חן בעיני, בדיוק כמו שזה לא מוצא חן בעיניך. אבל זה לא תקדים בכנסת הזאת. גם בכנסת שעברה עמדתי, לא אחת, כמוך פה על הדוכן וצעקתי: איפה השרים והממשלה. אתה יכול לצעוק גם כן.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, למגינת לבה של הממשלה הזו, פרשת בר-און היא כפי הנראה פרשה בלי סוף.

מדהים לגלות כמה אינטרסים, כמה דחפים, כמה יצרים פועלים ופעלו כדי למנות יועץ משפטי לממשלת ישראל. והאמת היא, שהממשלה נסכה בקרב האנשים, אנשיה במיוחד, את התחושה, שאפשר לרקוח מינוי של יועץ משפטי לממשלה מכוחותינו, מאנשינו, משלנו, שיעזור לנו. ומסתבר מהחשיפה בערוץ השני, שעוד רבים רבים בחשו בקדירת המינוי.

לכן, אני מציע כאן ועכשיו גם לממשלה וגם לפרקליטות, לא בטוח שאתם צריכים להזדרז. יכול להיות עוד שמה שאנחנו יודעים זה עדיין קצה הקרחון לעומת מה שיש.

יצחק כהן (ש"ס):

אופיר, עד הבחירות.

אופיר פינס-פז (העבודה):

ברור שהמניע המרכזי לכל הפרשה לא היה חברון, חברי חברי הכנסת, המניע המרכזי היה החנינה הכללית בשנת ה-50.

אני הנחתי הצעת חוק על שולחן הכנסת, שתידון לאחר החזרה מהפגרה, שהכנסת לא תאפשר חנינה כללית בשנת ה-50, והכנסת חייבת, לפי דעתי, באמירה חד-משמעית לגבי שאלת החנינה הכללית בשנת ה-50 למדינה.

צבי הנדל (מפד"ל):

גם לא לערבים?

אופיר פינס-פז (העבודה):

לאיש.

חברי חברי הכנסת, הממשלה מצליחה, לצערי הרב, ליצור אווירה ציבורית נוחה מבחינתה, אווירה שנועדה לרפות את ידי החוקרים בפרשה. הגדיל לעשות שר המשטרה, אשר פתח במסע הפחדה נגד פקודיו, אשר, אגב, בתגובה הבטיחו שיש להם ביצים, ואת זה אנחנו נצטרך לראות בבוא הזמן.

יצחק כהן (ש"ס):

זה לא מינוח פרלמנטרי, חבר הכנסת המצטיין.

אופיר פינס-פז (העבודה):

נכון, אבל זה מה שהם אמרו. אגב, מי שראה בליל שבת בערוץ הראשון את החברים של איווט ליברמן, הם אמרו שלושה דברים, אדוני היושב-ראש. הם אמרו שהם רוצים מדינה עם משטרה חלשה, עם פרקליטות חלשה ועם בתי-משפט חלשים. ומי שרוצה לשמוע את האמת על הממשלה הזאת, שישמע את החברים של איווט ליברמן.

אבל, הבעיה שלי היא לא רק מה קורה בממשלה, אלא גם מה קורה באופוזיציה. לצערי, האופוזיציה, נכון להיום, באיזה מקום מרימה ידיים. מלכתחילה היה מי שאסר עלינו להתייחס לפרשה. אבל מי שאסר עלינו להתייחס לפרשה, הוא עצמו מתייחס לפרשה. רק אתמול הוא התבטא ואמר שלפי דעתו לפרשה לא היתה השפעה על הממשלה.

ענת מאור (מרצ):

תגיד בעצם שזו בעיה של מפלגת העבודה, כי באופוזיציה יש גם מרצ – – –

עוזי ברעם (העבודה):

הוא מדבר על משהו מסוים.

ענת מאור (מרצ):

-- --

היו"ר מ' שטרית:

חברת הכנסת מאור, יש מאמר חז"ל שאומר: כולם יודעים למה הכלה נכנסת לחופה. הוא דיבר על דבר ספציפי. תאמיני לי, הוא לא דיבר על מרצ אף מלה.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אני רק רוצה להזהיר את חברי חברי הכנסת שמצדדים בהקמתה של ממשלת אחדות לאומית, לראות עד כמה היא יכולה להיות הרסנית. ממשלת אחדות לאומית, משמעותה ברית של שתיקה ושל שיתוק, וזו המתכונת האולטימטיבית שלה. אנחנו היום מועלים בתפקידנו האופוזיציוני ונותנים הכשר לממשלה מושחתת.

אבל, אני רוצה להודיע כאן ועכשיו. עם כתבי אישום ובלי כתבי אישום, אנחנו לא נרפה מהפרשה, אנחנו לא נחריש, אנחנו לא נשתוק ולא ניתן לטייח אותה ולטאטא אותה אל מתחת לשטיח.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

ועדת חקירה ממלכתית.

רן כהן (מרצ):

-- --

אופיר פינס-פז (העבודה):

יפה.

דברי ברכה של יושב-ראש הכנסת לחברי הוועדה המדינית של מועצת אירופה

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, ביציע המכובדים יושבים חברי הוועדה המדינית של מועצת אירופה, ובראשם מר ברשוני. אני מקדם בברכה את הוועדה, שמקיימת את דיוניה באולם שאגאל.

מובן שנציגינו ליד מועצת אירופה, חבר הכנסת אליעזר זנדברג, חבר הכנסת רן כהן וחבר הכנסת שבח וייס מלווים אותם.

אתמול קיימנו מפגש ראשון. מי שרוצה לעקוב אחר הדיונים – כאמור באולם שאגאל, ויש תרגום.

שעה קשה עוברת על תהליך השלום. בואכם לכאן, דווקא בשעה זו, מעיד על רצונכם לראות וללמוד את הדברים מקרוב. לעתים, כשאתה רואה את הדברים בשטח, הם נראים באור שונה ממה שמופיע באמצעי התקשורת. הסכסוך קשה, והמטרה שלנו להשיג שלום בעינה עומדת. קשיים בתהליך נצפו, והצדדים יתגברו על הקשיים.

כפי שאמרתי לכם אתמול, השאלה לא פשוטה והתהליך מותקף מכל הצדדים, אבל השאלה היא, מה יאמרו ילדינו ונכדינו על מה שאנחנו עושים ו/או לא עושים ב-1997.

בעוד כמה שעות אסכם את מושב החורף, וההחלטה החשובה ביותר של המושב נתקבלה כאמור ב-16 בינואר 1997, בנושא ההסכם עם חברון. אנחנו כמעט שכחנו, אבל אני מזכיר לכולנו, שזה היה לא מכבר – בעיקר לחברי הוועדה המדינית, שהיא אחת הוועדות החשובות ביותר ליד מועצת אירופה.

כמובן, לא עסקנו בתפקידה של אירופה בסכסוך בין ישראל לפלשתינים לעומת ארצות-הברית, והאם הם מסייעים לנו או מפריעים לנו בתהליך השלום.

תודה רבה לחברי ממועצת אירופה. אני מאחל לכם דיון פורה וביקור מהנה בארץ.

חילופי גברי בוועדות הכנסת

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, אנחנו ממשיכים בסדר-היום. הודעה לממלא-מקום יושב-ראש ועדת הכנסת.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אדוני, אפשר להצביע ולגמור את הנושא הקודם שלא נגמר?

היו"ר ד' תיכון:

חכה, חכה. אתה כועס עלי ואני כמעט נבהלתי. בדרך כלל אני נורא נפחד בימים האחרונים. נכון, חבר הכנסת מירום? לא ישנתי. אגב, מסרתי הודעה כאן בתחום הזה, ולא אעבור לסדר-היום. דמם של חברי הכנסת, שמם איננו הפקר.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אני מודה לך מאוד.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת איתן, ממלא-מקום יושב-ראש ועדת הכנסת, ממלא-מקום של היושב-ראש הזמני.

מיכאל איתן (בשם ועדת הכנסת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הריני מתכבד להודיע בזאת על חילופי גברי בוועדת הכנסת מטעם סיעת העבודה: במקום חבר הכנסת רענן כהן יכהן חבר הכנסת רפי אלול. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת שטרית יחליף אותי וימשיך.

הצעות לסדר-היום

פרשת בר-און וגילויי ערוץ-2

היו"ר מ' שטרית:

ובכן, רבותי, אחרי ששמענו את שני המציעים אנחנו עוברים להצבעה על העברת שתי ההצעות לסדר-היום, בנושא פרשת בר-און וגילויי ערוץ-2, לוועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת. מי בעד ומי נגד העברת ההצעות הללו? נא להצביע.

הצבעה מס' 8

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 8

נגד – 2

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר מ' שטרית:

ובכן, רבותי, אני קובע בזאת, כי בשמונה קולות בעד, שניים נגד, אפס מתנגדים, מועברות שתי ההצעות הללו, של חבר הכנסת יצחק כהן וחבר הכנסת אופיר פינס, לדיון בוועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת.

הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 115), התשנ"ז-1997

(קריאה ראשונה)

היו"ר מ' שטרית:

אנחנו ממשיכים. באישור מיוחד אנחנו מקדימים סעיף אחד בסדר-היום, והוא הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 115), התשנ"ז-1997. יציג אותה בקריאה ראשונה סגן שר האוצר, חבר הכנסת דוד מגן. החוק הזה כבר נדון בכנסת פעם אחת, ובגלל איזו תקלה פוליטית מוכנים לחזור אליו פעם שנייה.

סגן שר האוצר ד' מגן:

אדוני היושב-ראש, הצעת התיקון מס' 115 זהה להצעת התיקון מס' 113. כזכור, לפני כמה שבועות נערך דיון במליאה, היתה תמימות דעים, אלא שבין ההצבעה לבין תוכן הדיונים – היה דיון טוב ואינטנסיבי – לא היה קשר, משום שחבר הכנסת חיים אורון ביקש לערוך הצבעת מחאה על היעדרם של נציגי ממשלה סביב שולחן הממשלה. לאחר מכן, על דעת הכול, הואיל והצעת החוק באה להיטיב עם הנישומים וכבר היה דיון, הוחלט להניח את ההצעה מחדש, והפעם זה תיקון מס' 115.

בשיחות עמי ואחרי פניות שלי ויתרו חברי הכנסת על הדיון, הדיון כבר נערך, ואני מבקש לאשר את הצעת החוק ולהעבירה לוועדת הכספים של הכנסת.

– – – תורשה לי עוד הערה, אדוני היושב-ראש –

צבי הנדל (מפד"ל):

נשמע על מה זה.

היו"ר מ' שטרית:

תסביר מה החוק.

סגן שר האוצר ד' מגן:

אלה תיקונים פרוצדורליים, שבאים להיטיב עם הנישום במס הכנסה, הכול למען הנישום, כמו הרחבת מועדים, ערעורים וכיוצא באלה.

הואיל והיושב-ראש דן תיכון בדרך כאן את האורחים הנכבדים מחוץ-לארץ, והואיל ואני רואה שיש קבוצת לומדים מיבנה, עירך, מראשון-לציון וממושב נטעים, בראשות הגברת רונית נוימן, גם לאזרחי מדינת ישראל שבאים לצפות בכנסת מגיעה ברכה: ברוכים הבאים.

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה לחבר הכנסת דוד מגן.

באין דוברים במסגרת ההצעה הזאת אנחנו עוברים להצבעה. אני מבקש להצביע – מי בעד ומי נגד העברת הצעת החוק להכנתה לקריאה שנייה ושלישית בוועדת הכספים?

הצבעה מס' 9

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 7

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 115),

התשנ"ז–1997, לוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר מ' שטרית:

ובכן, רבותי, שבעה קולות בעד, אפס נמנעים, אפס מתנגדים. הצעת החוק מועברת בזאת לדין ולהכנה לקריאה שנייה ושלישית בוועדת הכספים.

הודעת יושב-ראש ועדת הכנסת

היו"ר מ' שטרית:

הודעה ליושב-ראש ועדת הכנסת. חבר הכנסת רפאל פנחסי, בבקשה.

רפאל פנחסי (יו"ר זמני של ועדת הכנסת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ועדת הכנסת קבעה בישיבתה אתמול, כ"ג באדר ב' התשנ"ז, 1 באפריל 1997, את הוועדות הבאות לדין בהצעות חוק ובהצעות לסדר-היום כדלקמן:

1. ועדת החוקה, חוק ומשפט תדון בהצעת חוק שמירת הקדושה של הכותל המערבי ורחבתו, התשנ"ז–1997 – הצעת חבר הכנסת רפאל פנחסי וקבוצת חברי הכנסת.

2. ועדת הפנים ואיכות הסביבה תדון: א. בהצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (תיקון – בחירות למועצה ממונה), התשנ"ז–1996 – הצעת חבר הכנסת טלב אלסאנע וקבוצת חברי הכנסת; ב. בהצעה לסדר-היום בנושא: החזרת עקורי אקרית ובירעם לכפריהם – הצעת חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה; ג. בהצעה לסדר-היום בנושא: דוח המשטרה על נתוני הפשיעה לשנת 1996 – הצעת חבר הכנסת יצחק כהן.

3. ועדת החינוך והתרבות תדון בהצעה לסדר-היום בנושא: הנצחת מורשת מייסדי המדינה – הצעת חברת הכנסת נעמי בלומנטל.

4. ועדת הכספים תדון בהצעות לסדר-היום בנושא: בונוסים למנהלי בנק לאומי לישראל – הצעות חברי הכנסת שלום שמחון, חנן פורת וחיים אורון.

5. הוועדה המשותפת של ועדת החוקה, חוק ומשפט וועדת הכספים תדון בהצעת חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (תיקון – הקלות בדמי ביטוח לנהג זהיר ולרכב מושבת), התשנ"ז–1996 – הצעת חבר הכנסת משה גפני.

6. הכנסת החליטה, בישיבתה ביום רביעי, י' באדר ב' התשנ"ז, 19 במרס 1997, להעביר לוועדה משותפת לוועדת החינוך והתרבות ולוועדת הכספים, לדין ולהסקת מסקנות, הצעות לסדר-היום בנושא: תקצוב תנועות הנוער – של חברי הכנסת מיכה גולדמן, פני בדש, דוד אזולאי ואברהם שטרן. ועדת הכנסת החליטה, כי הוועדה המשותפת תהיה בת עשרה חברים, חמישה חברים מכל ועדה, בראשות ועדת הכספים. תודה רבה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה, אדוני יושב-ראש ועדת הכנסת, חבר הכנסת רפאל פנחסי.

הצעות לסדר-היום

פיגועי התאבדות בגוש-קטיף

היו"ר מ' שטרית:

רבותי, אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום: פיגועי התאבדות בגוש-קטיף – הצעות לסדר-היום מס' 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178 ו-2179. ראשון המתדיינים – חבר הכנסת בנימין אלון. אחריו – חבר הכנסת צבי הנדל. מסגרת הזמן למתדיינים היא שלוש דקות לכל אחד.

קריאה:

מי ישיב?

היו"ר מ' שטרית:

אמורה להשיב שרת התקשורת.

בנימין אלון (מולדת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אתמול ניסו המחבלים לפוצץ אוטובוסים שהסיעו תלמידים. פעמיים נס, ואוי לנו אם נשפוט דברים לפי התוצאה הטובה, במקרה הזה, ברוך השם –

היו"ר מ' שטרית:

על זה אמרו על יום שלישי פעמיים כי טוב.

בנימין אלון (מולדת):

– אבל חולשה אנושית היא להתרגש רק כשהתוצאה היא גרועה ולא להתייחס למעשה.

אני מצטט מ"הארץ" של הבוקר: "בצה"ל חושדים כי אחד מהמחבלים המתאבדים היה איש מנגנון הביטחון המסכל של הרשות הפלשתינית. 'החידוש בצמד האירועים הללו', אמר אתמול תא"ל יצחק איתן, מפקד כוחות צה"ל ברצועה, 'הוא בכך ששני המתאבדים היו לבושים במדים של שוטר פלשתיני. כעת, במסגרת הפקת הלקחים מן האירוע, נצטרך ללמוד מה המשמעות של העניין הזה מבחינתנו'."

אני אינני יודע אם זה פורים, אם אלה מתחפשים, אם אלה אנשים מבפנים, אני יודע רק דבר אחד: שום מדינה מתוקנת לא היתה עוברת לסדר-היום בשבוע שעבר, כשהתכנס בבית-סאחור כינוס רשמי של "פתח", "פתח"-אש"ף, וכל אחד יודע את הסדר והקשר ליאסר ערפאת, והם מחליטים לסמן מטרת נקודה: אזרחים ישראלים, מתנחלים, אזרחים ישראלים ביהודה, בשומרון ובעזה. אתמול, ברוך השם, זה לא עלה בידם. אבל איזו מדינה מתוקנת היתה עוברת לסדר-היום על החלטה שכזאת, שיש אזרחים ישראלים שדמם הותר מאיזה שיקול שלא יהיה – לזרז את המשא-ומתן, אלה חזיתות סירוב, זה חלק מהיד השנייה של אש"ף? אני לא נכנס לזה, אני מנסה לדבר על דבר פשוט ביותר.

יש כאן איזה מין אטימות, שאנחנו ממשיכים בה כלפי אותו צבא השחרור הפלשתיני, שהתחילו בה בממשלה הקודמת וממשיכה בה הממשלה הנוכחית – אני לא מבדיל פה בין הממשלות.

אני לא מכיר אישית את המשפחות של שלוש הבחורות שנהרגו ב"אפרופו", אבל לו הכרתי אותן אישית הייתי אומר להן: בלי פוליטיקה, תתבעו את ראש ממשלת ישראל בנימין נתניהו תביעה אזרחית, שיעקל את חשבון ערפאת בבנק לאומי בתל-אביב. יש לכם תקדימים לזה, עשתה את זה משפחת קלינגהופר כשמדובר היה בממשלות מתוקנות באמריקה ובמקומות אחרים.

נפסיק עם הפוליטיקה, מדובר במקרים שהכול בהם ברור ופשוט ועניין של שכל ישר. אבל אנחנו, באטימות שלנו, בזה שאנחנו קוראים לזה שלום, בזה שאנחנו קוראים לזה הסכמים, מכניסים את הכול לאיזה מין קופסה סגורה בראש שאומרת: זו פוליטיקה, זה המחיר. זו לא פוליטיקה; חבורה של רוצחים שבראשה ערפאת התכנסה בבית-סאחור, החליטה להרוג אזרחים ישראלים, ואתמול כמעט הצליחה.

אני פונה בזה אל הכנסת להתנער ולצאת בקריאה ברורה, שראש הממשלה וממשלת ישראל עוצרים את הכול, לא מדברים על המשא-ומתן עד למיצוי עד תום של הבאת הרוצחים, הסגרתם, ביורר הקשר הישיר של ערפאת לזה. והדוח יוגש לפנינו, ומייד.

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה לחבר הכנסת בנימין אלון. חבר הכנסת צבי הנדל. אחריו – חבר הכנסת אליעזר זנדברג.

צבי הנדל (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ראשית, ברשותכם, אומר מלה טובה לחיילי צה"ל ולכל כוחות הביטחון, שעושים לילות כימים בתקופה מטורפת בכל חלקי הארץ, ובמקרה הזה אני מדבר על היישוב היהודי בחבל-עזה, בגוש-קטיף. יישר כוח גדול לכולם, עד האחרון שבהם, בעומדם על משמרת מולדתם.

במקביל, תודה מהבית הזה כולו לכל מתיישי גוש-קטיף, ובמקרה הזה בראשם תושבי נצרים וכפר-דרום, ששווה ללמוד מהם פרק בתעצומות נפש מה הן, ברגעים קשים, כיצד הם עומדים נחושים ונאחזים באדמת מולדת במבחנים המסובכים של ימים אלה.

ביקרתי השבוע חבר בגוש-דן, חבר מהמושב שלי, מגני-טל, שיושב שבעה על אחיו, לא עלינו. הוא סיפר לי, שמגיעים הרבה אנשים, משפחה, קרובים, שכנים, חברים, והוא מרגיש פחד עצום אצל תושבי גוש-דן. ומאז האירוע האחרון ב"אפרופו" בתל-אביב הפחד גבר. הוא אומר: לא ראיתי דבר כזה, באיזה פחד שולחים את הילדים לבית-הספר, מתי הולכים לקניון, ורק כאשר יש צורך שאי-אפשר לבטל אותו.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אין תופעה כזאת בעולם.

צבי הנדל (מפד"ל):

וכל זה אני אומר על תל-אביב, על גוש-דן, על מרכז הארץ. אני אומר זאת בכאב לב עצום, ללא שמחה לאיד. אמרתי לכם: הלוואי שאני וחברי היינו טועים, הלוואי שהמהלך הזה היה מהלך אמיתי של שלום, הלוואי. ומה קורה? במרכז הארץ נפל פחד. ומה אנחנו עושים? מתלבטים: האם לקרוא לתהליך הזה תהליך של שלום, או לא? עצרנו את תהליך השלום או לא עצרנו? מזמינים לחצים או לא מזמינים לחצים? וכל זאת במקום לעשות את הדבר בצורה חד-משמעית, שיובן לכל העולם. נהיה אנחנו חד-משמעיים ומאוחדים בעניין הזה – ולצורך העניין הזה כל חברי הבית, לרבות חברי הערבים, הדרוזים, הבדואים, כולם – שכשיש טרור, ובוודאי כשהוא מכוון מלמעלה, לא יושבים ליד שום שולחן משא-ומתן, אלא נלחמים בו עד חורמה.

לעצם עניין הפיגועים בנצרים – שלא נחשוב שבמקרה זה קרה, שלא יעלה על דעתנו שעשה זאת "הג'האד" הזה או "הג'האד" ההוא. רבותי היקרים, יש פה תכנון אסטרטגי מסודר. הם עשו זאת בצומת-נצרים. הם עשו זאת בכפר-דרום. הם יודעים שבדעת הקהל הצליחו כבר לא מעטים בארץ הזאת להבאיש את ריחם של היישובים הנהדרים האלה. בנקודות תורפה אלה הם מתקיפים שוב ושוב, על מנת שחלשי אופי בתוכנו, חלשי דעת, יעלו לבמה הזאת או מעל כל במה אחרת ויגידו, מי צריך את נצרים, או מי צריך את כפר-דרום. הם מכירים אותנו.

על כולנו לדעת, שלא במקרה איחרו השוטרים הפלשתינים למשמרתם באותו יום בחצי שעה; ולא מפני שהשעון המעורר התקלקל ולא צלצל בזמן. מה, אנחנו טיפשים? לא מבינים את העניין הזה?

לכן, רבותי, אני אומר בצורה הכי ברורה והכי חד-משמעית: אחרי ששטפו לנו את המוח שאנחנו הולכים לתהליך של שלום, ואחרי שבכל אבני הבוחן שהיו לנו עד היום, הצד השני נכשל כשלון טוטלי, וזו המלה החלשה ביותר שאני יכול להגיד – אין ברירה. אסור לנו להניח להם להוביל אותנו – עם אירופה או בלי אירופה, עם ארצות-הברית או בלי ארצות-הברית – באף. חייבים לעצור את התהליך הזה כפי שהממשלה מנסה לעשות בימים אלה, ובוודאי לא לשבת לשום משא-ומתן עד שיהיה ברור שכל הרוצחים יהיו מאחורי סורג ובריח, כולם יפורקו מנשקם, ואם יש שוטרים פלשתינים שהתנהגו שלא כראוי, יעופו גם הם לתוך הכלא. אז יש סיכוי לבניית אמון. הפעם אני מצפה שיהיו מצדם צעדים בוני אמון, חודש, חודשיים, שלושה, מה שאנחנו עשינו במשך ארבע שנים.

היו"ר מ' שטרית:

תודה לחבר הכנסת הנדל. חבר הכנסת זנדברג – איננו. אני מזמין את חבר הכנסת חגי מירום. אחריו – חבר הכנסת טלב אלסאנע.

חגי מירום (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, שוב ושוב אין ממשלה כדי להשיב על הצעות לסדר-היום של חברי הכנסת. לו ראיתי שמדובר בתופעה שמתרחשת רק ביום האחרון של הכנסת, אולי עוד הייתי שואל את עצמי אם יש כאן איזו התרופפות של הרגע האחרון. אבל, ביודעי שהממשלה אינה מקפידה במשך כל ימות הכנסת על הופעה כאן כדי להשיב לחברי כנסת, אני רוצה לתבוע את עלבונה של הכנסת, עלבון חברי שדיברו כאן ואלה שדיברו אחרי אל הציבור הישראלי, ואין ממשלה שצריכה להשיב על כגון אלה.

אשר לנושא שאנחנו מדברים עליו – אתמול היו פיגועים בכפר-דרום ובצומת-נצרים, והפיגועים הללו, אילו קרמו עור וגידים מבחינה מבצעית, היו מביאים לקטסטרופה ולפגיעה בחיי אדם שקשה לתארה במלים. רק מזל היה שההתפוצצויות הללו של המטענים החיים אירעו הרחק מן הילדים שנגדם כוון אחד הפיגועים והרחק מאנשים אחרים שנגדם זה כוון. מדובר בזוועה שבאה כל פעם מבית-המדרש של שניים מן הארגונים הנוראיים האלה, האחד זה ה"חמאס" והשני זה "הג'יהאד האסלאמי", ובמקרה של אתמול זה היה "הג'יהאד האסלאמי". הדבר הזה חושף שוב את האכזריות, את חוסר האנושיות בפעולת הטרור הזאת, בדרך הטרור ובאופן שבו היא מכוונת כלפי אנשים חפים מפשע, כלפי אזרחים. זו תופעה שפשוט קשה לי להבין בכלל את מקורותיה ואת הדרך שבה היא נוצרת.

חברי חברי הכנסת, אדוני היושב-ראש, שמענו לאחרונה את נשיא ארצות-הברית, שעל רקע המשבר הנורא המתרחש בין מדינת ישראל לבין הרשות הפלשתינית הובטח לו, שהרשות הפלשתינית והגורמים המסכלים הפלשתיניים עושים מאמץ גדול בימים האחרונים לסיכול פיגועים. אבל, בכגון אלה המאמצים אין בהם די. חייבת להיות בהם תוצאה. אם אין להם תוצאה – המאמץ אינו מספיק.

אי-אפשר בשום פנים ואופן להצדיק את תביעותיהם של הפלשתינים בדרך הזאת, ואי-אפשר שהרשות הפלשתינית תתחבא מאחורי מה שנקרא המאמץ הגדול שהם עושים דרך הארגונים המסכלים שלה כאשר הדברים האלה קורים. הם יוצאים משטחי הרשות הפלשתינית, הם מתפוצצים אל עבר אזרחי מדינת ישראל, והאחריות לעניין זה בראש ובראשונה מוטלת על כתפיה של הרשות הפלשתינית. אין גורם אחר. מי שמבקש עצמאות מבקש לעצמו סמכות ונוטל על עצמו אחריות; מי שרוצה שתהיה לו מדינה – והפלשתינים דורשים מדינה פלשתינית, ואני מצדד בהקמתה של מדינה פלשתינית – מי שדורש לעצמו את אלה חייב להוכיח, שיש ביכולתו לנהל מדינה ולמנוע פיגועים מתוכה לעבר שכנותיה. מי שלא עומד במבחן הזה, מוכיח שהוא עדיין אינו ראוי לכך.

אני רוצה לומר כאן שזה מצטרף, לצערי, לחוסר האחריות שערפאת מפגין בתקופה האחרונה. אני יכול להבין את הזעם שלהם על הבנייה בהר-חומה, אני יכול להבין את הרצון שלהם שהפעמה הראשונה תהיה עם אחוזים יותר גדולים, זכותם לחשוב כך. אנחנו מתווכחים אתם, אבל זכותם לחשוב כך. יש צדק בחלק מתביעותיהם ברמה המדינית, ברמה של זכויות לפלשתינים, זכויות האדם. אין בין זה לבין מה שמתרחש כאן דבר וחצי דבר. אין למתרחש קשר עם זכויות אדם ועם תביעה לגיטימית כזאת או אחרת לעצמאות. ואם לא ידעו ערפאת והעומדים בראש המנגנונים המסכלים, שהחובה המוטלת עליהם כחלק מהמשא-ומתן עם ישראל היא לעמוד ולעצור את הפיגועים האלה והאחריות לכל פיגוע כזה, גם אם הוא מבוצע על-ידי ארגוני הסירוב כמו ה"חמאס" ו"הג'יהאד האסלאמי", האחריות הזאת רובצת על כתפיהם – אם הם לא יבינו זאת, תיכשל תביעתם הצודקת, ובצדק תיכשל, כי מדינת ישראל לא תוכל להשלים עם המשך הפיגועים הללו.

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

— — —

חגי מירום (העבודה):

אני הבעתי כאן, חבר הכנסת זיסמן, את עמדתי – – –

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

– – –

חגי מירום (העבודה):

רציתי להביע פה את עמדתי האישית, בלי שאני מסתיר את עמדתי המצדדת בזכויותיהם הצודקות, אבל התביעה מופנית כלפיהם וכלפי יאסר ערפאת בראש ובראשונה. תודה רבה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה, חבר הכנסת חגי מירום. חבר הכנסת טלב אלסאנע. אחריו – חבר הכנסת וליד צאדק חאג'-יחיא.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה – – –

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

– – –

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

חבר הכנסת זיסמן, אל תטיף. אתה חולק על דעותי, אני חולק על דעותיך, אבל אל תטיף לי ואני גם לא אטיף לך.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

-- --

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

לימין אין לי טענות, ואני רק רוצה לומר -- --

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

-- --

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

בוודאי.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

-- --

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

תרשה לי. אני רוצה לומר, שכשבאים כאן ואומרים: אנחנו מבינים את הכעס של הפלשתינים על הר-חומה, אנחנו מבינים את התביעות של הפלשתינים – ובכן, כאשר אתם מבינים את זה, מה אתם עושים? מה זה עוזר לפלשתינים שאתם מבינים שאסור לבנות בהר-חומה ובכל זאת עולים עם בולדוזרים ומקימים את הר-חומה? מה זה מוסיף לעם הפלשתיני? מה זה עוזר כשאתם מבינים את הדרישות ואת התביעות של הפלשתינים לעצמאות ובכל זאת אתם ממשיכים את הנצחת הכיבוש, הרחבת ההתנחלויות, ומדברים על פריסה של 2%?

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

ירושלים היא -- --

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

זה מקדם את תהליך השלום? ההבנה הזאת, אם לא מתרגמים אותה למעשים, היא נשארת בתור אשליה.

הצד הפלשתיני לא זקוק להבנה. צריך שיתוף פעולה מצד ישראל, שמראה על כוונות אמיתיות, מראה את מה שאתם חושבים לממש. כשאתם מודעים לסכנות הטמונות בהתנחלות בהר-חומה – למנוע אותה, כי היא מסכנת את תהליך השלום כולו.

כשמדברים על מאמצים לבלימת מעשי הפיגועים האחרונים, המאמצים נדרשים לא רק מצד אחד. הרי גם אז, כשהיתה שליטה מוחלטת, חבר הכנסת צבי הנדל, של מדינת ישראל ברצועת-עזה, לפני שנסוגו משם והשאירו אותך שם, אני לא יודע מה אתה עושה שם – גם אז היו פיגועים ברצועת-עזה. אז צה"ל יכול היה לשלוט שליטה מוחלטת על כל פלשתיני ופלשתיני? יכלו לתפוס כל מבוקש ומבוקש?

מה שאתם דורשים מהצד השני – אתם עצמכם, עם כל צה"ל, עם כל הכוח, לא הצלחתם לעשות, ובכל זאת במשך שנה – – –

צבי הנדל (מפד"ל):

– – – רבין אמר – – –

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

– – – במשך שנה, מאז הבחירות עד ההחלטה על הקמת ההתנחלות בהר-חומה, הרשות הפלשתינית הוכיחה את יכולתה לפעול ולעשות כל מאמץ, ככל יכולתה, כדי למנוע פיגועים. אבל, מי שהכשיל את המאמצים האלה של הרשות הפלשתינית זו ממשלת ישראל, שיצרה את האווירה העוינת על-ידי פגיעה בתהליך השלום. אי-אפשר להפר את הסכם השלום ולדרוש מהצד השני שיקיים אותו. צריך לכבד אותו.

היו"ר מ' שטרית:

השאלה שלי היא, האם זה מכשיר בעיניך את הטרור?

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

ודאי שלא; יותר מזה, חבר הכנסת היושב-ראש שטרית, אני רוצה לומר: אם אתה זוכר, לפני הבחירות הראו הסקרים, שמפלגת העבודה בראשותו של שמעון פרס הולכת לנצח. הפיגועים האלה, של "הג'יהאד האסלאמי", הם אשר הביאו את הליכוד לשלטון, וכנראה הפיגועים האלה מתכוונים

להשאיר את הליכוד בשלטון. כי מה קורה? במקום לדבר על התנחלות בהר-חומה ולאחד את כל מדינות העולם נגד הפרה בוטה של ההסכם – –

היו"ר מ' שטרית:

אני רוצה לומר לך, בשם הליכוד – – –

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

– – כל האנשים, כל המדינות, יכולים לדבר על הפיגוע הרצחני שהיה ב"אפרופו" בתל-אביב או ניסיונות הפיגועים שהיו – – –

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת אלסאנע, אני רוצה לומר לך בשם הליכוד, שאני מוותר על הסיוע הזה.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

– – –

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

תפסיק. כל הזמן: אתה מגנה את הפיגועים. כל הזמן כאילו אנחנו חשודים; אנחנו צריכים להוכיח את החפות שלנו כלפיך.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

– – –

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אנחנו לא חייבים לך כלום, אנחנו לא צריכים להוכיח את החפות שלנו לאיש, אנחנו אומרים מה היא העמדה שלנו – – –

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

— — —

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אל תגיד לי כלום. אמרתי מה העמדה שלי לגבי הפיגועים. אנחנו אומרים את העמדה ללא צורך. כשאתה שואל – אני לא רוצה להיראות שמפני שביקשת – אני נענה. תבדוק את העמדה שלי באמצעי התקשורת. אם לא שמעת אותה – זאת הבעיה שלך.

— — — אני רוצה לומר, שכשיש — — —

צבי הנדל (מפד"ל):

— — —

היו"ר מ' שטרית:

חברים, אתם הופכים זאת לדיון כללי.

צבי הנדל (מפד"ל):

— — —

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת הנדל, תן לו לסכם.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

תפנה אל ראש הרשות, תדבר אתו, בינתיים הוא הפרטנר היחיד. ראש הממשלה שלך מכיר אותו, מחזר אחריו, כי הוא יודע שהוא ורק הוא יכול להוביל את תהליך השלום, ובצדק, רק הוא.

ממשלת ישראל לא מסייעת בידי הרשות הפלשתינית למלא את התחייבויותיה כשהיא מפירה את ההסכם, מקיימת את ההתנחלויות, מרחיבה את ההתנחלויות, מפסיקה את שחרור האסירים, ממשיכה בהחזקת האסירים הביטחוניים – כל הדברים האלה לא מסייעים בידי הרשות הפלשתינית.

אני רוצה לומר משפט אחד – – –

היו"ר מ' שטרית:

תסכם, חבר הכנסת טלב אלסאנע.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אין חלל ריק; אין ואקום גם בתחום המדיני. כשתהליך המשא-ומתן, התהליך המדיני לא מתקדם, וכשיש קיפאון מדיני ואין אפשרות למלא את החלל הזה, נכנסות לתוכו כל מיני תופעות לא רצויות, לא לפלשתינים, לא לישראלים ולא לתהליך השלום. אלה הפיגועים האחרונים. לכן, מי שחש אחריות לתהליך השלום, מי שמעוניין למנוע את התופעה של הפיגועים ועל-ידי זה פגיעה בחפים מפשע, צריך לדעת שהפתרון הוא קידום תהליך השלום ומניעתו של קיפאון מדיני באזורנו.

כמו שמדברים על שלום, שלומם של האזרחים הישראלים, ואומרים שאי-אפשר לדבר על תהליך שלום בלי להקנות לצד הישראלי גם שלום וביטחון – יש גם שלומו של הצד הפלשתיני. שלומו של הצד הפלשתיני מוצא את ביטויו – –

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת אלסאנע.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

– – בקצם של הכיבוש וההתנכלות לעם הפלשתיני.

היו"ר מ' שטרית:

לסיים.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

את שני הדברים אי-אפשר ליישב יחד, המשך הכיבוש מצד אחד ושלוש מצד שני. אין שלום עם כיבוש, אין שלום עם התנחלויות, והפתרון היחיד הוא קידומו של תהליך השלום, שיביא שלום לשני הצדדים – הפלשתינים והישראלים.

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה לחבר הכנסת אלסאנע. אני מזמין את חבר הכנסת וליד צאדק חאג'־יחיא. אחריו – חבר הכנסת עמנואל זיסמן.

וליד צאדק חאג'־יחיא (מרצ):

אדוני היושב־ראש, כנסת נכבדה, בראשית דברי אני רוצה להביע תחושת תסכול גדולה שאוחזת בי מעצם העובדה שפיצוץ, הריגת אדם, הריגת פלשתינים והריגת יהודים, נהפך, לצערי הגדול, לנורמה שקוטפת חיי בני אדם חפים מפשע ומביאה לפיצוץ תהליך השלום. הלב דואב, והמלים לבטא את הזעם נעשו שחוקות ומיושנות.

זה יותר משלוש שנים אני חוזה את ההידרדרות הזאת. חזיתי שהסכסוך ילבש לבוש בלתי אנושי, לא הומני. מה שמפריע לי יותר ויותר הוא האדישות התוקפת אותנו ומונעת מאתנו לבדוק מה מביא לאירועים טראגיים אלה ואיך לעקור אותם מקרבנו. נראה שהכאב שאוחז בנו מטשטש את חוש המחשבה הבריאה לבניית רקמה של יחסים אנושיים בין ישראל לשכנותיה, ובינה לבין העם הפלשתיני במיוחד. קל לנו להאשים זה את זה – וזה מה שאנחנו שמענו – אבל קשה לנו כנראה לחשוב בצורה רציונלית, איך להציל את עצמנו ממעגל הדמים הנורא הזה. לעתים קרובות שומעים על אובדן חיי אדם פלשתינים וישראלים, והמקלט שאנחנו חוסים בו הוא רק הכאב וההתכוננות לנקם.

האדישות אינה מנת חלקם של אלה שמפנים האשמות והתגרריות כלפי הצד השני מקרב הימנים – השתהות ביישום הסכמים, התיישבות בהר-חומה, יריות על מפגינים ומתאבדים שבאים להרוג יהודים – ואין מושיע ואין איך לצאת מתלאותינו וצרותינו. צר מאוד לציין, שהצרה היא שהסכסוך הוא בין שני עמים עקשנים, ותולדות הדיפלומטיה הפוליטית של המזרח התיכון הוכיחה שרק בהתערבות צד שלישי עשוי לצלוח משהו בין ישראל לשכנותיה. ארצות-הברית אינה פעילה דיה, אירופה שרויה בתרדמה עמוקה, ומשאירים אותנו לבדנו, נלחמים זה בזה באכזריות, ואין לנו אפילו רגע אחד לעצור את מכונת ההרג ולשאול את עצמנו, למה ואיך לצאת בשלום מצרותינו, שמאיימות על כל דבר טוב בחיינו.

אדוני היושב־ראש, האם לא הגיעה השעה לחשוב בצורה רציונלית, בלי רגשות נקם ודם תחת דם ועין תחת עין, על המצב שאנו שרויים בו? הגיעה השעה, בהעדר צד שלישי שיתערב בין שני הצדדים, שגם ערביי ישראל ייקחו את היוזמה ויטילו את מלוא משקלם – בהיותם ישראלים, בהיותם פלשתינים – כדי לעשות שלום בין מדינת ישראל לבין שכנותיה ובכל מרחבנו, האהוב על כולנו. תודה רבה לך, אדוני.

היו"ר מ' שטרית:

תודה לחבר הכנסת וליד צאדק חאג'י-יחיא. אני מזמין את חבר הכנסת עמנואל זיסמן. אחריו – חבר הכנסת משה גפני.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, המשבר בין ישראל לפלשתינים הולך ומחריף, ולאט לאט יכול להיווצר מצב לא רק של עצירת תהליך השלום, אלא של נסיגה גם מן ההישגים החיוביים שהיו בתהליך זה עד עתה.

לכן, הדברים ששמעתי מחבר הכנסת וליד צאדק וגם מחבר הכנסת טלב אלסאנע, אין בהם כדי לסייע לנו להפסיק את עצירת תהליך השלום ולנסות שוב לנצל את ההזדמנות האדירה שנקרתה לנו 50 שנה אחרי הקמת מדינת ישראל – להגיע לקידום תהליך השלום ולהגיע להסכם קבע ולשלום בינינו. מדוע? כי אחת ההתחייבויות שהיתה בהסכם אוסלו א' – אני הצבעתי בעד הסכם אוסלו א', עם חבר הכנסת אברהם שוחט, ועד היום אני חושב שהצבעתי נכון על אוסלו א' – היתה, שלא רק שני הצדדים מכירים זה בזה. לא רק הצד הפלשתיני מכיר בקיומה של מדינת ישראל ובזכות קיומו של העם היהודי לקיים מדינה שלו, אלא שני הצדדים מתחייבים לנהל משא-ומתן והידברות, ולא לפתור עוד את הסכסוך ביניהם אלא בדרכי שלום. כלומר, אם אנחנו הגענו למה שהגענו – ויש חילוקי דעות, ורק לפני כמה שבועות ציינו בסיפוק את הסכם ההיערכות בחברון, שאנחנו, אנשי הדרך השלישית, תמכנו בו מן היום של כינון הממשלה הזאת – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אבל הממשלה לא מבצעת אותו.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

היא כן מבצעת אותו.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

איפה? היא לא מבצעת את החלטותיה.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אנחנו, בחירוק שיניים ובזעם, השלמנו גם עם שחרור של אסירות שידיהן מגואלות בדם. אנחנו היינו
בעד הפעימה הראשונה, ותהיה פעימה ראשונה – – –

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

לא תהיה.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

לא העלינו על הדעת שערפאת עדיין עושה אותה שגיאה שעשו המנהיגים הערבים ב-1947, ב-1948
ולאורך כל השנים – שהם חושבים שאם הם רוצים משהו, כל האמצעים כשרים להשגת המטרה. זו
שיטה מקיאוליסטית, שלא תוכל להצליח; בשום פנים ואופן לא תצליח.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

חבר הכנסת זיסמן – – –

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

לכן אתם, במקום לגלגל את הלשון ולחפש ניסוחים כדי שמישהו לא יגיד לכם שאתם לא נאמנים לו או
להם, צריכים לבוא בצורה אמיצה, כפי שאני מדבר בצורה אמיצה, ולומר: ערפאת, מחאה – כן,
הפגנות – כן, פעולות מדיניות פה ובחוץ ושימוש בכל האמצעים הפרלמנטריים והבין-לאומיים במאבק
– כן, אבל מתאבדים – לא. ועכשיו זה לא מתאבד שבא מאזור חברון, אלא מתאבדים שבאים מעזה.
שמעתי אתמול בלילה בטלוויזיה, לא רק הישראלית, מה אומרים ראשי הרשות הפלשתינית; אפילו
הבדוה הזאת, שכאילו קצין ישראלי זרק. אין לכם אומץ הלב הבסיסי. כי אם יהיה לכם האומץ להגיד
לו: אתה טועה, זה משגה, אתה תהרוס את הכול – – –

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

יש לנו כל האומץ. אתה צריך – – –

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אתם חד-צדדיים, ובאופן עיוור אתם מגינים אפילו על שגיאותיו ועל מחדליו.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

למה אתה לא חושב – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אתה רוצה שנאשים את הקורבן?

צבי הנדל (מפד"ל):

זה לא הקורבן אלא הרוצח.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אני קורא לכם להתעלות. תגנו על תפיסת העולם שלכם, על העקרונות שלכם, אבל מצד שני תגנו, תוקיעו ותילחמו – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

זה מתנחל, כובש.

צבי הנדל (מפד"ל):

זו הארץ שלי.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

לא.

צבי הנדל (מפד"ל):

– – –

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

— — — אם תילחמו בסטיות ובחריגות, ולמעשה בניסיון לשבור את הכלים, אם אתם תעשו את זה עם חבריכם ממרצ וממפלגת העבודה, יש סיכוי שגם אנחנו נעשה את שלנו ותהליך השלום שנעצר יתחדש.

אני עם חברי נעשה את הכול. אם אנחנו נראה שמפרקים את ארגוני הסיור, נלחמים בתשתית הטרוריסטית, אם באמת יש רצון כן להשמיד ולהרוס כל מי שרוצה לפגוע בתהליך השלום, ידנו מושטת לכם ונלחץ על הממשלה ועל ראש הממשלה. אבל אם אני רואה שאתם מגלגלים לשון ומנסים למצוא חן ואין לכם העוז לצאת נגד ה"חמאס" – לא שמעתי אחד מכם שיגיד: ה"חמאס" ו"הג'יהאד האסלאמי" הם אלה שעכשיו רוצים להרוס את תהליך השלום – הדואליות הזאת, הכפילות הזאת, חוסר האומץ המינימלי הזה, לא יאפשר לנו לחדש את תהליך השלום, ואנחנו רוצים בחידוש, בקידומו ובהשגת שלום.

אברהם שוחט (העבודה):

חבר הכנסת זיסמן, אל תדאג.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

— — —

צבי הנדל (מפד"ל):

הם למדו שהטרור עוזר.

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה, חבר הכנסת זיסמן.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

חבר הכנסת שוחט רוצה להגיד משהו.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת שוחט, בבקשה.

קריאות:

— — —

היו"ר מ' שטרית:

חברים, זה לא "גנרל דבטה", כל אחד מכם דיבר. נתתי לחבר הכנסת עמנואל זיסמן יותר זמן, הוא עורר את הכנסת, זה טוב. חבר הכנסת שוחט, הערה אחת, בבקשה.

אברהם שוחט (העבודה):

חבר הכנסת זיסמן, לגבי דבריו שאם הם יגידו כך וכך אתם תלחצו על ראש הממשלה – אני מודיע לך שאתם לא צריכים ללחוץ. ביום ראשון הוא יהיה באמריקה, יהיה מי שילחץ עליו ככה שהוא לא צריך את הלחץ שלכם.

קריאות:

— — —

חיים אורון (מרצ):

תלחצו עליו.

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה לחבר הכנסת זיסמן.

רשות הדיבור לחבר הכנסת משה גפני, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת דוד אזולאי.

משה גפני (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ראשית אנו חייבים להודות לקדוש-ברוך-הוא על הנס הגדול שאירע, אתמול בבוקר, כאשר רוצחים שפלים, נתעבים, ניסו לפגוע בפיגועי התאבדות באנשים חפים מפשע, בילדים שנסעו לבית-הספר, תינוקות של בית-רבן, שנסעו ללמוד תורה. ניסו לפגוע בהם, להרוג בהם, לרצוח, והקדוש-ברוך-הוא עשה לנו נס וזה לא קרה.

אדוני היושב-ראש, רבים מאוד בבית הזה, אולי אפילו הרוב המוחלט, מעוניינים בקידום התהליך המדיני, מכיוון שאנחנו רוצים למנוע שפיכות דמים. אנחנו מעוניינים, גם בקואליציה הנוכחית, גם בממשלה הנוכחית, להפסיק את שפיכות הדמים. אבל הייתי מציע לכנסת, ובמיוחד לחברי חברי הכנסת הערבים, כאשר יש פיגוע, או ניסיון פיגוע, לא לדבר על תהליך מדיני, לא לנצל את ההזדמנות הזאת של ניסיון הפיגוע כדי לדבר כאן על קידום תהליך מדיני.

ומדוע? בשום פנים ואופן לא יכול להיות מצב שמתנהל משא-ומתן, וכאשר יש בעיה או חריקה בתהליך הזה, במקום לשבת ליד שולחן הדיונים משחררים חבל, כמו שקרה בפיגוע בתל-אביב, וכולנו יודעים שערפאת שחרר חבל ואפשר למחבל מתאבד לעשות את הפיגוע הרצחני הזה כדי לקדם תהליך – – –

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

ערפאת נתן לו רשיון?

משה גפני (יהדות התורה):

הוא לא נתן לו רשיון, אבל הוא – – –

צבי הנדל (מפד"ל):

הוא אמר שכדאי לעשות את זה.

משה גפני (יהדות התורה):

היתה איזו הסכמה שבשתיקה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — — אתה רוצה עוד — — —

משה גפני (יהדות התורה):

לא יכול להיות, רבותי חברי הכנסת, אדוני היושב-ראש, שכאשר יש קושי במשא-ומתן, שהוא ארוך, מייגע וקשה, יש לו היסטוריה, ויש בעיות אמיתיות ואובקייטיביות – ואני נמנה עם מי שמעוניינים בקידום התהליך הזה, בכל הכוח, כדי למנוע שפיכות דמים – לא יכול להיות שבכל זמן שמתעורר קושי, עושים פיגועים. לא יכול להיות שיושב או עומד חבר הפרלמנט מרואן ברגותי ומשבח – — —

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הוא לא שיבח.

משה גפני (יהדות התורה):

הוא שיבח. הוא שיבח והצירים שם מחאו לו כף. הוא שיבח את הרוצח הנתעב שעשה – — —

חיים אורון (מרצ):

לא נכון. הוא הכחיש את זה בעיתון. זה לא נכון.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אם אתה מצטט מה שנכתב בעיתון, הוא אמר מפורשות שהוא נגד זה והוא מגנה כל פעולת טרור. מרואן ברגותי הוא אחד הראשונים שהיו בעד הפסקת מעשי טרור. הוא לא חבר מפד"ל, הוא לא חבר צומת.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — — כמו שהוא אמר לפלשתינים אצלנו. כל הזמן אומרים ומכחישים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הוא לא אמר את זה. אתה יודע שהוא לא אמר את זה.

משה גפני (יהדות התורה):

חבר הכנסת דראושה, יש מצב שאני מרגיש, וכמוני רבים מאלה שתומכים מאוד בתהליך ומעוניינים למנוע שפיכות דמים, אנחנו חיים בתחושה יותר ויותר מעיקה, כאשר יש קושי, יש אנשים בכירים באש"ף שמשבחים פיגועים, ויש – – –

צבי הנדל (מפד"ל):

חבר הכנסת גפני, סליחה. רק משפט אחד. אני יודע שמה שאתה אומר יוצא אצלך מהלב. הרי בשלוש השנים האלה היתה שפיכות דמים כמו שלא היתה מעולם.

משה גפני (יהדות התורה):

אני רוצה בזה לסיים. אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת הנדל, היתה ממשלה שלפי דבריכם היתה ממשלה שאתם תמכתם בה, ממשלה שהביאה את הסכם אוסלו. היא קידמה, גם לדבריכם, את תהליך השלום. אילו פיגועים היו בשנה שעברה? איך אוטובוסים נפגעו עם חפים מפשע?

אברהם שוחט (העבודה):

אז מה? מה זה רלוונטי?

משה גפני (יהדות התורה):

ועוד איך רלוונטי. חבר הכנסת שוחט – – –

צבי הנדל (מפד"ל):

יאסר ערפאת נתן את ההוראות.

אברהם שוחט (העבודה):

ילך חבר הכנסת הנדל לממשלה שלו ויודיע שהם מבטלים את תהליך אוסלו. מה קרה?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

עוד זה מדבר וזה בא. ברגע זה אוטובוס עולה באש ברמאללה. הוא התהפך כתוצאה מהשלכת בקבוק מולוטוב עליו. ברגע זה מודיעים על כך בתקשורת.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

ואתה שמח, כי – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

תתבייש לך שאתה מדבר כך. לאיזו חוצפה הגעתם.

היו"ר מ' שטרית:

חברים, אני מבקש להפסיק. חבר הכנסת ריבלין.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

– – – דגל ישראל. איזו חוצפה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אתה פנאטי.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אתה שונא ישראל. אתה שונא את המדינה.

היו"ר מ' שטרית:

חברי הכנסת. חבר הכנסת דראושה. חבר הכנסת ריבלין. רבותי, ההתבטאויות האלה לא מוסיפות – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת דראושה, אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה. חבר הכנסת ריבלין, אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה.

אני מבקש לומר לכם, שההתבטאויות האלה לא מוסיפות לאיש מכם נקודות בהוכחת טיעוני, וזה גם לא מוסיף כבוד לכנסת. לכן הן באמת מיותרות. חבר הכנסת גפני, אני מבקש לסכם.

משה גפני (יהדות התורה):

בסדר, אם יאפשרו לי.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אתה שמעת שאני הודעתי הרגע מה שביקשו ממני להודיע פה על הפיגוע שהיה ברמאללה. אומר לי חבר הכנסת דראושה – – –

היו"ר מ' שטרית:

שמעתי, ומוטב היה לחבר הכנסת דראושה לחזור בו מהעניין הזה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

שלא יחזור בו, שיאמר את האמת. שלא יחזור בו. שיעמוד בדיוק במקום שהוא נמצא בו.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת ריבלין, עם זאת – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הוא לא דואג לעמו, הוא לא דואג לארצו, הוא לא דואג לדבר.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת ריבלין, עם זאת הכנסת איננה במה למסירת הודעות. מישוהו כבר העביר פתק לדובר, ואני ביקשתי ממנו שלא להודיע את זה. כבר עברנו פעם אחת מצב שחבר כנסת – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

היו"ר מ' שטרית:

בסדר, אז יודיעו ברדיו. הכנסת איננה במה להודעות. זה כל מה שרציתי לומר.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

זו היתה הערת ביניים.

היו"ר מ' שטרית:

מאה אחוז. לא הערתי לך, אבל לדובר אמרתי שלא להודיע, כי במת הכנסת – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אמרתי, מעניין לעניין, לצערנו הרב, עוד זה מדבר וזה בא.

משה גפני (יהדות התורה):

אני רוצה לסיים.

חבר הכנסת שוחט, ייתכן שלא הבנת את דברי. אני רוצה להסביר. יש דבר שהוא בקונסנסוס, שאין לגביו ויכוח – שלא יכול להיות משא-ומתן על-ידי הרג חפים מפשע. לא יכול להיות משא-ומתן כזה. עולים כאן דוברים ואומרים, שכיוון שהממשלה הנוכחית מעכבת את תהליך השלום, לכן עושים פיגועים. לא שמצדיקים את זה, אבל מצביעים על כך שנוצר מצב, אווירה כזאת שמביאים לפיגועים. ואז הבאתי את הדוגמאות של השנה שעברה, כאשר היתה ממשלה אחרת, שלפי דבריכם היא גם קידמה את תהליך השלום, ואז הרגו חפים מפשע. על זה אני מדבר, ואני מבקש שברגע שיש פיגוע נתעלה בכנסת, מעבר לדעות המדיניות של כל אחד מאתנו, לא ניתן פרס לאויבים של המין האנושי, שרוצחים והורגים בחפים מפשע, בגברים, נשים וילדים, ללא הבחנה. על זה דיברתי ועל זה יש הסכמה, ובזה פניתי לחברי חברי הכנסת הערבים. תודה רבה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה לחבר הכנסת גפני. אני מזמין את חבר הכנסת דוד אזולאי. אחריו – חבר הכנסת רומן ברונפמן.

עד שהדובר מגיע אני רוצה לומר לחברי הכנסת: רבותי, הנושא אולי טעון, אבל אני מבקש לשמור בכל זאת על תרבות דיבור בתוך הכנסת. אינני חושב שמישהו יכול או צריך להבין את מניעיהם של טרוריסטים בפעולות טרור נגד חפים מפשע, ולא משנה מהי הסיבה. אני חושב שאיש מחברי הכנסת לא צריך לא להבין ולא לתמוך בפעולות כאלה.

חבר הכנסת אזולאי.

דוד אזולאי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני שמח שיש היום דיון על נס גדול שקרה, ובמקום הפתיחה השגרתית של שיגור תנחומים ואיחולי רפואה שלמה אני מרשה לעצמי לפתוח בפסוק: "הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו". יכול להיות שהיום היה צריך להגיד: הודו לה' גוש-קטיף כי לעולם חסדו. נס וחסד גדול עשה עמנו בורא עולם. רואים אנו כאן בחוש את יד ההשגחה העליונה ששומרת עלינו בכל עת ובכל שעה. לא ינום ולא יישן שומר ישראל.

שונאי ישראל, פושעים ושפלים, ביד אחת דורשים שלום ומבקשים שטחים והתחשבות, וביד השנייה יאסר ערפאת נותן אור ירוק להמשך הפיגועים. למעשה אתמול התפוצץ החתול שנשלח לשמור על החלב. מתברר שהמחבל המתאבד היה נציגו של מוחמד דחלאן, שאותו מינה יאסר ערפאת למנוע פיגועים והוא הקים יחידה "אמינה". אוי לה לאותה אמינות.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

חבר הכנסת אזולאי, אתה יודע שזה לא נכון. גם מהצבא הוציאו הודעה שזה לא נכון.

דוד אזולאי (ש"ס):

חבר הכנסת דראושה, הדבר ידוע לאותם מקורות, שנציגו של דחלאן הוא שהתאבד.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אתה מאמין לדובר צה"ל?

דוד אזולאי (ש"ס):

אני מאמין לדובר צה"ל.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

דובר צה"ל אמר שזה לא היה שוטר פלשתיני והוא לא היה מכוח-17.

דוד אזולאי (ש"ס):

אני לא שמעתי את דובר צה"ל אומר את הדברים האלה.

רן כהן (מרצ):

הבוקר.

דוד אזולאי (ש"ס):

בכל אופן, ודאי שהוא בא משטחו של יאסר ערפאת, ואם הוא בא משטחו של יאסר ערפאת, הוא באחריותו של יאסר ערפאת, ויאסר ערפאת שותף למחבל ולמה שהוא עשה.

יאסר ערפאת, לצערי הרב, עדיין לא עבר מאור ירוק לאור אדום ואינו עושה דבר למניעת פיגועים באזרחי ישראל החפים מפשע. גם כאן מתברר, כמו במקרה בית-הקפה "אפרופו" בתל-אביב, שהמחבלים הגיעו משטחו של ערפאת. כל עוד יאסר ערפאת לא יפעל ביד חזקה כנגד אותם פושעים, לדעתי ממשלת ישראל צריכה להבהיר לו שאנחנו לא ניתן בו אמון – עד כדי הפסקת השיחות.

אני רוצה לנצל הזדמנות זאת ולברך את ראש הממשלה בדרכו האמיצה והברורה עם הרשות הפלשתינית ועם העומד בראשה. אני רוצה לברך אותו בברכת יישר כוח. אני מקווה שהוא ימשיך בדרכ הזאת, וידע יאסר ערפאת אחת ולתמיד את מקומו האמיתי ולא ימשיך לתת את ידו לפגוע בעם ישראל.

אני רוצה לסיים בפסוק מתהילים. עם ישראל הוא רודף שלום. הפסוק בתהילים אומר: "רבת שכנה לה נפשי עם שונא שלום אני שלום וכי אדבר המה למלחמה". זאת המציאות, לצערי הרב. תודה רבה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה לחבר הכנסת אזולאי. אני מזמין את חבר הכנסת רומן ברונפמן. אחריו – חבר הכנסת חיים רמון.

צבי הנדל (מפד"ל):

חבר הכנסת ברונפמן, על השלום תדבר בשבוע הבא.

רומן ברונפמן (ישראל בעלייה):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, בדרכי לפה שמעתם את ההצעות של חברי הכנסת על מה לדבר. אין ספק שאנחנו יותר ויותר מדברים על הצד השני, על הרשות הפלשתינית, על היושב-ראש, על גישתו לתהליך המדיני, ואני מציע שנדבר קצת על עצמנו.

אני חושב שהגענו לשלב שממנו אין הרבה יציאות. אנחנו צריכים להחליט, לפחות הרוב המכריע של העם, אם אנחנו הולכים לשלום או אנחנו הולכים למלחמה. אין, לצערי, דרך שלישית. אני מאמין שהרוב השפוי בישראל, יהודים וערבים, פניהם לשלום, ואם אכן פניהם לשלום, יש להקים גוש מרכזי אחד שייקרא "ממשלת אחדות", או ייקרא "אחדות לאומית", או ייקרא "הסכמה רחבה", או ייקרא "קונסנסוס לאומי", אבל זה יהיה גוש שיקרין פנימה ויקרין החוצה את הרצון העז והאמיתי של מדינת ישראל והנהגתה לדבר על השלום ולעשות שלום.

צבי הנדל (מפד"ל):

ערפאת – – –

בנימין אלון (מולדת):

ערפאת גם כן יהיה בגוש הפוליטי הזה?

רומן ברונפמן (ישראל בעלייה):

חבר הכנסת הנדל וחבר הכנסת בני אלון, זה לא יעזור לנו מסיבה אחת פשוטה: אין אלטרנטיבה לתהליך שהחל לפני שנים מספר. אנחנו יכולים להתווכח עד מחר. אמרתי אתמול לצבי הנדל ולך, שיכול להיות שהיינו מרוצים והייתי מקנא בנחישות שלך, אבל המציאות אומרת שאין דרך אחרת.

בנימין אלון (מולדת):

חבר הכנסת ברונפמן, זה לא פוליטי, הם החליטו להרוג – – – הם עכשיו פצעו קשה שישה ליד בית-אל – – –

שרת התקשורת ל' לבנת:

חיילים.

בנימין אלון (מולדת):

זה לא פוליטיקה.

רומן ברונפמן (ישראל בעלייה):

זה לא פוליטיקה, אני לא מדבר עכשיו על פוליטיקה.

בנימין אלון (מולדת):

הם רוצחים מתנחלים, אזרחים ישראלים, והכנסת עוסקת בסיטואציות פוליטיות.

רומן ברונפמן (ישראל בעלייה):

לא, אני לא מדבר על פוליטיקה. פוליטיקה היא בסך הכול כלי להשגת מטרות, כמו-כן ממשלה היא כלי להשגת מטרות, היא אינסטרומנט בידי הפוליטיקאים, ולא מעבר לזה. אני מדבר על קיום או אי-קיום, על חיים או מוות, על שלום או מלחמה, ועל זה הגיע הזמן שנדבר. אם אנחנו בתוכנו נוכל ליצור אחדות, נוכל גם לעמוד מול האויבים או השכנים בדרישות אחדות, ולא נתווכח משמאל לימין,

מקיצוניות אחת לקיצוניות אחרת. זאת הקריאה, וזאת לא פוליטיקה, זה עיסוק בחיים ובמוות. תודה רבה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה לחבר הכנסת ברונפמן. חבר הכנסת חיים רמון, אחרון הדוברים בנושא.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

ברונפמן, בכל תהליך צריכים לדעת לאן מגיעים בסוף.

רן כהן (מרצ):

אבל אתם אמרתם שיש לכם אלטרנטיבה לערפאת.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אין לי ויכוח שגם אתם יודעים לאן אתם צריכים להגיע.

היו"ר מ' שטרית:

חברי הכנסת, הוויכוח הזה לא עושה לאיש טובה.

חיים רמון (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אגודת הכפרים. אולי תקימו עוד הפעם את אגודת הכפרים?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אף אחד לא צריך אגודת כפרים. לא אנחנו צריכים ולא ערפאת. אתה נהיית אגודת הכפרים של ערפאת, תדע את זה. הייתי נגד אגודת הכפרים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אלה בעלי הברית שלך.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת ריבלין, אני אקרא אותך לסדר פעם אחת. חבר הכנסת דראושה.

חיים רמון (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הטרור שמלווה את תהליך השלום, והוא מלווה אותו, הוא האויב הכי גדול של תהליך השלום, ולדעתי גם אנחנו, אבל גם הפלשתינים, שילמנו מחיר כתוצאה מפיגועי הטרור. אני רוצה להזכיר לכל באי הבית, שכתוצאה מפיגועי הטרור לוח הזמנים של אוסלו נדחה כמעט בשנתיים, בניגוד למה שמדי פעם דוברי האופוזיציה לשעבר ודוברי הממשלה אומרים. בכל פעם שהיה פיגוע טרור נעצר תהליך השלום, גם כשאנחנו היינו בשלטון.

למי שלא זוכר – על-פי הסכמי אוסלו המקוריים, בתוך חצי שנה היינו צריכים להיות במה שקרוי היום "אוסלו ב". רק בגלל פיגועי הטרור ומכיוון שתקופה ארוכה מאוד – כמעט עד פיגועי הטרור של פברואר-מרס בשנה שעברה – לא היתה מלחמה נחושה של הרשות הפלשתינית בטרור, נדחה לוח הזמנים של אוסלו. אנחנו תבענו את זה מערפאת, ובמשך השנה שחלפה מאז עד לתקופה האחרונה – ואני מדגיש, עד לתקופה האחרונה – הסיבה המרכזית, וראוי שכולם כאן ידעו, כל אלה שמדברים על הנושא של פיגועים ושל דם יהודי, למניעתם של פיגועי טרור היתה שיתוף הפעולה בין שירותי הביטחון של ישראל לשירותי הביטחון של ערפאת. מה לעשות? ואת זה אני לא לוקח ממה שאומרים פוליטיקאים; אלה דברים שנאמרו על-ידי ראשי מערכת הביטחון. רק לפני כשלושה-ארבעה שבועות הופיע מנכ"ל המשטרה ואמר, שאותו ג'יבריל רג'וב הוא זה שאחראי, בשיתוף פעולה אתנו, להקטנה דרסטית של ניסיונות הפיגוע.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

כל זמן שהוא רצה.

חיים רמון (העבודה):

סליחה, אני מדבר על עד לפני שלושה שבועות. לכן, מדיניות שיוצרת רצון משותף של שני העמים ושל הרוב בקרב שני העמים להילחם בטרור, היא הערובה המרכזית לביטחון. זו עובדה. כלומר יש

בצד השני גורם שקודם כול יש לו יכולת, לא למאה אחוז הצלחה, אבל בהחלט למניעה משמעותית של הטרור.

מכאן, לנו יש עניין, אני מדבר אך ורק על רצון למנוע פיגועי טרור, כלומר לנו יש וצריך להיות עניין לשתף אתו פעולה וליצור תשתית לשיתוף פעולה.

שרת התקשורת ל' לבנת:

להיכנע לרצונו.

חיים רמון (העבודה):

חס וחלילה. השרה לימור לבנת, הפסקת אותי רגע לפני שרציתי לענות לך.

שרת התקשורת ל' לבנת:

אתה קולע לדעתי.

חיים רמון (העבודה):

כל פעם אני קולע לדעתך ואת קולעת לדעתי, זה מדאיג אותי, אבל אותי זה צריך להדאיג פחות מאשר אותך, ובעיקר את חברייך לשולחן הזה.

אני אומר להם, שעצם תהליך אוסלו היה צריך להיות החלטה שאת כל הבעיות אנחנו פותרים במשא-ומתן ולא בטרור.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

הצד השני לא מסוגל לכך.

חיים רמון (העבודה):

זה שהוא מסוגל, זה כבר הוכח. חברי הכנסת, זה שהוא מסוגל זה כבר הוכח. מכיוון שהוא מסוגל, יש לנו תביעה נחרצת. הוא מסוגל, ובחלק גדול מהמקרים הוא גם הצליח. יש דברים שהוא לא מצליח

לעשות, והוא לא אשם. יש דברים שהוא לא מצליח, והוא אשם. אבל אי-אפשר לבוא, כפי שעושים זאת חלק ניכר מחברי הבית מהצד הקיצוני, ולאחר כל פיגוע באשר הוא פיגוע, לומר כי הוא אשם. כאילו אנחנו, כוחות הביטחון שאין ספק במוטיבציה שלהם, אין ספק ביכולתם, אין ספק בכישוריהם ובאמצעיהם, מצליחים למנוע כל פיגוע.

בנימין אלון (מולדת):

— — —

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

מי שמשחרר את מקאדמה, לוקח על עצמו אחריות.

חיים רמון (העבודה):

אני לא מבין למה אתם מפריעים לי, כאשר אני לא בדיוק — — —

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

שמענו את הדברים שלך.

חיים רמון (העבודה):

אני מבקש להגיד באופן הכי ברור, חבר הכנסת עמנואל זיסמן, שכאשר ערפאת איננו נחרץ בכל הנוגע למלחמה בטרור, הוא לא עושה טעות רק מבחינתנו — הוא עושה טעות קשה מבחינת תהליך השלום, והוא עושה טעות קשה מבחינת האינטרסים שלו. זו הטעות המרכזית שהוא עושה.

אנחנו מבקרים את זה, ואני אומר את זה לשרה לימור לבנת, יש לנו ביקורת על הטעות המרכזית הזאת ועל החריגה מההבנה הבסיסית, שעומדת בבסיס הסכמי אוסלו, שאת כל הבעיות הקשות והמסובכות שיש ועוד תהיינה, אנחנו פותרים בדיאלוג ובמשא-ומתן.

עם זאת, אני רוצה לומר שאנחנו חושבים כי ממשלת ישראל גם היא עושה טעויות מצדה. זה לא מכשיר — — —

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

שום טעות לא מצדיקה את המעשים האלה.

חיים רמון (העבודה):

חבר הכנסת זיסמן, תן לי לומר את דברי: טעות שעושה ערפאת לא מכשירה את הטעויות שעושה נתניהו, והטעויות שעושה נתניהו לא מכשירות את הטעויות של ערפאת. בסך-הכול, הטעויות הקשות הללו משני הצדדים הביאו אותנו למבוי הסתום ולמשבר הקשה בתהליך השלום.

מכיוון שאני לא בחרתי את ערפאת, הוא האויב שאתו מנהלים משא-ומתן, אנחנו אומרים את מה שאנחנו אומרים ברמה העקרונית לגבי ערפאת. מה שאנחנו באים ומבקרים כאן, בכנסת ישראל, זה את הטעויות שלדעתנו עושה ראש הממשלה במסגרת תהליך השלום, ואת הטעויות האלה, כחלק מהדמוקרטיה הישראלית, אנחנו מבקרים. לכן, כל אמירה כפי שאמרה השרה לימור לבנת וחזרה בה, כאילו יש כאן בבית אפילו אחד שמכשיר את הטרור, מצדיק אותו ואומר שבגלל הטעויות של נתניהו מותר לצד השני לעשות טרור – אין לאמירה הזאת שום יסוד ושום מקום. מכיוון שהיא חזרה בה, אני אומר זאת.

היו"ר ש' בן-צור:

חבר הכנסת חיים רמון, כבר דיברת עשר דקות.

חיים רמון (העבודה):

לא דיברתי עשר דקות.

שרת התקשורת ל' לבנת:

אני מוכנה לתרום לו על חשבוני עוד שתי דקות.

חיים רמון (העבודה):

טכנית לא דיברתי עשר דקות.

היו"ר ש' בן-צור:

הוא עבר את עשר הדקות מזמן. אני מבקש לסכם את הדברים.

חיים רמון (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אם חברי הכנסת מכל צדי הבית חושבים כמוני, כנראה אני לא טועה.

היו"ר ש' בן-צור:

אני מתחיל לחשוד.

נסים דהן (ש"ס):

שאלה ברשות היושב-ראש.

היו"ר ש' בן-צור:

בבקשה, אבל אחרי זה משפטי סיכום.

נסים דהן (ש"ס):

חבר הכנסת רמון, אנחנו שומעים ואומרים ששלוש עושים לא רק בין ממשלות אלא גם בין עמים. האם מיישהו בדק אם שני העמים האלה רוצים שלום? אצלנו בדקנו, ו-80% מעם ישראל החליטו שהם רוצים שלום. מה שם? איזה שלום הם רוצים?

חיים רמון (העבודה):

חבר הכנסת דהן, הרוב בקרב שני העמים רוצה שלום. אין לי ספק שהרוב בקרב שני העמים מוכן לשלום ולפשרה הוגנת, שהם גירושים הוגנים בינינו. יש לי הרבה יותר בעיות עם המנהיגים של שני העמים ועם הטעויות שמנהיגי שני העמים עושים מאשר עם הרצון האמיתי של שני העמים בשלום.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה לחבר הכנסת חיים רמון. השרה לימור לבנת, בבקשה, מינוס שתי דקות.

שרת התקשורת ל' לבנת:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מבטיחה לדבר שתי דקות פחות, בגלל שתי הדקות שתרמתי לחבר הכנסת חיים רמון. הבנתי שהוא היה בסוף דבריו, וחשבתי שראוי לתת לו להשלים אותם.

אדוני היושב-ראש, לצערי, לא יכולתי להיות כאן בהתחלת הדיון ולהקשיב להצעות של חברי הכנסת שדיברו בפתח הדיון הזה, אבל שמעתי את סופו, ואנחנו מכירים פחות או יותר את העמדות, אין שום דבר חדש בעניין. עילת ההצעות לסדר-היום כפי שאני מבינה, היא אותם פיגועי התאבדות שלשמחתנו נכשלו מבחינת רצונם לפגוע בישראלים בגוש-קטיף אתמול. אנחנו שומעים כאן תוך כדי הישיבה, שהיה עוד פיגוע, ולפי הדיווחים יש כנראה כמה חיילים פצועים. אני יכולה להגיד בשם הכנסת כולה, שאנחנו מקווים כולנו שיתברר כי מדובר רק בפצועים קל וכולם יצאו בשלום מאותו פיגוע. פרטים נוספים אנחנו עדיין לא יודעים.

אני רוצה לומר כמה מלים על הפיגועים שהיו אתמול בגוש-קטיף, ואחר כך להתייחס לשאלה הכללית והעקרונית. קודם כול, כפי שידוע לנו כרגע – ועדיין חוקרים את שני הפיגועים הללו בגוש-קטיף. זאת אני אומרת בתגובה על הדברים שנאמרו כאן על-ידי כמה מחברי הכנסת, פשוט כדי שנדייק. מה שמוסרים גורמי הביטחון הוא, שההערכה היא שמדובר בשני מחבלים מ"הג'יהאד האסלאמי", שניסו לבצע פיגוע נגד מתיישבים ישראלים. הרשות הפלשתינית ניסתה להטיל את האחריות לפיגוע במונית על צה"ל, לרבות במכתב רשמי שהרשות הפלשתינית הפנתה אלינו. כמובן, הדבר הוא משולל כל יסוד והוא עלילה שפלה, וצה"ל הביע בנושא הזה את המחאה שלו אל מול גורמי הביטחון הפלשתיניים. זה דבר שאנחנו רואים אותו בחומרה רבה.

אני עדיין ממשיכה לומר אותם דברים כפי שנמסרו לי על-ידי גורמי הביטחון, ואגב, אני רואה כאן שגם מזכיר הרשות הפלשתינית האשים את ישראל באחריות לפיגוע, ומעבר למכתב הרשמי, הוא אמר את זה גם אתמול במסיבת עיתונאים שהוא קיים בעזה.

כאמור, הרשות הפלשתינית החלה לעצור מחבלים מארגון "הג'יהאד האסלאמי" ומה"חמאס", בעקבות שני ניסיונות הפיגוע אתמול בבוקר, אבל לדעת גורמי הביטחון, הרשות עדיין אינה עושה די, ויש לתבוע ממנה לעשות יותר. צה"ל החליט שלא לסגור את ציר עוקף-נצרים, משום שלניסיון הפיגוע אין קשר לנסיעה בציר, ומהיבט הביטחוני, נכון להשאיר אותו פתוח. אדוני היושב-ראש, עד כאן הפרטים שנמסרו, כאמור, על-ידי גורמי הביטחון.

ברשותך, אני רוצה להוסיף כמה מלים על הנושא שעלה פה היום ועלה פה בשבוע שעבר ועלה פה שלשום בהצעת האי-אמון, אם אינני טועה, ואנחנו נזקקים לעסוק בו, בצדק, מפעם לפעם בישיבות הכנסת.

אמר כאן קודם חבר הכנסת חיים רמון, שלצערי יצא בינתיים מהאולם, שעד לפני שלושה שבועות, ממרס שנה שעברה, אחרי הפיגועים הקשים שהיו וכולנו זוכרים אותם, הרשות הפלשתינית עשתה מאמץ להילחם בטרור ולמנוע טרור והצליחה, ולפני שלושה שבועות, כתגובה על החלטות ממשלת

ישראל, היא הפסיקה להתאמץ כדי להדביר את הטרור ולמגר אותו. עד כאן אין לנו ויכוח. אין לי שום ויכוח עם חבר הכנסת חיים רמון – עד כאן. אין לי שום ויכוח על כך שאכן הרשות הפלשתינית עשתה מאמץ, במשך תקופה לא קצרה, כדי לנסות למגר את הטרור.

אבל, צריך לזכור, שלא לפני שלושה שבועות, מאז החליטה ממשלת ישראל על בנייה בהר-חומה, אלא עוד הרבה קודם לכן, שבועות וחודשים קודם לכן, שחררה הרשות הפלשתינית עשרות, ובעצם הרבה יותר מעשרות; היא שחררה 120 מחבלים, ובתוכם למעלה מ-20 עם דם על הידיים. הרשות הפלשתינית שחררה את מקאדמה לפני שממשלת ישראל החליטה על הבנייה בהר-חומה, ובלי שום קשר. היא שחררה אותו ביודעה שמדובר במחבל שישב בכלא, במי שעשה והפעיל אחרים כדי לפגוע בישראלים, והרשות הפלשתינית משחררת אותו. היא איננה מסגירה רוצחי ישראלים, היא משחררת 120 מחבלים מתוך רשימת מחבלים שישראל נתנה לה, מחבלים שאסור לשחרר אותם. בקיצור, היא מצפצפת על כל ההסכמים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

היא מאפשרת למקאדמה לדבר בח'אן-יונס ולהסית נגד קיומה של מדינת ישראל.

שרת התקשורת ל' לבנת:

בוודאי, בח'אן-יונס, במסיבת עיתונאים. אגב, הוא גם אמר באותה מסיבת עיתונאים, ששאיפתו היא להקים מדינה אסלאמית על כל שטח מדינת ישראל.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

ועצרו אותו אחרי המסיבה.

שרת התקשורת ל' לבנת:

עצרו ושחררו.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

לא, הוא עדיין עצור.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

-- --

שרת התקשורת ל' לבנת:

סליחה, חבר הכנסת דראושה, תרשה לי.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

-- --

שרת התקשורת ל' לבנת:

תרשה לי. אני הפניתי את השאלה הזאת לגורמי הביטחון, ולמיטב הבנתי – אני לא רוצה לטעות, כי יכול להיות שכמה דברים קורים מאז התעדכנתי – הוא לא נעצר לאחר שהוא שוחרר. זאת אומרת, הוא נעצר ושוחרר על-ידי הרשות הפלשתינית והוא מהלך לו חופשי לגמרי.

אני אומרת את הדברים האלה, מפני שקודם אמרתי שאין לי ויכוח עם חבר הכנסת חיים רמון, שלצערי יצא מהאולם, על כך שהרשות הפלשתינית עשתה מאמץ שלא יהיה טרור, אבל ביד אחת היא עשתה מאמץ, והייתי אומרת שבפזילה או בקריצה היא התירה ביד השנייה את הרסן ונתנה איתות על-ידי ששחררה אותם מחבלים שאסור היה לה לשחררם, ועל-ידי כך שלא הסגירה רוצחים, לפני החלטת ממשלת ישראל על הבנייה בהר-חומה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

-- --

שרת התקשורת ל' לבנת:

נגיע עוד רגע לפרק הזה. אני אדבר גם על זה, אבל אני רוצה קודם כול לדבר על אותה תקופה שבה לכאורה היו לרשות הפלשתינית כל ההצדקה וכל הסיבות הטובות, ותרשה לי לומר, כל האינטרס – מה זה, שלום זה רק אינטרס שלנו? לא – לעשות ככל יכולתה כדי לקיים את ההסכמים. וצריך להזכיר כאן, שבאותה תקופה ממש קיבלה ממשלת ישראל החלטה קשה על פינוי חברון וביצעה אותה. ממשלת ישראל שחררה אסירות פלשתיניות – החלטה קשה ביותר מבחינתנו, אבל היא בוצעה. אני לא מתלהבת ממנה, אבל היא בוצעה. ממשלת ישראל קיבלה החלטה על הפעימה הראשונה. היא לא בוצעה, כי בינתיים הפלשתינים שברו את כל הכלים.

אני כבר לא רוצה להזכיר – בעצם אני רוצה להזכיר, שבכל אותה תקופה לא בוטלה האמנה הפלשתינית, שאנחנו מכירים היטב את סעיפיה ויודעים מה היא אומרת ומה הוא המצע הזה של האמנה הפלשתינית. הרשות הפלשתינית לא מילאה את חלקה. היא ציפתה לקבל ולקבל ולקבל, והיא ציפתה, כפי שהבטיחו לה, שבסוף התהליך כולו, בתום שלוש הפעילות, 90% מהשטח יהיו בידיה, ואז יפוצצו את הכול. על מה? – על ירושלים ועל זכות השיבה. זו היתה התוכנית האסטרטגית של הרשות הפלשתינית. אבל, כשמקיימים משא-ומתן וכשהולכים לשלום – והמשא-ומתן הזה עם הרשות הפלשתינית והוויתורים האלה ואוסלו הם לא חלק קל לנו, לממשלה הזאת – אפשר לצפות שכאשר מדברים לא יורים ואפשר לצפות שכאשר יש תהליך לא פותחים בטרור.

אבל, מה אמר פה חבר הכנסת חיים רמון? – והרשות הפלשתינית פתחה בטרור. ערפאת, לפי דברי גורמי הביטחון, נתן אור ירוק לטרור. חבר הכנסת בני אלון, אני תיקנתי קודם את דבריך, כי זה חשוב. זה לא שראש הממשלה אמר, ואחד מאמין ואחד לא מאמין, אחד חושב שראש הממשלה אולי מעגל קצת. גורמי הביטחון אמרו בצורה הברורה ביותר – ואני מניחה שלהם כולנו מאמינים, גם אלה שלא בחרו בנתינו – שערפאת נתן אור ירוק לטרור. אלה דברים ברורים וחדים ונחרצים.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

איש לא סתר וגם לא יכול לסתור את זה.

שרת התקשורת ל' לבנת:

בוודאי.

עולה כאן חבר הכנסת רמון על הדוכן ועושה איזו מין סימטריה – אני מוכרחה להגיד לכם שבעיני היא מצמררת – בין הטעויות שנעשות משני הצדדים, שמובילות אותנו למבוי הסתום. כך הוא אמר. מותר לו לחשוב שראש הממשלה וממשלת ישראל עושים טעויות. זה לגיטימי. מותר לחשוב שיאסר ערפאת עושה טעויות, אבל הסימטריה בין טעויות, שעל-פי השקפתו של חבר הכנסת רמון עושה הממשלה לבין ה"טעויות", כפי שהוא קורא לפיגועי טרור ולרצח אנשים חפים מפשע, שעושה הרשות הפלשתינית – הסימטריה הזאת, בעיני, היא בלתי נתפסת והיא לא אפשרית, ואני חושבת שלא היה מזיק אם גם דוברי האופוזיציה היו עולים כאן ולא היו אומרים "אבל" ולא היו אומרים: הם לא בסדר, אבל גם אנחנו לא בסדר. לא, תעלו לדוכן הזה, תלכו אל הציבור, תעמדו במסיבות העיתונאים ותגידו: ממשלת נתניהו, לדעתנו, עושה טעויות. לגיטימי שתחשבו כך. נתווכח על זה, אבל בלי המלה "אבל". בכל טעות שתהיה אי-אפשר לקבל ולא נקבל טרור. זאת לא טעות מול טעות. זו הפרה גסה של כל הכללים על-ידי הרשות הפלשתינית, הפרה גסה של כל הכללים על-ידי ערפאת, וזה לא שקול לטעויות שנעשו או לא נעשו על-ידי ממשלת ישראל.

לכן, אדוני היושב-ראש, אני חושבת שההצעות הללו שהובאו כאן היום, ההצעות של דוברי האופוזיציה, כפי שהובאו וכפי ששמענו אותן ועוד נשמע אותן, ראוי שנוריד אותן מעל סדר-היום. לעת כזאת, כאשר אנחנו נלחמים על ירושלים, והמלחמה היא על ירושלים, לא על שום דבר אחר, וכאשר אנחנו נלחמים על חיינו, מול פיגועים של מרצחים אכזרים כאלה, שאין להם שום כבוד להסכמים ולתהליכים שהם חתמו עליהם אתנו – אני חושבת שלעת כזאת ראוי שהכנסת תתאחד, לא בהכרח בממשלת אחדות, אלא תתאחד סביב התמיכה בירושלים וחיזוקה וסביב ריבונותנו בירושלים, וראוי

שדווקא האופוזיציה תעשה קצת חשבון נפש איך היא, במרומז ולא במתכוון, מגלה הבנה למניעים שמביאים את הפלשתינים לפתוח באלימות. הבנה כזאת אין לה מקום, הבנה כזו לא תיתכן, ואני קוראת לדוברי האופוזיציה באמת לעשות חשבון נפש בעניין הזה.

היו"ר ש' בן-צור:

כבוד השרה, את מבקשת להסיר?

שרת התקשורת ל' לבנת:

אני מבקשת להסיר.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

— — —

שרת התקשורת ל' לבנת:

לא, זו בקשתי.

היו"ר ש' בן-צור:

זו ההצעה של השרה, להסיר.

שרת התקשורת ל' לבנת:

אמרתי: של דוברי האופוזיציה.

רן כהן (מרצ):

— — — מסתפקים בדברי השרה.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אני לא מסתפק בדברי השרה.

שרת התקשורת ל' לבנת:

האמת היא שאין לי שום התנגדות — — —

היו"ר ש' בן-צור:

נעביר את זה לוועדת החוץ והביטחון.

שרת התקשורת ל' לבנת:

לי אין בעיה עם זה.

היו"ר ש' בן-צור:

הבה נשאל את חברי הכנסת, משום שיש שני חברי כנסת שמבקשים להסיר. חבר הכנסת אחמד סעד, אתה מבקש להסיר את ההצעה של חבר הכנסת בנימין אלון. אמת?

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אתה צריך לשאול את המציעים אם הם מסתפקים בדברי השרה.

היו"ר ש' בן-צור:

זאת בדיוק רציתי לעשות. חבר הכנסת בנימין אלון, האם אתה מסתפק בדברי השרה?

בנימין אלון (מולדת):

הייתי רוצה שהנושא יידון במליאה.

היו"ר ש' בן-צור:

לא מסתפק.

חבר הכנסת צבי הנדל, האם אתה מסתפק בדברי השרה?

צבי הנדל (מפד"ל):

הייתי רוצה שהנושא יידון בוועדת החוץ והביטחון.

היו"ר ש' בן-צור:

אתה לא יכול להציע זאת, חבר הכנסת הנדל.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

חבר הכנסת הנדל אומר שהוא לא מסתפק בדברי השרה, אבל הוא אומר זאת בדרך אחרת.

היו"ר ש' בן-צור:

חבר הכנסת חגי מירום – לא נמצא כאן. חבר הכנסת טלב אלסאנע – לא נמצא. חבר הכנסת וליד צאדק חאג'–יחיא – לא נמצא. חבר הכנסת עמנואל זיסמן, מה אתה אומר?

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

לא מסתפק.

היו"ר ש' בן-צור:

חבר הכנסת משה גפני.

משה גפני (יהדות התורה):

אני לא יכול לבקש להעביר לוועדה, אבל הייתי מבקש שהשרה תסכים שזה יידון בוועדה.

היו"ר ש' בן-צור:

חבר הכנסת דוד אזולאי – לא נמצא. חבר הכנסת רומן ברונפמן – לא נמצא. חבר הכנסת חיים רמון – לא נמצא.

ובכן, לפנינו ארבע הצעות, של חבר הכנסת בנימין אלון, חבר הכנסת צבי הנדל, חבר הכנסת עמנואל זיסמן וחבר הכנסת משה גפני, שנמצאים באולם ואינם מסתפקים בדברי השרה.

יש כאן שלושה חברי כנסת שמבקשים להסיר את ההצעות. חבר הכנסת אחמד סעד מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת בנימין אלון.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת צבי הנדל.

היו"ר ש' בן-צור:

אתה רשום. אתה השני.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

גם אני ביקשתי להסיר.

רן כהן (מרצ):

אני רוצה להציע – – –

היו"ר ש' בן-צור:

בבקשה, חבר הכנסת אחמד סעד. אתה מבקש להסיר את ההצעה של חבר הכנסת בנימין אלון.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אני רוצה לחזור על העמדה שהבעתי בשבוע שעבר כדי להדגיש את העמדה העקרונית שלנו. היתה לנו עמדה, ועד היום זו העמדה שלנו, שבלי גמגום אנחנו מגנים את כל המעשים האלה המופנים נגד אנשים חפים מפשע, בין יהודים ובין ערבים. על זה אין ויכוח.

אבל, לפי דעתי, להפנות את האצבע המאשימה כלפי ערפאת, כלפי הרשות הפלשתינית, כאילו הם אחראים לפיגועים האלה, זה סותר את האמת. כי המטרה העיקרית של הפיגועים האלה היא לקבור את תהליך השלום. יש פושעים כאלה גם בתוך ישראל, שהם שמחים היום שיש משבר כזה, והם רוצים להוביל אותו לקבר, כי לא די שיהיה רק קיפאון.

מי שבאמת רוצה שלום, צריך להגיד את האמת, להגיד את הסיבות העיקריות שהובילו למשבר של היום, ולא לחפות על העמדה של ממשלת ישראל, שיש לה אחריות גדולה בעניין הזה.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה רבה, חבר הכנסת אחמד סעד.

חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה מבקש להסיר את הצעת חבר הכנסת צבי הנדל. אחריו – חבר הכנסת אברהם רביץ מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת עמנואל זיסמן.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה לגנות כל מעשה אלימות וטרור המופנה נגד חפים מפשע, ואני רוצה לומר את הדברים הללו בלי "אבל", בלי שום תנאים. כל אלימות איננה מועילה, לא לפלשתינים, לא לישראלים ולא לעמי האזור. היא מזיקה לתהליך השלום. ואני אומר את הדברים האלה בקשר לכל הפיגועים.

אבל, בואו נזכור למה האירועים הללו קורים בתקופה האחרונה. הממשלה הזאת מחדשת את תנופת ההתנחלויות, מקימה – – –

צבי הנדל (מפד"ל):

אמרת בלי "אבל".

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

כן, אבל אני מנתח. לגבי הפיגועים ולגבי הטרור אין "אבל". בו בזמן צריך להבין מדוע מתחדשים הפיגועים עכשיו, בתקופה הזאת. הממשלה הזאת החליטה על התנחלות בהר-חומה, הקפיאה את תהליך השלום, החליטה על פריסה של 2%, הביאה למרירות גוברת והולכת אצל הפלסטינים, והתוצאה היא מה שקורה.

הפתרון, אדוני היושב-ראש, הוא להפסיק כל מעשה התנחלות, לשבת ליד שולחן המשא-ומתן, להפגיש את ערפאת עם נתניהו, שיישאו וייתנו בצורה אנושית, על-ידי דו-שיח ומשא-ומתן, כדי להגיע לפתרון ולפריצת דרך שתביא שוב לקידום תהליך השלום באזור כולו.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה רבה, חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה.

חבר הכנסת אברהם רביץ מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת עמנואל זיסמן. בבקשה.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני חושב שהבעיה המרכזית היא כיצד להפסיק את מעגל הקסמים. לאמור, כאשר יש איזה משבר מדיני, אנחנו נמצאים תחת איום ותחת מעשים ברוטליים של מתאבדים למיניהם.

לפיכך, אני חושב שיש לדון בכובד ראש וברצינות מעמיקה בנושאים האלה, ואני מציע להעביר את ההצעות לדיון בוועדת החוץ והביטחון. תודה.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה רבה, חבר הכנסת רביץ.

חבר הכנסת רן כהן מבקש להסיר את הצעת חבר הכנסת משה גפני.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אני דווקא מציע להעביר את הצעתו של חבר הכנסת גפני, כמו גם את ההצעות של חברי הכנסת האחרים, לוועדת החוץ והביטחון, או לוועדה אחרת.

אני רוצה לומר, ברשותך, שני דברים. האחד, עם כל הכבוד אני אומר לשרה לבנת, שלאופוזיציה הזאת אין שום סיבה בעולם לעשות חשבון נפש לנוכח מעשי האופוזיציה הקודמת. משום שבאופוזיציה הקודמת כאשר היו פיגועים רקדו על הפיגועים; לא על הדם, אבל על הפיגועים. האופוזיציה הזאת באה למליאת הכנסת ומדברת.

אבל לא זה העיקר. העיקר הוא שהנושא רציני, ואני מסכים עם חבר הכנסת רביץ, ולכן הוא ראוי לדיון. אני באמת סבור שאין שום סיבה בעולם לוותר כהוא-זה לא ליאסר ערפאת ולא למקאדמה ולא לאיש. ועבדך הנאמן לא היסס לשנייה עם פרוץ גל הפיגועים לבקר גם את ערפאת, ולפני שלושה ימים, כאשר דיבר מרואן ברגותי, בזמן אמיתי אמרתי את מה שאני אומר.

לכן, תרשי לי לומר לך משפט אחד. מה בעצם כל העניין? כל העניין הוא שגם לנו יש מגבלה כאשר הטרור הזה רוצה לרצוח בנו ורוצה לרצוח את תהליך השלום. אנא, זכרי שהטרוריסטים האלה לא באים רק משטחים שכפופים ליאסר ערפאת. הם באים גם משטחים שכפופים לנו. לדאבוני הרב, כאשר נעשות טעויות אם על-ידינו ואם על-ידי ערפאת, המוטיבציה לרצח ולטרור גדולה, והיכולת לעצור זאת קטנה.

זו סיבת הביקורת על הממשלה שלנו, ולכן אנחנו ממליצים לעשות דברים בחוכמה, בהבנה, ולהשתדל ככל האפשר גם בהסכמה, על מנת להגביר את המוטיבציה ואת היכולת להילחם בטרור הזה ביתר יעילות, ואז לא יקרו לנו אסונות כמו זה שקרה לפני כמה דקות בג'לזון.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה רבה. ההצעות של חברי הכנסת בנימין אלון, צבי הנדל, עמנואל זיסמן ומשה גפני יעלו להצבעה – להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון. אנחנו ניגשים להצבעה, בבקשה.

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 15

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 1

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא שהעלו חברי הכנסת ב' אלון, צ' הנדל, ע' זיסמן

ומ' גפני לוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

היו"ר ש' בן-צור:

בעד – 15, נגד – אחד, אין נמנעים. ההצעות של חברי הכנסת בנימין אלון, צבי הנדל, עמנואל זיסמן ומשה גפני עוברות לוועדת החוץ והביטחון. תודה.

שאלות ותשובות

היו"ר ש' בן-צור:

אנחנו חוזרים לסדר-היום. אנחנו עוברים לשאלות שתשיב עליהן שרת התקשורת. בבקשה. שאלתא מס' 746, של חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, בנושא צפי הכפלת מספר הקשישים בשנות האלפיים. שאלה מעניינת.

היערכות לגידול במספר הקשישים

חברת הכנסת ת' גוז'נסקי שאלה את ראש הממשלה ביום ה' באדר א' התשנ"ז (12 בפברואר 1997):

בכינוס של האגודה הגריאטרית הישראלית נמסר, כי בתוך שנים אחדות יהיו בישראל כמיליון קשישים, וכי והמערכות החברתיות, הבריאותיות והכלכליות אינן ערוכות להתמודדות עם תופעה זו.

רצוני לשאול:

1. האם הועלה הנושא לדיון בממשלה, ואם לא – מתי יועלה?

2. כיצד נערכת הממשלה, על כל מערכותיה: שירותי חברה, רווחה, כלכלה, בריאות, תרבות, על מנת להבטיח למיליון קשישים חיים בכבוד?

שרת התקשורת ל' לבנת:

אני מרשה לעצמי לחזור על השאלתא, כדי שגם חברי הכנסת וגם ציבור הצופים ידעו על מה מדובר; עונים תשובות והציבור לא יודע על מה מדברים. חברת הכנסת גוז'נסקי כותבת, כי בכינוס של האגודה הגריאטרית הישראלית נמסר, כי בתוך שנים אחדות יהיו בישראל כמיליון קשישים, והמערכות החברתיות, הבריאותיות והכלכליות אינן ערוכות להתמודדות עם התופעה. היא שואלת, האם הועלה הנושא לדיון בממשלה וכיצד נערכת הממשלה על כל מערכותיה לטיפול בעניין. קיצרתי את זה, אבל זהו תוכן הדברים.

חברת הכנסת גוז'נסקי – 1. הנושא אומנם לא הועלה לדיון בממשלה, אבל כל המשרדים הרלוונטיים הונחו להיערך לקראת הגידול במספר הקשישים, תוך שיתוף פעולה בין המשרדים הרלוונטיים.

2. נושא הזדקנות האוכלוסייה מוכר ומטופל על-ידי כל משרדי הממשלה, בשל תחושת הכבוד, ההערכה והמחויבות לבני גיל הזהב. עם זאת, האומדן של כמיליון קשישים בישראל בתוך שנים אחדות לא תואם את התחזיות. נכון לסוף 1996, לפי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, האומדן הוא שבישראל יש כ-549,400 קשישים בני 65 פלוס. לפי תחזית של "מכון ברוקדייל", בשנת 2005 צפויים להיות 647,500 קשישים.

משרד העבודה והרווחה נערך, באמצעות השירות לזקן – בפיתוח מיטות לזקנים, תשומים וסיעודיים שלא יכולים להישאר בבתייהם; בהקמת מרכזי-יום לזקנים ולמוגבלים הרוצים להישאר בבתייהם אולם זקוקים לסיוע בפעילות היומיומית; בתוכנית בין-משרדית, בשיתוף משרדי השיכון והקליטה, להקמת דיור מוגן לעולים ולוותיקים חסרי דיור, הכולל יחידות דיור קטנות ושירותי סיוע צמודים; בפיתוח רשת מועדונים לזקן ועוד.

משרד הבריאות נערך במסגרת הקהילה ובמסגרת מוסדית להענקת שירותים כגון מערכות לתמיכה בקשיש החולה בביתו ושירותי הוספיס; פעילות המוסד לביטוח לאומי באמצעות חוק הסיעוד; עמותות המופעלות על-ידי מערכות מוניציפליות בשיתוף גורמים ממשלתיים; ועדות לפיתוח שירותים וועדות היגוי לחיזוק מערכת טיפול בבית כחלופה לאשפוז.

במסגרת המוסדית מתבצע האשפוז הסיעודי באמצעות קודים – כ-7,000 חולים סיעודיים ותשומי נפש מאושפדים בשירות קניי וכ-1,000 מאושפדים בשירות המתקצב.

לפני כשנה הוקמה המועצה הלאומית לגריאטריה ביוזמת הנהלת משרד הבריאות ובהשתתפות משרד העבודה והרווחה, הביטוח הלאומי, קופות-החולים, גריאטרים בכירים ועוד. בין היתר, הוקמו לאחרונה במסגרת המועצה ועדות לבדיקה מחדש של קריטריונים לחולים קשישים, הסיבות לגידול בתור ההמתנה לאשפוז סיעודי, תכנון לעשר השנים הבאות של כוח-אדם, של רופאים גריאטרים ועוד.

משרדי הממשלה אף בודקים בימים אלה את רעיון הקמת הרשות לקשיש, במטרה להביא את כל הגופים המטפלים בקשיש תחת קורת-גג אחת.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה לכבוד השרה. אגב, לא הגבלתי אותך בזמן, אבל כל הנושאים מעניינים. בדרך כלל בשאילתא עונים בקיצור, אבל הפרטים כל כך חשובים.

שרת התקשורת ל' לבנת:

אתה צודק. אני מתנצלת.

היו"ר נ' מסאלחה:

אגב, רציתי לשאול אותך, האם הבאתם בחשבון את העלייה? יש אחוז גבוה מאוד של קשישים בין העולים. המספרים שמסרת כוללים את תחזית העלייה, או שאת לא בטוחה בזה?

שרת התקשורת ל' לבנת:

לפי תחזית "מכון ברוקדייל", נדמה לי שכן, אבל אם אתם רוצים, אני אעיין בשניות הקרובות בחומר שלפני. למיטב ידיעתי כן, מדובר על תחזית שכוללת את העלייה העתידית. מכל מקום, גם אם המספר לא מדויק ולא כולל את כל העולים, מדובר בהרבה פחות ממיליון קשישים, שהם התחזית לפי השאילתא של חברת הכנסת גוז'נסקי.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה. שאלה נוספת. בבקשה, חברת הכנסת גוז'נסקי.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

גברתי השרה, יכולתי להפנות שאלה לגבי קשישים לכל משרד שנוגע בדבר, ואת מנית פה כמה משרדים.

שרת התקשורת ל' לבנת:

עניתי בשם ראש הממשלה.

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת חנן פורת, יש ישיבה אצל ראש הממשלה, אתה לא הולך?

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

מה כאן הבעיה, גברתי, ומדוע הפניתי את זה לכבוד ראש הממשלה? העניין הוא בכך, שהחברה הישראלית לא מעכלת את העובדה שמתחולל מהפך בהרכב האוכלוסייה. במשך עשרות שנים היתה ישראל חברה צעירה, וזה היה אופייני לה. אנחנו הופכים, בתוקף הנסיבות, לחברה שבה חלק גדל והולך הם קשישים. הבעיה שהצגת אותה, למשל בעניין הרשות לקידום נושא הקשישים, היא תיאומים, הכשרת כוח-אדם, ופה, בלי ראייה כוללת, עלולים לטפל בבעיה הקשה של מחסור ב-2,000 מקומות לקשישים סיעודיים, כאשר זה נושא חשוב, אבל מה נעשה עם כל אלה שיוצאים סתם לפנסיה? לאן הם הולכים? מה הם עושים? מה יהיה אורח החיים שלהם ומהי מידת האחריות של החברה כלפי הדור הזה?

היו"ר נ' מסאלחה:

כבוד השרה, את רוצה לענות?

שרת התקשורת ל' לבנת:

אני חושבת שהדברים שחברת הכנסת גוז'נסקי מעלה אותם הם אכן חשובים מאוד וראויים, כי הנושא חשוב מאוד, הוא חשוב לכולם. במסגרת הרשות לקשיש, שהקמתה נבחנת בימים אלה במשרדי הממשלה, המטרה היא לא רק לטפל בנושא החולים או הסיעודיים, אלא גם בכל הסוגיות הקשורות לבני גיל הזהב, עדיף אולי לקרוא להם כך. היום, ככל שמתרבה מספר האזרחים הוותיקים יותר, או הגילים הולכים ועולים, צריך לזכור שגם תוחלת החיים עולה וגם איכות החיים עולה. מי שבעבר נחשב אולי כקשיש בהיותו מעל גיל 65, יכול היום להיות אדם פעיל מאוד, ורבים מהם הם אכן כאלה. לכן אולי כדאי שכולנו נאמץ את המינוח של גיל הזהב, ולא דווקא של קשישים. יכול להיות שיהיו כאלה שירגישו נפגעים מהמינוח הזה.

מכל מקום, הנושא הזה הוא אכן חשוב, הוא נבדק בימים אלה, ואני חושבת שראוי שהוא עולה כאן לסדר-היום.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה. השרה תשיב על שאילתא מס' 747 של חבר הכנסת יורי שטרן.

שרת התקשורת ל' לבנת:

חבר הכנסת שטרן נמצא פה?

היו"ר נ' מסאלחה:

לא. הוא איננו. לפרוטוקול.

שרת התקשורת ל' לבנת:

לא אכפת לי לדלג. הוא היה כאן לפני רגע.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

אני יושב מולך.

שרת התקשורת ל' לבנת:

לא ראיתי. אני מתנצלת.

רצח הקבלן יעקב ימין בידי פועל פלשתיני

חבר הכנסת י' שטרן שאל את ראש הממשלה ביום ה' באדר א' התשנ"ז (12 בפברואר 1997):

בתאריך 14 בינואר 1997 נרצח הקבלן יעקב ימין על-ידי פועל פלשתיני. נציג הממשלה לא הגיע להלוויה ולנחם את המשפחה.

רצוני לשאול:

1. מה הוא הנוהל של התייחסות ממשלתית וביקורי נציגי הממשלה במקרים אלה?

2. האם הרוצח נכלל עכשיו ברשימת הרוצחים שאנו דורשים את הסגרתם?

שרת התקשורת ל' לבנת:

חבר הכנסת יורי שטרן מתייחס לרציחתו של הקבלן יעקב ימין, זיכרונו לברכה, על-ידי פועל פלשתיני ב-14 בינואר 1997, ומלין על כך שנציג הממשלה לא הגיע להלוויה ולניחום המשפחה. הוא רוצה לשאול מה הוא הנוהל של התייחסות ממשלתית וביקור נציגי הממשלה במקרים אלה, והאם הרוצח נכלל ברשימת הרוצחים שאנחנו דורשים את הסגרתם.

אני מתכבדת להשיב בשם ראש הממשלה. על-פי החלטת ועדת השרים לסמלים ולטקסים, את המדינה ייצג באירועי פח"ע, פיגועים חבלניים, ראש רשות מקומית או סגנו, ושרים מגיעים להלוויות בעת שההלוויה נוגעת להם אישית ולא רשמית.

לפני שאני עוברת לשאלה השנייה אני רוצה להוסיף חצי מלה. ההחלטה הזאת של ועדת השרים לסמלים ולטקסים היא החלטה שהתקבלה על-ידי הממשלה הקודמת, באמצע שנת 1992. במהלך השנים האחרונות, עד שנת 1992, היה נהוג שנציג ממשלה כן מגיע להלוויות של קורבנות טרור. הממשלה הקודמת שינתה את ההחלטה, ואני רוצה לומר באופן אישי שאני חושבת שהשינוי לא היה במקומו. אני אומרת את הדברים באופן אישי, ולא בשם ראש הממשלה. אני גם חברה בוועדת השרים לסמלים ולטקסים וגם שם העליתי את זה, ולמיטב ידיעתי הנושא הזה נבחן עכשיו מחדש בוועדת השרים לסמלים ולטקסים.

לשאלה השנייה – סמוך למועד ביצוע הרצח הועבר המידע לגורמי המודיעין של הרשות הפלשתינית, והם החלו בניסיונות, לדבריהם, לאתר את הרוצח. ממכלול המידע שהתקבל ומהפעולות שבוצעו לאחר הפיגוע, אין באפשרות גורמי הביטחון להצביע באופן חד-משמעי על זהותו, ועל רקע האמור לעיל, לא היתה פנייה לרשות הפלשתינית לבקשת מעצר.

היו"ר נ' מסאלחה:

שאלה נוספת לחבר הכנסת יורי שטרן.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

כבוד השרה, אני הגשתי את השאילתא הזאת לפני חודשיים. מאז היו כמה פיגועים קשים, ואני חושב שראינו עד כמה חלה בציבור כולו שכחה בכל מה שנוגע לתגובה שלנו על הפיגועים החבלניים. ההחלטה של הטלוויזיה שלא לשנות את תוכניתיה בעקבות הפיגוע ברחוב דיזנגוף בתל-אביב ודברים אחרים מצביעים על כך שהציבור עייף.

אל לממשלה לעבור לסדר-היום במקרים כאלה. הממשלה היא זו שצריכה לתת דוגמה לכך שאנחנו לא שוכחים, שאנחנו מגיבים, שאנחנו לא מתייחסים לדברים האלה כאל דברי שגרה.

במקרה שלגביו שאלתי, הממשלה לא הגיבה ושום נציג רשמי לא הגיע, לא לנחם ולא להלוויה.

שרת התקשורת ל' לבנת:

כי זה חלק מהנוהל החדש.

אברהם פורז (מרצ):

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

לא מאוחר לתקן גם היום. אני מאוד מקווה שהנוהל הזה יתוקן.

השאלה שרציתי לשאול בהמשך היא, האם בכל זאת הוגשה בקשה רשמית לרשות הפלשתינית לבדוק ולחפש את הרוצח, מעבר לחומר המודיעיני שהועבר?

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה. בבקשה, השרה.

שרת התקשורת ל' לבנת:

כבר אמרתי, זה שבהלוויה של יעקב ימין, זיכרונו לברכה, לא היה נציג ממשלה וגם לא בניחום אבלים, זה לא משום זלזולה של הממשלה, אלא משום הנוהל שנקבע כאמור וצריך לבחון אותו אם הוא טוב או לא טוב. אמרתי שלדעתי הנוהל צריך לחזור לקדמותו.

לגבי השאלה השנייה, לא היתה פנייה רשמית לרשות הפלשתינית בבקשה למעצר.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה.

שחרורם של עצירי ה"חמאס" על-ידי הרשות הפלשתינית

חבר הכנסת ח' פורת שאל את ראש הממשלה ביום י"ט באדר א' התשנ"ז (26 בפברואר 1997):

אלוף (מיל") מאיר דגן, ראש המטה למלחמה בטרור, מסר בריאיון למוסף שבת של "מעריב" (14 בפברואר 1997), כי מתוך 1,500 עצירי "חמאס" וארגוני הטרור שעצרו מנגנוני הביטחון הפלשתיניים לאחר פיגועי התופת בשנה שעברה, שוחררו רובם.

רצוני לשאול:

מה ייעשה בנדון?

תשובת שרת התקשורת ל' לבנת:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

ישראל רואה בחומרה רבה שחרור עצירים.

הנושא הועלה הן בשיחותי עם יושב-ראש הרשות ובמפגשים בין בכירים משני הצדדים, והן על-ידי ארצות-הברית, שהעבירה לרשות את מחאתנו.

מרבית העצירים שוחררו כמחווה לפני חג הרמדאן האחרון.

במערכת הביטחון מתנהלת כיום עבודת מטה לגיבוש עמדת ישראל במקרה שבו הרשות לא תיענה לתביעותינו בנושא.

רוצחי ישראלים שנמלטו לשטחי הרשות הפלשתינית

חבר הכנסת ח' פורת שאל את ראש הממשלה ביום י"ט באדר א' התשנ"ז (26 בפברואר 1997):

נמסר לי כי רוצחי ישראלים שנמלטו לשטחי הרשות הפלשתינית נשפטו ונאסרו – וכעת הם מסתובבים חופשיים, וכי כעשרה מבוקשים, ובהם הרוצח אבו-סיטה, עובדים במנגנוני הביטחון הפלשתיניים. עוד נמסר, כי רוצחו של הנער דוד בוימ מסתובב חופשי ואף לא נשפט.

רצוני לשאול:

1. האם נכון הדבר?

2. מה ייעשה בנדון?

תשובת שרת התקשורת ל' לבנת:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. ממשלת ישראל דרשה מהרשות הפלשתינית להחזיר לבתי-הסוהר רוצחי ישראלים שנשפטו ושוחררו, וכן שלא לשחרר אחרים שעדיין כלואים.

2. הממשלה מתייחסת לנושא זה בחומרה רבה, והיא תמשיך לעמוד על כך שמרצחים ירצו את עונשם.

העסקת פרקליט אישי לראש הממשלה

חבר הכנסת א' מאסלה שאל את ראש הממשלה ביום ג' באדר ב' התשנ"ז (12 במרס 1997):

בעיתונות פורסם, כי ראש הממשלה שכר את שירותיו של עורך-הדין יעקב וינרוט לייצגו בפרשת מינוי היועץ המשפטי.

רצוני לשאול:

1. כמה עורכי-דין ו/או יועצים משפטיים מעסיק ראש הממשלה?

2. כמה מהם מקבלים את שכרם מלשכת ראש הממשלה ומאיזה סעיף תקציבי?

3. מי משלם את שכרו של עורך-הדין וינרוט, ומה היא עלות העסקתו?

4. מדוע אין ראש הממשלה מסתפק בשירותיו של היועץ המשפטי במשרדו?

שרת התקשורת ל' לבנת:

2-1. משרד ראש הממשלה מעסיק שני עורכי-דין: האחד הוא היועץ המשפטי של המשרד, והשני – עוזרו של היועץ המשפטי, ושכרם משולם מתקציבו הרגיל של המשרד המיועד לתשלום משכורות.

צריך לציין עוד, שמשרד ראש הממשלה נעזר בשירותיו של עורך-הדין יצחק מולכו, הנעשים על-ידו בהתנדבות, וזאת בקשר לשיחות ולמשא-ומתן המדיני עם הרשות הפלשתינית.

3. שכרו של עורך-הדין וינרוט הוא מסוג העניינים שבין עורך-דין ללקוח, ואין מקום לפרטו, וודאי שלא בשלב זה. מכל מקום, אף אם יוחלט על השתתפות המדינה בתשלום שכר הטרחה, הרי שהוא ייעשה בהתאם להחלטת הממשלה שהסדירה נושא זה, החלטה 869, מיום 11 באוגוסט 1974; החלטה נוספת מס' 311, מיום 9 בינואר 1977.

4. אף שראש הממשלה יכול לקבל ייעוץ משפטי מהיועץ המשפטי של המשרד, מצא ראש הממשלה שראוי יותר, במקרה שבו מדובר, בחקירה אישית שלו, שהייעוץ המשפטי יהיה על בסיס התקשרות פרטית וללא קשר לפעילות השוטפת של מחלקת הייעוץ המשפטי של משרד ראש הממשלה, שברגיל אינה עוסקת בסוג כזה של פעילות.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת אדיסו מאסלה, בבקשה.

אדיסו מאסלה (העבודה):

אדוני היושב-ראש, גברתי השרה, מאז הגשתי את השאילתא קיבלתי פניות רבות מלשכת ראש הממשלה להסתפק בתשובה טלפונית, עד כדי פאניקה.

ברצוני לשאול את השרה, אם אין לראש הממשלה מה להסתיר, מדוע הוא חשש להעלות את הנושא במליאה? תודה.

שרת התקשורת ל' לבנת:

אדוני היושב-ראש, השאלה הזאת, לפי דעתי, באמת לא ראויה לתשובה. אין לי מה להוסיף על מה שאמרתי קודם.

היו"ר נ' מסאלחה:

זכותך. לא שהיא לא ראוייה, אולי את לא רוצה להשיב.

שרת התקשורת ל' לבנת:

אדוני היושב-ראש, אני סבורה, שאם חבר כנסת מדבר על פאניקה של ראש הממשלה, אני לא חייבת להשיב על זה, והשאלה איננה ראויה לתשובה. עניתי באופן ענייני, מפורט. התייחסתי ברצינות רבה לשאילתא הזאת.

היו"ר נ' מסאלחה:

חס וחלילה, אני לא מתערב. את יודעת שחבר כנסת שואל שאלה אחרת. אם אין לך תשובה אז אין. אבל את אומרת: לא ראוייה. אגב, זו זכותך.

שרת התקשורת ל' לבנת:

אדוני היושב-ראש, מכיוון שזו זכותי, אני עומדת על מה שאמרתי.

היו"ר נ' מסאלחה:

בסדר.

צירוף עיתונאים לפמליית ראש הממשלה

חבר הכנסת י' כהן שאל את ראש הממשלה ביום י' באדר ב' התשנ"ז (19 במרס 1997):

בחודשים האחרונים יצאת כשש פעמים לחוץ-לארץ, וכנהוג, הזמין משרדך עיתונאים להתלוות לנסיעותיך, ובכללם עיתונאים מהעיתונות החרדית.

רצוני לשאול:

1. נציגי אילו שבועונים חרדיים ליווך בשש הנסיעות האחרונות?

2. מי היה העיתונאי מכל עיתון חרדי בכל נסיעה?

3. לפי אילו קריטריונים נקבע מי מוזמן ומי לא?

4. מדוע נציגי "יום ליום" ו"משפחה" לא צורפו לנסיעות האחרונות?

תשובת שרת התקשורת ל' לבנת:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. רצ"ב רשימה.

2. כנ"ל.

3. לפני כל נסיעה מתקשרים מלשכת יועץ התקשורת של ראש הממשלה לכל מערכות העיתונים החרדיים ושואלים על-פי התור אם ברצונם להצטרף.

4. נציגי "יום ליום" ו"משפחה" לא הצטרפו לנסיעות משיקולים שלהם. הם, כמו העיתונים החרדיים האחרים, הוזמנו להצטרף לנסיעות.

בדרך כלל, בגלל מחיר הטיסה והשהייה, רוב העיתונים החרדיים מחליטים שלא לשלוח נציג מטעמם.

מכל מקום, אנו ממשיכים באופן עקבי לשאול בכל פעם את כל מערכות העיתונים החרדיים אם ברצונם להצטרף לנסיעה.

האפשרות להפרטת "קול ישראל"

חבר הכנסת ר' אדרי שאל את שרת התקשורת ביום כ"ח בשבט התשנ"ז (5 בפברואר 1997):

בעיתונות פורסם, ב-20 בינואר 1997, כי אמרת ש"אין שום סיבה שתהיה תחנת רדיו כפופה לממשלה, ואפשר בהחלט להקים תחנת רדיו פרטית ארצית שתשדר חדשות כדוגמת חברת החדשות".

רצוני לשאול:

1. האם משמעות הדבר כי גברתי תומכת בהפרטה של רשתות הרדיו של "קול ישראל"?

2. האם נעשו או ייעשו בקרוב צעדים מעשיים בכיוון זה?

תשובת שרת התקשורת ל' לבנת:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. אני תומכת בהפרטת רשתות רדיו של "קול ישראל", הנותנות שירותי בידור וחדשות ויכולות להתקיים בתנאי שוק.

אזרחי ישראל, על-פי תפיסתי, אינם צריכים לממן שידורים בכספי אגרה כדוגמת רשת ג', "קול הדרך לעסקים", ואפילו רשת ב', המשדרת חדשות. שידורים אחרים, כמו שידורים בשפות זרות, שידורים נטולי רייטינג ושידורים שאינם יכולים להתקיים על בסיס מסחרי – ראוי שיהיו חלק מהשידור הציבורי.

2. עד מתן המלצות ועדת-צוקרמן וועדת-פלד, אין בכוונת הממשלה לנקוט צעדים מעשיים בנדון.

מחיר חיבור וניתוק קו טלפון של "בזק"

חבר הכנסת ר' אדרי שאל את שרת התקשורת ביום י"ט באדר א' התשנ"ז (26 בפברואר 1997):

חברת "בזק" מחייבת את הלקוח ב-63 ש"ח על ניתוק קו טלפון, ועל חיבורו מחדש – 63 ש"ח. דהיינו, עבור ניתוק קו וחיבורו גובה "בזק" סך כולל של 126 ש"ח, אף שמדובר בפעולה טכנית פשוטה, שנעשית באופן ממוחשב וללא צורך בהגעה לבית הלקוח.

רצוני לשאול:

1. האם נשקלת גביית מחיר מדורג, כלומר לפי משך תקופת הניתוק, עבור פעולות אלו?

2. כמה כסף נגבה בשנה שעברה בשל סעיף זה?

תשובת שרת התקשורת ל' לבנת:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

על-פי תקנות התשלומים, בפני מנוי של חברת "בזק", המבקש לנתק זמנית את קו הטלפון שלו, עומדות שתי חלופות:

א. ניתוק המחייב את חברת "בזק" לשמור עבור המנוי את מספר הטלפון הישן שלו. שמירת המספר אינה מאפשרת לחברת "בזק" להקצות את הקו שנותק למנוי אחר. לפיכך המנוי מחויב בתשלום החודשי הקבוע בהתאם למשך הניתוק.

התעריף עבור סוג זה של ניתוק נחלק לשניים: 1. ניתוק לתקופה שאינה עולה על שישה ימים וחיבור מחדש – 9.82 ש"ח ללא מע"מ; 2. ניתוק לתקופה העולה על שישה ימים וחיבור מחדש – ללא תשלום. התעריף לניתוק זה מופיע בסעיף 16 לתקנות המצורפות.

ב. הסרה זמנית של טלפון והתקנתו מחדש. בסוג ניתוק זה, חברת "בזק" אינה מתחייבת לשמור עבור המנוי את מספר הטלפון הישן שלו, ולכן המנוי אינו מחויב בתשלום החודשי הקבוע על-פי משך הניתוק. התעריף עבור הסרה זו והתקנה מחדש באותו מקום הינו 53.90 ש"ח ללא מע"מ – 63 ש"ח כולל מע"מ.

התעריף להסרה זו מופיע בסעיף 17 לתקנות המצורפות.

בשני הסעיפים לעיל, הניתוק וההסרה, משך הניתוק הינו לתקופה שאינה עולה על 24 חודש.

על-פי סכום החיוב של 63 ש"ח המצוין בשאלתא, נראה לנו שהיא מתייחסת לסוג הניתוק השני שתואר לעיל – הסרה זמנית. על-פי השאלתא, חברת "בזק" גובה 63 ש"ח עבור הניתוק ו-63 ש"ח נוספים עבור החיבור. אם החיוב אכן מתבצע כך, הרי שהוא בניגוד לתקנות שעל-פיהן החיוב הינו כאמור 63 ש"ח עבור הניתוק והחיבור יחד. בבדיקה שערכנו טענה חברת "בזק" כי הגבייה נעשית בהתאם לתקנות.

התעריף לעיל משקף את העלויות הכרוכות בטיפול בבקשות – הניתוק והחיבור, אחזקת קובצי הנתונים וכו'.

להלן התייחסותנו לשאלותיו של חבר הכנסת ר' אדרי:

1. לא נשקלת גביית מחיר מדורג לפי משך תקופת הניתוק. הסיבה לכך הינה שהעלויות הכרוכות באספקת השירות כמעט שאינן תלוי במשך זמן הניתוק.

2. בשנה שעברה נגבו הסכומים הבאים: א. ניתוקים – 37,930 ש"ח (כ-4,000 ניתוקים עד שישה ימים); ב. הסרות זמניות – 119,659 ש"ח (כ-2,300 הסרות).

נשמח לעמוד לרשותכם בכל מידע נוסף.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה רבה, גברתי השרה.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר נ' מסאלחה:

חברי הכנסת, הודעה לסגנית מזכיר הכנסת. בבקשה.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב-ראש הנני מתכבדת להודיע, כי הונחו על שולחן הכנסת:

לדיון מוקדם – הצעת חוק-יסוד: הצבא (תיקון – דיווח לוועדת החוץ והביטחון על פעולות צבאיות), מאת חבר הכנסת משה שחל; הצעת חוק רשות השידור (תיקון – פטור מאגרת טלוויזיה למקבלי קצבת נכות וקצבת זיקנה), התשנ"ז-1997, מאת חבר הכנסת חיים דיין; הצעת חוק ההדדיות בקיום הסכמים (העברת חשודים), התשנ"ז-1997, מאת חבר הכנסת מיכאל קליינר; הצעת חוק פיצויי פיטורים (תיקון), התשנ"ז-1997, מאת חבר הכנסת משה שחל; הצעת חוק זכויות החולה (תיקון – הסכמה מדעת של קטין), התשנ"ז-1997, מאת חבר הכנסת איתן כבל; הצעת חוק לתיקון פקודת החברות [נוסח חדש] (כהונת דירקטור מטעם הציבור), התשנ"ז-1997, מאת חבר הכנסת יונה ייב; הצעת חוק שיפוט בתי-דין רבניים (נישואין וגירושין) (תיקון – איסור קבלת מתנות וכספים על-ידי רבנים עורכי חופות), התשנ"ז-1997, מאת חבר הכנסת אופיר פינס-פז; הצעת חוק על עסקי הביטוח (תיקון – כשירות דירקטורים ומנהלים במבטח), התשנ"ז-1997, מאת חבר הכנסת מיכאל קליינר; הצעת חוק בתי-המשפט (תיקון – אישור תקנות על-ידי ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת), התשנ"ז-1997, מאת חבר הכנסת שאול יהלום; הצעת חוק הכשרות המשפטית (תיקון – אישור טיפול רפואי לקטין), התשנ"ז-1997, מאת חבר הכנסת אלי גולדשמידט; הצעת חוק האזרחים הוותיקים (תיקון), התשנ"ז-1997, מאת חבר הכנסת מ' לוי וקבוצת חברי הכנסת; הצעת חוק ועדות חקירה (תיקון – יזימת הקמת ועדת חקירה), התשנ"ז-1997, מאת חברת הכנסת דליה איציק; הצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון – ביטול חלקי של איסור כפל תפקידים), התשנ"ז-1997, מאת חבר הכנסת פ' בדש וקבוצת חברי הכנסת; הצעת חוק הסדרת ענף התקשורת, התשנ"ז-1997, מאת חבר הכנסת משה שחל; הצעת חוק קביעת אזור עדיפות, התשנ"ז-1997, מאת חבר הכנסת א' סעד וקבוצת חברי הכנסת; הצעת חוק קציבת עונש מאסר

עולם, התשנ"ז–1997, מאת חבר הכנסת אופיר פינס-פז; הצעת חוק בתי-המשפט [נוסח משולב] (תיקון – ייצוג בבית-משפט לתביעות קטנות), התשנ"ז–1997, מאת חבר הכנסת יונה יהב; הצעת חוק הדיונים (תיקון – שיפוט פלילי), התשנ"ז–1997, מאת חבר הכנסת שמריהו בן-צור; הצעת חוק ביטול נוהל השימוע, התשנ"ז–1997, מאת חבר הכנסת שמריהו בן-צור; הצעת חוק הגנת זכויות נאשמים, התשנ"ז–1997, מאת חבר הכנסת ראובן ריבלין; הצעת חוק החוזים (חלק כללי) (תיקון – פרסום מכרז), התשנ"ז–1997, מאת חבר הכנסת רענן כהן; הצעת חוק לעידוד השקעות הון (תיקון – תמריצים למפעלים בקיבוצים), התשנ"ז–1997, מאת חבר הכנסת חיים אורון; הצעת חוק הדגל והסמל (תיקון), התשנ"ז–1997, מאת חבר הכנסת מיכאל קליינר; הצעת חוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב] (תיקון – פטור ממס למשפחות אומנות), התשנ"ז–1997, מאת חבר הכנסת אברהם יחזקאל; הצעת חוק בית-המשפט לענייני משפחה (תיקון – השוואת סמכויות שיפוט), התשנ"ז–1997, מאת חבר הכנסת נ' מסאלחה וקבוצת חברי הכנסת; הצעת חוק הגנת הדייר (תיקון – הפסקת הגנה ואי-תחולת שיעורים מרביים), התשנ"ז–1997, מאת חברי הכנסת א' פורז ומ' איתן.

עוד אודיעכם, כי על-פי בקשת חבר הכנסת יוסי שריד תוסר מסדר-יומה של הכנסת הצעת חוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום) (תיקון – הורשה למדינה ומתן זכויות), התשנ"ז–1997, שמספרה פ/1384, אשר הונחה על שולחן הכנסת ביום כ"ג באדר ב' התשנ"ז, 1 באפריל 1997. תודה.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה.

סיכומיה והצעותיה של הוועדה לענייני ביקורת המדינה

לדין-וחשבון מבקר המדינה מס' 46, חלק א'

היו"ר נ' מסאלחה:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לנושא הבא: סיכומיה והצעותיה של הוועדה לענייני ביקורת המדינה לדין-וחשבון מבקר המדינה מס' 46, חלק א'. יפתח את הדיון יושב-ראש הוועדה לענייני ביקורת המדינה, חבר הכנסת רן כהן. בבקשה.

הכנסת נראית כמו "סוף עונה". לכן, בנושאים כבדי משקל נוכחים אתה והיושב-ראש וחבר הכנסת נסים דהן.

רן כהן (יו"ר הוועדה לענייני ביקורת המדינה):

נכון, אדוני היושב-ראש.

אדוני היושב-ראש, גברתי מבקרת המדינה הגברת מרים בן-פורת, אדוני מנכ"ל משרד מבקר המדינה, עובדי המשרד הבכירים, נציגי משרד ראש הממשלה, מר ברלינסקי ועוזריו.

אני רוצה, ברשות היושב-ראש, לפתוח בגינתי ובהבעת תחושת תיעוב וסלידה כלפי מפגע הפיגוע ליד ג'לזון, שבו נפצעו חיילים. אני רוצה מכאן לאחל להם החלמה שלמה ומהירה, בריאות רבה ושלמה ככל האפשר.

אני מצטער שאנחנו באמת מגישים את הדוח הזה ביום האחרון, אבל לא היתה לנו דרך אחרת מלבד לדחות את הסיכומים, המסקנות וההצעות להחלטה עד לאחר הפגרה, ואז היה המצב גרוע יותר.

לכן, אני מתכבד להגיש לכנסת את חלק א' של סיכומיה והצעותיה של הוועדה לענייני ביקורת המדינה לדוח מבקר המדינה מס' 46, שהוגש לכנסת ביום י"א באייר התשנ"ו, 30 באפריל 1996, לפני כמעט שנה, כחודש לפני הבחירות האחרונות לכנסת.

חלקם של הדיונים בדוח 46 נערכו עוד בכנסת הקודמת, ומרביתם נדונו במהלך דיוני הוועדה הנוכחית בכנסת הארבע-עשרה.

פרק הסיכומים וההצעות להחלטות המוגש היום הוא, להערכתי, פרק חשוב ביותר בכל הנוגע למיצוי תוצאות עבודת הביקורת הנערכת על-ידי מבקרת המדינה ומשרדה. המשכה – בדיונים הפרטניים שעושה הוועדה, בעזרת משרד מבקר המדינה והמוזמנים, ובהכנת הסיכומים וההחלטות שהכנסת, כך אני מקווה, תקבל היום ותכפה על הגורמים המבוקרים שיישמעו להחלטותיה ויתקנו במהירות את הטעון תיקון במשרדיהם.

את החלק השני של הסיכומים לדוח הזה המוגש היום אני אניח על שולחן הכנסת ביום הראשון לכנס הקיץ, בגמר הפגרה הנוכחית. למען האמת, הדוח כבר מוכן, הוא רק כרוך כרגע בהשלמות טכניות, ואז הוא יונח על שולחן חברי הכנסת, ואז גם נתחיל בדיונים בדוח 47, שכבר נמסר על-ידי מבקרת המדינה לראש הממשלה ולי, כיושב-ראש הוועדה, והמבקרת תניח אותו על שולחן הכנסת ב-7 במאי השנה.

דוח 46, שהסיכומים שלו מונחים לפניכם, פרוס על פני כ-1,000 עמודים – זה הספר – וכולל כ-150 נושאי ביקורת מגוונים, שכל אחד מהם בולש-פולש לתוך אחד המשרדים או המוסדות המבוקרים, מאיר את השיפורים וחושף את הליקויים והכשלים.

על-פי סעיף 18 לחוק מבקר המדינה, התשי"ח-1958 [נוסח משולב], אני מציג כאן בפניכם חוברת תמציתית בת 100 עמודים, ובה אנו מרכזים את הלקחים העולים מהביקורת בתחום הכלכלי בעיקר: משרד האוצר, משרד הבינוי והשיכון, משרד החקלאות, משרד התחבורה, משרד התיירות ומשרד התעשייה והמסחר. השאר יבוא כאמור בחלק ב' שייתוסף על חלק א', שאני מציג היום.

מאז הנחת הדוח על שולחן הוועדה נתקיימו 87 ישיבות במליאת הוועדה. רובן המכריע עסקו כמובן בנושאים המופיעים בדוח 46, ובמקביל עסקנו בנושאים אחרים הקשורים כמובן לביקורת, ובהם נושאים חשובים ביותר בחיי המדינה, החברה והכלכלה.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אפרט רק חלק מן הסיכומים וההצעות שלנו, שאנחנו מגישים היום למליאת הכנסת. עסקנו לעומק בנושא הפנסיה התקציבית לעובדי המדינה, המדאיגה מפני הגידול המתעצם במחויבות הממשלה ובהכבדה על התקציבים העתידיים. אנו קוראים למשרד האוצר ולהסתדרות העובדים לסיים בהקדם את המשא-ומתן על תנאי צירופם של עובדי מדינה חדשים לקרנות פנסיה צוברות, וכמובן על פתרונות אחרים שמפורטים בחוברת. כך בכל נושא, אגיש בו רק את התמצית.

בביקורת על חברת הביטוח הממשלתית "ענבל" נמצאו ליקויים רבים של העדר התאמות בין ההלוואות ליתרות. ל-30% מהן לא היה לוח סילוקין. אנו ראינו בחומרה רבה חלק מהתופעות הללו, ובמיוחד העדר שליטה ובקרה של הממשלה על כספים שהיא לווה, ואנו תובעים מהחשב הכללי לבחון מחדש את יעילות הטיפול של "ענבל" בניהול הרישום של הלוואות המדינה ולנקוט אמצעים לחיסול האי-התאמות.

התברר לנו, כמעט לתדהמתנו, כי ל"חידת הדיור הממשלתי" שבמשרד האוצר אין נתונים מלאים ועדכניים על נכס המקרקעין שבבעלות המדינה, ואנו תובעים תיקון דחוף של הממצאים הללו. הוועדה תובעת מהממשלה לשקול הקמתה של רשות סטטוטורית מקצועית אשר תרכז את הטיפול באחזקה, ברכישה, בניהול ובמכירה של נכסי המדינה.

אנו רואים כמחדל מתמשך בביקורת הרשויות המוסמכות על עמידת קופות הגמל בחובת הנאמנות כלפי העמיתים, ותובעים מוועדת הכספים של הכנסת לזרז חקיקתו של חוק קופות הגמל, כדי לעמוד בהחלטת הממשלה משנת 1993 וכדי לעגן בחקיקה ראשית את הסדרת פעולתן של הקופות. כמו-כן אנו תובעים כי יוגבר הפיקוח על קופות הגמל במטרה למנוע ניגוד עניינים בהשקעות הקופה.

בחברה מודרנית המשתמשת בטכנולוגיה ממוחשבת קיימת סכנה ממשית של שימוש לרעה במידע ממוחשב. ולכן הוועדה רואה בחומרה רבה את הפרצות הקיימות במאגרי המידע של האוצר, כפי שנחשפו בדוחות מבקרת המדינה. הוועדה מציעה לתבוע מהנציבות לפעול בנחישות בנושא זה, ובכלל זה לנקוט צעדים משמעותיים, ואם יש צורך גם משפטיים, כנגד אלה העושים שימוש לרעה במאגרי המידע.

כמו-כן על משרד האוצר לעשות שימוש בסמכותו על-פי סעיף 29(ג) לחוק יסודות התקציב, ולהטיל סנקציות על גופים מתוקצבים ונתמכים אשר חרגו בלא אישור בתשלומי שכר, בתנאי פרישה או בשיעורם של דמי הגמלה המשולמים לעובדים שפרשו.

בדיונים על הביקורת במשרד הבינוי והשיכון דנה הוועדה בתוכנית "בנה דירתך", וכמו מבקרת המדינה, גם אנו רואים בחיוב, למרות הביקורת, את הרעיון הצודק בבסיס התוכנית, אלא שיישומו ראוי שייבחן גם באמות מידה כלכליות וראוי שיתמקד בדירות עממיות בלבד.

הפרצות הרבות שנתגלו בסדרי עבודתו של רשם הקבלנים במשרד הבינוי והשיכון הן מגילויי מבקרת המדינה שנתנו עליהם את דעתנו, ואנו תובעים, בין היתר, מהמשרד, ממשרד הפנים והרשויות המקומיות ליצור מערך מידע משולב כדי להביא להידוק האכיפה ולמנוע רישום פיקטיבי וכוזב של קבלנים.

היקפי העבודה העצומים של מע"צ היו מלווים בבעיות קשות ולעתים קשות ביותר בתחום איכות הסלילה. הוועדה מציעה לתבוע ממע"צ לבחון אם קיים קשר בין ביצוע עבודות פיתוח בקטעי כביש לבין הגידול במספר תאונות הדרכים באותם קטעים ולהסיק מלוא המסקנות מהממצאים.

אנו מציעים לכנסת לתבוע ממינהל מקרקעי ישראל לבחון העברת המזרזת של הקרקעות לבעלות המלאה של הרוכשים ולשחרר את הרוכשים מהתלות הביורוקרטית במינהל ומן החובה לשלם דמי חכירה ודמי הסכמה.

וכמעט לבסוף, נתח ניכר מדוח 46 הקדישה מבקרת המדינה לבדיקה ולחקירה של הגופים המיועדים לפעול לצמצום מכת תאונות הדרכים שמאות ישראלים מוצאים בה את מותם על הכביש מדי שנה, ואלפי ישראלים, הרבה אלפי ישראלים, נפצעים ומוצאים בה את נכותם ואת סבלם לתמיד. בעשרות עמודי ביקורת נוקבים נמצאו על-ידי המבקרת ממצאים קשים וחמורים. אני יכול לומר בביטחון ובצער, כי לא נעשה כל מה שאפשר היה לעשות כדי למנוע את תאונות הדרכים.

הוועדה מביעה את דאגתה העמוקה מהגידול המשמעותי שחל בשנים האחרונות במספר תאונות הדרכים ובמספר ההרוגים והפצועים בתאונות האלה. הוועדה שוקלת הקמת ועדת חקירה ממלכתית על-פי סעיף 14(ג) לחוק מבקר המדינה, ובלבד שתוגבר המלחמה במכה נוראה זו.

אנו מציעים למליאת הכנסת סדרת החלטות בנושאים שמפורטים בסיכומים ובהצעות הללו, ובכללן המטלות על משטרת ישראל, בדיקה וטיפול במצב הכבישים המסוכנים במיוחד, הקפדה על הקצאת התקציבים למלחמה בתאונות דרכים כדי שיגיעו ליעדם ולא ליעדים זרים, להקים רשות אחת שתאחד ותתאם את כל הגורמים והמשרדים שיש להם השפעה על צמצום תאונות הדרכים, ועוד הצעות רבות אחרות שנובעות מדוח מבקרת המדינה.

רבותי חברי הכנסת, מלוא המסקנות וההצעות מונחות לפניכם בחוברת והן בידי, ויקצר הזמן והנאום מלפרט את כולן. תוכלו לקרוא אותן, ואני מבקש את תמיכתכם בהצעות שאנחנו מגישים לכם, שהקדשנו להן שעות רבות וימים רבים.

אנו מציעים לכנסת לקבוע כי שרי הממשלה הממונים על תיקון הליקויים ידווחו לכנסת בתוך שלושה חודשים על תיקון כל הליקויים שנחשפו בדוח מבקרת המדינה, ואנו בוועדה לביקורת המדינה נדאג לקבל את רשימת התיקונים ולבקר אותם.

אדוני היושב-ראש, אני רוצה להודות שוב למבקרת המדינה ולאנשי משרדה על העבודה המפורטת, המדויקת, האחראית והפרטנית שהם עשו בדוח שבלעדיו לא היינו יכולים לנהל את המאבק שלנו על תיקון הליקויים באותם מוסדות מבוקרים שמנויים בספר החשוב הזה.

אני רוצה להודות למנהל הוועדה ברוך פרידנר, למזכירת הוועדה ריקי אליה, לעוזרת המזכירה לאה ספיר ולכל אנשי הוועדה, חברי הוועדה לביקורת המדינה, קואליציה ואופוזיציה. אני עד לכך שלא היתה מחלוקת כזאת בעבודת הוועדה באשר לביקורת, אלא באמת התמקדות ישרה, אובייקטיבית והגונה של כל חברי הכנסת מכל סיעות הבית בניסיון לאמץ את הדוח כדי לתקן את מה שטעון תיקון גם בלא לחשוב איזו ממשלה עשתה זאת ומאיזה צד, ובעיקר כדי שיהיה לנו מינהל ציבורי שיפעל לטובת המדינה ולטובת אזרחיה. תודה רבה, אדוני.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה רבה, חברי הכנסת. אני בוודאי מגנה את הפיגוע בג'לזון, שעליו שמעתי מחבר הכנסת רן כהן. לא שמעתי חדשות. אם יש פצועים – אני מאחל להם החלמה.

כיושב-ראש הישיבה אני רוצה לברך את הגברת מרים בן-פורת, מבקרת המדינה, ואת אנשי משרדה. אני יכול להגיד כסגן יושב-ראש הכנסת, שהם עושים עבודה מאוד מבורכת, מאוד חשובה, וזו ברכה למשטר הדמוקרטי ולמדינת ישראל שבראש המוסד הזה עומדת מבקרת מדינה כמו מרים בן-פורת. אנחנו מקווים שנוכל ליישם את ההמלצות שלך, גברתי המבקרת.

אני רוצה להודות גם לחבר הכנסת רן כהן ולחברי הוועדה לענייני ביקורת המדינה על העבודה הטובה והעניינית שהם בוודאי עשו.

חברי הכנסת, אנחנו מתחילים את הדיון במסגרת של שלוש דקות לכל דובר.

ענת מאור (מרצ):

רק שלוש דקות?

היו"ר נ' מסאלחה:

די בשלוש דקות. חברי הכנסת, אלה הנוכחים ואני מברך אתכם, הבעיה היא שביום האחרון אתם דינמיים כל כך ואני מקווה שיש זמן גם לכם. אני חושב ששלוש דקות מספיקות.

חבר הכנסת משה גפני, ראשון. אחריו – חבר הכנסת נסים דהן.

משה גפני (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אדוני השר, יש בכוח השלטון להשחית. כוח משחית אמרה, אם אני מצטט נכון, גברתי מבקרת המדינה. יש סבל רב שיכול לסבול האזרח הקטן כאשר מי שאמור

לשרת אותו דואג יותר – ויש כאלה, לא רבים, אבל יש – לענייניו שלו או לקידום אינטרסים כאלה ואחרים. והאזרח הקטן, שנזקק להגיע למשרדי הממשלה או לרשויות השונות הכלולות בביקורת, נאלץ לעמוד בפני ביורוקרטיה קשה, ובמקרים רבים – בפני מינהל לא תקין.

ראשית, אני מאוד רוצה לשבח את עבודתה של מבקרת המדינה, הגברת בן-פורת, ואת אנשי משרדה, שבאופן יסודי, מתמיד ועקבי בודקים וחושפים את הליקויים הללו, שלגבי רובם המכריע אין חילוקי דעות. כחבר הוועדה לביקורת המדינה אני יכול לומר, שיש חילוקי דעות אידיאולוגיים, ומיותר אפילו אם אומר זאת, בין יושב-ראש הוועדה חבר הכנסת רן כהן לביני; חילוקי דעות קשים ויסודיים. אבל, אין חילוקי דעות באשר לצורך שהניהול יהיה ניהול תקין ומשרדי הממשלה יעשו את עבודתם כפי שנדרש מהם; אולי לא יותר, אבל בוודאי לא פחות, ויעשו את עבודתם כפי שצריך.

אני משבח גם את יושב-ראש הוועדה וגם את עבודת הוועדה עצמה, שברוב המוחלט של המקרים וברוב המוחלט של הנושאים המועלים לוועדה בעקבות דוח הביקורת של מבקרת המדינה אנחנו רואים עין בעין, כל חברי הוועדה – וצדק היושב-ראש בעניין הזה – את הצורך בתיקון הליקויים, ללא משוא פנים, ואת הצורך בביקורת, שהיא עניינית, חשובה והכרחית במינהל ציבורי. ואין כאן הבדל בין ממשלה לממשלה. במקרה הנוכחי, למשל, אנחנו בעצם מבקרים היום ממשלה שחבר הכנסת רן כהן, יושב-ראש הוועדה, היה חלק מן הקואליציה בה, וכך נבקר – ונקווה אולי שלא נצטרך – את הממשלה שהיום אני חלק מהקואליציה המרכיבה אותה, אם הליקויים לא יתוקנו ואם הפגמים לא יוסרו. יש צורך לקיים את המושג – והייתם נקיים מה' ומישראל. יש צורך שהצדק, כפי שנאמר, לא רק יעשה אלא גם ייראה. אם אין צדק – חייבים להתריע על כך ולתקן אותו.

שוב, אני מודה על העבודה המאומצת של מבקרת המדינה, אנשי משרדה, יושב-ראש הוועדה לביקורת המדינה, חברי הוועדה ועובדיה. תודה רבה.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה לחבר הכנסת משה גפני. רשות הדיבור לחבר הכנסת נסים דהן. אחריו – חבר הכנסת מיכה גולדמן. אחריו – חבר הכנסת חיים אורון.

ענת מאור (מרצ):

ואם הם לא יהיו?

היו"ר נ' מסאלחה:

נדבר אז. רענן כהן. ואם הוא לא יהיה?

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, האורחים, כבוד מבקרת המדינה והפמליה המכובדת שנמצאת ביציע, כשאני קורא את דוח מבקר המדינה – ולא משנה איזה – לפני שאני מרים את העיניים מהדוח יש לי איזו הרגשה שבעצם הדוח מתייחס לאיזו מדינה מהמדינות בעולם השלישי, לאיזו מדינה מתפתחת, שעוד לא נהירים לה סדרי שלטון תקינים, שיש לה עוד הרבה מה לעשות בתחום המינהל התקין, ובמיוחד בתחום של המינהל הציבורי. זו ההרגשה הכללית, הקשה אפילו הייתי אומר, מכל דוח מבקר מדינה, וזה לא משנה איזה מבקר מדינה כתב אותו. אחר כך אני מרים את העיניים מן הדוח ומתחיל להקשיב לאמצעי התקשורת, ואני שומע שמדינת ישראל היא אחת מן המדינות המתועשות.

ענת מאור (מרצ):

חבר הכנסת דהן, במדינה מהעולם השלישי אין מבקרת, אין דוח מבקרת ואין מינהל תקין.

נסים דהן (ש"ס):

זה טוב או לא טוב?

ענת מאור (מרצ):

זה רע מאוד.

נסים דהן (ש"ס):

אהה, בסדר. נו, זה בדיוק מה שאני אומר. אני חושב שהדוח מתייחס לאחת מהמדינות האלה, שכתבו אותו בשביל המדינות האלה, שבהן אין – –

ענת מאור (מרצ):

— — —

נסים דהן (ש"ס):

כשאני מרים את הראש – – –

היו"ר נ' מסאלחה:

חברת הכנסת ענת מאור.

נסים דהן (ש"ס):

את מתפרצת לדלת פתוחה. זה בדיוק מה שאני אומר. לכן, כשאני מרים את הראש מן הדוח ואני שומע שבעצם אנחנו חיים במדינה נאורה, מתקדמת, לא מהמדינות המתפתחות, יש לי הרגשה שאין קורלציה בין הדוח למציאות.

בהתחלה חשבתי שאולי הסיבה היא הסגנון. ואני לא מתכוון לדוח שכתבה דווקא מבקרת המדינה הנוכחית, שעבודתה חשובה ומבורכת, ואני מצטרף פה לכל הברכות. אני מדבר על דוח מבקר המדינה בכלל. אפילו ניקח דוחות קודמים, הסגנון הוא בוטה, חזק, מגלה ליקויים עד העומק שבהם, ויכול להיות שכך צריך להיות.

חשבתי בעבר שזו הבעיה, אבל אני חושב שוב ושוב, במיוחד לאור דבריו של חבר הכנסת רן כהן, יושב-ראש הוועדה, שעמד פה וביקש להמליץ שבעוד שלושה חודשים כל משרדי הממשלה יכתבו לך שהם תיקנו את כל הליקויים. כך כתוב. אם בעוד שלושה חודשים כל הליקויים יתוקנו – אזי בוודאי ליקויים משנת 1990 לא קיימים.

אנחנו מדברים על דוח משנת 1996, שבעוד שלושה חודשים כל הליקויים יתוקנו בו. אם אני אפתח את דוח שנת 1990, הוא מונח פה לפני, ואני אקרא על ליקוי מסוים, אני לא רוצה להזכיר את שם המשרד, אני אקרא רק את הליקוי, בואו נבדוק יחד אם תיקנו אותו. אז אם משנת 1990 עד היום עוד לא תיקנו אותו, אדוני יושב-ראש הוועדה רוצה שבעוד שלושה חודשים יתקנו את הליקויים של כל משרדי הממשלה?

היו"ר נ' מסאלחה:

אז מתי אתה רוצה? כשתיגמר הקדנציה? זכותך. תגיד מתי.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, זאת תהיה השאלה הבאה שלי, אבל אני חושב שאנחנו צריכים להיות ריאליים. ניקח את העבר של מדינת ישראל, נראה איך מתקנים ליקויים במדינת ישראל של העבר, ונהיה "ריאל פוליטיים". לא נטיל גזירות על הציבור – – –

היו"ר נ' מסאלחה:

אתה צריך לסיים.

נסים דהן (ש"ס):

אני מסיים במשפט אחד נוסף, אבל הבטחתי שאני אקרא ונבדוק יחד: "בביקורת שנערכה בסניפים השונים נמצא" – ברשותך, אדוני היושב-ראש, אני אקרא מהר כדי שלא לגזול את זמנכם – "כי רוב התדריכים של נוהלי העבודה המשמשים את פקידי התביעות לצורך טיפול בתביעות לדמי אבטלה אינם עדכניים, ומקצתם עשויים טלאים טלאים, על אף השינויים הרבים שחלו בשנים האחרונות בביטוח אבטלה". אני בכוונה לא קורא את שם המשרד כי המשרד המסוים הוא לא העניין, אלא העניין הוא: האם הליקויים אומנם מתוקנים לבסוף? האם יש לנו כלי מעקב, שמא אחרי שלושה חודשים, אדוני יושב-ראש הוועדה, לא יתקנו את הליקויים? האם יש מנגנון שמבקשים הארכה, מישהו עוקב אחרי זה, בודק, האם אחרי חמש ושש שנים הליקויים תוקנו? זה דבר ראשון.

דבר שני: אני חושב – על זה יש ויכוח, ואני מסכים, גברתי מבקרת המדינה, שיש על זה ויכוח – אני חושב, שמוטב היה אם בדוח מבקר המדינה לא היו כותבים רק את הממצאים השליליים, אלא גם היו נותנים נקודות זכות למי שלא נמצא בתפקודו דופי. למה צריכים לתת למישהו בונוס מפני שהוא עבד היטב? למה? כי אין לו שום הטבה אחרת. אם בדוח מבקר המדינה היו כותבים שפלוני ואלמונית עשו עבודתם נאמנה והביאו רווחים למדינה, זאת היתה המתנה הטובה ביותר. אבל את זה לא עושים, אז צריך לתת להם בונוס.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

זה תפקידם.

נסים דהן (ש"ס):

סליחה, אדוני ידידי השר, תפקידו של כל פקיד לפעול בהתאם להבנתו ולכישוריו. כשהוא מגלה יכולת – –

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת נסים דהן, אתה צריך לסיים.

נסים דהן (ש"ס):

— — מיוחדת, כשהוא עושה מעשה מעבר למקובל ולסטנדרדים המקובלים במשרד הרגיל והוא גילה כשרון מיוחד ודבקות במטרה – אני חושב שצריך לציין זאת.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה. מספיק, חבר הכנסת דהן. אתה ממשיך וממשיך.

חבר הכנסת מיכה גולדמן, ואחריו – חבר הכנסת חיים אורון. חבר הכנסת גולדמן, לא היית כאן – שלוש דקות.

מיכה גולדמן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, גברתי מבקרת המדינה, אדוני יושב-ראש הוועדה לענייני ביקורת המדינה חבר הכנסת רן כהן, אחד הדברים החשובים למדינה זה שמירה על הסדר והחוק. הבוקר ניהלתי את ישיבת ועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת, ושם הופיע נציב תלונות הציבור של המשטרה ושירות בתי-הסוהר, ניצב בדימוס מוספיה. אני רואה את המערכת הזאת כמערכת ששומרת על הסדר ועל החוק במדינת ישראל. אני חושב שאחד הדברים שמדינת ישראל יכולה היום, ב-1997, להיות גאה בהם הוא, שבכל מה שקשור למינהל ציבורי מדינת ישראל נמצאת בין המדינות שבהן אפשר לבוא ולומר, שמשנה לשנה יש שינוי בכיוון החיובי.

אנחנו גם יודעים – אסור להתעלם, בוודאי אסור לטשטש – שיש גם עשבים שוטים, ותפקידם של אנשי מבקר המדינה בתחומים השונים הוא להביא לכך שאנחנו נראה שדות ירוקים – – –

היו"ר נ' מסאלחה:

אלה יותר מאשר עשבים שוטים.

מיכה גולדמן (העבודה):

כאשר אנחנו נראה שדות ירוקים, אני בטוח שנראה פחות קוצים. אני בכוונה מביא את המושג הזה כאדם שגדל במושבה, חי במושבה וקרוב מאוד לחקלאות.

בוודאי, אני יכול לומר, שקראתי את הדוח שהופץ לפני ימים מספר על חלק מהמשרדים, זה היה דוח ראשון במסגרת העבודה של הוועדה שעומד בראשה חבר הכנסת רן כהן. אנחנו גם רואים התייחסות עניינית לפעילות של הוועדה והתייחסות של משרדי הממשלה שמקבלים את הדוח השנתי, שמחייב אותם ללמוד ולצמצם ככל האפשר אותן תקלות שמצביע עליהן דוח מבקרת המדינה או מבקר המדינה.

אני חושב שקל מאוד לבוא ולומר דברים לגבי פעילות משרד מבקר המדינה, אבל אני יודע שקשה יותר להיות מהצד השני של השולחן, משום שצריך ללכת על חבל דק ולהחליט ביחס לתוצאה שלא התהוותה מתוך כוונות, ואז השיקול הוא בידי אנשי משרד מבקר המדינה. אני לפעמים לא מקנא באותם אנשים שמקבלים על עצמם לבקר גורם כזה או גורם אחר, שהם אלה אשר לפעמים יכולים להחליט. ההחלטה הזאת מגיעה גם למשטרה, המשטרה בודקת, ולאחר הבדיקה זה אולי אפילו הגיע לשלב של העמדה לדין, ולאחר ההעמדה לדין מתברר שלא היה דבר.

היו"ר נ' מסאלחה:

אתה צריך לסיים, חבר הכנסת גולדמן.

מיכה גולדמן (העבודה):

אני יודע שזאת אחריות כבדה וקשה, ולכן שיקול הדעת פה צריך להיות עם הרבה מאוד ידע, צבירת ניסיון בהרבה מאוד תחומים, ואני כאן רוצה לומר, שזה אחד מהתפקידים הלא-קלים.

אני חושב, שהוועדה לענייני ביקורת המדינה, זאת תמיד ועדה של אופוזיציה, משום שזה מתחייב על-פי החוק, ודאי שגם מבחינת ההיגיון הבריא. יש שני הדברים יחד: מצד אחד משרד מבקר המדינה, ומן הצד האחר – הוועדה לענייני ביקורת המדינה. יש כאן האיזונים הנכונים, ואני בסוף דברי – אגב, הכנתי נקודות לזמן ארוך יותר, אבל מה לעשות? אני מקווה שבעתיד שלוש הדקות ישתנו כדי – – –

היו"ר נ' מסאלחה:

אתה מדבר כבר חמש דקות.

מיכה גולדמן (העבודה):

לסיום דברי אני יכול לומר, שבשנה הבאה נקבל דוח שיוכל להוכיח את מה שאמרנו כאן, שאנחנו משתפרים והולכים קדימה. תודה.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה לחבר הכנסת מיכה גולדמן. רשות הדיבור לחבר הכנסת חיים אורון – איננו; חבר הכנסת רענן כהן – איננו. חברת הכנסת ענת מאור, ואחריה – חבר הכנסת אברהם פורז.

מה קרה, חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, את לא רשומה?

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אני מחכה לחוק שכר מינימום.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, דיון על סיכומיה והצעותיה של הוועדה לענייני ביקורת המדינה לדוח מבקר המדינה הוא תמיד חשוב מאוד. זאת הזדמנות לברך ולברר דברים שנראים לנו מובנים מאליהם. חשיבות הביקורת במדינה היא גדולה, יהיה השלטון אשר יהיה. העובדה שאנחנו רואים את הדוחות השנתיים ואת המעקב והפיקוח בעקבותיהם כדבר מובן מאליו לא מורידה כהוא-זה מערכם. נהפוך הוא. זאת ללא ספק הזדמנות לברך את מבקרת המדינה ואת הצוות שלה על העבודה המצוינת והמסורה. מובן שאנחנו גאים בכך שזאת מבקרת מדינה ולא מבקר, כי זו עדות לכך שכאשר נשים מגיעות לתפקיד הן עושות זאת במקצועיות ובאומץ, ועל כך הרבה תודה והערכה.

אני גם רוצה לברך מאוד את חבר הכנסת רן כהן, יושב-ראש הוועדה לביקורת המדינה, על העבודה המקצועית, המסקנות וההמלצות, כי ללא המעקב הדוח היה יכול להישאר על המדף.

אני רוצה להעיר שתי הערות כלליות, ואחר כך להתייחס לשלושה סעיפים בדוח. ההערה הכללית הראשונה – קדם לי חבר הכנסת דהן, ואני מסכימה אתו ללא ספק. עם כל החשיבות של הביקורת, אני חושבת שמוכרח להיות גם שיטה מתודולוגית שמשמעותה הערכה. יש לציין גם את החיוב ולומר דברי עידוד. זו שיטה נכונה לא רק למחנכים ולמקומות אחרים של מינהל, אין היום מינהל שלא אימץ זאת. ההערכה החיובית של מה שנעשה היא תנאי הכרחי, לדעתי, על מנת להשיג את המטרות שלשמן נועדה הביקורת.

ההערה השנייה היא לגבי הפרופורציה. חלק מן הבעייתיות של ביקורת הוא, שכאשר אין הבחנה במינון – אני לא אומרת שרק המבקרת חוטאת, זה אולי חלק מהעניין – הדבר גורם להפחתת הערך של הדברים ושל חומרת העבירה. מבחינה זו אני אומרת, שהמסר היהודי של דין פרוטה כדין מאה הוא לא מדויק, כי מה שחשוב הוא דווקא כן להבחין בין חומרת הביקורת והמינון שלה כלפי עבירות שונות. הייתי שמחה – – –

נסים דהן (ש"ס):

אם מותר לי להעיר, דין פרוטה כדין מאה זה רק לגבי איסור מסוים – לא תגנוב. מי שגנב פרוטה ומי שגנב מאה, זה אותו דבר.

ענת מאור (מרצ):

תודה, והתיקון הזה חשוב מאוד. אם כך, לא להכליל אותו לגבי – – –

נסים דהן (ש"ס):

לגבי העונש – זה משהו אחר.

ענת מאור (מרצ):

תודה, ותודה על התוספת.

לעניין הדוח, אני רוצה להתייחס לנושא שבו אני עוסקת לא מעט – מחויבות הממשלה לקצבה ולזכויות אחרות של עובדיה. המדינה היא גם מעסיק, ובתור שכזו יש לה מחויבות גדולה מאוד, מעבר לעובדי שירות המדינה ועובדי השירות הציבורי, כי מה שנעשה במדינה מקרין גם על המשק הפרטי. יש פה – בהמלצות הוועדה, לא בדוח הביקורת – שני סעיפים. בסעיף אחד מדבר חבר הכנסת רן כהן על יישום מסקנות ועדת-זוסמן בדבר הכללת כל הרכיבים בבסיס החישוב לפנסיה. אין ספק שזו המלצה חשובה, אבל אני רוצה להתריע על מה שאמרנו מראש. חבר הכנסת רן כהן, אם הרכיבים ייכנסו לפנסיה לפני שמתקנים את פערי השכר המעוותים בין גברים לנשים, שנוצרים בעיקר בגלל הרכיבים, אתה בעצם – – –

רן כהן (יו"ר הוועדה לענייני ביקורת המדינה):

– – –

ענת מאור (מרצ):

סליחה, אדוני יושב-ראש הוועדה, עכשיו אני מדברת אליך ואני רוצה – – –

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת מקסים לוי.

ענת מאור (מרצ):

חבר הכנסת רן כהן, אני רוצה להדגיש, שללא השוואת הרכיבים בשנות העבודה, מכפילים את הפער בין נשים לגברים ויוצרים דור גמלאיות עניות, שדרך אגב, גם חיות יותר שנים.

ההערה השנייה מתייחסת לסעיף 3.2 בהחלטות הנוגעות למחויבות הממשלה לקצבה ולזכויות אחרות של עובדיה. אין לי ספק – ואני יודעת שגם אתה שותף לכך – שחיוב משרד האוצר לאכוף את מה שבסמכותם בנושא חריגות בתשלומי שכר לבכירים הוא דבר הכרחי. אם נוסיף על כך את קידום החוק להגבלת שכר לבכירים, הרי שיהיה בכך קידום רב.

מלה אחרונה לגבי נושא שלא הופיע בדוח – הנושא של חוק שירות המדינה שאני העליתי אותו וחייבים לקדם אותו. היום שירות המדינה שם מכשול בפני עיוור, ואלפי מורים ועובדי שירות המדינה שפרשו ולא ידעו שעליהם להודיע, לא מקבלים שום גמלה מהמדינה. את זה חייבים לתקן. תודה.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה, חברת הכנסת ענת מאור. רשות הדיבור לחבר הכנסת יוסי כץ. אחריו – אחרון, חבר הכנסת מאיר שטרית.

יוסי כץ (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מבקרת המדינה, אין ספק שביקורת המדינה בכל משטר שהוא היא אחד הנדבכים החשובים בשמירה על שלטון החוק. מדינה שאין בה ביקורת בלתי תלויה, ביקורת בעלת עוצמה, ביקורת חסרת פניות, איננה מדינה מתוקנת. כל ממשלה חייבת להתייחס אל דוחות המבקר ואל החלטות הוועדה ברצינות הראויה. זו חובתה של הממשלה כלפי אזרחיה, זו חובתה כלפי ריבונות הכנסת וזו חובתה כלפי שלטון החוק.

מבקרת המדינה, הגברת מרים בן-פורת, ואנשי משרדה ראויים לכל שבח. אין ספק שהמבקרת הצליחה ליצור מעמד מיוחד למוסד שהיא עומדת בראשו. חריפות השכל, הידע המשפטי הרחב, חוכמת החיים והיכולת להבחין בין טפל לעיקר הם שמעמידים אותה בראש סולם המבקרים, וכולם הוסיפו נדבך על הקיים.

מצאתי לנכון לדבר מעל במה זו גם כדי להביע את הערכתי לידידי חבר הכנסת רן כהן, יושב-ראש הוועדה לענייני ביקורת המדינה. חבר הכנסת כהן ניחן בתכונות מיוחדות. הוא מנהל את הוועדה ביושר, בחן, ביעילות ותוך שימוש במיטב ניסיונו הפרלמנטרי.

אני רוצה גם לנצל את ההזדמנות כדי להודות למבקרת על שיתוף הפעולה בקידום החקיקה להגנה על עובדים שחשפו שחיתות. אין זה מקרה רגיל שיש יוזמת חקיקה שנועדה להקנות סמכויות דווקא לבית-הדין לעבודה כדי להגן על עובדים שחשפו שחיתות, ואני מצאתי במבקרת המדינה ובמשרדה בעלי-ברית בהעברת יוזמת החקיקה הזו ואני מודה על כך.

צוות הוועדה לענייני ביקורת המדינה הוא צוות יעיל, מסור, ואין לי ספק, כמי שמקווה להגיע לוועדה הזו גם כיושב-ראש הוועדה, שאעשה זאת אם לא בדחילו ורחימו אז בוודאי מתוך הערכה לתפקיד החשוב הזה, שכרוך בטיפול בנושאים רגישים ביותר. קשת הפעילות של הוועדה היא כמעט בלתי מוגבלת. יושב-ראש הוועדה הצליח לבחור בדיוק את הנושאים שחשוב היה להתייחס אליהם, או משום שלא קיבלו את ההתייחסות הראויה או משום שהטיפול בהם חשוב כדי לשמור על שלטון החוק ועל משטר תקין במדינת ישראל. תודה.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה, חבר הכנסת יוסי כץ. אחרון הדוברים – חבר הכנסת מאיר שטרית. בבקשה, אדוני.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, גברתי מבקרת המדינה וצוות עובדי משרד מבקר המדינה, החשיבות של דוח מבקר המדינה היא ביכולת של מוסד אובייקטיבי נייטרלי להתריע על ליקויים של המערכת הציבורית. צריך להודות על האמת, רבותי חברי הכנסת, שמרוב ההתרועעות במסדרונות הכנסת סביב הצעות חוק, הצעות לסדר-היום והתנגחויות וויכוחים, ובשל העובדה שהכלים שעומדים לרשות חברי הכנסת כדי לבקר הלכה למעשה את מה שקורה במשרדי הממשלה הם כל כך מעטים ומזערניים – משרד מבקר המדינה, שכל ייעודו הוא בכך, עושה את העבודה הזו של בדיקה, ירידה לפעמים לסוגיות מסוימות, לבדיקה של משרד שלם. הוא בודק האם הממשלה נוהגת כפי שהמינהל התקין מחייב בתחומים השונים שהיא מפקדת עליהם.

ודאי שדוח מבקר המדינה לא יכול להיות דוח נעים לאיש, וטוב שזה כך. טוב שמבקרת המדינה, ובעיקר הגברת בן-פורת, מבקרת המדינה הנוכחית, גידלה שיניים למשרד הזה. אני הרבה שנים בכנסת, כמעט 20 שנה, ואני זוכר את דוח מבקר המדינה שהיו כותבים אותו על נייר דק מאוד, היו קוראים אותו, מגישים פה דיווח קצר וקליל, דנים בו שעה-שעתיים, ובזה נגמר הסיפור. איש לא התרגש מהעניין, זה היה כאילו מין ריטואל שנתי שעובר.

וראה זה פלא, ברגע שמבקרת המדינה החליטה לקחת את הנושאים ברצינות ולהתחיל לטפל בסוגיות וגם להעמיד לדין אנשים, אם צריך, אנשים התחילו לחשוש ממבקרת המדינה ומשרדים רבים חוששים היום באמת ובתמים ממשרד מבקר המדינה, ולכן גם נזהרים בעשותם את מלאכתם. זו בעצם המטרה האמיתית. המטרה האמיתית, מעבר לתיקון הליקויים שקרו, היא למנוע ליקויים נוספים בעתיד, לפתח קשר והאזנה במשרדי הממשלה לבעיותיו של האזרח, לפתח קשר וצדק בפניות של האזרח כאשר הוא פונה בנושא מסוים, ופעמים רבות, לצערי, הביורוקרטיה מתעמרת באזרחים.

עד היום, רבותי חברי הכנסת, למשל, מעטים מאוד משרדי הממשלה שבכלל עונים לאזרחים, אף שיש חוק שהם צריכים לענות בתוך 21 יום. תנסו גם אתם, חברי הכנסת, תכתבו מכתבים, תראו אם אתם מקבלים תשובה בתוך 21 יום. אני אומר לכם: לא. בפירוש לא מקבלים.

אני חושב, שבעניין הזה דוח מבקר המדינה הפך כלי, שאחת לשנה מונח על שולחן הכנסת, נותן כלים בידי הוועדה לענייני ביקורת המדינה לרדת לעומק הסוגיות, להזמין את האנשים הרלוונטיים, לבדוק אותם לעומק. אני מברך את ידידי חבר הכנסת רן כהן, יושב-ראש הוועדה לענייני ביקורת המדינה, על הדיון הזה, על העבודה שהוא עושה בוועדה לענייני ביקורת המדינה. המגמה של כל הדבר הזה היא לעשות יותר סדר במערכת, יותר היגיון, יותר צדק כלפי האזרח הקטן שעומד מול הממסד הגדול.

אבל עליתי לכאן, אדוני היושב-ראש, מעבר לרצון לומר את הדברים הכלליים האלה, כדי להתייחס לדבר אחד ספציפי, ואני שמח שיושבים כאן גם מבקרת המדינה וגם יושב-ראש הוועדה לענייני ביקורת המדינה. עליתי להתריע על המתרחש במסגרת השלטון המקומי.

רבותי חברי הכנסת, תסלחו לי שאני אומר את זה, אבל מתקבל הרושם שאיש הישר בעיניו יעשה. יכול להיות שהדבר נעוץ בכך שמשדד הפנים עבר בקדנציה הקודמת שבעה שנים ואין בעל-בית על המשרד. איש איננו מהווה כתובת לחברי האופוזיציות ברשויות המקומיות. כשיש להם תלונה, איש לא מטפל בה. אני חושב שכתוצאה מזה נגרמות ברשויות המקומיות עוולות נוראיות לאזרחים בתכנון, בבנייה, במינהל תקין. גם מתוך הדוח האחרון של מבקרת המדינה עולה ביקורת חריפה מאוד על מה שמתרחש בשלטון המקומי.

אדוני יושב-ראש הוועדה לענייני ביקורת המדינה, אני חושב שטוב תעשה הוועדה אם הנושא הזה של השלטון המקומי, שנוגע לכל אזרח בחיי היום-יום, וממנו האזרחים מקבלים את השירותים שלהם – טוב תעשה הוועדה אם תתמקד השנה בקטע של הזמן בנושא הזה, תיכנס בעובי הקורה, תטפל בעניין של מתן תשובה, כיצד חברים שנמצאים באופוזיציה ומתריעים על בעיות יקבלו תשובות ממשרד הפנים. במקום זה, אני מצטער לומר, אנחנו רואים חוק במסגרת חוק הסדרים למינוי רואי-חשבון לרשויות המקומיות. זו פשוט בדיחה בעיני. במה זה יתקן את הליקויים ברשויות המקומיות? כל רואה-חשבון מקבל שכר, מחבר את הדוח שלו אחרי שהפעולה נעשתה, למי זה מועיל? הייתי מעדיף אלף מונים מצב, שבמקום כל רואי-החשבון האלה תהיה קבוצה של עשרה אנשים, 20 איש, יחידה במשרד הפנים שתעבור מרשות לרשות בזמן אמת ותבקר את הנעשה שם, תקבל תלונות ותבדוק אותן. אז העסק יהיה אפקטיבי, יהיה מי שישים יד על המתרחש.

כואב לי, והייתי ראש עיר הרבה שנים, כידוע לכם, לראות ראשי ערים עומדים וצועקים: אין לנו כסף לעשות א', ב' וג'; יש לנו גירעונות ענק. ואתה שואל את עצמך: למה? איך זה נוצר? ובו בזמן 85% מהרשויות המקומיות חרגו בשכר הבכירים. מעסיקים עובדים מעל ומעבר למה שמותר, בשכר מעל ומעבר למה שמותר החוק, ולית דין ולית דיין.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

אתה בדקת?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

כן. ואני אומר לא בהכללה.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

לא בהכללה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

חלילה, לא בהכללה.

היו"ר נ' מסאלחה:

בחלק, היכן שיש בעיות.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אני אומר, במקומות הבעייתיים. חבר הכנסת מקסים לוי, בשבוע שעבר היה פה דיון על המועצה הדתית ראש-העין, שלא קוברים אנשים כיוון שהמועצה לא מעבירה כסף למועצה הדתית מפני שיש גירעון של 40 מיליון שקל, שזה סכום אדיר. ריבונו של עולם, מה זאת אומרת? גם אתה היית ראש עיר. האם עמדת כל שני וחמישי והפגנת כדי שייתנו לך כסף?

לכן, אני מקווה שהנושא הזה יזכה לטיפול עוד בשנה הזאת. תודה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה. יושב-ראש הוועדה לענייני ביקורת המדינה, חבר הכנסת רן כהן, יסכם את הדיון. בבקשה. אחר כך – הצבעה.

רן כהן (יו"ר הוועדה לענייני ביקורת המדינה):

אדוני היושב-ראש, גברתי מבקרת המדינה, רבותי, חברות וחברי הכנסת, אני מבקש להעיר שלוש הערות. אבל לפני כן אני רוצה, קודם כול, להודות למברכים, ואם מותר, כמו שאני שמח תמיד להיות לפה למבקרת המדינה, להודות גם בשמה, כי היא לא יכולה לעשות זאת מהמקום המכובד שהיא נמצאת בו. אני מודה לכל המברכים בשמה ובשמי.

אדוני היושב-ראש, קודם כול אני רוצה לומר, באשר לסוגיה של הערכה נוסף על ביקורת – צריך להיות ברור, הביקורת חייבת לעמוד על הנורמה שאומרת, ששלטון צריך לפעול על-פי נורמות מוסריות, על-פי תקינות ועל-פי החוק בראש ובראשונה. לאחר מכן, כאשר האנשים שמאיישים את השלטון פועלים טוב יותר, הרי ההערכות שהם מקבלים הן חלק אינטגרלי של הקידום והפיתוח שלהם. עם זאת, יכול מאוד להיות שהסוגיה הזאת של הערכה חיובית ולא רק ביקורת על משרדי הממשלה היא נושא שראוי לבחינה.

חברת הכנסת ענת מאור, אני רוצה שתדעי, שבכל פרק שבו מבקרת המדינה מבחינה בתיקונים ובשיפורים, הם מצוינים ומוארים בתוך הפרק, משום שעבודת התיקון נתפסת כחלק אינטגרלי של עבודת הביקורת.

הערה שנייה, והיא קשורה לראשונה: הביקורת לא נועדה להכפיש, חלילה, או להכשיל. להיפך, הביקורת נועדה בעיקרו של דבר ליצור את המוטיבציה ואת התשתית לתיקון.

בצעירותי עוד חשבתי, שברגע שבו יגלו את הגנב הראשון ובושתו תצא לאור, יפסיקו לגנוב, וברגע שבו ייחשף הבעל הראשון שמכה את אשתו, יפסיקו בעלים להכות את נשותיהם. מובן שזאת לא גישה מבוגרת. הגישה המבוגרת לגבי חברה ושלטון היא, שבכל חברה ובכל שלטון יש ליקויים ויש מערכות השחתה. חברה נבחנת במידת ההתמודדות שלה עם תהליכי ההשחתה.

מה שעושים מבקרת המדינה ודוח מבקר המדינה, מה שעושה הכנסת, מה שעושים המבקרים הפנימיים ככלי של הניהול בתוך המשרדים שלהם – אלה המערכות שבהן חברה נאבקת על ניקיונה. אבל, רבותי, המאבק על ניקיונה של החברה הוא מאבק תמידי, זו עבודה ממש סזיזית. לעולם לא נגיע לראש ההר של חברה נקייה טוטלית ומושלמת. אנחנו כל הזמן נשאף להגיע לראש ההר כדי שהחברה תתמודד עם תהליכי ההשחתה ברמה מקסימלית.

לכן, כל השקעה שהמדינה, הכנסת, משקיעות במשרד מבקר המדינה, באמצעים, בכלים שניתנים להן ובאותם כלי אכיפה, היא ההשקעה החברתית בניקיון.

הערה שלישית: חבר הכנסת מאיר שטרית, אנחנו מודעים לבעייתיות הקשה הקיימת ברשויות המקומיות. גם מבקרת המדינה טיפלה בכך בדוחות וגם בדוח מיוחד של הרשויות המקומיות. גם הוועדה טיפלה בחתכים שונים. אני מבטיח לך שנמשיך לטפל בנושא הזה, כיוון שאתה צודק. הנושא הוא כאוב וקשה, ואם לא נטפל בו, יש סכנה גדולה לפריצה רעה מאוד אל תוך חיינו המוניציפליים.

אדוני היושב-ראש, אני מאוד מודה לכולכם על הדיון ועל הדברים, ואני מבקש ממך להעמיד להצבעה את ההצעות והסיכומים שאנחנו מגישים לכנסת. תודה רבה.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה, חבר הכנסת רן כהן.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד הסיכומים וההצעות של הוועדה לענייני ביקורת המדינה לדין-וחשבון מבקר המדינה מס' 46, חלק א', כפי שהוגש על-ידי חבר הכנסת רן כהן? מי נגד?

הצבעה מס' 11

בעד סיכומיה והצעותיה של הוועדה לענייני ביקורת המדינה – 15

נגד – אין

נמנעים – אין

סיכומיה והצעותיה של הוועדה לענייני ביקורת המדינה לדין-וחשבון מבקר המדינה

מס' 46, חלק א', נתקבלו.

היו"ר נ' מסאלחה:

15 בעד, אין נגד, אין נמנעים. ההצעה נתקבלה. אני רוצה להודות עוד הפעם ליושב-ראש הוועדה לענייני ביקורת המדינה, למבקרת המדינה ולצוות העובדים במשרד.

הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 63), התשנ"ז-1997

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר נ' מסאלחה:

חברי הכנסת, יש לי הערה, ברשותכם: בסעיף החלטת הכנסת בנושא שכרם של שרים וסגני שרים, יושב-ראש הכנסת צריך להיות יושב-ראש הישיבה. הוא יבוא בתוך חצי שעה, ולכן נעזוב את הנושא הזה ונחזור אליו.

אנחנו עוברים לנושא הבא, והיות שחבר הכנסת מקסים לוי, יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה, בטוב לבו ויתר לחבר הכנסת מיכה גולדמן, ממלא-מקום יושב-ראש ועדת הפנים, אנחנו עוברים להצעת חוק לתיקון פקודת העיריות, ואחר כך נחזור לדון בחוק שכר מינימום ובחוקים ששייכים לוועדת העבודה והרווחה.

הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

— — —

היו"ר נ' מסאלחה:

חברת הכנסת גוז'נסקי, אין לחוק הסתייגויות, קצת סבלנות, ואני מעביר את כל החוקים, ברשותכם, אם תצביעו.

הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 63), התשנ"ז–1997, קריאה שנייה וקריאה שלישית. יציג את ההצעה ממלא-מקום יושב-ראש ועדת הפנים, חבר הכנסת מיכה גולדמן. בבקשה, אדוני.

מיכה גולדמן (בשם ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הנני מתכבד בזאת להביא בפני מליאת הכנסת את הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 63), התשנ"ז–1997. הצעת חוק זו נדונה בקריאה ראשונה ביום 13 במרס 1996 והועברה לוועדת הפנים ואיכות הסביבה.

הצעת חוק זו עניינה מתן תעודות חיים לניצולי שואה. ניצול שואה המקבל שילומים מגרמניה חייב כל שנה להמציא תעודה המאשרת שהוא בחיים, אחרת מפסיקים שלטונות גרמניה את תשלום השילומים. יש רשויות מקומיות הגובות תשלום מאוכלוסייה מצומצמת זו לשם מתן תעודה כזו, ולפיכך מוצע בהצעת החוק שלפניכם להורות לרשויות המקומיות, כי בעד תעודה כזו אין לגבות תשלום כלשהו.

להצעת חוק זו לא הוגשו הסתייגויות, ואני מבקש ממליאת הכנסת לאשר אותה בקריאה שנייה ובקריאה שלישית.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה רבה. חברי הכנסת, אנחנו מצביעים בקריאה השנייה על חוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 63), התשנ"ז–1997. לחוק סעיף אחד. מי בעד הצעת החוק בקריאה השנייה?

בעד סעיף 1 – 12

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיף 1 נתקבל.

היו"ר נ' מסאלחה:

12 בעד, אין נגד, אין נמנעים. הצעת החוק עברה בקריאה שנייה.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה בקריאה שלישית על הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 63), התשנ"ז-1997. מי בעד אישור הצעת החוק בקריאה שלישית? מי נגד?

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, היה ראוי שתשאל אותו אם הוא מסכים.

היו"ר נ' מסאלחה:

לא, ברגע שאין הסתייגויות שהתקבלו לא צריך לשאול.

הצבעה מס' 13

בעד החוק – 13

נגד – אין

נמנעים – אין

חוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 63), התשנ"ז-1997, נתקבל.

היו"ר נ' מסאלחה:

13 בעד, אין נגד, אין נמנעים. אני קובע שהחוק אושר בקריאה שלישית.

הצעת חוק שכר מינימום (תיקון מס' 2), התשנ"ז-1997

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר נ' מסאלחה:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום: הצעת חוק שכר מינימום (תיקון מס' 2), התשנ"ז-1997, בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. יציג את ההצעה יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה.

מקסים לוי (יו"ר ועדת העבודה והרווחה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בטרם אקרא את הצעת החוק אני מבקש לברך את הגברת אסתר אדלר, מנהלת ועדת העבודה והרווחה, לרגל פרישתה מעבודתה ויציאתה לגמלאות בסוף חודש זה.

אסתר היא אחת העובדות הוותיקות בכנסת. בשנת 1950 התחילה עבודתה כקצרנית, והחל משנת 1977 היא מכהנת כמנהלת הוועדה. בתקופה הקצרה שעבדתי עמה, החל מתחילת כנסת זו, למדתי להעריך את סגולותיה, שהתבטאו בחריצות ובאכפתיות, בידע רב, באחריות ובהזדהות מלאה עם עבודת הוועדה. לאסתר רגישות חברתית גבוהה, ותמיד היא השתדלה לעזור לכל אלה שפנו לוועדה בסבלנות, ביעילות, ולא נשארה פנייה אחת של אזרח שלא טופלה ולא נענתה על-ידה.

אין מחלוקת בין כל יושבי-ראש הוועדה, גם אלה שקדמו לי, שאסתר היתה עמוד התווך של הוועדה בכל הקשור לניהול האדמיניסטרטיבי שלה, ותמיד עזרה לכל חבר ועדה ברוח טובה ובסבלנות רבה. ללא ספק, הוועדה תחסר את תרומתה הרבה של אסתר לעבודה.

לסיום, אני מבקש לאחל לה בשם כולנו הרבה בריאות ואושר, שתיהנה בקרב המשפחה, בנותיה ונכדיה. תודה, אסתר.

היו"ר נ' מסאלחה:

אנחנו לא אמורים לאשר את הפרישה של אסתר, רק לברך אותה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

מקסים לוי (יו"ר ועדת העבודה והרווחה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מתכבד להביא לפני הכנסת לאישור לקריאה שנייה ולקריאה שלישית את חוק שכר מינימום (תיקון מס' 2), התשנ"ז-1997. הצעת החוק שמובאת היום לקריאה שנייה ולקריאה שלישית מביאה בשורה מרחיקה לכת עבור מעוטי היכולת. הצעת חוק זו לוותה במאבקים רבים ומובאת היום חרף ההתנגדות והלחצים שהופעלו עלי הן מצד התעשיינים והן מצד הפקידות הבכירה של משרד האוצר. התוספת בעקבות התיקון משמעותית לאותו עובד ייצור מקריית-שמונה או לעובדת אשר מטופלת בארבעה ילדים באופקים.

אדוני היושב-ראש, עמיתי חברי הכנסת, התיקון בחוק שכר מינימום הינו כורח המציאות. לפי שיטת החישוב הקודמת, שכר המינימום התעדכן אחת לשנתיים בלבד, בחודש אפריל, על-פי הגידול בשכר הממוצע במשק, וזאת כאשר השכר הריאלי נמצא במגמה של עלייה. כתוצאה משיטת חישוב זו עמד שכר המינימום על רמה של 40% מהשכר הממוצע בפועל, כך שנוצרה שחיקה בשכר המינימום, ועדכנו על-פי שיטת החישוב הקודמת לא הדביק את הגידול בשכר במשק.

אדוני היושב-ראש, מאז התמנותי ליושב-ראש ועדת העבודה והרווחה הצבתי לעצמי מטרה להגיש ולטפל בכמה הצעות חוק, וביניהן הצעת חוק זו שאנו עומדים לאשרה בעוד זמן קצר. מצאתי לנכון לתקן לאלתר את העיוות שהתקיים בחוק הקודם על מנת להקל ולו במעט את קשיי היום-יום של מעוטי היכולת. מספר העובדים במשק המקבילים שכר מינימום נאמד ב-500,000 איש, המהווים למעלה מ-20% מכלל העובדים השכירים. חלק ניכר מבין משתכרי שכר המינימום מצוי בענפי החקלאות, התעשייה, שירותי הארחה, שירותי משק בית וכו'.

אדוני היושב-ראש, המאבק בממשלה, ובמיוחד עם שר האוצר, לא היה קל, אולם נחישותי ונחישותם של חברי ועדת העבודה והרווחה היא שהביאה אותנו עד הלום. אני חושב, שזו שערורייה שבכירי האוצר והתעשיינים, אשר התנגדו לתיקון שכר המינימום, טרחו לציין מעל גלי האתר, כי הצעת חוק זו היא אשר תוביל לגידול האבטלה במשק. ברצוני לסבר את אוזניכם ולציין, כי מדובר בתוספת של 251 שקל בלבד לחודש, בעוד שכר ראשי התאגידים והתעשיינים מרקיע שחקים. אך לתדהמתי, קולו של שר האוצר נדם.

כעת אציג בפניכם את עקרונות הצעת החוק המונחת לפניכם:

שכר המינימום מרס עמד על 2,098 שקל. לאחר התיקון, גובה שכר המינימום, החל מ-1 באפריל 1997, יהיה 2,349 שקל. כלומר, מדובר בתוספת של 251 שקלים.

שיטת העדכון שונתה: מעתה יתבצע התיקון מדי שנה, בחודש אפריל, לשיעור של 47.5% מהשכר הממוצע במשק, ובמשך השנה – גם לפי תוספות היוקר המשולמות לעובדים.

הפרמיות לא יהיו רכיב המובא בחשבון לצורך חישוב שכר מינימום, ולא יכללו רכיבים נוספים לצורך חישוב השלמת שכר מינימום.

מספר שעות העבודה לחודש לעניין חישוב שכר המינימום יהיה, החל ב-1 באפריל 1997 – 191 שעות, והחל ב-1 ביולי 1997 – 186 שעות.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, במסגרת הצעת החוק יש הגנה על עובד המתלונן נגד מעבידו על אי-תשלום שכר מינימום. נקבע כי המעביד לא יפגע בשכרו, בקידומו או בתנאי עבודתו, ולא יגרום לפיטורי העובד בשל תלונה או תביעה שהגיש בגין הפרת חוק שכר מינימום.

סעיף חשוב נוסף שהובא בחוק הוא הענקת סמכות בידי בית-הדין לעבודה לאכיפת החוק. בידי בית-הדין לעבודה סמכות להחזיר עובד לעבודה ולפסוק לו פיצויים, אם הוכח שמעבידו פטר את העובד או פגע בו מפני שהתלונן על אי-תשלום שכר מינימום.

סעיף אחר אשר הובא בתיקון בחוק הוא העסקת עובדים באמצעות קבלני כוח-אדם. האחריות בנוגע לאי-תשלום שכר מינימום הוטלה בחוק גם על קבלן כוח-אדם וגם על מי שמעסיק בפועל את העובד.

אדוני היושב-ראש, הרשה לי לברך את יוזמי הצעת החוק, את היועץ המשפטי, עורך-הדין משה בוטון, ואת סמנכ"ל המוסד לביטוח לאומי, מר שלמה כהן, אשר סייעו רבות בידי הוועדה להביא לסיימו המוצלח של המאבק.

אני רוצה לברך את כל מציעי החוק, את קודמי יושבי-ראש ועדת העבודה והרווחה.

היו"ר נ' מסאלחה:

מציעי החוק הם רבים?

מקסים לוי (יו"ר ועדת העבודה והרווחה):

כמה חברי כנסת מן הקואליציה ומן האופוזיציה, שהתאחדו, ובמשך שנים רבות פעלו בכל ממשלות ישראל כדי להעביר את הצעת החוק.

אני רוצה לציין את החשיבות שיש לכך שהצעת החוק מובאת היום. יש בכך כדי ללמד אותם מקבלי השכר והבונסים בבנקים על אלה שהשתכרו שכר מועט, אלה שנקראים אולי עלובי החיים. אני מקווה מאוד שזו תהיה רק ההתחלה בדרך להיטיב עם קבוצת העובדים הזו.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה רבה. יש לנו הסתייגויות לשם החוק, של חברת הכנסת ענת מאור וחברי כנסת נוספים. אתם רוצים לוותר או מוותרים?

ענת מאור (מרצ):

אני רוצה לדבר.

רן כהן (מרצ):

אני מוותר.

היו"ר נ' מסאלחה:

אתה לא רשום, אדוני. חברת הכנסת ענת מאור. אחריה – חברת הכנסת תמר גוז'נסקי. חבר הכנסת סאלח סלים, בדרך כלל אתה נדיב. חבר הכנסת רובי ריבלין, אתה פעיל מאוד. אני פותח רדיו – אתה שם; טלוויזיה – אתה שם. אני כאן – אתה כאן.

רן כהן (מרצ):

היתה לי הזכות להגיש את חוק שכר המינימום היסודי.

היו"ר נ' מסאלחה:

כאן מדובר בתיקון.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מאחר שראשוני המסת"גים הם יוזמי החוק ומגישיו, אני שמחה מאוד שיוזמה שהייתי שותפה לה מראשית דרכה, יוזמה של חמש שנים, מגיעה לכאן. למעשה ציינו כאן בצדק, כי החוק עבר במקורו ב-1987. יוזמה זו באה היום לסיימה. אני חושבת שזו אחת מפסגות החקיקה של הכנסת.

צריך לדעת שיש חצי מיליון אנשים המקבלים שכר שכולנו יודעים שאי-אפשר לחיות ממנו. על השכר הזה היו מטילים פרמיה, וכך יצא שעובדת ליד מכונת התפירה או פועל במפעל אלקטרוניקה היו צריכים לעבוד שעה תשיעית ועשירית רק על מנת לקבל אותם 2,000 שקל. לכן, ביטול הפרמיה הוא הישג אדיר.

אין זה סוד, שהעובדה ששכר המינימום יהיה רק 47.5% ולא 50% מהשכר הממוצע במשק, כפי שהצעת, זו פשרה, אבל טובה הפשרה הזו מאשר 45%. הכנסת צריכה לדעת, שמחובתה להמשיך ולתקן זאת. התיקון השלישי הוא כל כך חשוב – שהעדכון יהיה לפחות פעמיים בשנה ולא אחת לשנתיים, שכן היום לא קיבלו אפילו את ה-45%, אלא לא אחת רק 41%.

חברי הכנסת, אל נשכח את האווירה שבה מתקבל החוק: רק לפני יומיים התפרסמו עוד הפעם הטבלאות של משכורות בגובה 300,000 ש"ח, 200,000 ש"ח ו-180,000 ש"ח. האוצר והממשלה הטיפו לנו מוסר, שבגלל שכר המינימום תהיינה בעיות כלכליות.

אני רוצה לומר, שכל הטיעונים שזה מה שיוביל לאבטלה הם טיעונים מוטעים מבחינה כלכלית. אני רוצה לומר, שאין בלבי דבר על התאחדות התעשיינים והמעסיקים, הם עושים הכול כדי להתפרנס בכבוד ולהרוויח, אבל הממשלה היא זו האחראית לסגירת מפעלי הטקסטיל בדימונה, בבית-שאן ובשפרעם. זו הבעיה: איך לסייע למפעלים ולתעשיינים, על מנת שישלמו שכר מינימום בכבוד, גם יקבלו סיוע ויוכלו לכלכל בכבוד את המפרנסים בהם ולסייע לתעשיינים. הרי המציאות היא שהפריכה את ההשערה שהאבטלה תצמח בגלל זה.

אני רוצה לנצל את ההזדמנות ולהודות לעורך-הדין אפרים ז'ילוני, שסייע לי בהכנת שלוש הצעות החוק הפרטיות שלי אשר מחוברות להצעת החוק הכללית. אני רוצה להודות למאות ולאלפי אנשים שבעבודתם, בלחץ וב"לובינג" שעשו הם אלה שסייעו למאבק, שהיה מאוד מאוד ממושך. צריך לזכור, שמבין חצי מיליון מקבלי שכר מינימום, 70%–80% הם נשים. לכן החוק כל כך חשוב גם לצמצום פערי השכר בין נשים לגברים.

אני רוצה להודות מאוד לשלושת יושבי-ראש הוועדה – תראו איזו דינמיקה – חבר הכנסת עמיר פרץ, חבר הכנסת יוסי כץ וחבר הכנסת מקסים לוי. כל אחד בשלב שלו סייע במאבק, בכל מקרה מול הממשלה שלו. ללא הנחישות וללא המאבק הזה לא היינו מגיעים להצעת החוק. אני רוצה להודות לשותפים להצעת החוק – לתמר גוז'נסקי, למאיר שטרית, להאשם מחאמיד וליעקב שמאי, שהיה בכנסת שעברה ועזר מאוד במאבק. ולבסוף, יש לי הכבוד והעונג להודות לעורך-הדין משה בוטון: ללא הסיוע שלו בכל חוקי העבודה לא היינו יכולים להגיע להישגים החשובים מאוד מאוד.

לידו יושבת אסתר אדלר, ואני מצטרפת לכל מלות הברכה שאמר לה יושב-ראש הוועדה. אסתר, לא רק שאנחנו אוהבים אותך, אלא התרומה שלך לעבודה שלנו כחברי כנסת מתחילים וכחברי כנסת ממשיכים בקדנציה שנייה, לחשיבה נבונה, לשקט, ליעילות, להתמצאות בצנרת החקיקה וב"לובינג", במתן תשומת לב לכל המוזמנים, לכל מאזן האינטרסים – זו תרומה אדירה לוועדה. הרבה מאוד ברכות מגיעות לך על 47 שנות התמדה בעבודה. את מסיימת כמנהלת הוועדה, וזו דוגמה עבור נשים, כיצד להתקדם וכיצד לצמוח בעבודה. הרבה תודה.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה לך. הסתייגות של חברת הכנסת תמר גוז'נסקי; חמש דקות בבקשה. אחריה – חבר הכנסת מאיר שטרית.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, זה רגע מאוד מרגש, כאשר עבודת חקיקה שהחלה לפני ארבע שנים, עוד בכנסת הקודמת, הושלמה היום. אני מבקשת להודות לעמיתי להצעת החוק – ענת מאור, האשם מחאמיד ומאיר שטרית, וגם לחבר הכנסת דאז יעקב שמאי, שכבר איננו חבר כנסת. אני רוצה להזכיר, שעל הצעת החוק המקורית היה חתום גם חבר הכנסת דאז תופיק זיאד, זיכרוננו לברכה.

אני מבקשת להודות ליושב-ראש ועדת העבודה והרווחה, חבר הכנסת מקסים לוי, שללא ספק תרם להחלת הרציפות ולהעברת החוק הזה חרף כל המכשולים שהעמידו בפניו, גם המעסיקים – התעשיינים, וגם שר האוצר והפקידים הבכירים באוצר. אני מוכרחה לומר, שהיו רגעים שבהם חשבתי שהמלחמה הזאת של המעבידים תצליח, לאור הניסיון העגום שהיה בכנסת הקודמת להשלים את החקיקה.

אני מבקשת להודות תודה מיוחדת ליועץ המשפטי של ועדת העבודה והרווחה, משה בוטון, וכן לעובדים הבכירים של המוסד לביטוח לאומי – שלמה כהן, עורך-הדין בריצמן ואחרים, שגם הם תרמו רבות לנושא הזה.

עמיר פרץ (העבודה):

תודי לאסתר.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

נכון, אתה צודק. נאמרו דברים חמים מאוד לכתובתה של מנהלת הוועדה, אסתר, שבאמת עמדה על המשמר, שחוקים חשובים ונושאים חשובים יידונו. אני מאחלת לה פרישה נעימה והרבה-הרבה בריאות.

חברי הכנסת, יושב-ראש הוועדה, חבר הכנסת מקסים לוי, תיאר כאן את החוק, ואני לא אחזור על כך. אני רוצה ללכת עוד צעד ולומר: הבעיה, גם קודם לחקיקת החוק הזה וגם לאחריו, היא בעיית האכיפה. הבעיה היא, שמעבידים במדינת ישראל מתעלמים מהחוק הזה, משלמים פחות משכר מינימום, מתחכמים לעובדים שלהם, כוללים בתוך התלוש כל מיני מרכיבים, וכשהעובד הולך עם התלוש, אומרים לו: הנה, קיבלת שכר מינימום, אף שהם יודעים היטב, ששכר מינימום לא כולל דמי הבראה ולא כולל שעות נוספות ולא כולל דמי נסיעה ותשלומים אחרים.

עובדים בעבודה חלקית גם הם לא מקבלים את השכר הזה, וכל זה קורה על רקע של מערכת אכיפה בלתי מספקת. נכון שיש יחידה במשרד העבודה והרווחה שעוסקת בנושא הזה, אבל, לדאבוני, מעבידים שעוברים על החוק לא מקבלים את העונש המתאים. אף שהעבירה היא פלילית, שום מעביד לא נידון עד היום למאסר, אלא הוא מקבל – במקרה שמוצאים אותו אשם, ואם בכלל מעמידים אותו לדין – רק קנס, והתוצאה היא, שהחוק הזה, עוברים עליו בריש גלי.

הדבר השני שרציתי לומר הוא, שהעלאת שכר המינימום, אם היא תמומש, תהיה עוד כלי חשוב למניעת האפליה של קבוצות שלמות של עובדים. לא כל העובדים מקבלים שכר מינימום באופן שווה. יש קבוצות מאוד ברורות של עובדים: אנחנו מדברים על נשים, שהן רוב מקבלי שכר המינימום, על צעירים שיוצאים לשוק העבודה, על פועלים ערבים, על עולים ועל עובדים זרים. אלה הקבוצות, ומדובר בחצי מיליון איש לפחות, שאני מקווה שהחוק הזה ישפר את מצבם.

אני שוב מודה לכל עמיתי על השלמת החקיקה. תודה.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה, חברת הכנסת תמר גוז'נסקי. רשות הדיבור לחבר הכנסת מאיר שטרית להנמקת ההסתייגות; חמש דקות. אחריו – חבר הכנסת יוסי כץ.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני חושב שהיום הוא יום גדול לכנסת. אני רוצה לומר, אדוני היושב-ראש, שלצערי הרב, חקיקתו של החוק הזה לוותה בכאבים רבים ובחבלי לידה קשים ביותר.

זה התחיל בכנסת הקודמת, בשורה של הצעות חוק, שכל מציעיהן הם עמיתי לכנסת – גם תמר גוז'נקי וענת מאור ויעקב שמאי ואנוכי. הצעות חוק אלה חוברו יחד אחרי שנדונו בכנסת והועברו בקריאה טרומית לוועדת העבודה והרווחה. יושב-ראש הוועדה דאז, חבר הכנסת יוסי כץ, עשה נכון בזה שאיחד את כל הצעות החוק לכדי הצעה אחת, שמטפלת באופן כולל בשכר המינימום ובמרכיבים השונים שלו: מצד אחד, היא מעלה את שכר המינימום באחוז מסוים; מצד שני, היא מבטלת את הפרמיות; ומצד שלישי, היא גם מתקנת את העדכון של שכר המינימום מפעם אחת בשנה לארבע פעמים בשנה.

קריאה:

פעמיים בשנה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

פעמיים בשנה. ההצעה המקורית דיברה על ארבע פעמים.

וכשנוצרה הצעה אחת, נאלצה הממשלה להתמודד אתה, ואני צריך לומר את זה ואסור להסתיר את זה: הממשלה הקודמת התנגדה בתוקף רב להצעת החוק הזו. הם איימו על חבר הכנסת יוסי כץ, יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה באותו זמן. הוא יושב פה והוא יעיד. ראש הממשלה דאז, זכרו לברכה, לחץ עליו לחץ אימים שלא להביא את הצעת החוק לקריאה ראשונה. ובאמת החוק הונח על

שולחן הכנסת, אבל הוא לא בא לדיון. מאחר שלפי התקנון חייבים להביא אותו לדיון אם הונח על שולחן הכנסת, לא היתה ברירה, ויום אחד זה עמד על סדר-היום, ואלוהים עוזר, ובייגה, שהיה שר האוצר, איחר לבוא לדיון. אני עמדתי על כך שיתחיל הדיון בסעיפי החוק, לפי הסדר. מאחר שהשר לא בא, אני עליתי להציג את החוק, כי השר לא היה. על חברי הכנסת האחרים היתה גם אימת הקואליציה, הם פחדו להעלות את הנושא, ובשעת לילה מאוחרת – חברת הכנסת ענת מאור זוכרת את זה, אני זוכר שהיא עמדה פה בפתח – העלינו את הצעת החוק, הצעת החוק נדונה, אושרה בקריאה ראשונה באותו לילה ועברה לוועדה. ואז, כמובן, היא הוקפאה למוות בכנסת הקודמת, אבל היה בזה צעד גדול, כיוון שבכנסת הזאת יכולתי לבקש את החלת הרציפות על הצעת החוק.

אדוני היושב-ראש, אני מבקש לציין את היושב-ראש הנוכחי של ועדת העבודה והרווחה, חבר הכנסת מקסים לוי. אני קובע במפורש, שאילולא היה אמיץ מספיק להיאבק מול הממשלה – וגם הממשלה הזו התנגדה להצעת החוק בהתחלה – לא היה החוק הזה מגיע היום לכלל דיון בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. נכון שנעשתה פשרה, ובמקום להעלות את שכר המינימום ל-50% הוא הועלה ל-47.5%, אבל לולא מאבק עיקש שלו כיושב-ראש הוועדה, ללא מורא וללא פחד מהממשלה, לא היינו מביאים היום את החוק הזה להצבעה. ולכן אני מברך את חבר הכנסת מקסים לוי.

כמובן, גם אני שותף לכל הברכות לאסתר אדלר שפורשת לגמלאות: בשעה טובה, עד 120, על העבודה המסורה בוועדה. אני מכיר אותה כבר הרבה מאוד שנים בכנסת. אני מברך את היועץ המשפטי משה בוטון, שמלווה את החוק הזה מאז היוולדו. אני מניח שהוא ניסח את כל הצעות החוק הרלוונטיות וגם את החוק הנוכחי, על כל סעיפיו. ברכותי לכולכם. מגיעה לכם ברכת יישר כוח.

אדוני היושב-ראש, עוד שלושה משפטים לגבי החוק עצמו. למה התנגדו כמה תעשיינים והמעסיקים להצעת החוק? הם אמרו: אם תעלו את שכר המינימום ב-300 שקל בערך, יתמוטטו המפעלים. ריבוננו של עולם, מה יתמוטט? אם שכר המינימום יעלה מ-2,300 שקל ל-2,500 שקל, כל המפעלים יתמוטטו? למה הם לא אומרים את זה לעצמם, כששכר המנהלים הבכירים בסקטור הזה מגיע למאות אלפי שקלים בשנה ולעשרות אלפי שקלים בחודש? "דימונה טקסטיל", שפשט רגל, לא פשט רגל בגלל שכר המינימום, ופחות משכר המינימום, שקיבלו העובדים שם. ראיתי עובדים שעבדו שם 18 שנה וקיבלו משכורת של 1,800 שקל. המנהלים משכו באותה שנה משכורות של 5 מיליוני שקל. בגלל זה התמוטט המפעל, ואותו מפעל קיבל סבסוד של הממשלה למעסיקים, דרך הביטוח הלאומי, בדיוק כמו ששילמו לכל המשק. ממשיכים לשלם גם עכשיו 10 מיליארדי שקל.

אני אומר לכם, רבותי חברי הכנסת, אם אנחנו רוצים שאנשים במדינה הזו יעבדו – כתוב: "בזעת אפיך תאכל לחם" – אנשים צריכים תמורת העבודה שלהם לפרנס את משפחותיהם בכבוד, ואם לא ניתן להם שכר קיום מינימלי, לא תהיה מוטיבציה ללכת לעבודה. למה שילכו לעבודה? אם אדם מובטל יכול, מחד גיסא, לקבל מענק אבטלה, ומאידך גיסא, להיות פטור מאגרת טלוויזיה ומארנונה כללית ומדברים אחרים, למה שילך לעבוד?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

שכר מינימום – 700 דולר.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

לא כדאי לו. כדאי לו להישאר מובטל. אין דרך אחרת ליצור מוטיבציה לעבודה, אלא תשלום שכר הוגן.

איימו בכך שיהיו מפעלים שיתמוטטו. ראשית, אני אומר שאמרו את זה גם כשחוקק חוק שכר המינימום הראשון. על שכר מינימום של 40% אמרו שהמפעלים יתמוטטו, ולא התמוטטו. ואני אומר לכם, רבותי – אמרתי את זה בוועדה ואני אחזור על זה כאן – אם מפעל לא מסוגל לשלם את שכר המינימום הזה, שגם הוא נמוך מדי, ורק על זה קיומו, אני אומר לכם בלב שקט: שייסגר. במקומו יבואו מפעלים אחרים, שישלמו יותר, שיהיו יותר טובים, שישנו תעסוקות. זה לוקח זמן. בשביל זה קיים מענק אבטלה, לתקופות המעבר, אבל לא כדי לסבסד את המעסיק, כשהעובד לא נהנה ממנו.

רן כהן (מרצ):

אגב, זה בדיוק מה שקרה. רק מפעלים בודדים נסגרו, ובמקומם באו הרבה יותר מפעלים שהיו יכולים לשלם שכר גבוה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אמת.

ולכן, רבותי, אני חושב שטוב עושה הכנסת וטוב עשתה הממשלה הנוכחית שהצטרפה בסופו של דבר להצעת החוק הזו, כי זו, לדעתי, בשורה גדולה לעובדים בארץ, גם מבחינת העושה הזו שעשקו המעסיקים את העובדים כאשר אמרו להם: בסדר, יש שכר מינימום, אבל כדי להגיע אליו אתם צריכים לעשות גם פרמיה ולעבוד שעות נוספות כדי לקבל אותו שכר מינימום. זה פשוט עושה, ואסור להסכים לעושה הזה.

לכן אני חושב, רבותי, שאנחנו עושים נכון כשאנחנו מעלים את שכר המינימום. ניתן מוטיבציה יותר טובה לעובדים לעבוד, ואז אולי אפשר יהיה גם לצמצם את הנושא של מענק אבטלה, כיוון שחוק שכר המינימום הזה, שחוקק עכשיו, ייתן תשובה יותר טובה – לא טובה מספיק, אבל יותר טובה – מהמצב הקיים עד היום.

ודבר אחרון, אדוני היושב-ראש: הרי מפעלים רבים בארץ מייצאים לאירופה ולארצות-הברית. ההכנסות שלהם הן בדולרים, התחשיב של הרווחים שלהם הוא בדולרים. היחידים שממשיכים לקבל שכר לפי שקלים ולפי חישובים של שכר מינימום או לא שכר מינימום הם העובדים. אני מכיר מפעלים שונים בארץ שמשלמים שכר לפי השכר האירופי, כי הם מייצאים לאירופה, כי הם מוכרים לאירופה, במחירים אירופיים, ומרוויחים יפה מאוד.

עמיר פרץ (העבודה):

את זה אנחנו לא רוצים – – –

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

למה? שירוויחו יפה מאוד.

עמיר פרץ (העבודה):

– – –

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אין לך מפעל – – –

אברהם פורז (מרצ):

– – – שם השכר הוא 100 דולר לחודש.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת פורז, על-פי הגישה שלך, אנחנו לעולם לא נוכל להתחרות, גם מול – – –

עמיר פרץ (העבודה):

אנחנו בעד השקל.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

מאה אחוז. אני בעד שקלים, אבל בשווה-ערך.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת עמיר פרץ, אתה לא שומע מה שהוא אומר. הוא אומר את ההיפך. הוא בעד פיחות.

עמיר פרץ (העבודה):

הוא בעד פיחות?

היו"ר ד' תיכון:

כן. הבנתי שאתה לא שומע.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת פורז, לפי גישתך, אנחנו גם לא יכולים להתחרות בטקסטיל במזרח הרחוק, וזו אמת, אנחנו לא יכולים. אנחנו גם לא יכולים להתחרות במדינות העולם השלישי. אם בארצות רבות בעולם השלישי משלמים היום שכר של 50 דולר לחודש, 100 דולר לחודש, אתה לעולם לא תוכל להתחרות במוצרים שלהם. הם תמיד יביסו אותך.

רן כהן (מרצ):

חבר הכנסת שטרית, יותר חמור מזה. לשיטתו של חבר הכנסת פורז, ככל שנתחרה יותר עם המזרח הרחוק, נהיה יותר דומים למזרח הרחוק. זה מה שאתה רוצה?

אברהם פורז (מרצ):

— — —

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת פורז, ב-1996 היצוא הישראלי בתחום ההיי-טק היה 7 מיליארדי דולר, שזה יותר מחצי מכלל היצוא הישראלי. לכן תחשוב רגע — — —

אברהם פורז (מרצ):

כל העובדים בארץ יכולים לעבוד בהיי-טק?

עמיר פרץ (העבודה):

על מה אתה מדבר – – –

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת פורז, הרי לא יכול להיות, שכל העובדים חסרי השכל, חסרי הכשרון, חסרי האמצעים וחסרי היכולת לומדים רק בירוחם, בדימונה ובאופקים, וכל העובדים שיכולים לעבוד בהיי-טק, שהם גבוה נולדים רק ברמת-אביב. אין דבר כזה. אלוהים מחלק את השכל Q. ומוכשרים ובעלי שכל ובעלי . בין בני האדם שווה בשווה. אבל, לאלה יש הזדמנות, ולאחרים אין הזדמנות. אם ניצור גם לאלה הזדמנות, חבר הכנסת פורז, אני מבטיח לך נאמנה, שרבים מהם יוכלו לעבוד בהיי-טק ולהשתכר הרבה יותר, ובסופו של דבר, בסופו של המעגל זה יהיה גם לטובת המעסיקים ולטובת המדינה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הלואי רק ש-200 שקל אלה – – –

דברי יושב-ראש הכנסת בסיום כנס החורף

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, הפסקה לשנייה, ברשותך, חבר הכנסת יוסי כץ.

עובדי הבית מסיימים את יום עבודתם, והכנסת יוצאת לפגרה, ואני רוצה להודות לכל עובדי הבית. זה היה כנס קשה, מעייף, מתיש, והכנסת יוצאת לפגרה בשעות הערב המאוחרות.

לעובדים, לכולם, מבלי לנקוב בשמותיהם – שהרי אם אני מתחיל לנקוב בשמות הקבוצות אני משמיט בוודאי מישהו, והוא אחר כך מרגיש את עצמו נעלב – אז לכל עובדי הכנסת, ללא יוצא מהכלל, תודה על מה שעשיתם, לרבות משמר הכנסת; אני חוזר ואומר, לרבות משמר הכנסת.

ולחברי הבית, כמה מלים. רבותי, היום אנחנו יוצאים לפגרה. כנס החורף התכנס לראשונה ב-7 באוקטובר. לפניכם מונחת חוברת עם נתונים סטטיסטיים שמפריכים כמה מהדעות הקדומות שהיו לתושבי מדינת ישראל אשר לנוכחות חברי הכנסת במשכן. נוכחות שיא – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

לא הונחה לפנינו חוברת כזאת.

היו"ר ד' תיכון:

נא לחלק זאת לחברי הכנסת. למה חיכו?

רן כהן (מרצ):

חברי הכנסת מחכים לזה כמו תלמידים שמחכים לציון שלישי.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

צריך גם את חתימת ההורים – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

יותר נכון, את חתימת האשה.

היו"ר ד' תיכון:

– – ויש שם הרבה הפתעות, והפתעות לטובה, וכמה מדברי הביקורת הקשים כלפי חברי הכנסת מוכחים היום כלא-מציאותיים וכלא-נכונים.

אתם זוכרים, שב-7 באוקטובר, כאשר נתכנסנו, אמרו לנו שזה יהיה המושב הכי קשה בתולדות הכנסת, כמותו לא היה וכמותו לא יהיה, בגלל הנושאים השנויים במחלוקת. קיימנו דיונים והצבענו והכרענו, ולמדו לכבד את החלטות הכנסת. ומשנתקבלו החלטות קשות הבין הציבור שזו הדמוקרטיה, וכך יש להתנהג.

אני מנצל את ההזדמנות הזאת, מודה לכולכם ומאחל לכולכם ולבני משפחותיכם חג שמח. חג שמח, והלוואי שלא ניפגש בפגרה. נראה שניפגש בפגרה, שהרי ועדות הכנסת ממשיכות להתכנס, וטוב שהן ממשיכות להתכנס, ואין הגבלה בנושא הזה. כל יושב-ראש ועדה יכול לכנס את הוועדה כרצונו וברצותו.

תודה רבה לכולכם. חג שמח גם לעיתונאים וגם לצלמים ולכל אלה שליוו אותנו במושב הקשה והמעייף, לרבות עובדי הכנסת. חג שמח לכולם.

הצעת חוק שכר מינימום (תיקון מס' 2)

התשנ"ז-1997

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ד' תיכון:

אנחנו ממשיכים בדיון. חבר הכנסת יוסי כץ, בבקשה.

היו"ר נ' מסאלחה:

רק רגע, חבר הכנסת כץ. אולי שכחת את הסדרנים, אדוני היושב-ראש. בשמך ובשמי אני רוצה להודות לסדרנים. משום מה הם נשכחו – –

היו"ר ד' תיכון:

אם אתה מתחיל בזה, אין סוף לעניין – – –

היו"ר נ' מסאלחה:

ברשותך, אני רוצה להודות גם להם ולכל האנשים ששכחנו אותם; אין כאן שכחה, אלא מפני שאתה לא רוצה להזכיר את כולם.

בבקשה, חבר הכנסת יוסי כץ.

יוסי כץ (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, קצת קשה לי לקלקל את השורה, אבל בשמחת השלמת החקיקה של החוק הזה אני חושב שצריך לציין – ואינני רוצה לומר שזה ביזיון כי אינני רוצה להגזים – שהיה מקום לצפות, שבחוק חשוב כל כך תהיה נוכחות הרבה יותר גדולה של חברי הכנסת, ולו כדי לתת ביטוי ליחסם של חברי הכנסת כלפי פועלי הייצור, העובדים שעבורם שכר המינימום – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

יוסי כץ (העבודה):

אני מתכוון גם לחברי סיעתי.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

יוסי כץ (העבודה):

בכל אופן, אני מציע שנהיה קצת יותר רציניים, מפני שכאשר מדובר בעובדים, בפועלים בעלי שכר נמוך, החוק הזה משמעותי מאוד, ואל תזלזלו בתוספת של מאות שקלים. עבורם זה הרבה מאוד כסף. אני חושב, שהכנסת היתה צריכה להפגין הזדהות גדולה יותר עם אותם אנשים.

אני שמח על כך שידידי חבר הכנסת שטרית הזכיר שיש לי מניות בחוק הזה. נכון שהצעת החוק עברה בקריאה ראשונה בניגוד לעמדת הממשלה ותוך – הייתי אומר – ספיגת ביקורת וחצים שעה שכיחנתי כיושב-ראש ועדת העבודה והרווחה, אבל אני שמח על כך, משום שהעמדה של האוצר ושל המעסיקים לא השתנתה עד עצם היום הזה. החוק הזה – – –

אברהם פורז (מרצ):

חבר הכנסת שטרית טוען שאתה התקפלת.

יוסי כץ (העבודה):

אני עוד אתייחס לזה.

החוק הזה משמש איתות כפול, קודם כול למעסיקים: דעו לכם, ההסתדרות הכללית החדשה איננה איבר מדולדל. יש לה בבית הזה בעלי-ברית, בעלי-ברית שימשיכו להילחם למען האדם העובד וייתנו לה גיבוי. יש כאן עדיין אנשים בעלי רגישות חברתית, והם לא ישלימו עם פערים בחברה.

הדבר השני, עדיף לכם, ארגוני המעסיקים, להגיע להסכמות עם הסתדרות – – –

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת רן כהן, חבר הכנסת רן כהן. חברי הכנסת.

יוסי כץ (העבודה):

עדיף לכם, המעסיקים, ואני אומר לכם זאת במלוא האחריות, לנהל משא-ומתן ענייני בתום לב וברצון, על מנת לשפר את הזכויות, עם ארגון העובדים היציג, עם ההסתדרות הכללית. משום שאם לא תעשו זאת, אנחנו, היושבים בבית הזה, בבית-המחוקקים, נתערב, ובמלוא הכוח.

החוק הזה משמש גם איתות לממשלה. הוא גם סותר את הטענה, שבעידן הבחירה הישירה נחלש כוחה של הכנסת. אדרבה, הכנסת הארבע-עשרה הרבה יותר עצמאית מהכנסת השלוש-עשרה. אולי דווקא משום שהבחירה הישירה מחזקת את ראש הממשלה ומייצבת את כיסאו, וכולנו יודעים במה מדובר. הכנסת דאגה באופן טבעי לאזן את המצב, וזה בא לידי ביטוי בעשרות או אולי במאות הצעות חוק שעוברות ויעברו בבית הזה, רובן הצעות חוק פרטיות. אני חושב שצריך לומר זאת גם בעידן הזה שאנחנו מתווכחים בו על שיטת הבחירות.

אני רוצה לסיים במחמאה ליושב-ראש הוועדה, חברי חבר הכנסת מקסים לוי, על קידום החקיקה, השלמתה, העמידה העיקשת מול האוצר והמעסיקים. אינני יודע אם הזכירו זאת, אבל מגיעה מלת תודה לד"ר לינדה עפרוני, שעזרה לנו רבות בקידום החקיקה לקראת הקריאה הראשונה. כמובן, תודה למי שמשמש המצפון והדוחף בוועדה, עורך-הדין משה בוטון.

ומלה אחרונה לגברת אסתר אדלר, שעבדתי במחיצתה. אמרתי הבוקר שאני יכול רק להצטער על כך שלא חזרתי אחרי הבחירות לעבוד במחיצתה, אבל אלה הן תוצאות הבחירות ואני שמח שחברי מקסים לוי עושה זאת, ועושה זאת יפה. הגברת אסתר אדלר שירתה הרבה שנים את הוועדה, במסירות וביעילות, והיא היתה בעצם הגורם שיצר את הרציפות בין יושבי-ראש הוועדה בצורה הטובה ביותר, היעילה ביותר והחברית ביותר. אני מאחל לך בריאות טובה גם בהמשך דרכך. תודה.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה. הסתייגות לחבר הכנסת אפי אושעיה, ואחריו – חבר הכנסת יורי שטרן. אנחנו מתקרבים לסיום הדין בחוק הזה. אם הוא איננו – חברת הכנסת סופה לנדבר, ואחריה – חבר הכנסת אברהם פורז. יש לך חמש דקות, בבקשה.

אפי אושעיה (העבודה):

יש לי שתי הסתייגויות, אין לי עשר דקות?

היו"ר נ' מסאלחה:

לשם החוק יש הסתייגות אחת.

אפי אושעיה (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מצטרף לכל הברכות לאסתר, שאמרו שהיא עבדה 47 שנה. זה יותר מהגיל שלי. היא באמת ראויה לכל שבח והוקרה.

תודה ליועץ המשפטי, לכל הצוות וליושב-ראש ועדת העבודה והרווחה מקסים לוי.

אני אגיד לכם משהו בנימה אישית. כשבאתי לוועדת העבודה והרווחה חשבתי שאני, כמרכז האופוזיציה בוועדה, אהיה אופוזיציונר לממשלה, נפעל נגד הממשלה, גם באופן אישי אבל גם נעביר החלטות בניגוד לעמדות הממשלה.

היו"ר נ' מסאלחה:

במיוחד שבאת מההסתדרות.

אפי אושעיה (העבודה):

התברר לי שהאופוזיציונר הראשי בוועדת העבודה והרווחה הוא דווקא מקסים לוי.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

ברוך הבא לקואליציה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

כל שוחרי טובת הפועלים במפלגת העבודה, כשהליכוד בשלטון, נמצאים בקואליציה.

אפי אושעיה (העבודה):

חבר הכנסת ריבלין, יש לי מחלוקת פוליטית גדולה מאוד אתך, אבל לצערי הרב בעניין הזה אני מסכים. מפלגת העובדים במדינת ישראל – תראה כמה נמצאים כאן ממפלגה סוציאליסטית שאף עובד לא מצביע בשבילה.

ענת מאור (מרצ):

אל תגן על הממשלה.

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת ריבלין, כל הכבוד לך, אתה מקבל רשות דיבור. תתרכז בהסתייגות שלך.

אפי אושעיה (העבודה):

ענת, לא הגנתי על הממשלה אלא הגנתי על מקסים לוי, ואני חושב שהוא ראוי לכל השבחים, ואני מצרף את הברכות שלי, בוודאי ליוזמי החוק, וליושב-ראש ועדת העבודה והרווחה יוסי כץ, שהוביל את החוק שאושר בכנסת הזאת.

אני רוצה לומר, שהחוק שיאושר בכנסת הזאת, אני מקווה, הוא למעשה התערבות ביחסי העבודה במשק הישראלי. הייתי מעדיף מצב שבו לא היינו צריכים להתערב ביחסי העבודה במשק וההסתדרות הכללית היתה מבצעת הסכם עם המעסיקים, שיביא לכל התיקונים שיש בתיקון לחוק שכר מינימום. לצערי הרב, המעסיקים לא נענו במשא-ומתן עם ההסתדרות לתביעות ההסתדרות בעניין הזה, והמחוקק צריך להתערב על מנת להביא לתיקונים, שבסופו של דבר יביאו בסך הכול – מבחינת השכר אני רוצה שנדע על מה מדובר: מדובר על 2,349 ש"ח לחודש. 2,349 ש"ח עדיין משתכרים במדינת ישראל, או ישתכרו. זה כל תיקון החוק.

אני מבקש לנצל את ההזדמנות, אדוני היושב-ראש, ברשותך, ולומר דבר-מה בהתייחס להסתדרות. הייתי מזכיר מועצת פועלים עד לפני תשעה או עשרה חודשים. בחברה הישראלית נוצר פרדוקס, והוא שלהיות חבר בהתאחדות התעשיינים או בהתאחדות הסוחרים או בכל מיני פורומים שקשורים לבעלי הון במדינת ישראל זה כבוד גדול, אבל מי שרוצה להיות חבר בהסתדרות עובדים על מנת להגן על זכויותיו – ניסו לגרום לכך קבוצות מסוימות באוכלוסייה הישראלית, זה כאילו בושה. זה כאילו לא רצוי, כאילו אין צורך בהסתדרות חזקה. אני שמח שמספר החברים בהסתדרות הולך וגדל, מספר העובדים בתוך ההסתדרות הולך וצומח, מתוך הבנה שאם העובדים לא יתארגנו למען עצמם לא יהיה מי שידאג להם.

אברהם פורז (מרצ):

הכנסת דואגת להם.

אפי אושעיה (העבודה):

פורז, יש לך עמדה ואנחנו מכירים אותה. אני לא מתפלא. אם העובדים היו צריכים לסמוך עליך, אוי ואבוי להם ולמצבם. אני לא אומר לך את זה בנימה אישית. אני מעריך אותך כפרלמנטר מצוין, אבל העמדות שלך באות לידי ביטוי פה בכנסת, ואני שמח שיש הסתדרות עובדים, שהיא היחידה במשק שמגינה באופן כזה או אחר על העובדים. אפשר להתווכח על זה, אבל מי יגן על העובדים הללו? הממשלה? המעסיקים? שכר המינימום הוא תיקון – – –

אברהם פורז (מרצ):

חוק שכר מינימום הוא לא עבודה של ההסתדרות, עם כל הכבוד, אלא של הכנסת.

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת פורז, אתה מסתייג והוא יתחיל לקרוא לך עכשיו קריאות ביניים. לא נוכל לסיים את הדיון בחוק. אני מבקש שתסיים.

אפי אושעיה (העבודה):

אדוני, אני מבקש לומר, שהמשק זקוק למעשה לשינוי מבני, ולצערי הרב המעסיקים ניצלו לפעמים באופן ציני עובדים. במקום להשקיע בצידוד, בפיתוח ובהתחדשות, העסיקו כוח עבודה זול שבא לשרת אותם. יש שני שווקים במשק הישראלי – המשק הראשי והמשק המשני. מי עובד במשק המשני? חיילים משוחררים, עולים חדשים, ערבים, נשים ואנשים מעיירות פיתוח. למי אנחנו דואגים בתיקון הזה? אנחנו דואגים לאוכלוסיות האלה.

אדוני היושב-ראש, לסיום אני רוצה לומר, שאני לא מתעלם מהמצוקה שיכולה להיות למעסיקים, ובחוק הזה ניסיתי לשתף פעולה עם המעסיקים ולראות איך אפשר להבטיח את זכויותיהם. אני מנצל את הבמה הזאת כדי לקרוא לשר האוצר לעשות את המירב האפשרי בתקופת הביניים אחרי שהחוק הזה יתקבל, עד אשר יתייצבו מחדש המעסיקים אשר מעסיקים כוח עבודה על בסיס שכר מינימום, לתת להם את מירב הסיוע, על מנת שמפעלים לא ייסגרו. תודה רבה.

הי"ר נ' מסאלחה:

תודה. רשות הדיבור להסתייגות לחבר הכנסת יורי שטרן. אחריו – חברת הכנסת סופה לנדבר – היא איננה, ואחריה – חבר הכנסת אברהם פורז. יש לך חמש דקות, בבקשה.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, החוק המוצע הוא תוצאה של פשרה בין הצעות ודרישות של אותם חברי כנסת שביקשו הגדלה מסיבית יותר של שכר המינימום, קצב מואץ של עדכון שכר המינימום, לבין הכרה במציאות הכלכלית, שבה גם דאגה למעוטי יכולת יכולה לגרום לנזקים, שיגרמו נזק סופי לאותם מעוטי יכולת.

אני חושב, שהחוק המוצע מתאזן איכשהו בין שתי הדרישות האלה, הדרישות הסוציאליות והדרישות הכלכליות. עם זאת, אין ספק שהמאבק האמיתי נגד העוני והמסכנות במדינת ישראל לא צריך להיות מאבק על גובה שכר המינימום; הוא צריך להיות מאבק על צמצום מספר העובדים שמקבלים שכר מינימום. המאבק הזה מחייב צמיחה כלכלית, והצמיחה הכלכלית מחייבת השקעות ויזומה פרטית.

אנחנו, בהגדלת שכר המינימום, נותנים סיוע מינימלי, בעצם, למשפחות רבות, שמשתכרות היום סכומים שאינם יכולים לאפשר קיום בכבוד. אבל החוק הזה, עם כמה החלטות של הממשלה, מביא הרבה מאוד עסקים, ובראש ובראשונה עסקים קטנים, שהם עצמם נמצאים בשכבה סוציאלית חלשה, לסף פשיטת הרגל.

לכן, בדיון הזה על שכר המינימום שגובהו סוכם עם משרד האוצר, אני רוצה לקרוא למשרד האוצר, למשרדי ממשלה אחרים ולממשלה כולה לעשות רוויזיה מוחלטת בשורת הצעדים שנקטו השנה, שכולם יחד מקשים מאוד על היזמים ועל המעסיקים, ויביאו כתוצאה מכך לאבטלה, לגידול העוני ולא לצמצומו.

אני מתייחס בראש ובראשונה לחוק ההסדרים, שלפיו המעסיקים צריכים היום לשלם תשעה ימי חופשת מחלה במקרים של תאונת עבודה, ועוד שורת צעדים, שכמו שאמרתי, כולם יחד יוצרים מצב שבו במקום לעודד את הקהילה העסקית ולסייע לה להוציא את המשק מהמיתון ולהביא לצמיחה כלכלית, אנחנו מכניסים את המשק למיתון עמוק יותר.

לכן, עם ההצבעה שלנו בעד החוק הזה – שהוא, כמו שאמרתי, הצעת פשרה – אני קורא פה לכל הגורמים הרלוונטיים לשנות כמה חוקים וכמה החלטות שנתקבלו במסגרת התקציב של השנה הזאת לטובת המגזר העסקי.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה רבה. חברת הכנסת סופה לנדבר – איננה. חבר הכנסת אברהם פורז. חמש דקות.

אברהם פורז (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אני מבהיר, שאני מביע את העמדה הזאת בשם שינוי ולא בשם מרצ, לפי בקשת חבר הכנסת רן כהן.

ענת מאור (מרצ):

וענת מאור.

אברהם פורז (מרצ):

וענת מאור וחיים אורון. כל מי שרוצה, אני מוכן לפי בקשתו.

חיים אורון (מרצ):

כל הכבוד, מחיים אורון אתה מקבל הוראות, לא בקשות.

אברהם פורז (מרצ):

נכון.

אדוני היושב-ראש, אני אצביע נגד החוק, ואני מצטער על כך שאני מקלקל פה את החגיגה.

היו"ר נ' מסאלחה:

לשם שינוי.

אברהם פורז (מרצ):

החוק הזה, ובכך אין לי ספק, הוא חוק שבו גלומות, כמובן, הרבה כוונות טובות של מציעיו. מי מאתנו איננו רוצה, שאדם העובד בשכר המינימום, שהיום הוא פחות מ-2,100 שקלים לחודש, יקבל יותר. ולמה שיגיע רק ל-2,349 שקלים? הלוואי שיגיע ל-5,000 ואולי יותר מזה. כך שנטיית הלב היא כמובן תמיד לומר: אני בעד החלש, אני בעד זה שמקבל מעט ולהגדיל לו את השכר. כנגד זה מביאים, כמובן, את מנהלי הבנקים ואפילו את שכר חברי הכנסת. אז בכלל החגיגה גדולה.

אבל, רבותי חברי הכנסת, החוק הזה יגדיל ויגביר אבטלה.

ענת מאור (מרצ):

איך נסגר "כיתן דימונה" – – – לפני החוק הזה – – –

היו"ר נ' מסאלחה:

אבל מותר לו להביע דעה אחרת.

אברהם פורז (מרצ):

נכון, היו מפעלים שנסגרו לפני כן. כשמישהו מידרדר, אפשר, כמובן, לשים רגל על ה"ברקס", ואפשר לתת עוד גז; אז מידרדרים עוד יותר.

יש היום מפעלים בישראל המתחרים בשכר המשולם בארצות העולם השלישי ובארצות מזרח-אירופה, ששם כולכם יודעים שהשכר הוא פחות מ-100 דולר בחודש. גם עם ירדן. אתם יודעים, שחלק מהיצרנים הישראליים התחילו להעביר פסי ייצור לירדן וחלק גם למצרים. אחר כך יבואו חברינו הערבים ויאמרו לנו, שנסגרה מתפרה בגליל, ושם אין אלטרנטיבה של היי-טק.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

כבר סגרו.

אברהם פורז (מרצ):

סגרו, אז יסגרו גם הלאה, גם מה שיש יסגרו. ושם אין אלטרנטיבה של היי-טק.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אבל באלה שנסגרו, הפועלים קיבלו 700-800 שקל לחודש, מתחת לשכר המינימום.

אברהם פורז (מרצ):

אני יכול לומר לך, חבר הכנסת דראושה, שיש פה דבר פשוט. החוק הזה, המתמטיקה הפשוטה שלו היא 125 מיליון שקלים למעסיקים יותר כל חודש על עצם החוק. כל אחד יודע, שכשמתחילה זחילת השכר בשכר המינימום, הרי אתה לא יכול להשאיר את מנהל העבודה שהרוויח, נניח, 300 שקל מעל שכר המינימום באותה נקודה, כי יש גם מה שנקרא הפרשיות, ואז הכול קופץ כלפי מעלה. זה מייקר עלויות של עבודה, והתוצאה הסופית היא הגדלת האבטלה וסגירת מפעלים. חבר הכנסת מאיר שטרית אמר שהם ייסגרו. אני לא חושב כך. אני חושב שזו טעות.

אני רואה בהבאת החוק הזה כאן כישלון מוחץ. דן מרידור, שר האוצר, במקום להתייצב באומץ עם עמדתו שהיתה נגד החוק, הלך ונכנע. הוא איננו פה בכלל, הוא לא מנהל אפילו קרב, לא מנסה אפילו לבלום את החקיקה הזאת, שהוא חושב שהיא רעה. גם מרבית הכלכלנים במשרדו ובבנק ישראל, כך אני מניח, חושבים שזה חוק רע. אבל הוא בא להגן עליו, אז מה יש בידנו לעשות.

אני חושב, שגם ההסתדרות, חבר הכנסת עמיר פרץ – אין לכם במה להיות גאים. אם הייתם חזקים מספיק, כמו שאמרו פה, הייתם יכולים להביא את המפעלים לשלם שכר מעל שכר המינימום בלי צורך בהתערבות הכנסת. אם הכנסת צריכה להתערב, אתם לא מצליחים, כנראה, לעשות זאת על-ידי נקיטת צעדים ארגוניים, וחבל. אני בעד הסתדרות חזקה, בעד הסתדרות שתביא הישגים לעובדים באופן ארגוני.

עמיר פרץ (העבודה):

היית רוצה שנשבית את המשק לעניין שכר מינימום?

אברהם פורז (מרצ):

לא.

עמיר פרץ (העבודה):

אחר כך היו אומרים שאני חסר אחריות.

אברהם פורז (מרצ):

חבר הכנסת עמיר פרץ, אם אתה שואל אותי בשל מה עדיף שתשבית את המשק – אני נגד שתשבית. אבל בוודאי אל תשבית בפעם הבאה משום שמישהו לא נעתר לצו של בית-הדין לעבודה. זאת אל תעשה, תעשה דברים אחרים.

אני חושב, שחבר הכנסת מקסים לוי הוכיח באמת אומץ לב, והוא באמת האיש שבונה את גשר. אני חושב, שאם הוא יכול לצפצף ככה על הממשלה ועל הקואליציה ולעשות מה שהוא רוצה לשיטתו – ואני חושב שהוא טועה – יש לו ניצחון גדול היום, ניצחון על העמדה הרשמית של הממשלה ועל הליכוד כולו. מבחינה זו הוא ראוי להוקרה. אני לא מסכים אתו, אני חושב שזו טעות.

אני רוצה לומר, אדוני היושב-ראש, שאחת הרעות החולות של המשק הישראלי בכלל היא בעיית העובדים הזרים. העובדים הזרים גורמים לעודף כוח-אדם, וכתוצאה מכך – לירידת שכר העבודה, משום שאז יש, כמובן, עובדים די הצורך שמוכנים לעבוד בשכר נמוך, ואז יש התערבות של החוק.

אני רוצה להגיד לכם, שבחלק גדול מהמקרים החוק הזה לא ייאכף, משום שגם למעסיק וגם לעובד יש עניין להעלים את העובדה שהשכר יותר נמוך. אבל אם הוא ייאכף, יהיה עוד יותר גרוע, משום שאז יש סכנה גדולה מאוד של סגירת מפעלים, ויש, כמובן, סכנה של זחילת שכר, והיא בסופו של דבר תביא, להערכתי, לייקור עלויות הייצור בכמה מיליארדי שקלים בשנה. כי מ-125 המיליון האלה יהיה איזה גלגל שיסתובב, אני לא יודע עד כמה. בסופו של דבר תהיה פגיעה במשק הישראלי.

לכן, אדוני, אני אומנם לא סוציאליסט, אבל גם אילו הייתי סוציאליסט הייתי מצביע נגד החוק הזה.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה רבה. יושב-ראש ההסתדרות, מהמיקרופון – שתי דקות. חבר הכנסת רן כהן – דקה, ואחר כך חבר הכנסת דוד טל – חמש דקות. בבקשה.

עמיר פרץ (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי חבר הכנסת מקסים לוי, יושב-ראש הוועדה, אני רוצה לברך אותך על כך שנפל בחלקך להשלים מלאכה שחברים רבים נאבקו עליה. בהחלט לזכותך ייאמר, שאתה עושה זאת ללא מורא, ללא פחד. אתה הופך את המסר היוצא מן הכנסת למסר הפוך מהמסר שחבר הכנסת פורז הציגו כאן.

אני מציע, חבר הכנסת פורז – הפכת עכשיו לנציג המעסיקים, נראה שזאת ה"נישה" היחידה שאתה בונה עליה, שבשלה יצביעו בשבילך, כי העובדים אבודים מראש, מבחינתך. בטקטיקה הזאת אני מסכים לניתוח שלך, זה בסדר; אלא שהמעסיקים מעטים, עדיין. הם לא יסגרו לך מנדט. אז למה לך להיות רע כל הזמן? רע – מילא, אבל לפחות טיפה חכם. העסק כבר עובר; תגיד: שר האוצר איננו, אז אני, לפחות ביום הזה של הסכמה, מצביע אתכם. גם להיות רע וגם לא להיות חכם מספיק? אני מציע לך, אולי רגע לפני ההצבעה, תצטרף לקונסנסוס הזה סביב שיפור שכרם של העובדים בשכר מינימום.

אני רוצה לומר כי טוב שהכנסת מעבירה מסר למעסיקים, שבמקום שבו המעסיקים לא יבינו שיש גזירה שהציבור לא יכול לעמוד בה – והעובדים בשכר מינימום לא יוכלו לעמוד בגזירה של שכר כל כך נמוך, ובמקום להתיש את הארגונים במשך שנה וחצי של משא-ומתן, היו צריכים להגיע להסכמות והכנסת לא היתה צריכה לבוא ולהידרש לעשות חקיקה. וטוב שהמעסיקים ידעו, שיש כנסת בישראל והיא גם שוט מדרבן כדי להגיע להסכמות במסגרת משאים-ומתנים.

והדבר האחרון, אדוני היושב-ראש: רצוי שנאמר בפה מלא, חברי פורז, שכר נמוך זה מתכון למדינה מפגרת. בכל מקום שבו השכר נמוך הטכנולוגיה נעצרת. בכל מקום שבו מעסיקים יכולים להעדיף עבודה זולה על פני פיתוח טכנולוגי, על פני השקעה בהון האנושי, תמיד יעדיפו את העבודה הזולה על פני השקעות כאלה. ולכן, ייתכן מאוד שחלק מהבשורות הרעות שלך יתגשמו, אבל כנראה הן היו מתגשמות בכל מקרה. אבל, אם נגדיל את השכר, המעסיקים ידעו להשקיע גם בהון האנושי וגם בפיתוח הטכנולוגי של מדינת ישראל. אם נבנה משק עם שכר נמוך, נמצא את עצמנו במשק מפגר, שבסופו של דבר יהפוך בלתי יעיל וחסר יכולת להתחרות.

לכן, אני מברך את כל העושים במלאכה ומודה לחברים שהביאו את זה היום כמתנת סיום של מושב הכנסת הזה.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה. חבר הכנסת רן כהן, דקה, ואחר כך חבר הכנסת דוד טל, אחרון.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אני חושב שיושב-ראש הכנסת זוכר – בתור מי שהגיש את הצעת החוק המקורית על שכר מינימום ב-1986 אני רוצה לברך את אלה שבאים היום ומוסיפים לו תיקון – גם את היוזמים וגם את יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה.

אבל, שתי הערות בקצרה; האחת, לחברי חבר הכנסת פורז. אני רוצה להגיד לך, מה שאמרת הוא פשוט חסר שחר. כשאנחנו העלינו אז את חוק שכר המינימום, הוא היה 29.5% מהשכר הממוצע במשק. נסגרו אז מאות מפעלים. לאחר שחוקקנו את החוק והעלינו ל-45%, קצב סגירת המפעלים ירד. אני אומר את זה באחריות. זה דבר אחד.

קריאה:

רן כהן (מרצ):

לא. אגב, תעלה עוד יותר, אני רציתי 50%.

הדבר השני זה לגבי -- --

אברהם פורז (מרצ):

שאול יהלום (מפד"ל):

רן כהן (מרצ):

חבר הכנסת פורז, תקשיב, תלמד להקשיב. מה לעשות.

הדבר השני – אני רוצה לומר לך גם עוד דבר אחד, כדאי ללמוד בתבונה: היה אז ויכוח קשה מאוד, מה גורם לפריצת שכר ולאינפלציה: האם השכר הגבוה למעלה הוא שמושך כלפי מעלה, או שכר המינימום הוא שדוחף מלמטה? היה ויכוח ענק. כמובן, האוצר, בנק ישראל והתעשיינים היו נגד שכר המינימום, ואנחנו טענו שהשכר הוא גבוה. תסתכל מה קרה במשק. מי שמושך לפריצות שכר זה השכר הגבוה ולא השכר הנמוך. ואני מציע לקבל את זה.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה לחבר הכנסת רן כהן. חבר הכנסת דוד טל, בבקשה. פשוט השם שלך נשמט מהמסתייגים. שאלנו את היועץ המשפטי. אז הצדק יעשה, הוא יסתייג, אחר כך ידבר יושב-ראש הוועדה, ונצביע בתוך חמש, שבע דקות.

דוד טל (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, אישי הכנסת, אני סבור, כפי שסבור חברי חבר הכנסת שטרית, שהיום הזה הוא יום חג לכנסת ישראל וגם למשתכרים בעשירון התחתון.

צר לי שראיתי במהלך הדיונים בנושא הזה את התנגדות פקידי האוצר והתעשיינים, וכל אחד ונימוקיו עמו. לצערי, אותם פקידי אוצר, אדוני היושב-ראש, לא רואים מעבר למספרים. מרצדים לנגד עיניהם רק המספרים. לא מעניינים אותם האנשים, לא מעניינים אותם הרגשות, התחושות של האנשים, אוזנם לא כרויה לרגשות לב הציבור, וכל מה שמעניין אותם אלה המספרים שיסתדרו להם בתקציב כזה או תקציב אחר.

לא ראיתי גם, אדוני היושב-ראש, שפקידי האוצר, בכלל זה שר האוצר בכבודו ובעצמו, יוצאים חוצץ נגד בונוסים כאלה ואחרים, במספרים אסטרונומיים כמו 600,000 שקל, שעובד שמשתכר שטר מנימום נחוצות לו 22-25 שנות עבודה – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת טל, אדוני היושב-ראש בפועל – – –

דוד טל (ש"ס):

זה רק מהיום בערב.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני חושש ש-200 שקל – לא צריך לעשות צחוק מהעבודה – לא יקדמו ל-600,000 שקל.

דוד טל (ש"ס):

אבל, אדוני היושב-ראש, אני רוצה לומר מעבר לכך. ההפרשים עצומים. המתנות האלה שאפשר לתיתן מגופים ציבוריים – רק ב-1983, מדינת ישראל, האוצר תמך בבנקים ב-10 מיליארדי דולר, 10 מיליארדי דולר שיצאו מאותם אנשים, מאותם 500,000 עובדים שהיו יכולים לקבל חלק גדול מזה.

אברהם פורז (מרצ):

— — —

דוד טל (ש"ס):

סליחה, חבר הכנסת פורז, אתה ידוע כאדם שמתנגד לעובדים, אתה ידוע כאדם שדורס ברגל גסה כל חלקה טובה של הטבות לעובדים, אתה ידוע כאדם חסר רגישות וקהה חושים שאין כמותו. בכנסת ישראל אני לא זוכר אדם כמוך, ואתה מתגאה בזה ואין לך שום בעיה לעמוד פה ולהציג מין עמדה שכזאת. על מה אתה שמח? על מה גאה? שאתה חי ממשכורת של 22,000 שקל, והוא חי מ-10% משלך? כלום אתה ובניך ומישהו אחר שאתה מכיר יכול לחיות עם 2,350 שקל? זו משכורת? מישהו מכך, חברי הכנסת, סבור שאפשר לחיות עם דבר כזה? אפשר ללכת עם זה למכולת? מה הוא ישלם? – ארנונה, מים, חשמל, טלפון, מה הוא ישלם? תאמר לי אתה, תהיה ישר וכן. כמו שאתה יודע להיות פרלמנטר טוב, תקום עכשיו ותסביר איך אפשר לחיות עם דבר כזה.

אברהם פורז (מרצ):

— — — 100 דולר.

דוד טל (ש"ס):

דבר כזה מביא רק להגדלת פערים במדינת ישראל. דבר כזה מביא רק לבעיות חברתיות במדינת ישראל. דבר כזה מביא אותנו שנשב על חבית חומר נפץ במדינת ישראל, ואתה בשלך, ולא מעניין אותך — — —

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת פורז, תירגע.

דוד טל (ש"ס):

אתה מתעלם מאותו ציבור של עובדים שממשיך להיות קשה-יום וממשיך להזיע ולעמול מאוד מאוד קשה כדי לפרנס את המשפחה.

חיים אורון (מרצ):

אברהם פורז (מרצ):

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת אורון. חבר הכנסת רן כהן. המשולש של מרצ, אני מבקש מכם. בבקשה, חבר הכנסת דוד טל, תנסה לסיים.

דוד טל (ש"ס):

יש לי עוד זמן, עוד לא סיימתי.

אברהם פורז (מרצ):

דוד טל (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לומר שאני חושב – – –

רן כהן (מרצ):

אברהם פורז (מרצ):

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת רן כהן. חבר הכנסת פורז, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה. אני מבקש ממך.

דוד טל (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, אני חושב – – –

אברהם פורז (מרצ):

– – –

היו"ר נ' מסאלחה:

אבל היפותטית מותר לו לשאול.

חיים אורון (מרצ):

– – –

דוד טל (ש"ס):

חבר הכנסת פורז, אם תלמד להקשיב, כדברי ידידי חבר הכנסת רן כהן, אני חושב שגם תשכיל.

אדוני היושב-ראש, אני סבור, שאנחנו בוועדת העבודה והרווחה צריכים להמשיך לראות, לבדוק ולעשות ככל יכולתנו לצמצום הפערים הללו. אנחנו צריכים למצוא את נקודת האיזון בנושא הזה כדי להיטיב עם האנשים ככל אשר ניתן, משום שאחרת נשלם את זה במקומות אחרים.

לעצם הנושא, אני רוצה להודות מאוד מאוד לשר העבודה והרווחה על תרומתו לנושא, הגם שהממשלה החליטה כפי שהחליטה. הוא נתן לנו גיבוי מאחורי הקלעים, וגם בוועדת העבודה והרווחה. אני רוצה להודות ליושב-ראש הוועדה מקסים לוי, שדחף את הנושא הזה, ואין לי שום ספק, אדוני היושב-ראש, שללא הנחישות והנחרצות שלו, וללא השימוש בכל מיני מהלכים פוליטיים כאלה ואחרים, הנושא הזה לא היה מובא היום. אני חושב שזה יום, כפי שאמרתי, יום חג לכנסת ולעושים במלאכה.

אני שוב רוצה להודות לכל חברי בוועדת העבודה והרווחה שנתנו יד לנושא הזה, וברור שלשלמה כהן, נציג הביטוח הלאומי, וליועץ המשפטי מר בוטון, ולגברת אסתר אדלר, מנהלת הוועדה, ולכל מי

שעשה לטובת הנושא הזה. אני סבור שמכאן אנחנו יכולים לצאת היום ולסיים את הכנס הזה בתחושה טובה יותר, שבכל אופן חוק שכזה, מאוד מאוד חברתי, הגם שחבר הכנסת פורז לא מרוצה ממנו, עובר כאן היום בכנסת. תודה.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה לחבר הכנסת דוד טל. אני מזמין את יושב-ראש הוועדה, חבר הכנסת מקסים לוי, בבקשה. ואנחנו מייד עוברים להצבעה.

מקסים לוי (יו"ר ועדת העבודה והרווחה):

ברשותכם, אדוני היושב-ראש, חשוב היה לי לשמוע את כל ההדים מצד כל חברי הכנסת שהסתייגו לשם החוק. אני רוצה להודות מכאן לשר העבודה והרווחה על עמידתו, גם משום שוועדת שרים לחקיקה המליצה, בעצם, שלא לאשר את חוק שכר מינימום. הוא עמד על כך, ואכן דעתו נשמעה בכמה ישיבות של הוועדה. מגיע לו היום יישר כוח. אני חושב, שיש לו רגישות חברתית, והוא פועל במסגרת הרגישות החברתית הזאת במגזרים רבים מאוד. בנושא שכר המינימום מגיעה ברכת "כל הכבוד" לשר העבודה והרווחה על תמיכתו בחוק לכל אורך הדרך.

רענן כהן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש לפנות לכל חברי בבקשה להוריד את כל ההסתייגויות, וניגש ישר להצבעה.

קריאות:

מורידים, מורידים.

היו"ר ד' טל:

אני מניח שכולם הורידו את ההסתייגויות.

חברי הכנסת, אני רוצה לנצל את זכותי כיושב-ראש הישיבה הזאת, ומעבר לדברים שכבר נאמרו אני רוצה לומר, שאני מקווה מאוד שהכנסת כולה תתלכד סביב החוק הזה.

חיים אורון (מרצ):

לא, לא, אסור לך.

היו"ר ד' טל:

אסור לי? סליחה, סליחה. אגיד לכם את האמת.

חיים אורון (מרצ):

טוב; אמרת – אמרת. אתה היושב-ראש.

קריאה:

יהיה רוב מסיבי.

היו"ר ד' טל:

בסדר. אני לא חוזר בי. אנחנו עוברים להצבעה. ההסתייגויות ירדו כולן. נכון?

קריאות:

כן, כן.

היו"ר ד' טל:

אין הסתייגויות. חברי הכנסת, אנו עוברים להצבעה. חבר הכנסת אורון, אני יכול לומר, שאני שמח שנפלה בזכותי האפשרות הזאת לנהל את ההצבעה הזאת. את זה אפשר לומר?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

נפלה בידך הזכות.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת אורון, אגיד לך עוד דבר. חשבתי שעד שאסיים – – –

חיים אורון (מרצ):

— — —

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על החוק בקריאה שנייה. מי בעד?

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

על אילו סעיפים ההצבעה?

היו"ר ד' טל:

על כל החוק, על סעיפים 1-12. אין הסתייגויות. כל ההסתייגויות ירדו.

הצבעה מס' 14

בעד סעיפים 1-12 – 28

נגד – 1

נמנעים – אין

סעיפים 1-12 נתקבלו.

היו"ר ד' טל:

28 בעד, אחד נגד, אין נמנעים. אני קובע שהחוק עבר בקריאה שנייה.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה בקריאה שלישית. מי בעד?

הצבעה מס' 15

בעד החוק – 27

נגד – 1

נמנעים – אין

חוק שכר מינימום (תיקון מס' 2), התשנ"ז-1997, נתקבל.

היו"ר ד' טל:

עדיין מתנגד אחד, 27 בעד. אני קובע, שהצעת חוק שכר מינימום (תיקון מס' 2), התשנ"ז-1997, עברה בקריאה שלישית. תודה רבה, חברי הכנסת.

הצעת החלטת שכר שרים וסגני שרים (תיקון), התשנ"ז-1997

היו"ר ד' תיכון:

נעבור להחלטה המעודכנת של הכנסת בנושא שכרם של סגני השרים. יושב-ראש ועדת הכספים, חבר הכנסת רביץ, בבקשה.

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אפרופו שכר מינימום אני מתכבד להגיש הצעת החלטה מעודכנת.

חברי הכנסת, מונחת בזאת על שולחן הכנסת הצעת החלטה לקביעת שכרם של סגני השרים. אני מבקש להסביר את הנושא. עד תחילת כהונתה של הכנסת הארבע-עשרה היתה קביעת שכרם של ראש הממשלה, השרים וסגני השרים מסורה בידי ועדת הכספים.

בסעיף 45 לחוק-יסוד: הממשלה נקבע, כי החל מן הכנסת הארבע-עשרה תיקבע משכורתם של המפורטים לעיל בחוק או בהחלטה של הכנסת או של ועדה ציבורית שהכנסת מינתה לכך.

בכנסת השלוש-עשרה קבעה ועדת הכספים הפרשיות בין שכרם של חברי הכנסת לבין שכרם של ראש הממשלה, השרים וסגני השרים, וגם קבעה, כי שכרו של ראש הממשלה יהיה 25% מעל שכר חבר הכנסת, שכר שר יהיה 12.5% מעל שכר חבר הכנסת ושכרו של סגן שר יהיה כשכרו של חבר הכנסת.

הואיל והכנסת דחתה את הצעתו של יושב-ראש הכנסת בדבר הקמתה של הוועדה הציבורית לפי חוק-יסוד: הממשלה, ולפיכך היא הגוף היחיד כיום – כלומר הכנסת – שמוסמך לדון בנושא, מוצע שהכנסת תקבל את הצעת ההחלטה המצורפת, הקובעת בינתיים ששכר סגן שר יהיה כשכר חבר כנסת. בדרך זו כל שינוי שיתקבל לגבי חברי הכנסת יקבל גם ביטוי לגבי סגני השרים.

לגבי שכר ראש הממשלה והשרים ייערך דיון נוסף בוועדת הכספים. הוא הדין לגבי דרישת סגני השרים לתיקונים נוספים בשכרם.

אני רוצה להסביר את דחיפות ההצעה הזאת. הרי מ-1 באפריל אמורים חברי הכנסת לקבל תוספת של 6.9% למשכורתם, וסגני השרים לא יקבלו את התוספת הזאת. כך ייווצר אבסורד כזה, שסגני שרים, שעבודתם אולי רבה יותר מזו של חבר כנסת רגיל, מן השורה, יקבלו שכר נמוך יותר, וזה אינו ראוי.

לכן, אני מציע לחברי הכנסת להצביע בעד הצעת ההחלטה הזאת. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת יהלום, אבל בקיצור.

שאלו יהלום (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה רק להביא לידיעת חברי הכנסת דבר שאולי כבר פורסם. חבר הכנסת אברהם רביץ, יושב-ראש ועדת הכספים, ואני הגשנו הצעת חוק פרטית – לא הייתי אומר בהנחיה, אבל ודאי שבעידודו של יושב-ראש הכנסת. לפי הצעת החוק הפרטית שתבוא לקריאה טרומית לאחר הפגרה, כל נושאי המשרות במדינה – חברי הכנסת, השרים, נשיא המדינה, השופטים, מבקר המדינה, נגיד בנק ישראל, המשנה לנגיד בנק ישראל – שכר כולם ייקבע מעתה ואילך על-ידי ועדה חיצונית. לא האנשים עצמם יקבעו את שכרם. אני חושב, שאם החוק הזה יתקבל זו תהיה מהפכה. התחלנו בה דווקא בכנסת, במה שקרוי ועדת רוזן-צבי. זו תהיה מהפכה שתוציא את ההחלטה על שכרם של הנבחרים בדרגות הגבוהות ביותר מידיהם שלהם, ובכך תביא למינהל תקין יותר ולטוהר המשכורות והשכר של נושאי משרות אלה. היא גם תשמש בכך, במידה מסוימת, דוגמה לשכר הבכירים שהיינו עדים לניפוחו ולהגזמתו בחודשים האחרונים.

כאן נוצר עיוות, כפי שהסביר לנו יושב-ראש ועדת הכספים, ואני באמת מצטרף וקורא לכנסת לקבל את החלטתה של ועדת הכספים. אני מציע ומבקש מכל חברי הכנסת לתמוך בהצעה שתובא לאחר

הפגרה, כדי להגיע באמת ליתר ניקיון כפיים בעניין ולמצוא הסדר חוקי מכאן ואילך לשכר הנבחרים. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. רבותי, לפני שאנחנו מצביעים – אל תדאג, חבר הכנסת בניזרי, זה יאושר – – –

שלמה בניזרי (ש"ס):

רציתי להזכיר לו, שגם אחרי ועדת רוזן-צבי הציבורית הרינונים אחר משכורות חברי הכנסת לא פסקו.

היו"ר ד' תיכון:

בסדר, זה יהיה תמיד.

אני מניח, שמחר בבוקר, כשנפתח את העיתון נקרא שחברי הכנסת אישרו תוספות שכר לעצמם. אני חוזר ואומר: אין בהחלטה שתתקבל, אם תתקבל, משום העלאת שכרם של חברי הכנסת. כדאי שיהיה ברור, אנחנו מתקנים עוול כלפי שישה סגני שרים בלבד; שישה סגני שרים בלבד.

היתה הצעה, שדחיתי אותה, שבעצם את התיקון של העוול הזה צריך להחיל גם על שרים. אבל, היות שראש הממשלה ביקש שלא לאשר את התוספת הזאת ולא להחיל אותה על חברי הממשלה, ושר האוצר שלח לנו מכתב שבו הוא מבקש שלא להעלות את השכר לשרים ולראש הממשלה – בשלב זה ההחלטה להחיל אותה תוספת גם על השרים וראש הממשלה נדחית.

לגבי דברי ההסבר, נאמר כאן: יש החלטה מצורפת הקובעת, בינתיים, ששכר סגן שר יהיה כשכר חבר הכנסת. אני רוצה לומר, שמדובר כאן אך ורק בסגני שרים, ואם תתקבל החלטה אין לנו התחייבות להחיל אותה על שרים.

צבי הנדל (מפד"ל):

מתי יהיה דיון על שרים?

היו"ר ד' תיכון:

אינני יודע. כשהשרים יקבעו עמדה.

צבי הנדל (מפד"ל):

ועדת הכספים החליטה.

היו"ר ד' תיכון:

ועדת הכספים יכולה להחליט מה שהיא רוצה, אבל השרים רוצים שלא לאשר – – –

צבי הנדל (מפד"ל):

אז שיודיעו שהם לא רוצים כסף.

היו"ר ד' תיכון:

הם הודיעו. דן מרידור מבקש שלא לאשר את תוספת השכר לשרים, עם העתק לראש הממשלה. אתה רוצה שאני אכריח אותו לקבל תוספת שכר? אני – לא.

רבותי, אנחנו ניגשים להצבעה. מי בעד השוואת שכרם של סגני השרים לשכר חברי הכנסת? זו הצעת החלטה בדבר שכר שרים וסגני שרים (תיקון), התשנ"ז–1997. הסעיף הוא שכר סגן שר. מי בעד? מי נגד? אפשר להצביע.

הצבעה מס' 16

בעד הצעת ההחלטה – 11

נגד – אין

נמנעים – אין

הצעת החלטת שכר שרים וסגני שרים (תיקון),

התשנ"ז–1997, נתקבלה. היו"ר ד' תיכון:

בעד – 11, נגד אין, נמנעים אין, אחד לא משתתף, תודה רבה.

הודעת יושב-ראש הכנסת

היו"ר ד' תיכון:

ראש הממשלה מבקש להודיע, על-פי סעיף 36(א) לחוק-יסוד: הממשלה, כי השר אלי ישי ימלא את מקום שר המשפטים בעת היעדרו מהארץ, מיום כ"א באדר ב' התשנ"ז, 30 במרס 1997, עד יום כ"ח באדר ב' התשנ"ז, 6 באפריל 1997. כבר הכרזתי זאת ביום שני, לפי מיטב זיכרוני.

תודה. מי מחליף אותי? – חבר הכנסת טל, שהחל מהלילה בחצות הוא ממלא-מקום יושב-ראש הכנסת.

הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 14), התשנ"ז–1997

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להמשך סדר-היום – הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 14), התשנ"ז–1997, קריאה שנייה וקריאה שלישית. יציג את ההצעה יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה.

מקסים לוי (יו"ר ועדת העבודה והרווחה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מתכבד להביא בפני הכנסת, לקריאה שנייה ולקריאה שלישית, את חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 14), התשנ"ז–1997.

הצעת החוק המונחת לפניכם נועדה להגן על זכות העובד אשר נפגע בעבודתו ולהבטיח את תשלום דמי הפגיעה המגיעים לו החל מהיום הראשון.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בתיקון חוק הביטוח הלאומי שהתקבל בחוק הסדרים במשק המדינה נקבע, שבעד תשעת הימים הראשונים של פגיעה בעבודה ישלם המעביד לעובד את דמי הפגיעה, ולא הביטוח הלאומי. במצב כזה קיים חשש, שזכויות העובדים לקבל דמי פגיעה ייפגעו והמעסיקים לא ישלמו את דמי הפגיעה לעובדים. דרך זו מטילה על המעבידים, נוסף על המימון, גם נטל מינהלי הכרוך בחישוב דמי הפגיעה ובחובה לשלם לעובד פיצויי הלנה במקרה של איחור בתשלום דמי הפגיעה.

חברי הכנסת, במטרה למנוע פגיעה אפשרית בזכותם של העובדים אשר נפגעו בעבודתם באה הצעת החוק לקבוע, שהמוסד לביטוח לאומי ישלם בעצמו את דמי הפגיעה לעובד ויגבה את הסכום מהמעביד. נוסף על כך קובעת ההצעה, כי מעסיק של עובד במשק-בית יהיה פטור מהחזר התשלום לביטוח הלאומי.

חברי הכנסת, כדי למנוע כל פגיעה בזכויות העובדים ובמטרה לחסוך מהמעסיקים את ההיערכות הכרוכה בביצוע דמי הפגיעה – אני בטוח כי תתמכו בהצעת החוק.

לחוק אין הסתייגויות. אני מבקש מחברי הבית לאשר את הצעת החוק בקריאה שנייה ובקריאה שלישית.

היו"ר ד' טל:

תודה, אדוני יושב-ראש הוועדה. אני רוצה להוסיף, כי יוזם החוק הוא חבר הכנסת מקסים לוי, יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה.

רבותי חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה בקריאה שנייה. אין הסתייגויות. נצביע על סעיפים 1 עד 6; אפשר להצביע.

הצבעה מס' 17

בעד סעיפים 1-6 – 8

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיפים 1-6 נתקבלו.

היו"ר ד' טל:

עיניכם הרואות; בעד – 8, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שהצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 14), התשנ"ז-1997, עברה בקריאה שנייה.

אנחנו עוברים לקריאה שלישית. אפשר להצביע.

הצבעה מס' 18

בעד החוק – 8

נגד – אין

נמנעים – אין

חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 14), התשנ"ז-1997, נתקבל.

היו"ר ד' טל:

אין הפתעות: בעד – 8, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שהצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 14), התשנ"ז-1997, עברה בקריאה שלישית. תודה רבה.

הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 15), התשנ"ז-1997

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ד' טל:

אנחנו עוברים להצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 15), התשנ"ז-1997, קריאה שנייה וקריאה שלישית. יציג את ההצעה יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה, חבר הכנסת מקסים לוי.

מקסים לוי (יו"ר ועדת העבודה והרווחה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מתכבד להביא בפני הכנסת, לקריאה שנייה ולקריאה שלישית, את חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 15), התשנ"ז-1997.

סעיף 222 לחוק הביטוח הלאומי ותקנות הביטוח הלאומי (דמי מחיה, עזרה ללימודים וסידורים לילד נכה) קובעים הוראות בדבר זכאות לגמלאות בשל ילד נכה. על-פי התקנות, גמלת ילד נכה תשולם רק בעד התקופה המתחילה ב-1 בחודש שבו הוגשה התביעה לגמלה. את התביעה לגמלת ילד נכה יש להגיש בתוך שנה מהיום שבו נוצרה עילת התביעה, אולם המוסד לביטוח לאומי רשאי להעניק את הגמלה גם אם נתבעה לאחר המועד הנקוב לעיל.

חברי הכנסת, יהא זה מיותר לציין, כי הורים שבנם אובחן כנכה אינם מתפנים מייד לטפל בתביעת גמלאות בעד ילדם הנכה בשל המצב שאליו נקלעו. כתוצאה מכך יש מקרים שבהם מפסידיים ההורים את זכאותם לגמלה בתקופה שחלפה מיום האבחון ועד ליום הגשת התביעה.

הצעת החוק המונחת לפניכם באה להסמיך את שר העבודה והרווחה לתקן תקנה שלפיה ילד המקבל גמלת ילד נכה יהיה זכאי לקבלה מיום אבחון הנכות ולא מיום הגשת התביעה, כפי שנהוג עתה.

חברי הכנסת, להצעת החוק אין הסתייגויות. אני מבקש מחברי הבית לאשר את הצעת החוק בקריאה שנייה ובקריאה שלישית.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה. יוזם החוק, חבר הכנסת שאול יהלום. סליחה?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

מתי ההצבעה?

היו"ר ד' טל:

על-פי התקנון – אחרי השר. גברתי, את מוכנה לבדוק בתקנון אם זה אחרי השר? זכרתי טוב. סגנית מזכיר הכנסת תבדוק.

אדוני יוזם החוק, בבקשה.

שאול יהלום (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, אני לא יודע מה כתוב בתקנון, אבל ההיגיון אומר, שאם הוא מתקבל, יוזם החוק אומר כמה דברים. אולי הוא לא יתקבל?

היו"ר ד' טל:

אם אדוני ימתין, אני אקרא: "בעת הדיון בקריאה שנייה בהצעת חוק של חבר כנסת, מייד לאחר הצעת יושב-ראש הוועדה או חבר הוועדה שהתמנה לכך על-ידיו, תינתן רשות הדיבור למשך שלוש דקות לחבר הכנסת שהציע את החוק". ואתה מציע החוק, אדוני.

שאול יהלום (מפד"ל):

טוב, תודה. ובכן, קודם כול אני רוצה להודות ליושב-ראש הוועדה, חבר הכנסת מקסים לוי. אני רוצה להודות ליועץ המשפטי עורך-הדין בוטון, למנהלת הוועדה, לאנשי הביטוח הלאומי ומשרד העבודה והרווחה שעסקו בחוק הזה.

אני חושב, שחוק זה מלמדנו עד כמה כדאי לנו, חברי הכנסת, לעסוק בחוקים שעלותם התקציבית אינה גדולה אלא מועטה. מדובר כאן באנשים שלא קיבלו את הגמלה בזמן. כמה אנשים שמבקשים גמלה לילדם הנכה מיום האבחון ולא מיום הגשת התביעה יש לנו במדינה? אלה שלא היו ערים לכך או שלא עסקו בזה או אולי לא היו כל כך זקוקים, אבל הרי היו הוצאות, ואפשר להביא מעט רווחה לאותה משפחה. מה אנחנו רוצים ממשפחה כזאת, שלא זו בלבד שאתרע מזלה שיש לה ילד נכה באחת מאלף נכויות קיימות, היא צריכה לקבל עזרה מהמדינה דרך הביטוח הלאומי, ועוד אנחנו באים ואומרים לה: אין זכותך לקבל את הגמלה הזאת אלא רק מיום הגשת התביעה ולא מיום האבחון.

זה תיקון נכון, בעיקרו. מאחר שהתיקון נעשה כך שהשר חייב להתקין תקנות כדי ליישם אותו, אני קורא לשר להתקין את התקנות ולהביאן לוועדת העבודה והרווחה בדחיפות, כדי שהמשפחות הבודדות שאכן זקוקות לתקנות אלה יוכלו לזכות בגמלה המגיעה להן. תודה.

הי"ר ד' טל:

תודה רבה, אדוני. רבותי חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה בקריאה שנייה. אין מסתייגים, יש סעיף אחד בחוק הזה. הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 15), התשנ"ז–1997, אפשר להצביע.

הצבעה מס' 19

בעד סעיף 1 – 8

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיף 1 נתקבל.

משה גפני (יהדות התורה):

לא נקלט, אני מבקש להוסיף את הקול שלי.

היו"ר ד' טל:

אם כן, תשעה בעד, אין מתנגדים ואין נמנעים. הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 15), התשנ"ז–1997, עברה בקריאה שנייה.

אנחנו עוברים להצבעה בקריאה שלישית.

הצבעה מס' 20

בעד החוק – 9

נגד – אין

נמנעים – אין

חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 15), התשנ"ז–1997, נתקבל.

היו"ר ד' טל:

ובכן, תשעה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע, שהצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 15), התשנ"ז–1997, עברה בקריאה שלישית. תודה רבה, עמיתי חברי הכנסת.

הצעת חוק דמי מחלה (היעדרות בשל מחלת ילד) (תיקון מס' 3), התשנ"ז–1997

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ד' טל:

אנחנו עוברים להצעת חוק דמי מחלה (היעדרות בשל מחלת ילד) (תיקון מס' 3), התשנ"ז–1997, קריאה שנייה וקריאה שלישית. יציג את ההצעה יושב-ראש הוועדה, חבר הכנסת מקסים לוי.

מקסים לוי (יו"ר ועדת העבודה והרווחה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מתכבד להגיש בפני הכנסת לקריאה שנייה ושלישית את חוק דמי מחלה (היעדרות בשל מחלת ילד) (תיקון מס' 3), התשנ"ז–1997.

סיוע להורים אשר ילדיהם חולים במחלה ממארת הוכר בחוק דמי מחלה (היעדרות בשל מחלת ילד) שאושר בכנסת ב-1994, אולם התברר שקיימת הגבלה בחוק דמי מחלה (היעדרות בשל מחלת ילד), אם בן-זוג אחד בלבד עובד.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, על-פי הצעת החוק המונחת לפניכם, שני ההורים יכולים להתפנות ולטפל בילדם גם במצב שבו רק בן-זוג אחד עובד. החוק המוצע מרחיב את אפשרות העובד להיעדר מהעבודה. עובד יהיה זכאי לחופשה של עד 30 יום על חשבון חופשת המחלה הצבורה שלו בגין ילד החולה במחלה ממארת. במקרה ששני הורים עובדים תתאפשר היעדרות של עד 60 ימים בשנה.

חברי הכנסת, כדי לתת לעובד אפשרות להיעדר היעדרות ממושכת לפי החוק המוצע יש לזקוף את ימי ההיעדרות על חשבון ימי המחלה או ימי החופשה המגיעים לעובד.

נוסף על כך, מוצע להחיל את ההוראות האמורות על הורים לילד החולה במחלה ממארת שגילו עד 18 שנים, שלא כמו הוראות סעיף 1 לחוק שעניינן מחלת ילד ולפיהן גיל הילד עד 16 שנים.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, להצעת החוק אין הסתייגויות. אני מבקש מחברי הבית לאשר את הצעת החוק בקריאה שנייה ושלישית.

היו"ר ד' טל:

תודה, אדוני יושב-ראש הוועדה. יוזם החוק, חבר הכנסת מאיר שטרית, בבקשה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, קשה מאוד להפריז בחשיבותו של החוק הזה. החוק הזה, כאמור, נועד להרחיב את זכותם של הורים לילד שחולה במחלה ממארת לחופשה של 60 יום. בחוק הקודם, שהעברתי בכנסת הקודמת, הגיל הקובע לגבי המונח ילד היה 16. חוק זה מרחיב את הגדרת הגיל ל-18, כי הסתבר שגם בגילים 16-17, בעוונותינו כי רבים, הורים שיש להם ילדים חולים כאלה לא יכלו בשום פנים ואופן לעזוב את הילדים לבדם בבית-החולים. לכן הגיל הועלה ל-18.

השינוי השני שהחוק מחולל מתייחס למשפחה שבה רק אחד מבני-הזוג עובד. על-פי החוק הקודם, במצב כזה לא היו ההורים זכאים לחופשה כלל. החוק הזה מציע, שגם אם רק אחד מבני-הזוג עובד, הם יהיו זכאים ל-30 יום. הדבר הזה פשוט עלה בעקבות הפרקטיקה שנרכשה מאז חוקק החוק הראשון בכנסת שעברה. אתן לכם דוגמה הכי מזעזעת, של משפחה שיש לה שני ילדים חולי סרטן – אחד בן ארבע והשני בן שש. אז האבא נמצא עם האחד והאמא נמצאת עם השני. נכון שהאמא לא עובדת, אבל בכל מקרה שניהם היו מוכרחים להיות ליד הילדים, והם לא היו זכאים לחופשה על-פי החוק. לשמחתי, המעסיק של האב נהג לפנים משורת הדין ונתן לו את האפשרות לקבל חופשה גם ללא חוק. אבל אני לא רוצה שהורים כאלה יהיו נתונים לשבט או לחסד בידי המעסיק.

אני מקווה, אדוני היושב-ראש, שבעקבות החוק הזה נביא ברכה רבה להרבה מאוד הורים. אני מקווה שלא יהיו חולים ולא יזדקקו לחוק. תודה, אדוני.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה. אני מצטרף לחבר הכנסת שטרית.

חברי חברי הכנסת, אני עובר להצבעה בקריאה שנייה. שני סעיפים, ללא מסתייגים. אפשר להצביע.

הצבעה מס' 21

בעד סעיפים 2-1 – 11

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיפים 2-1 נתקבלו.

היו"ר ד' טל:

אם כן, 11 בעד, אין מתנגדים ואין נמנעים. הצעת חוק דמי מחלה (היעדרות בשל מחלת ילד) (תיקון מס' 3), התשנ"ז–1997, עברה בקריאה שנייה.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לקריאה שלישית.

הצבעה מס' 22

בעד החוק – 11

נגד – אין

נמנעים – אין

חוק דמי מחלה (היעדרות בשל מחלת ילד) (תיקון מס' 3), התשנ"ז–1997, נתקבל.

היו"ר ד' טל:

ובכן, גם פה אין הפתעות. בעד – 11, אין מתנגדים ואין נמנעים. אני קובע, שחוק דמי מחלה (היעדרות בשל מחלת ילד) (תיקון מס' 3), התשנ"ז–1997, עבר בקריאה שלישית. תודה רבה.

הצעת חוק הרשות הלאומית להסמכת מעבדות, התשנ"ז–1997

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ד' טל:

אני עובר להצעת חוק הרשות הלאומית להסמכת מעבדות, התשנ"ז–1997, קריאה שנייה וקריאה שלישית. יציג את ההצעה יושב-ראש ועדת הכלכלה, חבר הכנסת גולדשמידט; בבקשה.

אלי גולדשמידט (יו"ר ועדת הכלכלה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני מתכבד להביא בפניכם את הצעת חוק הרשות הלאומית להסמכת מעבדות, התשנ"ז–1997. החוק עבר בקריאה ראשונה, נדון בוועדת הכלכלה במשך כמה ישיבות והוא מוגש היום בפניכם.

קודם כול דבר כללי – מעבדה היא מכשיר מרכזי מאוד בכל תחומי החיים. לא בונים בניין, לא מייבאים מוצר, לא מקיימים שום פעולה בתחום המדע, בתחום הפיתוח, מבלי שהדבר יעבור איזה תהליך מעבדתי.

אלא מאי? עד היום כל נושא המעבדות, ההסמכה שלהן, הבדיקה אם הן עומדות בתקנים בצורה מסודרת, כל הנושא הזה לא היה מוסדר בחקיקה כפי שצריך, למעט הסוגיה של מכון התקנים, מכון חשוב מאוד, שיש לו חלק מרכזי מאוד בהתפתחות הטכנולוגית של התעשייה הישראלית. אבל על-יד מכון התקנים יש מעבדות רבות נוספות שפשוט פועלות. אני מניח שחלקן מעבדות ברמה מקצועית גבוהה, אבל חלקן, אולי מיעוטן, לא בהכרח עומדות תמיד ברמה הנדרשת על-פי התקינה הבין-לאומית או על-פי כל אמת מידה אחרת.

ההצעה הזו בעצם באה להסדיר את הנושא הזה, ואומר כמה מלים מסודרות בעניין. הצורך ברשות הלאומית להסמכת מעבדות התעורר לאחר שהתברר כי קיימים כ-12 משרדי ממשלה שונים, שבהתאם להוראות חיקוקים שונים הם הוסמכו לאשר מעבדות בתחומים שונים ומגוונים, כשלאישור שהם נותנים יש שמות שונים, כמו אישור, הכרה או הסמכה.

עוד התברר, כי למעט במקרים חריגים, אין למשרדים אמות מידה ברורות ומסודרות לבדיקה של המעבדות ולאישורים שהם נותנים, כשדברים אלה היו נכונים אפילו לגבי הממונה על התקינה במשרד התעשייה והמסחר, שבהתאם לחוק התקנים הוסמך לאשר מעבדה כמעבדה מוסמכת.

הרעיון שהתגבש ובא לידי ביטוי בהצעת החוק הממשלתית שעברה קריאה ראשונה היה, אם כן, להקים רשות לאומית שמתפקידה יהיה להסמיך מעבדות, שאמורה היתה להקיף את כל תחומי הפעולות שהממשלה מפקחת עליהם, למעט תחום המעבדות הרפואיות.

אני רוצה לומר משהו לגבי המעבדות הרפואיות. בהצעת החוק הממשלתית שעברה בקריאה ראשונה היה סעיף מפורש שהוציא את נושא המעבדות הרפואיות מתחולת החוק. אני מניח שמרבית אזרחי מדינת ישראל, כשאומרים להם את המלה מעבדה, יש להם שתי קונוטציות: קונוטציה אחת – המעבדה בבית-הספר, כשהם למדו ביולוגיה או כימיה או אלקטרוניקה, והקונוטציה השנייה, הנפוצה יותר – המעבדה הרפואית. כל אדם בישראל נזקק לשירותי מעבדות רפואיות פעמים רבות בחייו. והנה, דווקא הסוגיה הזו של המעבדות הרפואיות הוצאה אל מחוץ לתחולת החוק.

חברי הוועדה שאלו מדוע, והיו גם נציגים של הממסד הרפואי. בהתחלת הדיון בהצעת החוק היתה מגמה לשקול את האפשרות להכליל את נושא המעבדות הרפואיות בחוק. משרד הבריאות התנגד התנגדות נחרצת לעניין, ובסופו של דבר נמצאה מעין פשרה, שאני מוכרח להגיד בהגינות שמשרד הבריאות לא אוהב אותה, אבל היא היתה מקובלת על שאר משרדי הממשלה, ועל-פי הפשרה הזו גם המעבדות הרפואיות תהיינה כפופות לחוק, אלא שלמעשה הנושא של אישור מעבדות חייב לקבל את הסכמת השר הנוגע במעבדות שבתחום עיסוק המשרד שהוא עומד בראשו, ואז עדיין יש לשר הבריאות, על-פי הצעת החוק שאני מביאה כאן, האפשרות להסכים שהרשות תאשר ועדה רפואית או שלא להסכים לכך.

הצורך בהקמת רשות כזו אף הוכר וקיבל אישור של המועצה הציבורית להקמת תאגידים ציבוריים הפועלת במסגרת משרד המשפטים ויושבים בה נציגים ממגזרים שונים במשק, כמו התעשייה והממשלה.

כפי שהובהר לוועדה בתחילת דיוניה בהצעת החוק, עמדו למעשה בפני הממשלה שתי אפשרויות. האחת – להקים גוף כלשהו במסגרת ממשלתית, שיהיה מורכב מנציגי כל משרדי הממשלה הרלוונטיים, וכן מנציגי ציבור ומנציגים מקצועיים, דבר שהיה יוצר גוף מסורבל, בעל מספר גדול מאוד של חברים, וכמו שאנחנו יודעים, כתוצאה מכך הוא גם היה עלול להפוך, מן הסתם, גוף בלתי יעיל.

הדרך השנייה, שנבחרה בעצם על-ידי הממשלה ואומצה גם על-ידי ועדת הכלכלה, היתה הקמת רשות שתנוהל על-ידי גוף מנהל שימנה שבעה חברים בלבד – שאגב, מרביתם, ארבעה מתוך השבעה הם נציגי ציבור במובהק, לא נציגי ממשלה מוגדרים – כשהתיאום בין הרשות לבין המשרדים

השונים, כמו גם בינה לבין המגזרים השונים במשק, יבוצע באמצעות ועדה מייעצת, שזה גוף רחב יותר, שימנה כ-30 חברים.

הממשלה בחרה, כאמור, באפשרות השנייה, וזה המבנה שאכן היה כלול בהצעת החוק הממשלתית.

בפני הוועדה הופיעו, ואף שלחו ניירות עמדה, לא רק נציגי הממשלה, אלא נציגי כל מגזר במשק שאפשר לחשוב עליו, וכצפוי, העמדות ביחס לסעיפים אלה או אחרים, ובעיקר בנושאים כמו השאלה האם המעבדות הרפואיות תהיינה כלולות בחוק או לא, וגם בשאלה של ההבחנה בין המושג הסמכה לבין המושג אישור, ואני לא אלאה אתכם בהבחנות הדקות האלה – בנושא הזה התבטאו כל הנציגים שביקשו להביע את עמדתם.

אחרי שמיעת כל העמדות גיבשה הוועדה החלטה, ולפיה המועצה – קרי, הגוף שבאופן פעיל מפקח על הרשות הזו – כדי שתהיה גוף ענייני, שיוכל לפעול ביעילות מרבית, תהיה מורכבת, כהצעת הממשלה, משבעה חברים, ואילו בוועדה המייעצת, שאמורה לייצג את כל המגזרים במשק, יהיו 30 חברים, במקום 20, כהצעת הממשלה.

הרכב החברים בכל אחד מהגופים האמורים – המועצה והוועדה המייעצת – כפי שהתגבש בוועדת הכלכלה, מפורט בסעיפים 8 ו-16 בחוק המוצע, ואין טעם לקוראו כאן.

אני רוצה לומר, ובזה כמעט לסיים, שאני רוצה להיות גא, אם ירשו לי, בדבר אחד במסגרת החוק. אני שמח שהגענו לכלל גמר הכנת הצעת החוק, אבל אני גא בכך שהצלחתי לשכנע את חברי הוועדה לקיים, במסגרת הרכב המועצה והרכב הוועדה המייעצת, את הנושא של העדפה מתקנת לגבי ייצוג של נשים, ובמסגרת המועצה, המונה שבעה חברים, הסכימה הוועדה, על-פי הצעתי, לכלול לפחות שתי נשים – יש שלושה נציגי ממשלה, שניים מהם יהיו נשים – ובמסגרת הוועדה המייעצת הרחבה של 30 חברים, לפחות מחצית, 15 חברים יהיו נשים. זה בעצם אומר – אני לא רוצה לסבך אתכם בכל העניין – שמשרדי הממשלה, כמעט כולם, יצטרכו לשלוח נשים אל הוועדה המייעצת.

אני חושב שזה כשלעצמו היה שווה, מעבר לצורך בהסדרת כל הנושא של מעבדות בצורה מסודרת, תחת כנפי אותה רשות, ולו מהטעם הזה – אנחנו עוד מעט נימצא ב"סדר פסח" ונאמר "דיינו" אחרי "אילו הוציאנו ממצרים" וכו'. יש פה כאלה שבקיאים בזה יותר.

צבי הנדל (מפד"ל):

כל אשה תיבדק במעבדה לפני שתישלח?

אלי גולדשמידט (יו"ר ועדת הכלכלה):

לא. אני לא חושב שצריך לבדוק, ואני לא חושב שצריך לבדוק גברים. אני חושב שנשים צריכות לקבל ביטוי אמיתי, הולם, ביחס לחלקן באוכלוסייה. תמיד התנגדתי לקוטה. אני הייתי חבר הוועדה למינוי

שופטים בחלק מהקדנציה הקודמת. כשאני הגעתי לוועדה למינוי שופטים היתה שופטת אחת בבית- המשפט העליון. אני סיימתי את כהונתי בוועדה למינוי שופטים והיו שלוש שופטות בבית-המשפט העליון. אני חושב שאנחנו צריכים לדאוג לכך שהתמונה שהנשים נמצאות במיעוט במסגרות מנהלות – שהתמונה הזו תיעלם מעל פני השטח.

נדמה לי שאין עוד בנמצא הצעת חוק שנאמר בה, שמתוך גוף שמונה 30 אנשים 15 לפחות תהיינה נשים. זה כמובן לא שייך לעניין של הסמכת מעבדות, אבל רציתי קצת להתגאות או להתנאות בנושא שלדעתי הוא מרכזי וחשוב.

יש הסתייגות של חבר הכנסת אפי אושעיה – אני לא רואה אותו כאן – זאת הסתייגות שאני יודע ששר הבריאות תומך בה; אני לא בטוח ששאר משרדי הממשלה תומכים בה. אותה הסתייגות מבקשת אכן להוציא את המעבדות הרפואיות מתחולת החוק. אני לא מציע לקבל את ההסתייגות הזאת. אני חושב שיש בחוק מנגנון סביר, שמאפשר לשר הבריאות לשמור על הדברים שחשובים למערכת הבריאות בנושא עצמאות המעבדות – המלה "עצמאות" לא נכונה – בכך שלשר הבריאות יש סמכות לקבוע אם הרשות יכולה לאשר את המעבדה הרפואית הזאת או לא. אני חושב שדי בכך ואין צורך מעבר לזה.

כיוון שאני מניח שאני לא אדרש לענות בתום הדברים, אני מבקש להודות לכל העוסקים במלאכה: לכל חברי הוועדה שלקחו חלק בדיונים; לנציגי הממשלה, בראשם לעורך-הדין מירון הכהן, היועץ המשפטי של משרד התעשייה והמסחר; ליועצת המשפטית של הוועדה הגברת אתי בנדלר; למנהלת הוועדה הגברת לאה ורון; ובעצם להודות לכל אלה שסייעו להגיע לשלב הזה, כי אני חושב שהחוק הזה הוא חוק טוב לכל אזרחי מדינת ישראל וגם למעבדות.

יונה יהב (העבודה):

יש לי שאלה.

היו"ר ד' טל:

בבקשה, בקצרה.

יונה יהב (העבודה):

אתה ציינת שבמסגרת החוק הזה נשמר מעמדו של מכון התקנים. ברגע שנשמר מעמדו, או מעמדו של המעבדות במכון התקנים, יצרת בלי משים חסימה בפני פנייה למעבדות שלא נופלות ברמתן, כגון מעבדות של מוסד הטכניון למדע. ברגע שנשמר מעמדו של מכון התקנים כמכון מונופוליסטי לעניין הזה, אתה, אדוני, עושה עוול באמצעות החוק למעבדות במוסדות מחקר, שהיום כמהות לקבל איזו עבודה מחוץ לעבודות המחקר כדי לקיים את העבודות שלשמן הוקמו המוסדות, והן ברמה לא פחותה ממכון התקנים. לכן, אני חושב שאתה חייב לקחת את זה לתשומת הלב ולמצוא איזה פתח שיאפשר לפנות למעבדות אחרות ולפתוח בליברליות רבה יותר את המרחב הזה.

אלי גולדשמידט (יו"ר ועדת הכלכלה):

אני רואה את חבר הכנסת צבי הנדל, שהשתתף בישיבות הוועדה, מניע חזק מאוד את הראש: לא, להיפך. אני מקווה שהתשובה שלי תספק אותך: מכון התקנים הופך בעקבות החוק הזה להיות כמו כל מעבדה אחרת, והחוק הזה בהחלט יוצר תחרות בין מכון התקנים לבין גופים אחרים, מה שקודם לכן לא היה. מכון התקנים גם הוא כפוף לכל הוראות החוק הזה.

אני מוכרח לציין בסיפוק, שהגברת זיוה פתיר, מנכ"ל מכון התקנים – היא נתנה לי את ההשראה שצריך שתהיינה 15 נשים לפחות בוועדה המייעצת של הרשות, מתוך 30 – תמכה בעיקרון של הסמכת מעבדות, הגם שידעה שבכך מכון התקנים מאבד בצורה מאוד משמעותית ממעמדו המונופוליסטי. אם תשאל את חברי הכנסת נסים דהן וצבי הנדל, הם יאשרו את הדברים, כך שאני מסיר כל חשש בנושא זה. תודה רבה.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה, אדוני יושב-ראש הוועדה.

אנחנו עוברים להסתייגויות. חבר הכנסת אברהם פורז – איננו. חבר הכנסת נסים דהן, הסתייגות אחת, בבקשה. במסגרת החוק – חמש דקות.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, יושב-ראש הוועדה שמציג את החוק, חברי חברי הכנסת, אומנם נכון, על-פי החוק שייכנס לתוקף לא תהיה למכון התקנים כל עדיפות על פני כל מכון מחקר אחר והוא יצטרך לקבל את הרישוי מהרשות להסמכת מעבדות. אבל, יש כאן אליה וקוץ בה, כיוון שאת הניסיון שצבר מכון התקנים מאז הקמתו, את הידע, את הכלים לבדיקת חומרים, בעיקר הניסיון שצבר מכון התקנים, אני חושב שמן הראוי היה לשלב במסגרת החוק הזה. היה ראוי להשתמש בניסיון הגדול שצבר מכון התקנים ולשלב אותו כחלק מהחוק, ולא להתייחס אליו כאל לא-כלום ולומר למכון התקנים: עד היום היית המכון המוביל בתקינה במדינת ישראל, בין המובילים בבדיקת חומרים; מהיום והלאה תשתווה למכון שרק אתמול נפתח.

נתנו את דעתנו על זה בוועדה, אדוני היושב-ראש, אני יודע, ודיברנו על זה, ואני חושב שהדברים ברורים וידועים, שגורם התחרות הוא בהחלט גורם מדרבן להתייעלות, גורם ל"קנאת סופרים תרבה חוכמה", ובהחלט יכול להיות שמכון התקנים, במסגרת התחרות שלו להישאר ולשמור על מעמדו כמכון-על, יצטרך להתייעל, להשתלם ולהתרחב.

אלא שההסתייגות שלי לא נובעת מכך; היא נובעת מעצם ניהול הדיון באותה ועדה מייעצת. על-פי החוק שיתקבל – ואני מקווה מאוד שיתקבל – יושב-ראש הישיבה, אחרי שזימן ישיבה והמתין מחצית השעה, אם אין קוורום בזמן, אחרי מחצית השעה הוא יכול לבטל את הישיבה בתנאי שיש שלושה

חברים נוכחים. לדעתי – ופה ההסתייגות שלי – לא ייתכן שניתן אפשרות לחברים לנטרל את הישיבה. במקום לבוא, להשתתף, לשכנע, להציג את הטענות שלהם, לנסות לשכנע בדיבור, יבטלו את הישיבה על-ידי זה שלא יבואו בכלל. הם צריכים לדעת, שאם הם רוצים להשמיע את הדעות שלהם ואם יש להם מה לומר, עליהם לבוא לישיבה, להשמיע את הדעות שלהם ולהילחם עליהן. אבל על-ידי זה שלא ישתתפו בכלל, לבטל את הישיבה – אני חושב שאין זה מן הראוי, בוודאי זה לא הגון, ואנחנו לא צריכים לתת את ידנו למהלך כזה. נתאר לעצמנו שיחוקק חוק שבכנסת, כדי שהדיון יתנהל כחוק, יצטרכו להיות 20 חברי כנסת. מה תהיה הבעיה ששום חוק לא יתקבל פה כשזה לא נוח לנו? פשוט צריך לא להשתתף. האם זה יעלה על הדעת? לכן אני חושב שההסתייגות שלי ראויה ונכון שתתקבל.

ההסתייגות השנייה שהצעתי באותו עניין היא בסעיף 12, סעיף קטן(א)(3) – שהמניין החוקי יהיה שלושה חברים. אני חושב שגם כאן צריך לשנות, והמניין החוקי של הישיבה צריך להיות כל מספר של חברים שהגיע ונוכח בישיבה. נצייר לעצמנו ציור שבהחלט יכול לקרות: מתוך שבעה חברים שהם המנהלים, התחילו בישיבה והשתתפו שבעה, יצאו באמצע חמישה, וגם השניים שנשארו צריכים ללכת הביתה. אי-אפשר להמשיך את הדיון כיוון שהמינימום לקבלת החלטות הוא שלושה חברים. במושג מושאל, להבדיל: בהלכות תפילה יש הלכה שצריך מניין. יש הלכה, שאם באמצע התפילה יצאו חלק, השאר יכולים להמשיך להתפלל. לא ייתכן שאלה שיצאו יגרמו לאלה שנשארו להפסיד את התפילה שלהם.

היו"ר ד' טל:

אבל הם לא יכולים לומר קדיש.

נסים דהן (ש"ס):

יכולים גם לומר קדיש.

היו"ר ד' טל:

בלי עשרה?

נסים דהן (ש"ס):

כן, בלי עשרה. זו ההלכה, אפילו באמצע השמונה-עשרה, ממשיכים בחזרה רגיל.

היו"ר ד' טל:

אני מדבר על הקדיש.

נסים דהן (ש"ס):

אם יצאו אנשים באמצע הקדיש, יכולים האחרים להמשיך.

היו"ר ד' טל:

לא באמצע הקדיש.

נסים דהן (ש"ס):

זו ההלכה, זה מושג מושאל.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני לא אכריע ביניכם.

נסים דהן (ש"ס):

לכן, חברי חברי הכנסת, אני חושב שההצעה שלי לשנות את החוק היא נכונה. אם ההסתייגות שלי תתקבל, היא תהיה הנכונה והצודקת. אם קוורום התחיל כדת, ואחר כך יצאו חלק מהאנשים ומספר הנותרים פחות משלושה, הישיבה צריכה להמשיך להיות חוקית. לא ייתכן שניתן לאנשים להצביע כשהם אינם נוכחים, כלומר להצביע ברגליים. אם הם רוצים לשכנע, יישארו במקום וישכנעו בטיעונים. אם יצליחו, מה טוב. אם לא יצליחו – הרוב קובע.

היו"ר ד' טל:

אני מודה לחבר הכנסת דהן. חברי הכנסת, נעבור להצבעה בקריאה שנייה. היות שחבר הכנסת אברהם פורז לא נמצא, נעבור להצבעה.

אלי גולדשמידט (יו"ר ועדת הכלכלה):

אני רוצה להשיב.

היו"ר ד' טל:

בבקשה.

אלי גולדשמידט (יו"ר ועדת הכלכלה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, שוכנעתי על-ידי חבר הכנסת נסים דהן. אני חושב שטיעוני צודקים. אומנם לא קיבלתי אותם בזמן הדיון בוועדה, אבל לאחר שהקשבתי לדבריו מהדוכן, אני מציע לקבל את הסתייגותו, ובכפוף להסתייגות הזאת לקבל את החוק. תודה.

היו"ר ד' טל:

תודה. חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה בקריאה שנייה. נצביע על הסעיפים 1 עד 11 כהצעת הוועדה.

הצבעה מס' 23

בעד סעיפים 11-1 – 13

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיפים 11-1 נתקבלו.

היו"ר ד' טל:

אני מוסיף להצבעה את חבר הכנסת יונה יהב. 13 בעד, לרבות חבר הכנסת יונה יהב, אין מתנגדים, אין נמנעים. הסעיפים 1 עד 11 אושרו.

חבר הכנסת נסים דהן, אני מבין שאדוני נשאר עם ההסתייגות שלו. אנחנו מצביעים על ההסתייגות של חבר הכנסת נסים דהן לסעיף 12.

הצבעה מס' 24

בעד ההסתייגות של חבר הכנסת נ' דהן לסעיף 12 – 12

נגד – 1

נמנעים – אין

ההסתייגות של חבר הכנסת נ' דהן לסעיף 12 נתקבלה.

היו"ר ד' טל:

בעד ההסתייגות – 12, נגד – 1, אין נמנעים. ההסתייגות של חבר הכנסת נסים דהן נתקבלה.

אנחנו עוברים לסעיפים 13 עד 35. מי בעד? מי נגד?

הצבעה מס' 25

בעד סעיפים 13-35 – 13

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיפים 13-35 נתקבלו.

היו"ר ד' טל:

בעד – 13, אין מתנגדים, אין נמנעים. העירו את תשומת לבי לכך שצריכה להיות בקשה של יושב-ראש הוועדה להעביר את הצעת החוק לקריאה שלישית, עם ההסתייגות. ובכן, סעיפים 13 עד 35 התקבלו כהצעת הוועדה.

נסים דהן (ש"ס):

מה עם ההסתייגות?

היו"ר ד' טל:

ההסתייגות התקבלה, כבר אמרנו קודם. אנחנו מודיעים עכשיו שסעיפים 13 עד 35 התקבלו על-פי הצעת הוועדה.

רבותי חברי הכנסת, אנחנו עוברים עכשיו להצבעה בקריאה שלישית על חוק הרשות הלאומית להסמכת מעבדות, התשנ"ז–1997.

הצבעה 26

בעד החוק – 13

נגד – אין

נמנעים – אין

חוק הרשות הלאומית להסמכת מעבדות, התשנ"ז–1997, נתקבל.

היו"ר ד' טל:

בעד – 13, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע, שחוק הרשות הלאומית להסמכת מעבדות, התשנ"ז–1997, נתקבל.

הצעת חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים) (תיקון), התשנ"ז–1997

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ד' טל:

אנחנו עוברים להצעת חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים) (תיקון), התשנ"ז–1997, קריאה שנייה ושלישית. יציג את ההצעה יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט, חבר הכנסת יהלום.

שאל יהלום (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מתכבד להביא בפני הבית את הצעת חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים) (תיקון), התשנ"ז–1997. הצעת חוק זו נדונה בכנסת בקריאה ראשונה

ביום י"ד באדר א' התשנ"ה, 14 בפברואר 1995, והועברה לוועדת החוקה, חוק ומשפט. חלק מהחוק, סעיפים 1 עד 38, נתקבל בכנסת בקריאה שנייה ושלישית ביום י"ב באייר התשנ"ו, 1 במאי 1996. על הצעת חוק זו הוחל דין הרציפות.

לפי סעיף 121 של התקנון, הכנסת אישרה את בקשתה של הוועדה להביא לקריאה ולקריאה שלישית את הסעיפים 39 עד 73 מהחלק הנותר. הצעת החוק מוגשת בצירוף ההסתייגויות לקריאה שנייה ושלישית היום.

אני רוצה להדגיש בפני הבית ולהביא לידיעתו, שלהצעת החוק המונחת בוודאי לפני חברי הכנסת מצורף לוח תיקונים ובו תיקון של שלושה שיבושים שנפלו בהצעת החוק, ובוודאי עוד מעט נצביע עליהם.

אדוני היושב-ראש, אנחנו עומדים עכשיו, עם קבלת החוק הזה – ואני יוצא מתוך הנחה שהחוק יתקבל – בפני מהפכה של ממש ועידן חדש, תקופה חדשה ביחסה של המשטרה לאזרח, יחס לאדם עצור, אדם המעוכב על-ידי שלטונות החוק. החלק הראשון של החוק הזה אומנם התקבל בכנסת הקודמת, אבל תחילתו היא ב-12 במאי. זאת אומרת, בעוד חודש תחל תחולתו של החלק הראשון לחוק, ואנחנו מוסיפים את החלק השני שוועדת החוקה, חוק ומשפט עבדה עליו בשנה האחרונה בצורה מאוד מאוד אינטנסיבית, במשך עשרות ישיבות. אם נקבל את החוק, נהיה עדים לתקופה חדשה, שבה נישם את המהפכה החקיקתית הרואה בכבוד האדם וחירותו ערך יסודי בחיי המדינה היהודית והדמוקרטית, היא מדינת ישראל.

אנחנו יוצאים מהנחה יסודית ובסיסית, שקודם כול אדם זכאי, אדם חייב להיות בשחרור מלא, ומכאן אנו באים ואומרים: במידת הצורך, מה מינימום הפגיעה בחירותו, מה מינימום הפגיעה שנגרם בשל מעצרו או עיכובו. החוק הזה מצמצם, למעשה, את האפשרויות ומביא את הדברים המינימליים שיכולים להיות.

והיה אם עיכבנו, אם עצרנו בכל זאת במינימום הזה, אומר החוק: ראה באילו תנאים אתה מעכב ועוצר. לא הכול מותר. גם כעציר יש לאדם זכויות שאתה חייב לשמור עליהן ולעגן אותן. החוק משפר את המצב לא רק מבחינה חקיקתית אלא גם מבחינת המצב בשטח. מייד אפרט את הדרגות הגבוהות יותר מהבחינה האנושית.

חברתנו מבחינה בין אדם שנמצא מחוץ לבית-המעצר לבין אדם הנמצא בבית-המעצר. אנשים ישאלו, מדוע אתה כחבר כנסת פועל כל-כך למען עציר? הרי עציר ראוי שיהיה עציר. הוא עשה מה שעשה, פעל כפי שפעל בניגוד לחוק; למה צריך ללכת ולשמור על זכויותיו, למה צריך לשפר את מצבו? מגיע לו.

רבותי, כנגד הדברים האלה אין לי אלא לבוא ולקרוא לכם מהדוח השנתי של מבקרת המדינה שיצא לפני כשנתיים, דוח 45. מבקרת המדינה אומרת, שבשנת 1992/93 היא בדקה מדגם של מעצרים. בתקופת הבדיקה נעצרו 64,000 אנשים. ואומרת מבקרת המדינה, שב-40% מהמעצרים היו ליקויים בדרך הטיפול בשלבים השונים של הליכי המעצר. 3% מהמעצרים בוצעו בלי שהיתה לכך סמכות, דהיינו, מה שנקרא "מעצר לא חוקי"; בכ-12.5% מהמעצרים לא התקיימה אף אחת מהעילות המצדיקות מעצר, דהיינו "מעצר לא מוצדק"; ובכ-24.5% מהמעצרים הוחזקו חשודים במעצר בלי

שנעשו במהלכו כל פעולות חקירה, או שפעולות החקירה התמשכו פרק זמן בלתי סביר, מה שנקרא "מעצר לא מנוצל". בהסתברות גבוהה מאוד, שיעור הליקויים, התפלגותם ומאפייניהם בכלל המעצרים שהמדגם נועד לייצג, דומים מאוד לאלה שבמדגם.

קובעת מבקרת המדינה בצורה מפורשת: על סמך הממצאים ניתן לקבוע ברמת ביטחון גבוהה, שבתקופה שנבדקה, היינו 1992/93, היו ליקויים בלא פחות מ-23,000 מעצרים. רבותי, זה נתון מדהים. אם אנחנו מביאים בחשבון, שמבחינת המעצרים הפליליים אנחנו עומדים בערך על 40,000 מעצרים בשנה – זו היתה כמות המעצרים בשנת 1996 – ואם אנחנו לוקחים אותו נתון בדוח מבקרת המדינה של 40% מתוך 40,000 מעצרים, הרי ש-16,000 מעצרים היו עם פגם זה או אחר.

לכן, בזה שאנחנו קובעים אמות מידה חדשות, הרבה יותר קפדניות, לטובת האדם שהמשטרה עומדת לעוצרו או שבית-המשפט עומד לעוצרו, אנחנו קובעים למעשה את עמדתנו קודם כול לגבי אותם 40%, שרובם חפים מפשע. אחר כך אנחנו גם קובעים לגבי ה-60% הנותרים, שמתוכם חלק גדול בכלל לא עומדים לדין. מתברר שגם כשהחקירה יעילה וגם כשהעילה היתה נכונה, חלקם בכלל לא צריכים לעמוד לדין ולא מוגש נגדם כתב אישום. איך אנחנו קובעים את מעמדם בבתי-המעצר? עלינו לדאוג לתנאים אלה.

אדוני היושב-ראש, אני אפרט בקיצור נמרץ את עיקרי המהפכה. אני אומר מראש, שכדי לחסוך בזמן אני לא אבדיל בין דברים שכבר התקבלו בחוק של הכנסת הקודמת וייושמו בעוד חודש לבין הנושאים שאנחנו קיבלנו, אבל אומר זאת בקיצור נמרץ, בדקות ספורות, כדי שנבהיר את מהות המהפכה שאנחנו מביאים היום אליה:

ובכן, הנושא הראשון הוא עילת מעצר. עד היום הדברים לא היו ברורים בחוק, בפסיקות של בתי-המשפט. מכאן נקבע כלל, נקבעו עילות מעצר מצומצמות – רק לצורכי חקירה או מתוך חשש לשיבוש הליכי משפט או סכנה לביטחון הציבור. לא נקבעה חובת מעצר בשום עבירה, ולו החמורה ביותר, אם מתברר שאפשר למצוא את האקוויולנט למעצר בדרך אחרת, מה שלא היה קודם. לפעמים הספיקה חומרת העבירה כדי להכניס אדם למעצר.

הנושא השני החשוב ביותר – אם כי, כפי שאמרתי, הוא התקבל בכנסת הקודמת וייושם בעוד חודש – הוא ששוטר יכול לעצור אדם ל-48 שעות, כך זה היה עד היום, ומכאן ואילך – ל-24 שעות בלבד. אחרי זה הוא צריך להביא אותו בפני שופט.

מה תקופת המעצר לאחר הגשת כתב האישום? ובכן, עד עכשיו התקופה היתה שנה אחת. אם רצו מעבר לשנה, היה צריך שופט בית-המשפט העליון להאריך את התקופה. מכאן – רק שישה חודשים; עוד שלושה חודשים – על-ידי נשיא בית-המשפט שבו מוגש כתב האישום. דהיינו, צמצמו את הזמן בצורה קשה מאוד, צמצום משמעותי, כדי להביא את בתי-המשפט לעבודה יותר יעילה, יותר אינטנסיבית, שלא ייווצר מצב של התארכות המעצר לאחר הגשת כתב האישום.

מה הם תנאי המעצר? עד היום לא הוסדרו בחוק, ואנחנו עדים לתנאי מעצר מחרידים, לצפיפות איומה, להעדר מיטה ואפילו מזרן לעצור, להעדר אור ואוויר, לתנאים סניטריים בלתי מספקים. מכאן החוק קבע – עוד בכנסת הקודמת, והיישום מהיום – חובת מיטה לכל עציר, תנאי תברואה הולמים,

מזון מתאים לשמירה על הבריאות, טיפול רפואי כנדרש, הליכה יומית באוויר הפתוח, תנאי תאורה ואורור סבירים וזכות לביקורים.

מה הוא משך המעצר מתחילת החקירה ועד להגשת כתב האישום? עד היום – 90 יום; מכאן ואילך – 75 יום. לא הוגש כתב האישום – משתחרר, אלא אם כן שופט בית-המשפט העליון יאריך את התקופה. מה הוא משך המעצר עד לתחילת המשפט? עד היום היה 60 יום; מכאן ואילך – 30 יום.

מה היא סמכות השוטר עצמו לעצור בלא צו של השופט? עד עכשיו הסמכות היתה רחבה ובלתי מוגדרת. מכאן היא צומצמה והיא מקבילה לעילות שקראתי אותן ביחס להחלטות של בית-המשפט.

רבותי, בשנים האחרונות היינו עדים לטענות בנוגע לחובת ההזדהות של השוטר. היו שוטרים שלא הלכו עם תגי זיהוי, היו שוטרים שהיו להם כל מיני תירוצים: אנחנו הולכים עם תג זיהוי אבל לובשים על זה מעיל, לובשים מעל זה שכפ"ץ, אין אפשרות לראות את תג הזיהוי. שוטרים סמויים לא תמיד הזדהו בפני האדם שהם פעלו נגדו. מכאן ואילך התקבל הדבר בחוק במפורש, תוקנה פקודת המשטרה – זה חלק מעבודת ההכנה של החוק – כך שמכאן והלאה יש חובת זיהוי על כל שוטר. אם הוא שוטר גלוי, הוא צריך ללכת עם תג זיהוי גלוי לעין כול – כך כתוב בחוק, אם נקבל אותו – וגם שוטר סמוי חייב להזדהות בתעודה בפני אותו אדם שהוא פעל נגדו.

יש חובה – חובה שלא היתה עד כה – להביא את העציר מייד לתחנת המשטרה, ונקבעו כללים מי בתחנת המשטרה מחליט על המעצר. לא כל שוטר, אלא רק שורה של בעלי תפקידים בדרגים גבוהים באותה תחנת משטרה או באותה חקירה יכולים להחליט על כך.

מה קורה לגבי עציר בתקופה של שבת וחג? ובכן, קודם כול בזה שאנחנו צמצמנו את המעצר ל-24 שעות, נדרשו היערכויות מיוחדות של המשטרה ושל בתי-הסוהר. אנחנו פעלנו בעניין הזה. קיימנו דיונים בוועדה, ואכן המשטרה ובתי-הסוהר ובתי-משפט נערכו לעניין. מכאן ואילך יהיה לנו בית-משפט לילי, שישב עד השעה 22:00, כדי להגביל את התקופה ל-24 שעות.

מה קורה בשבת ובחג? עד היום, אף שלעתים, גם כשדובר על 48 שעות, נפלו סיומי המעצרים בשבת או בחג, הדברים לא הוסדרו מעולם בחוק במדינת ישראל. אנחנו ערכנו דיון ממצה בנושא הזה, גם בוועדה, גם בהשתתפות היועץ המשפטי לממשלה. היה דיון משותף עם דיין בכיר, שהתמנה על-ידי הרבנות הראשית לישראל, ואנחנו קיבלנו את כל ההנחיות בעניין הזה, שאומרות: לגבי שבת או חג בודד, רגיל – כפי שמקובל בכל השנה, אם אדם נעצר בערב שבת או חג, חייבים להביא את העציר לפני השבת או החג בפני שופט. אם הוא נעצר ארבע שעות לפני השבת או החג, יביאו אותו בתוך ארבע שעות מצאת השבת או החג. בתי-המשפט ישבו בתורנות עד שעתיים לפני כניסת השבת, ובמוצאי-שבת – ארבע שעות אחרי צאת השבת, וייקבעו תקנות מיוחדות על-ידי שר המשפטים והשר לביטחון פנים, באישור ועדת החוקה, חוק ומשפט, כיצד הם יתחילו לעבוד אחרי צאת השבת ללא חילול שבת, עם שמירת שבת.

כאשר מדובר במקרים הבודדים שבהם שבת וחג צמודים זה לזה, הרי שכאן נקבעו תקנות, שמצד אחד, התורנות תהיה עד סמוך יותר לכניסת השבת והחג, ויביאו את העצור עד כשעה לפני כניסת השבת, אבל אם הוא נעצר אחרי הזמן הזה, הרי שוב יביאו אותו רק אחרי צאת השבת או החג, אחרי 48 שעות.

נקודה שלישית נוגעת לדבר שיכול לקרות פעם אחת בשנה, וגם לא בכל שנה. דרך אגב, זה קורה בשנה הזאת, בשנה הבאה עלינו לטובה, אבל זה קורה במחזוריות, אחת לכמה שנים, שיש לנו צמידות של 72 שעות של ימי קודש, דהיינו ראש השנה יומיים ולאחריהם שבת. כך אנחנו מגיעים ל-72 שעות. זה יכול לקרות, לפי כללי הלוח העברי, רק באפשרות של חמישי, שישי, שבת. זו האפשרות היחידה, וכפי שאמרתי, זה נקבע בהנחיית הרבנות הראשית, ולא ניכנס כאן לפרטים ההלכתיים, דווקא מתוך אותה גישה שאין להחזיק עציר 72 שעות. באותו יום שישי, שהוא יום שני של ראש השנה, שיש בו כמה קולות הלכתיות – ותיקי ירושלים יודעים, שהיה מנהג לקבור את המת ביום השני של ראש השנה בירושלים, משום שזה יום שחיבו מדרבנן, מה שנקרא בגדרים ההלכתיים – הרבנות קבעה שייקבעו תקנות, שביום זה גם יימצאו אותן אפשרויות, לפי המלאכות המותרות באותו יום, שאותו עציר יובא ביום השני של ראש השנה, במקרה שיש 72 שעות, כך שמעצרו ביום זה, בצירוף שלושת הימים האלה, לא יעלה על 32 שעות.

וכך עשינו, מבחינה זו, פעם ראשונה סדר בנושא, כשבתי-המשפט לא יחללו את השבת, מצד אחד, ומצד שני, על-פי ערכיה של מדינה יהודית ושל מדינה דמוקרטית, יעשה כל מאמץ כדי לצמצם את שעות המעצר של אותו עציר.

רבותי חברי הכנסת, קבענו את זכותו של עציר להיפגש עם עורך-דין גם במהלך חקירה. עד היום זה לא היה בחוק. אנחנו קבענו כללים לפגישה עם עורך-דין גם בעבירות ביטחון, דבר שעד היום לא היה בחוק.

קבענו גם נוהל לשמיעת בקשות למעצר לצורכי חקירה במקרה של מעצר ימים. עד היום לא היתה רחבה מספיק החובה להסביר לעצור את זכויותיו. עד עכשיו היה הנושא לגמרי אחר. במדינת ישראל יש סמכויות מעצר לעובדי ציבור, לא שוטרים, של כ-40 ארגונים, כמו למשל פקחי שמורות הטבע, פקחי ניירות ערך ועוד – בסך הכול כ-40 ארגונים שמותר להם לעצור אדם. לפי המצב החוקי הקיים, השר לביטחון פנים היה נותן לאנשים האלה את האישור לעצור אדם. אנחנו קבענו, שמכאן ואילך הכנסת היא זו שתקבע, באמצעות ועדת החוקה, חוק ומשפט, ולמעשה הוצאנו את זה מהרשות המבצעת, כדי להוסיף את הגישה היותר כללית ויותר דמוקרטית של הכנסת.

קבענו חידוש עצום, שנקרא תסקיר מעצר על-ידי קצין מבחן. נתאר לעצמנו ויכוח בבית-המשפט בין התביעה לבין ההגנה, האם לעצור אדם מסוים. עומד השופט ומתלבט – – –

הי"ר ד' טל:

חבר הכנסת יהלום, סליחה רק רגע. אני מבקש שבעל הפלאפון המצלצל יואיל בטובו להוציא מהאולם.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

— — —

שאלו יהלום (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

עומד במקרה זה השופט ומתלבט מה מצבו של העציר, מה טענותיו, והוא רוצה גורם אובייקטיבי שייתן לו תסקיר על המצב האמיתי, על הנזק שיכול להיגרם לאותו עציר במקרה של מעצר, או על אפשרות אחרת לפעולה אקוויוולנטית, כמו למשל מעצר-בית. מכאן ואילך קבענו, שהשופט רשאי לבקש מקצין מבחן תסקיר. יהיה אז צורך בתוספת של עשרות תקנים של קציני מבחן שיכינו את התסקירים. בעוד חצי שנה ייכנס לתוקף הנושא של מעצרים עד תום ההליכים, ובעוד שנה וחצי ייכנס לתוקף הנושא של מעצרי ימים מעל חמישה ימים, כאשר כבר היום מתחיל פרויקט ניסויי בעניין זה, והאוצר ייתן למשרד העבודה והרווחה את כל הכלים להכין זאת לפי המועדים שנקבעו.

אנחנו עסקנו גם בנושא של שחרור בערובה. להווי ידוע, שיש היום עצורים שנקבעה להם ערבות, לפעמים בסכומים מצחיקים של כמה מאות שקלים – – –

קריאות:

— — —

שאלו יהלום (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

חברים יקרים – – –

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

עוד מעט נעשה כאן ביעור חמץ – – –

שאלו יהלום (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

התבקשתי על-ידי לשכת עורכי-הדין לדאוג לכך שהדיון יימשך עד כמה שיותר, כדי שלא יצמצמו את שכרם על-ידי הצעת החוק של חבר הכנסת מאיר שטרית. אז אם חבר הכנסת מאיר שטרית מוריד את הצעת החוק שלו, אני מוכן לקצר מייד.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

היו"ר ד' טל:

הוא מבקש שתקצר, כדי שהוא יוכל להעלות את הצעת החוק שלו.

שאל יהלום (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

יש אנשים שנקבעה להם ערבות בסכומים מזעריים, אבל הם בכל זאת יושבים בבית-המעצר משום שאינם יכולים להביא 500 או 1,000 שקל כערבות. קבענו בחוק כל מיני הסדרים בעניין זה, כמו למשל שאחרי כמה ימים הוא יובא אל השופט עוד הפעם ועוד הפעם להחלטה מחודשת, כדי שלא להזניח אדם כזה שלא יכול לשלם.

נוסף על כך, הגבלנו באופן ניכר את סמכותו של קצין משטרה לקבוע תנאי שחרור מקפידים הן מבחינת התנאים והן מבחינת משך הזמן שלהם. הרחבנו את אפשרויות השחרור בערובה על-ידי שופט, והוספנו שני היבטים מיוחדים – האחד לגבי קטין. במקרה כזה השופט חייב להתחשב בתנאים המיוחדים לקטין, כגון המרחק מהמשפחה, כגון חינוך, כגון תרבות. ומצד שני הוספנו סעיף טיפולי, שאפשר לשחרר בערובה אדם שזקוק לטיפול, כמו לדוגמה טיפול באלימות או בדברים אחרים, והטיפול הזה ייעשה בפיקוח קצין מבחן. וגם לעניין זה דאגנו, בדיונים עם האוצר, שיינתנו תקציבים לקציני מבחן בשביל הטיפול הזה.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת פורז, אתה מפריע ליושב-ראש הוועדה לסיים את דבריו.

שאל יהלום (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

יש מושג של עיכוב. עד היום, רבותי, העיכוב לא היה מוסדר בחוק, ובדרך כלל עמדה בפני השוטר האלטרנטיבה של מעצר. אנחנו הסדרנו בחוק את נושא העיכוב על מנת שיהיו פחות מעצרים. כלומר, אם רק צריך לקחת תעודה, לחקור חמש דקות או עשר דקות, הפכנו את המעצר לעיכוב, וזה כבר לא יהיה בחדרי מעצר אלא רק בתחנת משטרה. קבענו גם גבולות. מצד אחד, אם שוטר מעכב אדם יותר מ-20 דקות, הוא חייב לתת דוח. ובכל מקרה העיכוב, גם אם הוא בתחנת משטרה, לא יכול להימשך יותר משלוש שעות.

המהפכה היא מהפכה אמיתית. אנחנו נכנסים כאן לתקופה חדשה. אני קורא כאן לחברי הכנסת לקבל את החוק ככתבו וכלשונו, מאחר שהוועדה באמת עסקה בו רבות.

מובן שאני רוצה להודות בסיום עבודתנו בחוק הזה לכל אלה שעסקו בו. קודם כול, אני רוצה להודות למנהלת ועדת החוקה, חוק ומשפט, הגברת דורית ואג. אני רוצה להודות לכל צוות המזכירות של

הוועדה. אני רוצה להודות ליועץ המשפטי של ועדת החוקה, חוק ומשפט, השופט בדימוס שלמה שהם, המשפטן שהשקיע רבות בחוק הזה, לא רק כיועץ משפטי אלא גם מניסיונו כשופט.

התחלנו את עבודת ועדת החוקה, חוק ומשפט כאשר פרופסור דוד ליבאי היה חבר הוועדה. לאחר מכן התפטר פרופסור ליבאי, ואני פניתי אליו וביקשתי שימשיך ללוות את החוק כיועץ לוועדה, והוא עשה כן בשיבות הוועדה, בהרבה תושייה ובהגשת עזרה, ואני רוצה להודות לו על כך.

פרופסור קנת מן ליווה את החוק עם רעיונותיו המצוינים כסניגור הציבורי הארצי.

אני רוצה להודות לאנשי משרד המשפטים – ליועץ המשפטי לממשלה, ד"ר אלי רובינשטיין, שהכרעתו היתה דרושה לנו בשבוע שעבר בנושא החשוב הזה של תנאי המעצר בימי קדושה. אני רוצה להודות למשנה ליועץ המשפטי, הגברת יהודית קרפ, שליוותה את עבודת הוועדה בחוק הזה, וכמו כן לגברת לבנת משיח, לגברת רחל סוכר ולגברת שרית טובין מפרקליטות המדינה. אני רוצה להודות להנהלת בתי-המשפט, לשופט יצחק רביבי, מנהל בתי-המשפט, ולעורך-הדין רמי רובין.

אני רוצה להודות לכל אנשי המשרד לביטחון פנים ומשטרת ישראל, שליוו בהרבה עבודה ובהרבה נכונות ובהרבה שיתוף פעולה את עבודת הוועדה – לניצב-משנה רחל גוטליב, סגנית היועץ המשפטי; לניצב-משנה דורון בית-נר, ראש מחלקת חקירות; לרב-פקד יהודית אלאיוף, ממדור החקירות; לניצב-משנה אפי ארדיטי, מחוז ש"י; לניצב-משנה יוסף פורטוגלי, מחוז ירושלים; לתת-גונדר חיים שמואלביץ, היועץ המשפטי של שירות בתי-הסוהר, לסגן-ניצב אלינוער מזוז, עוזרת ליועץ המשפטי של המשטרה.

אני רוצה להודות לעובדי משרד העבודה והרווחה אביבה פלאי, מנהלת שירות המבחן למבוגרים, וד"ר מאיר חובב, מנהל האגף לשירותי תיקון.

אני רוצה להודות למשרד האוצר ולאנשיו באגף התקציבים, שגילו נכונות לכל העבודה שלנו ונתנו את התקציבים הדרושים. אני רוצה להודות לסגן המפכ"ל, גבי לסט, שליווה בכמה ישיבות את היערכות המשטרה לחוק; לאגודה לזכויות האזרח, עורכת-הדין רינת קיטאי ומיכל אהרוני; ללשכת עורכי-הדין ולנציגיה, לעורך-הדין שמואל סף ולעורך-הדין יורם חכם, שליוו את עבודת הוועדה; לנציגי הרשות לניירות ערך, עורכת-הדין דניאלה גורני ועורכת-הדין מיכל ברק; ואני רוצה להודות לנציגת אגף המכס, עורכת-הדין אורנה שנין, וכמובן לנוגה ענתבי, הממונה על נוסח החוק במשרד המשפטים, ולגברת טל כהן, שליוותה את החוק.

לסיום, אדוני היושב-ראש, אני מבין שחברי הכנסת, ערב פסח, קצת קצרי רוח, ולכן על הרצאתי הבסיסית על כל עקרונות החוק אני מוותר כרגע, ואני אשתדל לומר אותם בהזדמנות אחרת, כאשר אעסוק במתן תשובות לאנשים. תודה רבה.

היו"ר ד' טל:

אני מניח שחברי הכנסת מאוד מאוד מודים לך ומאוד מאוד מעריכים אותך על כך שחסכת לנו. חברי הכנסת, אנחנו עוברים למסתייגים. חברת הכנסת תמר גוז'נסקי – לא נמצאת; חבר הכנסת דוד צוקר – לא נמצא. חבר הכנסת ראובן ריבלין מסיר?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת בני אלון.

בנימין אלון (מולדת):

לא מוותר.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת בני אלון – חמש דקות. אני מוכרח לתקן, יש לך חמש דקות עבור כל הסתייגות, ויש לך שתי הסתייגויות – עשר דקות, ואני מניח שאתה תנצל את הזמן.

בנימין אלון (מולדת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ראשית אני רוצה לומר, שדבריו של יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט לא היו דברי גוזמה. יש פה באמת מהפכה חיובית ביותר לפי רוח מדינת ישראל כמדינה יהודית דמוקרטית. גם בהרבה פסיקות, ואני קצת נוגע בדבר, אבל בהרבה פסיקות בבית-המשפט העליון כבר הודגש, שרוח השינויים בכל הנוגע לחירות הפרט, בנושא המעצרים לפני משפט, מושפעת מהיות מדינת ישראל מדינה יהודית, מהמשפט העברי ויחסו להגבלת חירות האדם; כמה קשה להגביל חירות של אדם. ואנחנו יודעים שעניין המאסר לא מוכר במשפט היהודי כולו, אבל זו המציאות הנדרשת ואין ברירה.

ודאי וודאי שאדם שהוא לפני משפט, צריך לצמצם, עד כמה שניתן, את הגבלת החירות שלו, בהיות מדינת ישראל מדינה יהודית, ומובן שאין בזה סתירה להיותה מדינה דמוקרטית. אם מגבילים את חירותו, כפי שציין היושב-ראש, צריך להקפיד על כבודו גם בתנאי המאסר שלו.

ההסתייגויות שלי הן שתיים, ואני חושב שלמרות המאמצים הרבים שהשקיע יושב-ראש הוועדה בדיונים ארוכים, לא הצלחתי לשכנע מספיק. יש לי הרגשה שאשכנע את חברי המליאה. בשתי

ההסתייגויות אני לא מתייחס למעצרים שלפני המשפט, המעצרים שהורידו את משכם מ-48 שעות ל-24 שעות, ועל זה אני מוכרח לציין לשבח את המשטרה. החוק עומד להיכנס לתוקף במאי, והיא נערכה לכך היערכות יוצאת דופן. היא שיננה את כל השינויים המשמעותיים בדבר, ויש המון שינויים טכניים בתשתית של בתי-המעצר. שוטרים צריכים ללמוד חוקים חדשים, והם ממש למדו הכול, בהמשך לעבודת הוועדה הקודמת, בראשות דדי צוקר.

אבל, יש בחוק הזה גם סעיפים, מסעיף 59 עד סעיף 62, שעוסקים במצבים של שחרור באין אישום, או שחרור באין משפט. אדם כבר נעצר, ובצורות שונות, או שעוד לא קראו לו את כתב האישום – כמה זמן הוא יכול להיות במעצר, כי חסר להם חומר והם עוד לא הספיקו להכין את כתב האישום. זה בסדר, אבל לכמה זמן תוכלו לעצור אדם שלא יודע במה הוא אשם? מדובר במעצרים עד תום ההליכים. אומנם מדובר במקרים מיוחדים, אבל גם לפי החוק הקיים מציעים שהוא יכול יהיה להיות עצור עד 75 ימים ללא כתב אישום, כשעדיין לא הוגש נגדו כתב אישום. פה כתוב: "חשוד הנתון במעצר ולא הוגש נגדו כתב אישום, תוך 75 יום לאחר מעצרו, ישוחרר". ביקשתי להקל עוד יותר ולהפחית ל-45 ימים.

יש סעיף נוסף, שהוא חשוב בעיני יותר ברמה העקרונית. בסעיף 62, גם בחוק החדש, עדיין יש סעיף בחוק הישראלי שמתיר אפשרות, ואני מדבר רק על הרמה העקרונית, חבר הכנסת ריבלין – אני רוצה שתתמוך בי בנקודה הזאת ברמה העקרונית – למרות המהפכה שיש כאן, עדיין יכול להיות אדם עצור ללא משפט כל חייו עד יומו האחרון. שנים על גבי שנים.

סעיף 62 אומר, שרשאי שופט של בית-המשפט העליון לצוות על הארכת מעצר או על מעצר מחדש לתקופה שלא תעלה על 90 ימים, ולחזור ולצוות כך מעת לעת, ואין הגבלה עד כמה. נכון שזה נדיר, ונכון ששופט עליון שיש לו היגיון לא יסכים להוות אלטרנטיבה למערכת המשפט, אבל בסופו של דבר, לדעתי צריך להגביל גם את הדבר הזה. בהסתייגות שלי אני מבקש להגביל את זה עד ארבע שנים. לא יותר מארבע שנים ישב אזרח ישראלי בלי לדעת במה הוא אשם, גם אם זה מקרה מיוחד. רבותי, אני לא רוצה להיכנס לכל הפרטים, אבל היה המקרה של דמיאניוק, שהיה צורך לעצור אותו ולא היה אפשר לגמור את כתב האישום. יש לפעמים מקרים נדירים, ולכן יצאתי מתוך הנחה, שאם אין ברירה ויש מקרה מיוחד, נסמוך על שיקול הדעת, אף שגם זה נראה לי הרבה, וחשבתי להפחית את הזמן.

לדעתי, אין מקום בחוק הישראלי לסעיף שאין לו שום הגבלה, שיש אפשרות אלטרנטיבית למשפט, ויכול להיות שופט עליון שישפוט ללא משפט, מעצר ללא משפט. לדעתי זה בבחינת כתם, וברמה העקרונית זו ההסתייגות שלי, ואני מקווה שהיא תתקבל. לגבי העניין של 75 ו-45 אמרתי את דעתי, אבל יכול להיות שיש חברים שנוכחים במליאה ולא שמעו את כל הצדדים בוועדה, כמו בכל דיון על הסתייגות, ולכן אכבד את אשר תכריעו.

אני שוב מודה לכל הצוות המסור – לשופט שהם, לדורית ואג ולכל האנשים שעבדו עם המון כוח בוועדה, וליושב-ראש הבלתי-נלאה, חבר הכנסת שאול יהלום.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת אלון, אני רוצה להבין, אתה מוריד את ההסתייגות מסעיף 59?

בנימין אלון (מולדת):

אני אינני מוריד אותה. רציתי לומר, שאת ההסתייגות שלי לסעיף 62 יקבל גם חבר הכנסת שאול יהלום.

היו"ר ד' טל:

ההסתייגות לסעיף 59 בעינה עומדת?

בנימין אלון (מולדת):

כן.

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

היו"ר ד' טל:

אדוני הוריד את ההסתייגויות, כך הבינותי.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הורדתי את ההסתייגות הראשונה.

היו"ר ד' טל:

אדוני, האם תואיל בטובך להוריד את ההסתייגות השנייה?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני, ממלא-מקום יושב-ראש הכנסת, יושב-ראש הכנסת בפועל, אני נענה לבקשתך.

היו"ר ד' טל:

אני מודה לך מאוד.

תשובה ליושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט, שאול יהלום, בבקשה.

שאול יהלום (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

רבותי, הדברים שאמר חבר הכנסת אלון, מובן שיש בהם איזה היגיון – אפילו בשתי הסתייגויותיו.

יש לי בקשה לחברי הכנסת. כל נושא נדון במשך שעות ארוכות עם הנהלת בתי-המשפט, עם היועצים המשפטיים של כל מערכות המשפט, עם המשטרה, ונמצאו שיפורים עצומים, לרבות בנושא שלנו. גם להסתייגות של חבר הכנסת אלון, והוא אומר שהיא עוד יותר חזקה – הרי בינינו לבין עצמנו יכול הנאשם עצמו להאריך את משפטו. הוא יכול בכוונה לעשות כל מיני תרגילים, תוך כדי משפט, שיארכו, נניח, מעל ארבע שנים, ואז הוא משתחרר.

ההנחה אומרת, שאם שופט בית-המשפט העליון, שההחלטה באה אליו כל 90 יום, מחליט ואומר: צריך לתת עוד 90 יום, הרי ודאי שיהיה בדברים האלה היגיון, שלא יהיה חוטא נשכר.

לכן, אני פונה לחברי הכנסת לקבל את כל החוק כפי שהוא ולדחות את כל ההסתייגויות. תודה רבה.

צבי הנדל (מפד"ל):

לא הבנתי, חבר הכנסת יהלום. אם זה באמצע משפט – הוא לא מדבר על זה, הוא מדבר על כך שאפשר להאריך בלי סוף.

שאול יהלום (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

לא. הוא מדבר על אמצע משפט, כשכבר הוגש כתב אישום, והמשפט לא נגמר.

נסים דהו (ש"ס):

אם כבר הוגש כתב אישום, אז יש מעצר עד תום ההליכים. לא צריך להאריך את זה כל 90 יום.

שאל יהלום (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

חבר הכנסת נסים דהן, הוא מדבר על לאחר הגשת כתב האישום והמשפט ויש מעצר עד תום ההליכים.

נסים דהו (ש"ס):

לא צריך להאריך.

שאל יהלום (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

כן צריך להאריך, משום שמעצר עד תום ההליכים מעבר לתקופה מסוימת – בחוק הזה, חצי שנה – חייב נשיא בית-המשפט של אותו בית-משפט להאריך שלושה חודשים. עברו שלושת החודשים האלה, דהיינו תשעה חודשים – הנושא עובר לבית-המשפט העליון כל שלושה חודשים. אין דבר כזה לתת לאדם תוך כדי המשפט. זה מה שהחוק הזה משפר. נכון שאם המשפט מתארך, ומדובר בפשע חמור, השופט יחליט כל פעם על 90 יום.

היו"ר ד' טל::

תודה רבה ליושב-ראש הוועדה הנמרץ, חבר הכנסת שאל יהלום.

יצחק כהן (ש"ס):

יש לי תגובה על נושא מהותי, ואני חייב להסביר אותו.

היו"ר ד' טל:

אני חושב, שהקדשנו די והותר לפרק הזה ולחוק הזה, שהוא חוק חשוב, שהוא מהפכה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אי-אפשר להחליף את המליאה בוועדה.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת ריבלין, אני אכן תומך בדעתך. אנחנו עוברים להצבעה על סעיפים 1 עד 13 – עד סעיף 58 החדש – לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים) (תיקון), התשנ"ז–1997. מי בעד?

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אין הסתייגויות?

היו"ר ד' טל:

אין הסתייגויות עד סעיף 59 החדש.

הצבעה מס' 27

בעד סעיפים 12-1 ו-13 (סעיפים 41-58 החדשים) – 15

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיפים 12-1 ו-13 (סעיפים 41-58 החדשים) נתקבלו.

היו"ר ד' טל:

בעד – 15, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע, שהסעיפים הללו נתקבלו, לרבות לוח התיקונים שהונח על שולחן הכנסת.

אנחנו עוברים להסתייגות של חבר הכנסת בני אלון לסעיף 59. מי בעד ההסתייגות? מי נגד ההסתייגות? אנחנו עוברים להצבעה.

הצבעה מס' 28

בעד ההסתייגות של חבר הכנסת ב' אלון לסעיף 13 (סעיף 59 החדש) – 6

נגד – 8

נמנעים – 1

ההסתייגות של חבר הכנסת ב' אלון לסעיף 13 (סעיף 59 החדש) לא נתקבלה.

היו"ר ד' טל:

ובכן, שישה בעד, שמונה מתנגדים, אחד נמנע. ההסתייגות לא נתקבלה.

אנחנו עוברים להצבעה על סעיף 59 החדש, כהצעת הוועדה, מי בעד?

הצבעה מס' 29

בעד סעיף 13 (סעיף 59 החדש), כהצעת הוועדה – 17

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיף 13 (סעיף 59 החדש), כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' טל:

בעד – 17, אין מתנגדים, אין נמנעים. הסעיף הזה נתקבל כהצעת הוועדה.

אנחנו עוברים להצבעה על סעיפים 60 עד 61 החדשים. מי בעד?

הצבעה מס' 30

בעד סעיף 13 (סעיפים 60-61 החדשים) – 17

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיף 13 (סעיפים 60-61 החדשים) נתקבלו.

היו"ר ד' טל:

ובכן, 17 בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. סעיפים 60 עד 61 החדשים נתקבלו.

אנחנו עוברים להסתייגותו של חבר הכנסת בנימין אלון לסעיף 62. מי בעד?

הצבעה מס' 31

בעד ההסתייגות של חבר הכנסת ב' אלון לסעיף 13 (סעיף 62 החדש) – 8

נגד – 9

נמנעים – אין

ההסתייגות של חבר הכנסת ב' אלון לסעיף 13 (סעיף 62 החדש) לא נתקבלה.

היו"ר ד' טל:

ובכן, שמונה בעד, תשעה נגד. ההסתייגות של חבר הכנסת בני אלון לא נתקבלה.

אנחנו עוברים להצבעה על סעיף 62 החדש, כהצעת הוועדה. מי בעד?

הצבעה מס' 32

בעד סעיף 13 (סעיף 62 החדש), כהצעת הוועדה – 17

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיף 13 (סעיף 62 החדש), כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' טל:

ובכן, 17 בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. הסעיף נתקבל.

אנחנו עוברים להצבעה על סעיפים 63 עד 75 החדשים כהצעת הוועדה.

הצבעה מס' 33

בעד סעיף 13 (סעיפים 63-75 החדשים) – 17

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיף 13 (סעיפים 63-75 החדשים) נתקבל.

היו"ר ד' טל:

בעד – 17, אין מתנגדים ואין נמנעים. סעיפים אלו התקבלו.

אנחנו עוברים להצבעה על סעיפים 14 עד 23, כהצעת הוועדה.

הצבעה מס' 34

בעד סעיפים 14-23 – 15

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיפים 14-23 נתקבלו.

היו"ר ד' טל:

בעד – 15, אין מתנגדים, אין נמנעים. סעיפים אלו נתקבלו.

אדוני רוצה שנצביע גם על לוח התיקונים לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים) (תיקון), התשנ"ז-1997, למען הסר כל ספק. חברי הכנסת, נעבור גם להצבעה הזו, הגם שהזכרתי אותה קודם. בבקשה.

הצבעה מס' 36

בעד לוח התיקונים – 16

נגד – אין

נמנעים – אין

לוח התיקונים לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים) (תיקון), התשנ"ז-1997, נתקבל.

היו"ר ד' טל:

ובכן, גם לוח התיקונים אושר ברוב של 16, אין נמנעים ואין מתנגדים. תודה רבה.

חברי הכנסת, היות שלא נתקבלה שום הסתייגות, אנחנו מצביעים על החוק כהצעת הוועדה בקריאה שלישית, לרבות לוח התיקונים שהצבענו עליו בנפרד. אפשר להצביע.

הצבעה מס' 37

בעד החוק – 17

נגד – אין

נמנעים – אין

חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה מעצרים) (תיקון), התשנ"ז–1997, נתקבל.

היו"ר ד' טל:

ובכן, בעד – 17, אין מתנגדים ואין נמנעים. אני קובע, שהצעת חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה מעצרים) (תיקון), התשנ"ז–1997, נתקבל. תודה רבה.

הצעת חוק המכר (תיקון – הגבלת הסכום שניתן לדרוש בעד הוצאות משפטיות

במכירת דירה), התשנ"ז–1997

(קריאה ראשונה)

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לנושא האחרון: הצעת חוק המכר (תיקון – הגבלת הסכום שניתן לדרוש בעד הוצאות משפטיות במכירת דירה), התשנ"ז–1997, בקריאה ראשונה, של חבר הכנסת מאיר שטרית. יציג את ההצעה חבר הכנסת מאיר שטרית. בבקשה אדוני.

היו"ר נ' חזן:

זמן המתדיינים הוא כפי שאני קובעת – – –

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

שלוש דקות.

אברהם פורז (מרצ):

חמש דקות.

הי"ר נ' חזן:

אתם רוצים חמש דקות? אתם לא רוצים ללכת הביתה?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

שלוש דקות. אם לא, אני אדבר 20 דקות.

הי"ר נ' חזן:

שלוש דקות גמישות. אדוני, בבקשה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, החוק המונח בפניכם בא לתקן עוול ועושה כלפי הזוגות הצעירים ורוכשי הדירות במדינת ישראל. במצב הנוכחי, רבותי, כל זוג צעיר שרוכש דירה נדרש על-ידי החברה המוכרת או הקבלן המוכר לחתום על חוזה אצל עורך-הדין של הקבלן. תראו את האבסורד. הזוג הצעיר או העולה החדש לא הולך לעורך-דין מרצונו החופשי כמו קונה מרצון למוכר מרצון. אומרים לו: אתה רוצה לקנות דירה? תלך לעורך-דין פלוני אלמוני, שם תחתום על חוזה. עורך-הדין שמחתים אותו על החוזה מייצג את האינטרסים של הקבלן, לא את האינטרסים של הזוג הצעיר. תמורת השירות הזה שמכתיב לו חוזה סטנדרטי נגד האינטרס שלו, הוא עוד מחייב אותו לשלם לו 1.5% – 2% מערך הבית. למה? כדי להעביר את הדירה בטאבו. אתם יודעים כמה עולה רישום דירה בטאבו, רבותי? 50 שקל. זה המחיר של אגרת תשלום בטאבו.

יונה יהב (העבודה):

מה זה רלוונטי?

אברהם פורז (מרצ):

— — —

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אני מבקש, אל תפריע לי, יש לך הזדמנות לדבר. חבר הכנסת פורז, תדבר על מה שאתה רוצה, ותן לי לדבר.

רבותי חברי הכנסת שנמצאים פה, ראשית, אני מודה לכל אחד ואחד שנשאר פה. אם יש הוכחה לכך שהחוק הזה צודק, נכון ופותר את הבעיה החריפה של הזוגות הצעירים, זה הקמפיין שעושים פה עורכי-הדין, והלחץ של כל הגילדה של עורכי-הדין ברחבי הארץ שלוחצת על חברי הכנסת להצביע נגד החוק. אני עוד לא שמעתי דבר כזה – נגד טובת הציבור.

רבותי, איפה התעוררו פתאום עורכי-הדין לשמור על הזוגות הצעירים? אתם מבינים? בואו אני אראה לכם מאות אלפי דירות של זוגות צעירים שנמצאות בחברות שאפשר לרשום אותן בטאבו, והחברות ועורכי-הדין שלהם לא ממהרים לרשום אותן, ולא רושמים אותן; למה? כי בחוזים הסטנדרטיים שהחתימו את הזוגות הצעירים עליהם כתוב עוד סעיף: אם הזוג הצעיר ימכור את הדירה שלו בעוד עשר או 15 שנים למישהו אחר, הוא חייב לשלם עוד 0.5% עמלה לאותו אדם שמחזיק את התיק. זה נשמע לכם הגיוני, רבותי? מישהו מאמין שעורך-דין מייצג בדברים האלה את הקבלן?

מאיימים עלינו שהקבלנים יעלו את מחירי הדירות. תעלו, זאת מדינה חופשית. מי שירצה – יעלה, אבל אז יש, לפחות, תחרות חופשית. קבלן אחד יעלה, קבלן אחר יוריד. אני אחליט לקנות מקבלן לפי בחירתי.

נסים דהן (ש"ס):

חבר הכנסת שטרית, מצד שני – ממתי המדינה מתערבת? מזמן ביטלנו את הפיקוח על המחירים. רק על עורכי-הדין יישאר פיקוח?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני, ראשית, אני לא מטיל פיקוח על המחירים, אני קובע תקרה – – –

רן כהן (מרצ):

שכר המינימום אינו התערבות? יש להגן על החלשים וכל הזמן צריך להתערב.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

כן – א. אנחנו מתערבים יום-יום; ב. אני לא מתערב בקביעת מחיר לשכר הטרחה.

רן כהן (מרצ):

כאשר יש פגיעה בחלשים צריך כל הזמן להתערב.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת דהן, אם זה היה קונה מרצון ומוכר מרצון, אתה צודק. זה לא קונה מרצון למוכר מרצון. אם אתה הולך לעורך-דין פרטי, ואתה, כקונה דירה, משלם לו 10% ממחיר הבית – אני לא אתערב, זה לא ענייני. פה אתה מכתیب לו איפה לחתום על החוזה. אתה גם לא מייצג אותו. האיש שחותם על חוזה – עורך-הדין לא מייצג אותו. ריבוננו של עולם, אתם מתארים לעצמכם את הסקנדל הזה? זה לא יכול להיות.

לכן, רבותי חברי הכנסת, אני אודה לכם מאוד אם לא תיכנעו ללחצים – – –

רן כהן (מרצ):

חבר הכנסת שטרית, חשוב לציין, ששום עורך-דין לא חייב לקבל – – – מי שירצה, יקבל.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

נכון.

רבותי, הקמפיין הזה של לשכת עורכי-הדין ושל עורכי-הדין נגד החוק רק מוכיח את צדקת החוק הזה ואת טענתי.

אני מבקש מכם, רבותי חברי הכנסת, לאשר את העברת החוק לוועדת הכלכלה להכנה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית. אני מבקש מכם שלא להיכנע ללחץ הזה שמופעל עליכם. אני בהחלט מבין את הלחץ הזה.

הי"ר ל' חזן:

אני מודה לחבר הכנסת שטרית.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לדיון בקריאה ראשונה. אני מזכירה למעוניינים לאשרר את ההשתתפות בדיון. הדובר הראשון – חבר הכנסת אברהם פורז; אחריו – חברת הכנסת ענת מאור; אחריה – חבר הכנסת יונה יהב. אני קובעת מסגרת דיון של שלוש דקות לנואם.

רן כהן (מרצ):

עורכי-הדין הם גילדה – – –

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת כהן, תעשה לי טובה, אני שומעת את הוויכוח עד פה. עמיתך חבר הכנסת פורז, שדעתו שונה מדעתך, רוצה להתבטא.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

מהנדסים הם לא גילדה?

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת ריבלין.

אברהם פורז (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, חברי סובייט נכבדים – – –

דוד טל (ש"ס):

סליחה, מה זה?

אברהם פורז (מרצ):

לדעתי, פה זה מדינה בולשביקית. זה הסובייט העליון. מדינה שרוצה לקבוע בדיוק כמה ייקחו עורכי-הדין היא, לדעתי, מדינה בולשביקית.

דוד טל (ש"ס):

סליחה, אבקש שתחזור בך.

אברהם פורז (מרצ):

אני רוצה לומר שאם החוק הזה יאושר, אכן – –

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אתם עורכי-הדין – – – פתאום דואגים לעם – – –

אברהם פורז (מרצ):

– – הכנסת תהיה באמת סובייטית.

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת שטרית, זה החוק שלך.

אברהם פורז (מרצ):

אתם בוודאי מתגעגעים לשיטה בולשביקית.

רן כהן (מרצ):

לא נעים לי להגיד לך, אבל מוטב שעורכי-הדין לא ידברו בנושא הזה.

היו"ר נ' חזן:

חברי הכנסת, אני חייבת לכוון את השעון מחדש. חבל. זה נותן הרבה זמן מסך לעמדה זו. כן, בבקשה.

אברהם פורז (מרצ):

רבתי, החוק הנוכחי הוא חוק פסול – – –

אפשר, גברתי היושבת-ראש, לפזר את ההפגנה?

הי"ר נ' חזן:

חבר הכנסת ריבלין, חבר הכנסת שטרית, חבר הכנסת איתן, את ההתייעצות והשכנוע, אנא עשו בחוץ. חבר הכנסת פורז, תנסה, תשתדל.

אברהם פורז (מרצ):

כן, אני מנסה לדבר.

החוק הזה, נוסף על כל יתר המגרעות שלו, מנוגד תכלית ניגוד לחוק-יסוד: חופש העיסוק. אני מזהיר את הכנסת, ואני אומר, שאם היה פה רוב של 61, אולי החוק הזה היה חוקתי. בהעדר רוב של 61 כל ההצבעה היום היא, לדעתי, חסרת ערך משפטי. לא יהיה פה רוב של 61. עד כמה שאני יודע, אין כרגע בבניין 61 חברי כנסת.

רפאל אלול (העבודה):

יגיעו עד סוף הדיון.

אברהם פורז (מרצ):

יגיעו עד סוף הדיון.

למה החוק הזה פסול? אני לא רוצה להתווכח לגוף העניין. יכול להיות, ששכר טרחת עורכי-הדין גבוה. יכול להיות. יכול להיות ששכר רואי-החשבון גבוה. האם זה תפקידה של המדינה לקבוע כמה יקבל זה וכמה יקבל אחר, מתי יקבל זה ומתי יקבל אחר? למה החוק הבא לא יהיה חוק שיקבע את מחיר הבלטות, ונאמר שאסור לגבות מחיר גבוה יותר עבור בלטות, או עבור חרסינות, או עבור ידיות, או עבור דלתות? ואם יש בידה בדירה, גם מה מחיר הבידה. זה תפקידה של מדינה, להיכנס לדברים האלה? זה תפקידה של כנסת, להתערב בדברים כאלה? זו מדינה חופשית. אדם בא לקבלן, אומרים לו: זה מחיר הדירה, זה מחיר עורך-הדין, אלה המסים; אתה לא רוצה – תלך לאחר. אתה גם יכול להגיד לקבלן – תספוג את זה, לא רוצה, הכול תלוי בהיצע וביקוש. מה כל ההתערבות הזאת?

אני רוצה לומר דבר אחד: אני חושב, שההתנפלות על עורכי-הדין כציבור היא התנפלות מכוערת ולא במקומה. האם ציבור עורכי-הדין הוא הציבור הכי גרוע במדינה? מדוע ההתנפלות הזאת? אני לא מבין אותה, ואני חושב שהיא לחלוטין לא במקומה. גם העניין הזה של חברי כנסת שהם עורכי-דין – כל אחד יודע שלנו כחברי כנסת אסור – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

נבחרנו בדיוק כמוהו. אתה נבחרת ואני נבחרתי בדיוק כמוהו.

אברהם פורז (מרצ):

נבחרנו בדיוק כמוהו.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

בושה וחרפה.

אברהם פורז (מרצ):

ואין לנו עיסוק נוסף.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

זו רמה של ביב שופכין. בושה וחרפה. זו בושה וחרפה.

אברהם פורז (מרצ):

אני רוצה לומר לכולכם, שכל אחד יודע שלחברי הכנסת אין כל עיסוק נוסף, גם לאלה שהם עורכי-דין. זה לא נוגע לאיש מאתנו באופן אישי.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חוק מינימום הוא חוק אחד וחוק מקסימום הוא חוק אחר. זו פגיעה בחופש העיסוק.

קריאות:

היו"ר ב' חזן:

חבר הכנסת ריבלין, אנא.

אברהם פורז (מרצ):

אני רוצה לדחות מכול וכול ולהביע תרעומת קשה על הניסיון של חבר הכנסת שטרית להטיל דופי בחברי כנסת שהם עורכי-דין. הוא עצמו יודע, הוא גם אמר לי וכולנו יודעים, שלשום חבר כנסת בבית הזה אין עיסוק נוסף כלשהו. לאיש מאתנו אין אינטרס אישי, חבר הכנסת שטרית.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

תבדוק את החוק שלי – – –

אברהם פורז (מרצ):

אם אני מתנגד לחוק, זה לא משום שאני רוצה לקחת שכר טרחה ממישהו.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

לא אמרתי את זה.

אברהם פורז (מרצ):

רמזת לזה. רמזת לזה. רמזת לזה. באמת אנחנו יכולים להיפגע. אנחנו בהחלט יכולים להיפגע. לכן, אני אומר שאין זה מתפקידה של המדינה להיכנס לדברים כאלה. החוק הזה הוא לא חוקתי, ומן הראוי לדחות אותו. ממילא גם אם הוא יתקבל, ההצבעה היא חסרת ערך.

הי"ר נ' חזן:

תודה רבה. חברת הכנסת ענת מאור. אחריה – חבר הכנסת יונה ירב.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

גברתי, האם אני יכול למסור הודעה אישית?

הי"ר נ' חזן:

חבר הכנסת שטרית, בדרך כלל אתה יושב גם במקומי – חברת הכנסת ענת מאור – היא תמיד בסוף הישיבה.

ענת מאור (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אין ספק שכנס החורף מסתיים בהצעת חוק מהותית מאוד. אין חולקים על כך שיש חשיבות לחופש העיסוק. אין חולקים על כך, שעורכי-הדין הם לא עוכרי ישראל, יש להם מעמד חשוב והסיוע שלהם חשוב. ובכל זאת, אני רוצה להזכיר לחברי הבית, שמדינת ישראל לא נמצאת במצב של העדר חוקי-יסוד וחוקה. היא נמצאת במצב של חוקה נכה.

חבר הכנסת פורז, אתה יודע טוב מאוד שיש לנו חוק-יסוד: חופש העיסוק, אבל אין לנו חוק-יסוד: זכויות חברתיות, ואין לנו חוק-יסוד: חופש הביטוי. לכן, חופש העיסוק הוא היום הדחליל, הוא היום האליל. אין מי שיגן על הנשים כי אין חוק-יסוד: זכויות חברתיות. זה מצב נכה. ואם הכנסת הזאת לא תתקן אותו – אוי לנו אם כל המערכת המשפטית, הפילוסופית והתיאורטית מדברת עכשיו על חופש העיסוק ושוכחת את האדם.

לכן, אני רוצה לברך את חבר הכנסת מאיר שטרית. קל מאוד להגיד שזה בולשביזם. קל מאוד להטיח זאת בכל דבר כשרוצים להגביל למצב סביר. עורכי-הדין עושים מלאכת קודש. אבל, אנחנו יודעים שיש בעיה של השתכרות גבוהה ומוגזמת. רק השבוע פרסמו את מצב ההשתכרות בארץ גם בשירות הציבורי. לגבי השירות הפרטי אין לנו נתונים.

חבר הכנסת פורז, מה נקרא: אפשר לעבור? אני יודעת על נשים גרושות ועל נשים אחרות שלא יכולות להגיע לעורך-דין, והסניגוריה הציבורית הולכת ומתמוטטת, כי הממשלה לא מממנת אותה.

לכן, אני רוצה לברך את חבר הכנסת מאיר שטרית. בגלל קיזוז לא אוכל להצביע. אבל אני רוצה לברך על הצעת החוק. זה יהיה לכבוד הכנסת שחוק זה יהיה החוק המסיים של כנס החורף, כמו שהעברנו את התיקונים בחוק שכר המינימום וכמו שהעברנו תיקונים אחרים חשובים מאוד בנושאים חברתיים. חשוב שנסיים את המושב עם חוק כל כך חשוב. תודה רבה.

היו"ר נ' חזן:

אני מודה לחברת הכנסת ענת מאור. אני מזמינה את חבר הכנסת יונה יהב. אחריו – חבר הכנסת ראובן ריבלין. אני רואה שיש כבר נוסטלגיה בכנסת בסעיף האחרון על סדר-היום, לפני הפגרה. בואו נקיים את הדיון בצורה עניינית ונוכל לסיים.

יונה יהב (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, ובמיוחד חבר הכנסת מאיר שטרית. מאחר שאני עוקב שנים אחרי פעילותך הציבורית, אני נמנע מלומר שההצעה שלך פופוליסטית. אבל בהחלט אומר שההצעה שלך נשענת על אדני בורות מוחלטת.

עיקרה של ההצעה הוא לבוא ולומר לקהל, שגם שומע אותנו ורואה, שמדובר ברישום זכויות במקרקעין, שזאת הליבה המרכזית של כל טרנסאקציה במקרקעין של כל אזרח במדינה. זאת כשכל מה שיש לרוב רובם של אזרחי המדינה הוא דירתם היחידה, והרישום בטאבו הוא הנקודה החשובה ביותר שיש להם, היא זו שמביעה ומבטאה את הזכויות שלהם, ועד אשר מגיעים אליה זה רוביקון עצום של עבודה, רוביקון אדיר של עבודה שמחייב כל עורך-דין הכי פשוט להיות מבוטח בביטוח מקצועי של 3 מיליוני דולר, אדוני מאיר שטרית, 3 מיליוני דולר – כמחירן של ארבע דירות בינוניות בתל-אביב. אתם לא מבינים, או בעל ההצעה לא מבין איזו כמות עבודה כרוכה בכך. הוא חושב, שזה חוזה סטנדרטי שעליו מחתימים את הקהל. זה לא כך בכלל – 50 שקל אגרה; איזו מהות יש לה ואיזו רלוונטיות יש לאגרה? איזו רלוונטיות יש לעצם הרישום?

אברהם פורז (מרצ):

אחרי שמשלמים מס רכישה לא גובים דבר.

יונה יהב (העבודה):

לא, 50 השקלים הם עבור הבולים של רישום הדירה עצמה. קבלת צו של בית משותף, אם היא נעשית טיפה ברשלנות, גורמת לכך שאתה מקבל דירה בלי המרפסת שקנית, או בלי הגינה שהוצמדה לך, או בלי כמות ההצמדות שהצמידו לך. חצי מהרכוש יכול לעוף אם יעשו זאת בצורה שרלטנית. מה אתה חושב, שהאחוז הזה קם יש מאין סתם?

הבעיה לא הותקפה מהנקודה האמיתית. הנקודה האמיתית היא, אם אכן מגיע הצד הקונה עם עורך-דין משלו. אכן אז מגיעה ההנחה וצריך לקבוע אותה. הנקודה לא הותקפה מהמקום האמיתי, כש-92% מהדירות במדינה רשומות בחברות משכנות שעוד לוקחות 0.5% על טיפול ומקבלות הכנסות אסטרונומיות בגלל רשלנויות. בזה לא טיפלת. אז מה אתה עושה פה? אתה מתחיל "רברס" מליברליזציה במדינה, ואתה קובע לנו שכר מקסימום שיכניס לשוק המקרקעין המסובך כל כך עורכי-דין שרלטנים, שיסימו לעשות את תשע המטלות שאנחנו מבצעים באותו 1.5% – דיווח למס שבח,

חוזים עם הבנקים, הליווי, המשכנתאות. אתה רוצה שנתחיל לקחת אחוז על כל רישום משכנתה, שזה באמת כלום? זה לא מכוסה על-ידי החוק שלך. אראה לך עשרה "לופים" דרך החוק שאתה הצעת שיביאו לכך ששכר הטרחה שישולם יהיה 3% ולא 1.5%. אתה רוצה שאראה לך את העניין הזה?

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת י.הב.

יונה י.הב (העבודה):

הכול נובע מבורות.

נסים דהן (ש"ס):

אם תראה לו – הוא יגיש עוד הצעת חוק.

יונה י.הב (העבודה):

בטח. לכן, אני בא ואומר לחברי הכנסת: היזהרו והישמרו, אל תיתנו יד לחוק הזה. זה פתח לסחף עצום שאנחנו לא יכולים לראות היכן סופו כרגע.

היו"ר נ' חזן:

תודה רבה לחבר הכנסת י.הב. חבר הכנסת ראובן ריבלין, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת בנימין אלון.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

רובי, תספור עד עשר.

היו"ר נ' חזן:

הוא כבר רגוע. זה בסדר.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

גברתי היושבת בראש, חברי חברי הכנסת, קודם כול אני מבקש למסור הודעה אישית. אני מודה, אני עורך-דין. אני גאה במקצועי. אני גאה בעבודתי במשך 35 שנה במקצוע, בצד עבודתי כעוסק בצורכי ציבור באמונה, ואני מקווה שהקדוש-ברוך-הוא ישלם שכרי.

אני עסקתי במקצוע שבו בחרו בי אנשים לייצג אותם. מעולם לא כפיתי על אדם לייצג אותו. והנה, מוכרח אני לומר שאין לי הרבה חברים בפוליטיקה, כי בפוליטיקה יש שותפים לדרך, אנשים שאתם נמצא אתם בסיעה, אבל בפוליטיקה חברות היא בעירבון מוגבל. יש לי חבר אחד מני מעטים בפוליטיקה, והוא מאיר שטרית, ואני גאה על כך שהוא חבר שלי. היום הוא פגע בחברי, וכתוצאה מכך בי, בצורה שכמעט לא ניתנת להסבר.

אני מוכרח לומר, שאני מדבר בצורה נרגשת, משום שבאמת לא ציפיתי שכדי להעביר חוק כל כך לא במקום צריך לאגור כוחות נפשיים כל כך גדולים; כדי לבוא ולפני הציבור כולו לומר לכם: רבותי, כל עורכי-הדין גנבים. אם כל עורכי-הדין גנבים – נוציא חוק שכל עורכי-הדין ילכו לבית-סוהר.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אל תבין אותי לא נכון – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

סליחה, אתה דיברת אל הציבור, עכשיו אני מדבר אל הציבור. אם מקצוע עריכת-הדין מיותר לחלוטין – יש לבוא ולהוציא חוק, רבותי, כולכם שם בבית תחייבו את הכנסת להוציא חוק האומר: עריכת-דין הוא מקצוע מחוץ לחוק. אבל עורכי-דין, בכל זאת, במשך שנים, בכל תולדות ההיסטוריה, הם אנשים שעזרו לציבור, שהביאו להבנות, שיצרו את קמפ-דיוויד, שיצרו את אוסלו, שיצרו את כל אותם דברים שאנחנו מתנגדים להם כאנשים פוליטיים או באים ומחבקים אותם כאנשים שיש להם איזה ערך. הרי בלי עורכי-דין לא יכולה מדינה דמוקרטית להתקיים, לא יכולים לממש את זכויות האזרח.

אני אומר לכם משהו, ציבור יקר: בא חבר הכנסת מאיר שטרית, שלרגע אחד עזב את חברותו אתי, ורוצה להוכיח לכם שהוא דואג לכם, ציבור הצעירים. אתם משלמים על דירה הון עתק, אתם יודעים למה? כי אתם משלמים 20% שלא הייתם צריכים לשלם אותם אם חבר הכנסת מאיר שטרית וחבר הכנסת מקסים לוי ואותם חברים שעכשיו רוצים להצביע בעד חוק זה היו אומרים כך: מה לא צריך להטיל על דירה ראשונה שנקנית על-ידי זוג צעיר. יודעים אתם מה הייתם חוסכים? – 17%. הייתם כותבים ואומרים בחוק – – –

היו"ר נ' חזן:

17%, בלשון זכר.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

17%. אני מצטער על כך שאני נרגש וכך נפגעת העברית. אין פגיעה חמורה יותר כאשר אתה נרגז מאשר פגיעה בשפתך. כאן צריך לדאוג לדבר בשפה תקינה.

הי"ר ל' חזן:

וגם לסיים את הדברים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני רוצה לומר לכם, רבותי, ואני מסיים, גברתי היושבת-ראש, רק כדי להסביר – אם חבר הכנסת מאיר שטרית היה בודק, הוא היה רואה שדירה שמחירה מעל סכום מסוים – ובירושלים אין דירה שעולה פחות מ-150,000 דולר לזוג צעיר, וגם זאת דירה שאפשר למצוא רק במאמצים רבים ובזכוכית מגדלת – אם הייתם יוצאים ולומדים, הייתם רואים שאגרת העברה תגיע כדי 1.5% נוספים או 2% ולעתים עד 5%. צא ולמד שאם היו אנשים אלה רוצים לדאוג לכם, זוגות צעירים –

הי"ר ל' חזן:

חבר הכנסת ריבלין – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

– – היו אומרים: לא יהיה מע"מ ולא יהיה מס העברה. אלא מה? – הם רוצים להראות לכם שהם דואגים לכם. על מי הם משליכים את כעסם-כעסכם? – על עורכי-הדין.

הי"ר ל' חזן:

חבר הכנסת ריבלין – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני חושב, שמסיבה זאת, רבותי, צריך לדחות את החוק וגם מסיבות אחרות – במדינה דמוקרטית לא יכירנו מקומו. אנחנו אישרנו חוק שכר מינימום כי שם קבענו את המינימום. פה אתם רוצים לקבוע חוק שכר מקסימום, ושכר מקסימום קובעים במדינה בולשביקית.

חברי הכנסת – –

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת ריבלין – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

– – כנסת נכבדה, פה לא הצומת העליון, אבל נתכבד בכנסת ונדחה חוק זה בשאט נפש.

היו"ר נ' חזן:

תודה. חבר הכנסת בנימין אלון, ואחריו – חבר הכנסת מיכאל איתן. הוא רשום, אשרר, ולכן אני מתארת לעצמי שבדיון הנרגש הזה הוא גם ירצה להתבטא. חבר הכנסת אלון, בבקשה.

בנימין אלון (מולדת):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אכן בחוק המוצע יש סעיף שקשה לקבלו. ההצעה הזאת, כמו שהיא מנוסחת כאן, הוצאות משפטיות, שכר טרחת עורך-דין – יש צדק בדברים שאמרו חברי הכנסת שקדמו לי שקשה לקבל חוק שמגביל שכר טרחה. אבל הסעיף, כמו שהוא מנוסח כאן כסעיף קטן (ב) – אני חושב, שהוא מנוסח די טוב, והוא אחר כך צריך להתבשל בין הקריאות הבאות – בעצם אומר כך: בכפוף לאמור בכל דין לא יהיה מוכר רשאי לדרוש מקונה השתתפות והוצאות משפטיות בסכום העולה על 0.5%. כלומר, מה שחבר הכנסת שטרית רוצה – בשורה התחתונה בצדק, לדעתי – זה שתהיה תחרות בין קבלנים. הוא לא פוחד, חבר הכנסת ריבלין, חבר הכנסת יהב, שהקבלנים יעלו את המחיר, והזוג הצעיר לא ירוויח מההוזלה הזאת, כי אתם, חסידים של תחרות חופשית, יודעים היטב, שהיום יש הרבה עורכי-דין, יש אפילו היצף של עורכי-דין. יש מכללות למשפטים ויש הרבה הרבה עורכי-דין, וגם שם טוב שתהיה תחרות. אני יודע על מקרים שבהם עורכי-דין מעוניינים להוריד מחירים, ובגלל ההגבלות של הלשכה הם לא עושים זאת.

יש לי עוד הערה אחת לחבר הכנסת ריבלין. חבר הכנסת שטרית עבד גם על הנושא של מס רכישה וגם על הנושא של מס ערך מוסף. בנושאים האלה של הקלה לזוג הצעיר, הורדה במס רכישה בדירה של עד 100,000 דולר ל-0.5%, ובמס ערך מוסף – וזה נמצא בשלבי קריאה ראשונה, אם אינני טועה – זה, באמת, חלק מהעניין, ולכן אני אסיים. קשה, באמת, ואני מבין את ההיגיון – אני גם רוצה לומר, אף שאף אחד לא ביקש ממני, שאין לי ספק שלא התכוונו לפגוע כאן בציבור עורכי-הדין שהם חלק בלתי נפרד מהצדק ומהחוק בישראל, אבל הזוגות הצעירים, במערך כולל של הליכה לקראתם ושל

הקלות על הדירה הראשונה שהם רוכשים – המדינה צריכה להתחשב בהם במס רכישה ובמס ערך מוסף, ועורכי-הדין והקבלנים יצטרכו להיכנס לתחרות יותר הדוקה כדי שיהיה זול יותר לזוג צעיר.

הי"ר נ' חזן:

אני מודה לך. חבר הכנסת מיכאל איתן, ואחריו – חבר הכנסת נסים דהן.

חברי הכנסת שטרית וריבלין, קצת קשה לראות חברים מתבדחים לעיני המצלמות. חבר הכנסת שטרית – גם אתה נסער, אבל אנא. אם אתם רוצים לריב – תעשו זאת בחוץ.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, הצעת החוק הזאת היא הצעה שקשה מאוד לקבוע עמדה לגביה. יש בה היבטים חיוביים, ויש בה היבטים שליליים. מבחינת הצעת החוק, ההיבטים החיוביים הם, שכאשר אנחנו נמצאים אפילו במשק חופשי, אבל המשק החופשי יוצר מצבים שבהם אחד הצדדים לא שווה לצד השני לעסקה, וכאשר אנחנו נמצאים לפעמים במצבים של מצוקות בנושא דיור – במציאות שלנו חלקים גדולים מאוד מהבנייה נמצאים בידי פירמות גדולות – צריך להגן על הצרכן מפני שרירות לבו של הצד החזק. במקרה זה הצד החזק כופה, לפעמים, דברים שיש בהם אולי גם פגיעה לא רק בעניין של המחיר אלא גם בעקרונות אחרים.

אנחנו יודעים יפה מאוד, שעורכי-דין של חברות קבלניות משתמשים בסעיף הזה, כפי שהוסבר כאן, משתמשים בעלות ההוצאות המשפטיות לגבייה לא רק של שכר טרחה שהקונה שאותו אמור עורך-הדין לייצג צריך לשלם, אלא באותה הזדמנות חגיגית הם מכסים גם את שכר טרחת הקבלן, את ההוצאות המשפטיות שלו וכיוצא באלה.

מההיבט הזה אני חושב, שהטענה מבחינת התחושה והמעמד של הצד החלש כאן – אפשר לקבל את הטענות של חבר הכנסת מאיר שטרית. אבל – יש גם אבל. קצת מוזר לשמוע שאנחנו מתערבים וקובעים מחירים, וקובעים מחירונים.

השאלה, מבחינת הצדק, כפי שמציג אותה חבר הכנסת מאיר שטרית – אם הוא ילך הלאה לתחומים נוספים, הוא יכול לומר: למה רק את השכר של עורכי-הדין?

יונה יהב (העבודה):

רופאי שיניים.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

שכר של רופאי שיניים ושכר של רואי-חשבון. אפשר לומר, שהקבלן מחייב אותם בעסקה לקבל בית עם הרבה חוזים שיש בפנים. למה לא נגביל את שכר הארכיטקט שתכנן את הבית הזה, ונאמר שארכיטקט שמתכנן בתים לזוגות צעירים – אסור לו לגבות סכום גבוה יותר מסכום מסוים? אחר כך אפשר גם להגיע לקבוצת השלד שמקימה את הבניין. אם הבניין מיועד לאוכלוסייה חלשה, אסור לקבוצת השלד לגבות סכום מעל כך וכך. אין לזה סוף.

יש כאן בעיה נוספת – – –

הי"ר נ' חזן:

ואחרונה.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אני מסיים, אבל אי-אפשר ככה. חבר הכנסת רן כהן, יש כאן בעיה נוספת, וכדאי שתיקח אותה לתשומת לב. היום, כאשר אתה בא לקבלן, ואתה קונה ממנו דירה, הוא מגניב – כפי שתיארו כאן, וזה נכון – חלק מההוצאות שלו לשכר הטרחה. אתה משלם שיק אחד לקבלן בעבור הדירה ושיק שני בעבור עורך-דין. אתה משלם שכר עורך-דין פלוס מע"מ, ובעבור הדירה אתה משלם את מחירה פלוס מס רכישה. אם תעביר את הצעת החוק, הקבלן יצטרך לספוג חזרה חלק מההוצאות שלו, ומחיר הדירה יעלה. ברגע שמחיר הדירה יעלה, אתה תשלם לא רק את מה שהוא הוריד מעורך-הדין, אלא גם את מס הרכישה על הפרש המחיר. כלומר, ייווצר מצב שהקונה ישלם, בסופו של דבר, תוספת מסוימת של מס רכישה.

הי"ר נ' חזן:

חבר הכנסת איתן.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אני מניח שמס הרכישה הוא לא כל כך גבוה. לסיכום אני רוצה לומר – החוק נמצא עכשיו בקריאה ראשונה, ואין כאן נציג הממשלה. לממשלה היתה אפשרות באמצעות השר המקשר לבקש דחייה או להביע את עמדתה. ידוע לי, שלשכת עורכי-הדין, מטבע הדברים, וזאת זכותה – – –

הי"ר נ' חזן:

חבר הכנסת איתן, באמת, אתה מדבר כבר זמן כפול.

אברהם פורז (מרצ):

הממשלה התנגדה להצעת החוק.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

תני לי, אני מסיים, עוד משפט. האמיני לי, שאני אומר דברים שהם בוודאי לא חזרה על מה שנאמר.

היו"ר נ' חזן:

בהחלט, הפסקתי אותך רק מהסיבה שזמנך תם.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אני כבר מסיים. לשכת עורכי-הדין, באופן טבעי, כגוף מקצועי, הפעילה את השפעתה ודיברה עם כל מיני גורמים. אני יודע, ששר המשפטים הביא כאן את עמדת הממשלה, והביא את עמדתו האישית ששללה את עמדת הממשלה. אני, כיושב-ראש הקואליציה, הגעתי למצב, לצערי הרב, שבו אני עצמי לא מבין מה היא כרגע עמדת הממשלה. לכן אני אישית לא יכול לנקוט עמדה. הייתי שמח מאוד אם היינו ממתינים לתשובת השרה ולהבעת עמדת הממשלה.

היו"ר נ' חזן:

תודה רבה. חבר הכנסת נסים דהן. אחריו – חבר הכנסת מיכאל קליינר. אחרון הדוברים – חבר הכנסת רן כהן. חבר הכנסת דהן, בבקשה.

נסים דהן (ש"ס):

גברתי היושבת-ראש, חברי חברי הכנסת, אנו דנים בחוק – – –

היו"ר נ' חזן:

חברי הכנסת.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

יש פה התייעצות סיעתית.

היו"ר נ' חזן:

אני יודעת, אבל ראוי שהיא תיעשה בחוץ.

נסים דהן (ש"ס):

— — — אנו דנים בהצעת החוק להגבלת הסכום שניתן לדרוש בעד הוצאות משפטיות במכירת דירה. להזכירכם, בקריאה הטרוםית החוק — —

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת קליינר, חבר הכנסת שטרית, אני אקרא את שניכם לסדר. חבר הכנסת שטרית, מספיק. אם מותר לי לומר, כבר קראתי את שניכם לסדר.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

תקראי את חבר הכנסת קליינר פעם שלישית, כי הוא נגד החוק.

נסים דהן (ש"ס):

הוא יכול להיכנס להצבעה, זה לא יעזור. להצבעה הוא יכול להיכנס.

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת דהן, בבקשה.

נסים דהן (ש"ס):

טוב, אני אחזור, גברתי היושבת-ראש.

הי"ר ל' חזן:

אם ההצטופפות הזאת קצת תתמוגג, אני חושב שיהיה קשב רב יותר. דרך אגב, הדיון הוא ענייני, הוא רק נמשך.

נסים דהן (ש"ס):

גברתי היושבת-ראש, אני מבקש את רשותך להתחיל.

הי"ר ל' חזן:

בבקשה, ואתה מקבל את מלוא הזמן.

נסים דהן (ש"ס):

תודה רבה. אני חוזר – החוק במתכונתו בקריאה הטרומית הוגש קצת אחרת, למי שזוכר. במקום 0.5% היה כתוב 500 שקל. בדיון בוועדה הצגתי את עמדתי, שלדעתי 500 שקל זה מגוחך. גם כשאנחנו באים להועיל לציבור הרחב, לעשות חוכא ואיטלולא ממקצוע עורכי-הדין ולקבוע שההוצאות המשפטיות להעברת דירה יהיו 500 שקל – זה מגוחך. לשמחתי התקבלה הצעתי בוועדה. אני חשבתי שכדאי לדחות את החוק, אבל כפשרה עם מציע החוק בוועדה התקבלה עמדתי שזה צריך להיות 0.5%.

אומר לכם את האמת – מדברים כאן גבוהה-גבוהה על כך שאנחנו רוצים לדאוג לשכבות החלשות. העיקר חסר, כי זה לא כתוב בחוק. בחוק כתוב, שמי שיקנה דירה בבניין האופרה ב-7,500 דולר למטר רבוע, כשדירה של שני חדרים עולה מיליון דולר, גם הוא ישלם רק 0.5% על הוצאות משפטיות. למי אנחנו רוצים לדאוג? למיליונרים האלה שקונים דירות במיליוני דולרים?

רן כהן (מרצ):

לעורכי-דין שלא זקוקים לעזרה?

נסים דהן (ש"ס):

סליחה, אבל להם אנחנו רוצים לדאוג? להם אנחנו לא רוצים לדאוג; אנחנו רוצים לדאוג לזוגות הצעירים, לשכבות החלשות, שזו להם הדירה הראשונה. יש פה באמת בעיה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

תבין – – –

היו"ר נ' חזון:

חבר הכנסת ריבלין, אני קוראת אותך לסדר.

נסים דהן (ש"ס):

אני אציג את הפן השני של הבעיה, וזו הבעיה האמיתית. הבעיה האמיתית מתחילה כשזוג צעיר חסר ניסיון הולך לקנות דירה, והוא מדבר עם קבלן, וכולם מדברים אתו רק על מחיר הדירה, אף אחד לא מזכיר לו את שאר ההוצאות מהצד. אחרי שהוא כבר סיכם והכין את עצמו ואת אשתו הצעירה נפשית לקנות את הדירה, פתאום מזכירים לו: רק רגע, הוצאות משפטיות. 1.5% הוצאות משפטיות, 1% חיבור גז, 2% חיבור חשמל, 4% להגיד תודה רבה בבוקר, ומחיר הדירה פתאום קופץ פלאים, זה לא המחיר שהוא שמע מהקבלן. אבל הוא כבר הכין את עצמו נפשית, הוא כבר סיכם עם הגברת הצעירה שלו שזו הדירה המתאימה להם, והם מתחילים לשמוע מחירים חדשים. זה נוהל מקובל, זו נורמה. אם זו לא היתה נורמה, אולי באמת חברי הכנסת לא היו צריכים להתערב בזה. אבל כשזו נורמה מקובלת ברכישת דירה, אנחנו צריכים לתת על כך את דעתנו ולדאוג שדברים כאלה לא יקרו.

לכן, מה שאמר פה חבר הכנסת איתן נכון. באמת יש לחוק פן חיובי מאוד, יש פן שיש לנו אתו בעיה – לא הייתי אומר שלילי.

דוד טל (ש"ס):

חבר הכנסת דהן, נתקן זאת בקריאה שנייה ושלישית.

נסים דהן (ש"ס):

לכן אני מציע – היות שהעיקר חסר מן הספר, חבר הכנסת שטרית, אתה לא הזכרת שכל החוק הזה מיועד רק לאותם זוגות צעירים או מעוטי יכולת או אלה שזו להם דירה ראשונה.

יונה יהב (העבודה):

— — — נתקן, אבל זה לא כתוב.

נסים דהן (ש"ס):

זה מה שאני אומר. לכן, ידידי חבר הכנסת שטרית, אם תקבל את הצעתי — — —

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

נסים דהן (ש"ס):

— — — אם תקבל את הצעתי, חבר הכנסת שטרית — בוא נעשה פסק זמן. תמשיך את החוק, לא נצביע עליו היום, ונכניס את זה בגוף החוק. אם כך תעשה, אני מבטיח לך תמיכה גורפת של כל הבית. כל זמן שהעיקר חסר מן הספר, קשה לתמוך בחוק שבא לעודד מיליונרים שקונים דירות ומשלמים 0.5% להוצאות משפטיות.

הי"ר נ' חזן:

תודה, חבר הכנסת דהן. אני לא יודעת אם אתה יכול להבטיח את נוכחות כל חברי הבית. חבר הכנסת קליינר, בבקשה, אם אתה מעוניין לנאום בנושא זה.

רפאל אלול (העבודה):

אתה מדבר בשם גשר או בשמך?

הי"ר נ' חזן:

אחריו — חבר הכנסת רן כהן. מובן שחבר הכנסת שטרית יסכם את הדיון. חבר הכנסת קליינר, בבקשה.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

מה שחשוב יותר מהחוק עצמו, גברתי היושבת-ראש, הוא שכולנו נשתחרר מטיעונים דמגוגיים שבינם לבין המציאות אין שום קשר. כל מי שקונה דירה נזקק באופן טבעי לשירות מקצועות חופשיים – רואי-חשבון, עורכי-דין, ואולי, אם לא הולך לו למכור את הדירות – גם לשירותם של רופאים. אנשים מכל שכבות הציבור ומכל המעמדות הכלכליים נזקקים לשירותים אלה.

כל ניסיון להתערב בשכרו של בעל מקצוע חופשי הוא ניסיון שהייתי צריך להגדיר אותו כבולשביקי וכתקדים מסוכן. עד היום נקבעו שכרי טרחה או פערים או רווחים לגבי מונופולים, לגבי גופים ממשלתיים, לגבי גופי ענק על-ידי גורמי פיקוח ממלכתיים. זה ניסיון ראשון לקחת עצמאים, בעלי מקצועות חופשיים, ולקבוע להם שכר מקסימום. צריך להבין, שיש אלפי עורכי-דין, אלפי רופאים, אלפי רואי-חשבון עם תעריפים שונים, וכל אחד בוחר מי, כמה ולמה הוא משלם.

מה שמוצע היום – – –

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת ריבלין, אתה בסכנה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

היו"ר נ' חזן:

אבל אני שומעת כל מלה.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

מה שמוצע היום זה כאילו מחר תבוא הכנסת ותגיד: מקסימום טיפול שורש – 82 שקל; מקסימום שכר רואה-חשבון – 100 שקל לשעתיים וחצי. האם רק מעוטי יכולת מקבלים טיפול של עורכי-דין ברישום דירות? מה עם עתירי הון שקונים וילה בסביון? גם אותם צריך להגביל ל-0.5%? אם רוצים באמת להוריד את מחיר הדיור למעוטי יכולת, צריך לטפל בבעיות שגורמות לכך שהמחיר גבוה מדי – לתת קרקע זולה יותר, להוריד מיסוי על חומרי בנייה.

אבל, פה בעצם מתערבים ביחסים בין קבלנים ובין עורכי-דין. מה אומרים? 'בוא הקבלן, ובמקום לחייב את הקונה לשלם אחוז מסוים לעורך-דין, 'בוא ויעלה את מחיר הדירה. האם זה יעזור כהוא-זה

למעוטי היכולת? אז מה הן קריאות הביניים הדמגוגיות האלה? מה הם הטיעונים הדמגוגיים האלה? יש פה ניסיון פופוליסטי כוזב על נימוקים כוזבים. הלוואי שהיה פופוליסטי, הלוואי שהיו מציעים לעזור למעוטי היכולת. אבל במקום לעזור למעוטי יכולת באים לעזור למיליונרים להתערב במאבק הלגיטימי בין קבלנים לבין עורכי-דין, לפגוע במקצוע חופשי וליצור תקדים מסוכן, שאפילו במדינות בולשביקיות הוא לא קיים. מי שקורא קריאות ביניים לא מבין מה היא רווחה; הוא מבין, כנראה, רק מה הוא בולשביזם. גם לנין וסטלין דיברו בשם מעוטי היכולת, ותראו לאן הם הביאו את העם שלהם.

הי"ר נ' חזן:

תודה. חבר הכנסת רן כהן, ומייד אחריו ישיב חבר הכנסת מאיר שטרית.

רן כהן (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, אם באמת רוצים לדון בנושא הזה ללא התלהמות – –

הי"ר נ' חזן:

אני מקווה.

רן כהן (מרצ):

– – היה כדאי מאוד שלא להשתמש בכל מיני כינויים. אני מודה שבחוק הזה יש בעיות. אני לא חושב שהחוק הזה נקי מבעיות. אני, למשל, מתפלל, כמו חבר הכנסת דהן, מדוע צריך להתערב מסכום מסוים של דירה ומעלה. אני לא חושב שבעניין הזה צריך להתערב. עם זאת, אני גם לא חושב שצריך להשאיר את המצב כאילו באמת מתקיימת תחרות חופשית בתחום.

רבותי, ודווקא עורכי-הדין שנמצאים כאן בקרבנו – אתם יודעים, שבמצב הנוכחי אין תחרות חופשית באמת בין הקליינטים לבין עורכי-הדין, ואני יכול ללכת מזה לזה ולבחור את עורך-הדין שיציע לי את המחיר הנמוך ביותר. זה לא המצב. זה לא המצב, קודם כול משום שנקבעה נורמה. שנית, חלק מהקבלנים קשורים לחלק מעורכי-הדין ואומרים: אתה תקנה אצלי דירה רק דרך עורך-דין זה וזה.

יונה יהב (העבודה):

– – –

רן כהן (מרצ):

אני מנסה להגיד את דעתי. תאמין לי, אני חושב שזכותם של עורכי-דין חברי הכנסת היא בדיוק כמו זכותי – להתבטא, לדבר ולהצביע. אבל עם כל הכבוד, קצת צניעות, אפשר לשמוע את דעתו של אדם שאיננו עורך-דין.

רבותי, הרי יש קשיחות מסוימת בשוק הזה. היום דנו בוועדה שלי על חברות הביטוח. אתם יודעים את האמת. אין זה נכון שאדם יכול לעבור מחברת ביטוח אחת לשניה בלי קשיחות, כי אין שם גמישות.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

רן כהן (מרצ):

אני יודע דבר אחד, שבקטעים מסוימים של השוק הקונה יכול להיות קורבן. אני רוצה להגן רק על אותו קורבן. גם אתם מודים שבשכבות הנמוכות ובדירות הלא-יקרות גם הוא ראוי להגנה על-ידי המחוקק. אין לי דרך אחרת.

אם בעניין הזה אומר חבר הכנסת שטרית: בואו לא נצביע, אני מחזיר את החוק לוועדה, ואני אבוא עם הצעה מתוקנת – אני אתו. אם הוא יאמר: בואו נעביר לוועדה, אבל אני מתחייב שלקראת קריאה שנייה וקריאה שלישית אני בא עם התיקונים האלה – אני אתו.

אני רוצה לומר לכם דבר אחד, ובזאת אסיים: חברי הכנסת, שימו יד על הלב. כשהלכנו לחוק שכר מינימום אמרנו: אנחנו נעמיד את החוק הזה לקריאה ראשונה ונגיד למעסיקים, אתם תעלו את שכר המינימום, שהיה 32%. שנה וחצי חיכינו ורק כאשר שכר המינימום ירד ל-29.5% קצה נפשנו ואמרנו: נחוקק ונעלה.

אני מציע – א. להעביר את הצעת החוק בקריאה ראשונה, אם זו תהיה עמדתו של חבר הכנסת מאיר שטרית; ב. אם לשכת עורכי-הדין תוציא כללים שיהפכו את החוק הזה למיותר, לא נעביר אותו בקריאה שנייה ושלישית. אם הם לא יעשו את זה ולא ייתנו מענה על מה שאנחנו מצפים, להגנה על זוגות צעירים ושכבות חלשות, נמצא את הדרך לחוקק אותו רק לגבי אלה. תודה רבה.

היו"ר נ' חזן:

תודה לחבר הכנסת רן כהן.

חבר הכנסת מאיר שטרית, כולנו בציפייה לשמוע את דבריך.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, ראשית, אני רוצה להודות לכל חברי הכנסת שנשארו עד שעה מאוחרת כזו לדיון. שנית, גברתי היושבת-ראש, ברשותך, יכול להיות שבלהט הדברים – אני בדרך כלל מדבר בלהט בנושאים שאני מאמין בהם, ואם מישהו הבין מדברי שאני תוקף מישהו מחברי הכנסת עורכי-הדין שיושבים פה באופן אישי, הבנתם אותי לא נכון, ואני מתנצל. ובעיקר בפני רובי – האחרון שארצה לפגוע בו הוא אתה. אני מוכן לפגוע בעצמי ולא בך.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

רפאל אלול (העבודה):

— — —

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

כמו שציננת שאתה גאה להיות חבר שלי, אני גם גאה להיות חבר שלך. לא התכוונתי לפגוע באיש מהיושבים פה. בכלל אין זה ממנהגי לפגוע באנשים.

כמו שאמרתי, רבותי, ואני עומד על הדברים שאמרתי, לשכת עורכי-הדין עשתה קמפיין שלם בכנסת, צלצלה לחברי כנסת — — —

יונה יהב (העבודה):

אני לא קיבלתי אף טלפון.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

עליך הם סומכים.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אותך לא צריך לשכנע, יונה. חבר הכנסת יונה יהב, תאמין לי, אני יודע על מה אני מדבר. צלצלו פה לחברי כנסת רבים בניסיון לשכנע אותם להצביע נגד החוק.

רבותי, מה האסון הגדול שאני מציע אותו? אני לא מציע לפגוע, חלילה, בשכרם של עורכי-הדין. אני מציע, לעתיד, שהקבלנים ימשיכו לשלם את השכר בעבור כל הטרחה, ומגיע לכם, כפי שציננת, השכר, ובצדק – רק לא על גבו של הזוג הצעיר. אין לך היום שום דרך לבדוק את שכר הטרחה, כיוון שאפשר להכניס בו גם את הגירושין של הקבלן וגם את הדירה שלו וגם את ההוצאות המשפטיות שלו. למה זה צריך ליפול על הזוג הצעיר?

אני אומר לכם, רבותי, אני אומר לחבר הכנסת נסים דהן, אני לא יכול לשנות את החוק היום, ואני בהחלט רוצה שנצביע על החוק עכשיו. בוועדה תשמיע את הדברים שלך לגבי קביעת תקרה לדירות, או למי כן ולמי לא. אני מודיע לך שאני פתוח לכל רעיון ולכל הצעה שתשפר את הצעת החוק שלי. אינני חושב שדברי הם תורה מסיני.

גברתי היושבת-ראש, אני מבקש להצביע.

הי"ר נ' חזן:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה בקריאה ראשונה על הצעת חוק המכר (תיקון – הגבלת הסכום שניתן לדרוש בעד הוצאות משפטיות במכירת דירה), התשנ"ז–1997. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 38

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 12

נגד – 4

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק המכר (תיקון הגבלת הסכום שניתן לדרוש בעד הוצאות משפטיות במכירת דירה), התשנ"ז–1997, לוועדת הכלכלה נתקבלה.

הי"ר נ' חזן:

רוב של 12 בעד, ארבעה נגד. אני קובעת, שהצעת החוק עברה בקריאה ראשונה, והיא מוחזרת לוועדת הכלכלה של הכנסת.

חברי הכנסת, תם סדר-יומנו וכן כנס החורף של הכנסת. פגרה נעימה, ולכל בית ישראל – חג שמח.

מליאת הכנסת תתכנס שוב ביום שני, 19 במאי 1997, י"ב באייר התשנ"ז, בשעה 16:00.

שוב, חג שמח לכולכם. ישיבת הכנסת נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 19:49.